

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMİN KÜLTÜREL TEMELLERİ ANADİLİM DALI
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BİLİM DALI

**“MÜZELERDE GÖRSEL KÜLTÜR ÇALIŞMALARININ POSTMODERN
SANAT EĞİTİMİ BAĞLAMINDA YAPILANDIRILMASINA İLİŞKİN
HAZIRLANAN EĞİTİM PAKETİNİN EĞİTİMEVLERİNDE GÖREVLİ
UZMANLARIN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ”**

DOKTORA TEZİ

Zekiye ÇILDIR

Ankara
Mart, 2015

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMİN KÜLTÜREL TEMELLERİ ANADİLİM DALI
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**“MÜZELERDE GÖRSEL KÜLTÜR ÇALIŞMALARININ POSTMODERN
SANAT EĞİTİMİ BAĞLAMINDA YAPILANDIRILMASINA İLİŞKİN
HAZIRLANAN EĞİTİM PAKETİNİN EĞİTİMEVLERİNDE GÖREVLİ
UZMANLARIN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ”**

DOKTORA TEZİ

Zekiye ÇILDIR

**Danışman:
Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN**

**Ankara
Mart, 2015**

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Zekiye ÇILDIR 'ın Hazırladığı "Müzelerde Görsel Kültür Çalışmalarının Postmodern Sanat Eğitimi Bağlamında Yapılandırılmasına İlişkin Hazırlanan Eğitim Paketinin Eğitimevleri'nde Görevli Uzmanların Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı, Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

		İmza
Başkan	Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan	
Üye	Prof. Dr. Vedat Özsoy	
Üye	Prof. Dr. Müge Artar	
Üye	Doç. Dr. Ayşe Okvuran	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Ali Akın Akyol	

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından 19 /03 /2015 tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca/...../2015 tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail GÜVEN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

“Müzelerde Görsel Kültür Çalışmalarının Postmodern Sanat Eğitimi Bağlamında Yapılandırılmasına İlişkin Hazırlanan Eğitim Paketinin Eğitimevleri’nde Görevli Uzmanların Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” başlığı altında oluşturulan doktora tez çalışmasında öncelikli olarak Çocuk Eğitimevleri’nde çocukların öğretim programlarında yer alan dersler incelenmiştir. Daha sonra ilkokul, ortaokul ve lise ders programlarında müze eğitiminin yeri ve son olarakta Eğitim Fakülteleri öğretim programlarında verilen müze eğitimi dersleri belirlenmiştir.

Bu çalışma ile, müzelerden bir eğitim ortamı olarak yararlanarak eğitimevleri’nde görev yapan öğretmenlerin (psikolog, sosyal çalışmacı) bireysel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamak, örgün öğretime devam eden çocuklar için tasarlanmış normal eğitim – öğretim programına destek olmak ve örgün eğitime devam edemeyenlere yönelik olarak ise genel kültür eğitimi işlevini karşılaması için öğretim programı ve uygulama kılavuzu hazırlanmıştır. Kuram ve uygulama birlikteliğinin amaçlandığı etkinliklerde, postmodern sanat eğitimi yaklaşımının öncelediği görsel kültür söylemlerinden, sanat eğitiminden, müze eğitiminden ve yaratıcı drama çalışmalarından yararlanılmıştır. Tezde Londra Müzeleri’nde gerçekleştirilen görsel kültür tabanlı çalışmalardan örnekler yer almaktadır.

Nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılandırılan betimsel nitelikli bu çalışma, Ankara Etnografya Müzesi’nde postmodern sanat eğitimi yaklaşımı çerçevesinde görsel kültür söylemiyle ilişkilendirilen içerik oluşturulmuştur. Suça sürüklenen çocukların eğitiminde yeni bir yaklaşım sunan içeriğin, öğretmenler tarafından kullanılabilmesi düşünülmektedir.

Daha çok popüler kültür öğeleriyle ilişkilendirilen görsel kültür kavramı, bu çalışmada postmodern sanat eğitimi yaklaşımı çerçevesinde müzenin sergileme ve seyretme politikası doğrultusunda hazırlanan koleksiyonları, sergileri ile birlikte ele alınmıştır. Müze nesnelерinin, görsel kültür yaklaşımıyla müze bağlamında ele alınmasına ilişkin henüz yeterli sayıda çalışma yapılmamış ve bir görüş birliğine varılmamıştır. Cezaevi ortamında yaşama ve madde bağımlılıkları gibi sebeplerle davranış bozukluğu gösteren, dikkat dağınıklığı olan, suça sürüklenen çocuklarla müzede sanat eğitimi çalışmaları yapmanın zorlukları kuşkusuz göz ardı edilemez.

Müzelerin eğitim işlevleri üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır. Dünyada ve Türkiye’de postmodern sanat eğitimi yaklaşımı bağlamında görsel kültürün

uygulama alanı olarak müzeleri ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan araştırma dünyada ve Türkiye’deki çağdaş müzecilik uygulamalarında görsel kültür kavramının nasıl ele alındığına ilişkin ulusal ve uluslararası örnekleri sunması bağlamında önemlidir. Bu bilginin çağdaş müzecilik uygulamalarında ve görsel kültür kavramının Türkiye müzelerinde ele alınması sürecinde yapılacak diğer sanat eğitimi çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada suça sürüklenen çocukların eğitiminde yeni bir yaklaşımla uygulama örneklerine yer verilmiştir. Araştırma ile Çocuk Eğitimevleri’nde yeni bir uygulamayı yaşama geçirecek, bu alanda gerçekleştirilecek yeni uygulamalara ilişkin yeterli bilgiye sahip olmayanları bilgilendirme ve bu uygulamayı tanıtmayı amaçlamaktadır. Çocuk Eğitimevleri’nde görev yapan eğitimciler çerçevesinde, postmodern sanat eğitimi yaklaşımıyla görsel kültür söylemlerini müzede ele alan ilk araştırma olması nedeniyle bazı eksikliklerin anlayışla karşılanacağı ümit edilmektedir.

Lisanüstü eğitimimde, özellikle de doktora öğrenciliğim süresince ve tez çalışmamın her evresinde göstermiş olduğu akademik destek ve katkılarının yanı sıra manevi desteğini de esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN’a içten saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Tez izleme komitemde yer alarak değerli görüş ve önerileriyle araştırmama önemli katkılar sağlayan hocalarım Prof. Dr. Müge ARTAR’a ve Sayın Prof. Dr. Vedat ÖZSOY’a teşekkürü bir borç bilirim. Çocuk edebiyatı ile ilgili yeni bakış açıları edinmemeye olanak sağlayan, yol gösteren, destekleyen, her zaman saygı duyduğum değerli bölüm başkanım ve hocam Sayın Prof. Dr. Sedat SEVER’e teşekkürlerimi sunarım. Doktora eğitimim süresince desteklerini benden esirgemeyen hocalarım Doç. Dr. Ayşe OKVURAN’a ve Doç. Dr. Canan ASLAN’a teşekkür ederim.

Tez çalışmasının yurtdışı sürecinde beni yönlendiren, sıcak ve içten yaklaşımıyla desteğini esirgemeyen hocam Sayın Prof. Dr. John HUTNYK’e en içten teşekkürlerimi sunarım. Doktora sürecine birlikte başladığımız, desteklerini her koşulda ve her ortamda duyumsadığım değerli arkadaşlarım ve dostlarım Araş. Gör. Ayben KAYNAR TANIR’a, Araş. Gör. Berivan EKİNCİ’ye, Serap KURT’a; tez çalışmamda dil konusunda gerekli düzeltmeleri yapan değerli arkadaşım Araş. Gör. Burcu ÇILDIR’a bana karşı gösterdikleri anlayış ve destek için teşekkür ederim. Ayrıca araştırmanın tüm katılımcılarına bana gösterdikleri anlayış ve destek için teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma süresince uzman görüşleri ile verilerimin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında yardımlarını esirgemeyen arkadaşım ve çok değerli dostum Araş. Gör. Ceren Karadeniz'e sonsuz teşekkürü borç bilirim. Bu zorlu çalışma serüvenini beraber yaşadığımız aileme; tez çalışmamın dili konusunda gerekli düzeltmeleri yapmama yardımcı olan, yaşamımın her aşamasında olduğu gibi doktora sürecinde de beni yüreklendiren, destekleyen, her zaman örnek aldığım babam Önder ÇILDIR'a; üzerimde emekleri sonsuz olan annem İnci ÇILDIR'a ve güzel yüreğiyle her zaman yanımda olan, her türlü desteği veren kardeşim Fulya SARĐIN'a ve Emre SARĐIN'a yanımda oldukları için, gösterdikleri sabır ve hoşgörü için içtenlikle teşekkür ederim.

Zekiye ÇILDIR

Mart, 2015

Ankara

ÖZET

“MÜZELERDE GÖRSEL KÜLTÜR ÇALIŞMALARININ POSTMODERN SANAT EĞİTİMİ BAĞLAMINDA YAPILANDIRILMASINA İLİŞKİN HAZIRLANAN EĞİTİM PAKETİNİN EĞİTİMEVLERİNDE GÖREVLİ UZMANLARIN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ”

ÇILDIR, Zekiye

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı

Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı

Danışmanlar: Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN

Mart 2015, xviii + 248 Sayfa

Sanat, duyuşsal ve bilişsel etkileme gücüne sahip, kültürel bir olgudur. Sanat eğitimi ile görsel algısı gelişmiş, kendini sanatsal yollarla ifade edebilen, içinde yaşadığı kültürü tanıyan, öğrenen, koruyan ve gelecek nesillere taşıyan yaratıcı bireyler yetiştirilmesi hedeflenir. Bu anlamda, geleceğin bireylerini yetiştirecek öğretmenlerin, çağın gereksinimlerine göre sanat eğitimi almaları sağlanmalıdır.

Ülkemizde, çocuk eğitimevlerinde uygulanan yeniden eğitim çalışmalarının temelinde iş ve sanat eğitiminin yer aldığı ifade edilmesine rağmen, öğretim programları incelendiğinde sanatın dışlandığı, hatta hiç yer verilmediği görülmektedir. Eğitimevinde yapılan çalışmalar incelendiğinde, sanat eğitimine ilişkin Halkeğitim eğitimcileri tarafından resim ve ebru kurslarının açıldığı, ancak bu kurslara çocukların yeterli katılım göstermedikleri saptanmıştır. Suça sürüklenen çocuğun toplumla bütünleştirilmesi, olumsuz koşullar sonucu kazanılan bozuk davranışlarının düzeltilmesi ve yeniden öğrenme sürecinden geçmesi ancak buna elverişli sosyal ortamlarda gerçekleştirilebilir. Bu anlamda müzeler sanat eğitiminde çeşitli ve etkili sanat öğretimi olanakları sunan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sanat eğitimi, bireyin yaratıcı, duyarlı ve içinde bulunduğu toplumsal grupla uyumlu bireylerin yetiştirilmesinde yaşamsal bir önem taşımaktadır. Bu araştırmada,

görsel kültür kavramının müzede nasıl ele alındığını belirleyerek, postmodern sanat eğitimi bağlamında uygulanabilirliği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Hazırlanan öğretim programı ve uygulama kılavuzunun değerlendirilmesi çalışmanın genel amacını oluşturmaktadır. Araştırma 2014 – 2015 eğitim öğretim yılı güz ve bahar döneminde Ankara Çocuk Eğitimevi'nde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını odak olarak seçilen ve yedi kişiden oluşan öğretmen, sosyal çalışmacı ve psikolog oluşturmuştur. Çalışmanın öğretim programı ve uygulama kılavuzu hazırlamaya yönelik araştırmaları 10.10.2014 - 04.12.2014 tarihleri arasında, çalışma verilerini oluşturan görüşmeler ise 18.12.2014 - 26.01.2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri yarı-yapılandırılmış görüşme formu, gözlem, belge incelemesi olmak üzere farklı yöntem ve veri toplama araçlarıyla toplanmıştır. Araştırmanın verileri betimsel analiz yoluyla çözümlenmiş ve elde edilen bulgular araştırma sorularına bağlı kalınarak yorumlanmıştır.

Araştırmada öncelikle ilkokul, ortaokul, lise programları, daha sonra açıktan devam edilen programlar ve çıraklık eğitimi programları incelenerek sanat eğitimi derslerinin içeriği ve uygulamadaki durumu belirlenmiştir. Daha sonra öğretmenlik lisans programlarında var olan müze eğitimi, müze bilinci, müzelerin eğitim amacıyla kullanılması konuları saptanmıştır. Dünya'da ve ülkemizde kısa bir tarihsel geçmişe sahip olan postmodern sanat, görsel kültür üzerine inşa edilmektedir. Tezde Londra Müzeleri'nde gerçekleştirilen görsel kültür tabanlı çalışmalardan örnekler yer almaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde ise, postmodern sanat eğitiminin öncelediği görsel kültür yaklaşımı çerçevesinde yapılandırılmış "Çocuk Eğitimevi Eğitimcileri için Etnografya Müzesinde Görsel Kültür Öğretim Programı ve Uygulama Kılavuzu" hazırlanmıştır. 2014 – 2015 eğitim – öğretim yılı içinde uygulanması planlanan kılavuz Adalet Bakanlığı'ndan gerekli izinlerin alınamaması sebebiyle uygulanamamıştır.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde postmodern sanat eğitimi çerçevesinde görsel kültür yaklaşımıyla hazırlanan öğretim programı ve uygulama kılavuzunun çocuklarla uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerinin neler olduğu açıklanmıştır. Bu anlamda, nitel araştırma desenlerinden betimsel analizle gerçekleştirilen çalışmada, müzede görsel kültür eğitimine ilişkin içerik oluşturulmuş, bu içeriğin uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular, postmodern sanat eğitimi kapsamındaki görsel kültür tabanlı etkinliklerin eğitimciler tarafından müzede uygulanabilir olduğunu ortaya koymuştur. Ancak öğretim programı ve uygulama kılavuzunun örgün eğitime devam

çocukların yaş, gelişim ve hazır bulunuşluk düzeylerine daha uygun olduğu, paketin uygulanma aşamasında bu çocuklara öncelik verilmesi önerilmiştir. Eğitimciler göre, bir öğrenme ortamı olarak müzenin, müze koleksiyonlarının ve görsellerin kullanılması öğrenmede kolaylık sağlamaktadır. Hazırlanan öğretim program ve uygulama kılavuzu sanat eğitimi, görsel kültür ve müze eğitimi konularında yeni eğitim materyali ve uygulama örneği sunmaktadır. Eğitimciler sanat eğitimine ilişkin yeterli bilgi birikimine sahip olmadıklarını belirterek, müzede sanat eğitimi etkinliklerinin hizmet içi kurslar kapsamında verilmesini istemektedir.

Anahtar Kelimeler: Postmodern Sanat Eğitimi, Görsel Kültür, Müze, Müze Eğitimi, Çocuk Eğitimevi

ABSTRACT

"EVALUATION OF THE EDUCATIONAL POCKET REGARDING THE CONSTRUCTION OF VISUAL CULTURE STUDIES IN MUSEUMS WITHIN THE CONTEXT OF POSTMODERN ART EDUCATION BASED ON THE IDEAS OF EXPERTS WORKING IN DETENTION CENTERS"

ÇILDIR, Zekiye

Ankara University Graduate School of Education,
Institute of Educational Sciences,
Department of Cultural Foundations of Education
Department of Fine Arts Education

Advisors: Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN

Mart 2015, xviii + 248 Pages

Art is a cultural phenomenon having the power of affective and cognitive influence. With art education, it is aimed to raise creative individuals who have enhanced visual perception, who can express themselves by means of artistic ways, who know, learn, protect and transfer the culture they live in to future generations. In this sense, teacher candidates educating future individuals should be provided with the proper art education according to the requirements of that period.

Although it is stated that in our country vocational and artistic education are on the basis of re-training activities being applied in juvenile detention centers, after examining their curriculum, it is seen that art is excluded and even it is not included at all. Examining the works done in detention centers, It is determined that art and ebru courses are opened by Public Education educators but there are not enough child participants to the courses opened by public educators. It is only possible in a favorable social environment to provide better social integration of children who are driven to crime, to correct bad behaviors obtained as a result of adverse conditions and to undergo the re-learning process. In this sense, museums appear as an area presenting different and effective art education possibilities in art education.

Art education has vital importance in terms of raising creative, sensitive and compatible individuals with the social group they live in. In this study, it is tried to present the applicability of visual culture in the context of postmodern art education by determining how the concept of visual culture is discussed in museums. Evaluation of the prepared training package is the general purpose of the study.

The research was held through the fall and spring semesters of 2014 - 2015 academic year in Ankara Juvenile Detention Center. Seven teachers, social workers and psychologists are selected as the focus of the participants of the study. The research towards preparing educational package of the study is done between the dates of 10.10.2014 - 04.12.2014 and the interviews forming study data are fulfilled between the dates of 18.12.2014 - 26.01.2015. The study data are collected by means of different data collection tools including, semi-structured interview form, observation and document review. The research data have been analyzed through descriptive analysis and the findings were interpreted by adhering to the research questions.

In this study, primarily elementary school, secondary school, high school programs, and then open plan schools and apprenticeship programs are examined, and by this way, the content of art education courses and their situation in practice is determined. Then, the topics of museum education, museum awareness and using museums for the purpose of education within teaching degree programs have been identified. With its brief historical background in our country and in the world, postmodern art is built on visual culture. Within the thesis, there are examples of visual culture based practices fulfilled in the museums of London. In the second part of the study, educational package named “Visual Culture Education in Ethnographic Museum Activity Book for the Educators Working in Juvenile Detention Centers” was prepared and it was structured within the visual culture approach preceded by postmodern art education. The package which was planned to perform during 2014- 2015 educational year wasn't performed because necessary permissions aren't provided by the Ministry of Justice.

In the interviews with the teachers, the opinions about the applicability of educational package on children which is prepared by using visual culture approach within the context of postmodern art education are revealed. In this sense, in the study performed by means of descriptive analysis which is one of the qualitative research designs, a content related to visual culture education in museums is created and the

evaluation of the feasibility of this content is provided. The findings obtained from this study have presented that visual culture based activities within postmodern art education can be applied by educators at the museums. However, it is proposed that educational package is more appropriate for the children continuing formal education in terms of their age, development and their level of readiness, and these children should be given priority while implementing this package. According to the educators, it provides easiness in education to use museums, museum collections and visuals as learning environments. The prepared educational package provides new educational materials and practice examples about the topics of art education, visual culture and museum education. Educators express that they do not have sufficient knowledge about art education, and therefore, they want art education activities within the scope of in-service courses at the museums.

Key Words: Postmodern Art Education, Visual Culture, Museum, Museum Education, Juvenile Detention Center

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	v
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	xi
ÇİZELGE LİSTESİ	xv
RESİM LİSTESİ	xvi
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	xvii
ŞEKİL LİSTESİ	xviii
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem	12
1.2 Araştırmanın Amacı	15
1.3 Araştırmanın Önemi	15
1.4 Sınırlılıklar	16
1.5 Açıklamalar ve Tanımlar	16
1.6. Kısaltmalar	17
BÖLÜM 2.....	19
2. POSTMODERN SANAT EĞİTİMİ BAĞLAMINDA MÜZELERDE GÖRSEL KÜLTÜR ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	19
2.1Postmodern Sanat Eğitimi	19
2.1.1 Postmodernizm	20
2.1.2 Postmodern Sanat Eğitiminde Görsel Kültürün Yeri	23
2.1.3 Görsel Kültür	23
2.1.4 Müzelerde Eğitim, Öğrenme ve Görsel Kültür.....	27

2.2 Müzelerde Yapılan Görsel Kültür Çalışmalarında Çağdaş Yaklaşımlar, Teknoloji Kullanımı ve Dijital Öğrenme	46
2.3 Müzelerde Görsel Kültür Eğitimi	54
2.3.1 Londra Müzelerinde Gerçekleştirilen Görsel Kültür Tabanlı Eğitim Etkinlikleri.....	63
2.3.1.1 Eski ve yeni hikâyeler	67
2.3.1.2 Tarihsel bağlar-yaşamımızdaki değişimler	69
2.3.1.3 Kendi mozaik maskeni yarat	71
2.3.1.4 Gölge çalışması	72
2.3.1.5 Süper kahramanlar.....	73
2.3.1.6 Soğuk savaş	74
2.3.1.7 QR kodları eski ve yeni hikâyeler	75
2.3.1.8 Dokun-yap	75
2.3.1.9 Koza	76
BÖLÜM 3.....	80
3. YÖNTEM	80
3.1 Araştırmanın Modeli	80
3.2 Çalışma Grubu	81
3.2.1 Eğiticilerin Demografik Özellikleri	82
3.3 Verilerin Toplanması.....	85
3.3.1 Verileri Toplama Araç ve Teknikleri	86
3.4 Verilerin Analizi.....	88
3.4.1 Ön Hazırlıklar.....	89
3.4.2 Verilerin Betimsel Analizi	90

3.4.2.1 Veri analizi için çerçeve oluşturulması	91
3.4.2.2 Verilerin kodlanması	91
3.4.2.3 Temaların oluşturulması ve tutarlığın kontrol edilmesi	92
3.4.2.4 Verilerin tema ve alt tema altında düzenlenmesi	93
3.4.2.5 Bulguların tanımlanması ve yorumlanması.....	98
3.5 Geçerli ve Güvenirlik	98
BÖLÜM 4.....	99
4. BULGULAR VE YORUMLAR	99
4.1 Eğiticilerin Geliştirilen Eğitim Materyaline İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	99
4.2 Eğiticilerin Müzelerde GKTS Verilmemesinin İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	110
4.3 Eğiticilerin Müzelerin GKTSE Amacıyla Kullanımına İlişkin Görüşlerine Yönelik Kodlar, Temalar ve Alt Temalar.....	117
4.4 Tartışma.....	128
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	133
5.1 Sonuç	133
5.1.1 Müzelerde Gerçekleştirilecek GKTSE'ne İlişkin Sonuçlar.....	133
5.1.2 Eğitimevi'nde Uygulanan Öğretim Programı ve Eğiticilerin Programın Oluşturulmasındaki Katkısına İlişkin Sonuçlar	135
5.1.3 Çocuklara Yönelik Hazırlanan ÖPuk'a İlişkin Eğiticilerin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar	137
5.1.4 Eğiticilerin Kişisel Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	138

5.2 Öneriler	139
5.2.1 Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler	139
5.2.2 Araştırmacının Deneyimleri ve Diğer Araştırmacılara Yönelik Öneriler	142
KAYNAKÇA.....	144
EKLER	156
Ek 1 ÖĞRETİM PROGRAMI VE UYGULAMA KILAVUZU	157
EK 2 EĞİTİCİLERLE YAPILAN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI	202
EK 3 ÇOCUK EĞİTİMEVLERİ ÖĞRETİM PROGRAMI	204
EK 4 İLKÖĞRETİM 1-8. SINIFLAR ÖĞRETİM PROGRAMI İNCELEMESİ	206
EK 5 ADALET BAKANLIĞI GÖZLEM YAPMA TALEBİ	243
EK 6 ADALET BAKANLIĞI GÖZLEM YAPMA İZİNİ	244
EK 7 ADALET BAKANLIĞI GÖRÜŞME YAPMA İZİNİ.....	245
EK 8 ANKARA ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ	246
EK 9 LONDRA MÜZELERİNE GÖNDERİLEN YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU	247
ÖZGEÇMİŞ.....	248

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 1 Eğiticilerin Cinsiyete Göre Dağılımları	82
Çizelge 2 Eğiticilerin Göreve Göre Dağılımları.....	83
Çizelge 3 Eğiticilerin Meslekteki Hizmet Yılına Göre Dağılımlar	83
Çizelge 4 Eğiticilerin Çalıştığı Kurumdaki Hizmet Yılına Göre Dağılımlar	84
Çizelge 5 Nitel Veri Seti	90
Çizelge 6 Belirlenen Temalar (Kategoriler) ve Kodlar	92
Çizelge 7 ÖPUK İle İlgili Eğiticilerin Görüşlerine İlişkin Kodlar, Temalar ve Alt Temalar.....	94
Çizelge 8 Eğiticilerin Müzelerde GKTSE Verilmemesi Yönündeki Görüşlerine İlişkin Kodlar, Temalar ve Alt Temalar	95
Çizelge 9 Eğiticilerin Müzeye İlişkin Görüşlerine Yönelik Kodlar, Temalar ve Alt Temalar.....	96

RESİM LİSTESİ

Resim 1. “Tate Modern Picasso Sergisi” Afişİ – Londra Metroşu.....	26
Resim 2. Süper Kahramanlar Sergisi ve Etkileşimli Etkinlik, Çocukların Hikaye ve Keşif Merkezi, Londra.....	74

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1 Sokak Müzesi Uygulaması, Londra Şehir Müzesi 2012	51
Fotoğraf 2 Eski ve Yeni Öyküler Etkinliği, Londra Şehir Müzesi 2012.....	68
Fotoğraf 3 Eski ve Yeni Öyküler Etkinliği, Londra Şehir Müzesi, 2012.....	68
Fotoğraf 4 Eski ve Yeni Öyküler Etkinliği, Londra Şehir Müzesi, 2012.....	69
Fotoğraf 5 Moctezuma'ya Ait Mozaik Maske, British Müzesi.....	72
Fotoğraf 6 Kendi Mozaik Maskeni Yarat Aile Etkinliği, British Müzesi	72
Fotoğraf 7 Clore Stüdyo Gölge Çalışması, Tate Modern Sanatlar Galerisi	73
Fotoğraf 8 Clore Stüdyo Gölge Çalışması, Tate Modern Sanatlar Galerisi	73
Fotoğraf 9 Kraliyet Savaş Müzesi	74
Fotoğraf 10 Kraliyet Savaş Müzesi	75
Fotoğraf 11 Londra Bilim Müzesi Dokun -Yap Etkileşimli Galeri H2O Sergisi.....	75
Fotoğraf 12 Londra Doğa Tarihi Müzesi, Darwin Merkezi	76

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 Görsel Sanatlar Eğitimi Yaklaşımları.....	61
Şekil 2 Araştırma Verilerinin Toplanması	86
Şekil 3 Eğiticilerin ÖPUK'a İlişkin Görüşleri	103
Şekil 4 Eğiticilerin Müzelerde GKTSE Verilmesine İlişkin Görüşleri	110
Şekil 5 Eğiticilerin Müzelerin GKTSE Amacıyla Kullanımına İlişkin Görüşleri.....	117

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Sanat, hem bireysel hem de toplumsal açıdan önemli bir olgudur. Duyuşsal ve bilişsel etkileme gücüne sahiptir. Yaşamı anlamamıza, yorumlamamıza ve yaşamdan zevk almamıza yardımcı olur. İnsanın hayal gücünü yaratıcı kullanmanın bir ürünü olan sanat, insan türüne özgü bir davranıştır. Faydacı bir amaç gütmeyen, fiziksel dünyayı simgeler vasıtasıyla anlayabilmeyi hedefler. “Bir etkinlik ve davranış tarzı olarak, iyi bir insan olmamıza, yaşamı anlamlandırmamıza ve biçimlendirmemize yaramaktadır” (Haviland, 2002: 459). Sanat eğitimi, kişinin günlük yaşantısının her alanında karşısına çıkan ve bireyi etkileyen, biçim veren bir alan olarak tüm eğitim sistemi içinde özel bir konuma sahiptir. Sanatla eğitim yoluyla; “hem sanat uğraşısında bulunan kişide, hem de sanat eseriyle karşılaşarak onu değerlendirdiğinde harekete geçen tüm zihinsel yeti ve süreçleri yanında, göz, duyu, duyum, algılama, imgeleme, düşlem, tasarımlama, anma, çağrışım gibi güçler eğitilmektedir” (San, 1979; Morin, 2013). Sanat eğitimi, bireyin yaratıcı güç ve potansiyelini eğitmek, estetik düşünce ve bilincini örgütlemek için gereklidir. Sanat eğitimi her yaş ve düzeyden bireye seslenir, özel yetenek gerektirmez. Gibson’a göre sanatsal uygulamalara katılmanın çocuklar üzerinde olumlu etkileri vardır. Ona göre “çocukların sanatı uygulaması, onlarda gelişme, temsil etme ve fikirleri anlama, duygusallık, saygı duyma ve kültürel değerlere inanmaya da katkı sağlamaktadır” (Gibson, 2003). Sanat eğitimi, sanatı, yaratmayı, tasarımı ve estetiği tartışmaya açan bir alandır. Sanat, eğitimin temel taşlarından biridir. Eğitimin genel amacı her bireyde kişiliğin gelişmesine yardımcı olmak, kişinin içinde bulunduğu toplumsal grupla uyumunu sağlamaktır. Genel eğitim kapsamında değerlendirildiğinde ise sanat eğitimi, sanatların yasa ve tekniklerini kullanarak bireye estetik yaşantı kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanıdır. Sanat yoluyla eğitim anlayışında bireyin uyumlu ve dengeli bir kişilik geliştirilmesinde sanat eğitsel amaçlar için kullanılan bir araç olarak görev yapmaktadır. Sanat eğitimi alanının merkezinde “sanat yoluyla eğitim” anlayışı yer almaktadır. Sanat eğitiminin amacı yalnızca sanatçı yetiştirmek değil, asıl amaç sanatla eğitimidir. Sanat eğitimini daha çok sanatlar eğitimi olarak

adlandırmaktadır (San, 1979). Sanat eğitimi en geniş tanımıyla, eğitim bilimlerinin bir dalı olarak estetiğin, sanat tarihinin, eğitim ve öğretim ile ilgili bütün sorunlarıyla ilgilenen süreçtir. Bu anlamda sanatlar eğitimi dil (edebiyat); yüzey (resim, grafik, fotoğraf, hat v.b); hacim (heykel); eylem (tiyatro); ortam (mimari) ses (müzik); hareket (bale), müze eğitimi, drama v.b tüm sanat dallarını kapsayan bir eğitim biçimi olarak tanımlanabilir (İlhan, 2006: 77).

Bu eğitim alanında birey: resim, müzik, tiyatro, dans, şiir, öykü, heykel, seramik, fotoğraf, yaratıcı drama, film, video v.b sanat evreninden kendine en uygun dili seçerek, kendini ifade etme olanağı bulmaktadır. Bireye verilmesi gereken sanat eğitimi zamanında verilmediğinde estetik duyarlılık, sanat eserini koruma, farklı kültürlerle değer verme gibi becerilerin kazanılmaması sonucu ortaya çıkabilir. Oluşan bu eksikliğin, bireyin ileriki yaşamında içinde yaşadığı toplumu da olumsuz etkileyebileceği söylenebilir. Bu olumsuz durumdan sanat eğitimi yoluyla uzaklaşılabilir. Bu bağlamda sanat eğitimi “bireylerde değerler sisteminin” oluşmasını sağlayan en önemli kaynaktır.

Suç toplumda istenmedik bir davranıştır. Toplumların gelecekte sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürmeleri, çocukların iyi yetiştirilmesine bağlıdır. Toplumların önemli sosyal sorunlarından birisi de “çocuk suçluluğu” sorunudur. Batı ülkelerinde “Reşit Olmayanın Suçluluğu” (juvenile delinquency) teriminin kullanımı yaygınken, ülkemizde “çocuk suçluluğu” kavramı kullanılmaktadır. Son dönemlerde bu kavramın etik olarak yanlış olduğu (Polat, 2002), onun yerine çocuk ve suç kavramlarının birbirinden uzaklaştırmak amacıyla “suç içinde bulunmuş çocuk” ya da “suça itilmiş çocuk” teriminin kullanımı benimsenmektedir. Çocuklar işledikleri suçtan dolayı cezalandırılır ve topluma yeniden kazandırılmak üzere ıslahevine yerleştirilirler. Suçu işlediği zaman 11 yaşını bitirmiş olup da 15 yaşını bitirmeyen ve cezanın çektirilmesine başlandığı anda 18 yaşını doldurmayan küçükler cezalarını ıslahevlerinde çekerler (Adalet Bakanlığı Genelgesi, 1994). Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20.11.1989 tarihinde kabul edilen “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme” ile 18 yaşından küçük olan her insanın çocuk olduğu vurgulanmıştır. Ülkemizde suç işledikten sonra cezası kesinleşen çocuk hükümlülerin, cezalarını esas olarak Çocuk Eğitimevlerinde çekecekleri kanunlarla hüküm altına alınmıştır. Adalet Bakanlığı’nın geliştirdiği projeler kapsamında, çocuk cezaevleri kapatılarak yerlerine eğitimevleri açılmaktadır. Eğitim, iyileştirme evi ve spor salonundan oluşan yeni eğitimevlerinde çocuklar banyo ve tuvaleti

olan tek kişilik odalarda kalmaktadır. Eğitimevleri, çocukların özgürlüklerinin kısıtlı olduğu kurumlardır. Türkiye'deki infaz kurumlarında, hükümlülerin eğitimi başlığı altında sürdürülen faaliyetler; okuma yazma kursları, ilkokul ve ortaokul bitirme kursları, lise ve dengi okul bitirme kursları, üniversiteye kayıt ve ceza infaz kurumunda yüksek öğrenim yapma imkanı, meslek eğitimi, tiyatro oynama ve yazma çalışmaları, münazara ve bilgi yarışmaları, film ve video ile eğitim, müzik, folklor kollarının kurularak çalıştırılması, televizyon ve radyo ile eğitim, grup terapisi, bireysel terapi çalışmaları, ferdi görüşmeler, kitap ve kütüphane ile eğitim, psiko-sosyal hizmet programının uygulanması ile eğitim, döner sermaye iş yurtlarında çalışarak meslek öğrenme ve iş ahlakı eğitimi şeklinde sıralanmaktadır (İçli, 1999). Çocuklar tiyatro, konser, spor karşılaşmaları ve müze gezileri gibi toplum içindeki sosyal etkinliklere kurum eğitimcileri ve uzmanlar gözetiminde katılabilmektedirler. Sosyal etkinlikler kapsamında sanat etkinlikleri olarak değerlendirilebilecek ebru kursu, boncuk işleme kursu, resim kursu gibi kurslar düzenlenirken, çocuk eğitimevlerinde bulunan çocuklar kurum eğitimcileri, uzmanları ve sivil giyimli güvenlik görevlileri gözetiminde müze gezileri yapabilmektedirler. Ancak çocuk eğitimevlerindeki personele yönelik sanat eğitimine yönelik bir hizmetiçi eğitim etkinlik / kurs / proje yürütülmemektedir.

Çocuk Eğitimevleri'nde eğitim çalışmalarının temelinde yoğunluklu olarak iş ve sanat (zanaat) eğitimi, okul öğretimi yer almaktadır. Eğitimevleri'nde çocuklara verilen genel ve mesleki eğitimin amacı; çocukları eğiterek topluma faydalı birey haline getirmek ve meslek sahibi olmalarını sağlamaktır. Suç içinde bulunmuş çocukların toplumla yeniden uyumu, olumsuz koşullar sonucu kazanılan istenmeyen davranışların düzeltilmesi ve bireyin yeniden öğrenme sürecinden geçmesi, elverişli sosyal ortamların oluşturulmasıyla gerçekleştirilebilir. Bu çerçevede, eğitimevlerinde görevli personel de iyileştirme konusunda eğitilmiş ve bilgili olmalıdır. Kurumda çalışan personelin iyileştirme için amaca uygun davranışlarda ve katılımlarda bulunması, istenilen amaca ulaşmanın önemli bir koşuludur. Bu kapsamda eğitimevlerinde görevli eğitimcilerle (öğretmenler, sosyal çalışmacılar ve psikologlar) müzelerde gerçekleştirilecek programlı sanat eğitimi uygulamaları, çocuğun eğitilerek suç ve suçun sonuçlarından arındırılıp iyi halli olarak topluma yeniden uyumda önemli bir rol oynayacaktır.

Kurumda çocukların eğitim hakkının önemsendiği görülmektedir. Eğitimevlerinde bulunan çocuklar akranları gibi akademik ve mesleki eğitimlerine devam

edebilmektedir. Yaş ve eğitim durumlarına göre ilk, orta ve yüksek öğretim kurumlarına, örgün veya açık öğretim yoluyla devam etmektedirler. Eğitimevlerinde kalmakta olan çocukların pek çoğu örgün eğitimden erken yaşta ayrıldıkları belirlenmiştir.

Ülkemizde, çocuk ıslah ve ceza kurumlarında yeniden eğitim çalışmalarının temelinde iş ve sanat eğitimi, okul eğitimi-öğretimi yer almaktadır. Yeniden eğitim, geniş kapsamlı bir çalışmadır. Suçluluğun psiko- pedagojik ve sosyal nedenlerinin yanı sıra, çözüm yollarının da araştırıldığı bu iyileştirme çalışmalarında amaç, çocuğun yeniden uyumunu sağlamaktır. Çocuğun zeka, kişilik özellikleri ve yetenekleri saptanarak uygun bir eğitim ve öğretim programı yapılmalıdır. İyileştirme, çocuğun gelişim evresi göz önünde tutularak, pedagojik ve bilimsel bir yaklaşımı gerektirir. Suç içinde bulunmuş çocuğun yetersiz davranışları geliştirilip düzeltilerek, çocuğun toplumsal kurallara uyabilecek duruma getirilmesine çalışılır. “Çocuğun yeniden iyileştirilip topluma kazandırılması, olumsuz koşullar sonucu kazanılan bozuk davranışların, bireyin yeniden öğrenme sürecinden geçmesine elverişli bir sosyal ortamda gerçekleştirilebilir. Eğitimevinde çocukları etkileyerek olumlu yönde değiştirmede, kurum çalışanlarının payı büyüktür” (Sarpdağ, 2005).

Ülkemizde hükümlü çocuklar, eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçlarının yerine getirildiği çocuk eğitimevlerinde barındırılmaktadır. Çocuk eğitimevleri açık kurumlar olup infaz koruma memurları silahsızdır. Bu kurumlarda firara karşı engel bulunmaz. Kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanır. Kurumların çevresinde koruma duvarı, firarı engelleyici bir yapı yoktur. Eğitimevleri cezaevi yapısından farklılıklar göstermektedir. Eğitimevleri, çocukların özgürlüklerinin kısıtlı olduğu kurumlardır ancak yarı açık yapıdadır. Ankara Çocuk Eğitimevi, Yenikent F tipi Cezaevi kampüsü içinde yer almaktadır. Kapıda güvenlik kontrolü ile giriş yapılmaktadır. Eğitimevinin, çocukların serbestçe dolaşabildikleri ve sportif etkinlikleri gerçekleştirdikleri geniş bir bahçesi vardır. Çocuklar demir parmaklıklı pencere ile güvenlik önleminin alındığı odalarda tek başlarına kalmaktadır. Çocuklar bireysel iyileştirme sistemi kapsamında, kurumda görevli eğitimcilerle birebir terapi / konuşmalar yapmaktadır.

Türkiye’de suç işlemiş çocukların eğitimine yönelik ilk girişim 1932 yılında 60 kadar kimsesiz ve suçlu çocuğun barındırıldığı Galata’daki İskoç Mektebi “Çocuk

Kurtarma Yurdu” adı altında başlamıştır. “Çocukların yeniden eğitilmeleri ve cezalandırılmaları amacıyla 1938’de Edirne’de Çocuk İslahevi kurulmuştur” (Attar, 1992). “1997 yılında İstanbul Bakırköy’de, 1998 yılında Ankara Elmadağ’da sadece çocuklara ait tutukevi açılmıştır” (Sözer, 2003). Türkiye’de 1995 yılında başlatılan tretman çalışmaları çerçevesinde, Ankara, İzmir ve Elazığ eğitimevlerinde bulunan iş atölyeleri kapatılmıştır. Yeni uygulamaya göre, örgün öğretime devam etmeleri mümkün olmayan on beş yaşından büyük çocuklar istek ve yetenekleri doğrultusunda uygun mesleğe yönlendirilerek, çıraklıkla ilgili eğitime katılmaları sağlanmaktadır.

Ülkemizde suça sürüklenmiş çocuklara yönelik düzenlemelerde, çocuklar yaş ve cinsiyet durumlarına göre gruplandırılarak ayrı yerlerde tutulmaktadır. Hükümlü çocuklara yönelik olarak çocuk ceza infaz kurumları ve çocuk eğitimevleri hizmet vermektedir. Yargılama sonucu özgürlüğünü bağlayıcı ceza alan 12-18 yaş grubu erkek çocuklar ikamet yerlerine göre Ankara, İzmir ve Elazığ’da bulunan çocuk eğitimevlerine, kız çocuklar ise sadece İzmir çocuk eğitimevine gönderilmektedir. Adalet Bakanlığı 2012-2017 mali yatırım programı çerçevesinde; İstanbul Ümraniye Çocuk Eğitimevi (2013 Aralık),Yeni İzmir Çocuk Eğitimevi (2014 Temmuz), Elazığ Çocuk Eğitimevi (2017 yılında) ve Erzurum Çocuk Eğitimevi (2014 Kasım’da)’ni hizmete sokmayı planlamaktadır. Ceza ve Tevkifevleri bir yenilenme süreci geçirmektedir. Bu çalışmaların amacı, insan onuruna saygı çerçevesi içinde hükümlülerin kişisel gelişimleri için; eğitsel, fiziksel, yönetsel ve sosyal ortamların hazırlanarak yeniden “üretken” ve “saygın” bireyler olarak salıverilmelerinin ardından toplumla bütünleşmelerini sağlamaktır. Yeni uygulama ile Elazığ ve İzmir illerinde bulunan çocuk eğitimevleri kapatılarak, bu eğitimevlerinde kalan erkek çocuklar Ankara Çocuk Eğitimevinde toplanmıştır. Kız çocuklar ise İzmir Aliğa Kadın Kapalı kapalı ceza infaz kurumuna nakledilmiştir. 11-15 ile 15-18 yaşlarındaki tutuklu ve hükümlü gençler Ankara’da bulunan Çocuk Eğitimevi Müdürlüğünde kalmaktadır.

14 Aralık 2013 tarihli Resmi Gazete verilerine göre, Mayıs 2013 itibari ile ülkemizde bulunan hükümlü çocuk sayısı 429’dur. Hükümlü ve tutuklu olarak ceza infaz kurumlarında ve eğitimevlerinde bulunan toplam çocuk sayısı 1783’tür.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı çocuk eğitimevlerinde; çağdaş ve modern kurumların yapımı, fiziki koşulları uygun olmayan ya da küçük kapasiteli kurumların kapatılması, mevzuatın yenilenmesi, eğitim çalışmaları

ve uygulamalara yönelik daha iyi duruma getirmek için yapılan değişiklik süreci devam etmektedir.

(<http://resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/12/20131214-15-1pdf> Son Erişim: 03.04.2014)

Çağdaş yaşamın gelişmesinde en önemli olgu eğitimidir. Çocuk suçluluğu üzerine yapılan çalışmalarda temel yaklaşım eğitimidir. “Günümüz toplumunda eğitimin temel amacı bireylere kendini yönetebilme yeteneğini geliştirme yolunda yardımcı olmak, bu yolla gerek toplumun, gerekse bireylerin ödüllendirilmelerini sağlamaktır” (Yavuzer, 1998). Suça yönelen çocukların da akranları gibi iyi bir eğitim görme hakkı vardır. Çocukların toplumla yeniden bütünleştirilmesinde eğitime daha fazla önem gösterilmelidir.

Yurtdışındaki Çocuk Eğitimevlerindeki uygulamalar aşağıda yer almaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri Çocuk Adalet Sistemi ve Suçu Önleme Ofisi çocuk suçluluğunu önlemek için, çocuk adalet sistemi içinde önleme programları hazırlamıştır. Çocuk adalet sistemine giren gençler devletten yardım alırlar. Bakım, uyuşturucu rehabilitasyon, danışmanlık ve eğitim olanaklarından yararlanabilirler. Çocuk gözaltı birimleri çocuklara iş eğitimi sağlama, güvenli bir ortamda yaşam deneyimi sunma ve zararlı alışkanlıklardan kurtulmaları için yardımcı olur. Nebraska Gençlik Islahevi (NCYF) 15-25 yaş arasındaki çocuk ve genç erişkinlerin kaldığı, başarılı bir çocuk tutukevi örneğidir. Hükümlü çocukların tümünün, eğitimevinin sağladığı eğitimlere katılmaları zorunludur. Islahevinde ping-pong ve basketbol turnuvaları gibi bir dizi etkinlik ve eğlence programları düzenlenmektedir. Rekreasyon programları ile gençlerin toplumdaki yetişkinler ve çocuklarla iletişim kurmalarına izin verilir. Bu tür olumlu arkadaşlıklar sonraki yıllarda çocuklara yardımcı olabilir. Gençlik programları çocukların farklı kişilik yapıları ve becerilerine göre dans, müzik, drama, sanat, spor, kaya tırmanışı, drama, karete, bowling ve diğer etkinlikleri içerecek şekilde tasarlanmıştır.

(<http://www.ojjdp.gov/mpg/ProgramTypesDefinitions.aspx> Son erişim: 13.12.2011)

İngiltere’deki Çocuk Ceza Sistemi içinde 18 yaşın altındaki suçlu gençler cezaevlerinde kalmaktadırlar. Gençlik adalet kurulunca 15 yaşın altındaki gençler Güvenli Çocuk Evlerin (SCH)’e, 15 yaşın üzerinde olanlar Güvenli Eğitim Merkezi (STC) ya da Genç Suçlu Kurumu (YOI)’na, genelde 17 yaş altı suçlu kız çocuklar ise

Genç Suçlu Kurumu (YOI)'na yerleştirilmektedir. Çocuk ceza sisteminde üç farklı tipte gözaltı kurumu bulunmaktadır; güvenli çocuk evleri, güvenli eğitim merkezleri ve cezaevleri. Gençlik Adalet Kurumunun İngiltere ve Galler için gözaltındaki çocukları yerleştirme sorumluluğu vardır. Çocukların çoğunluğu (% 83) cezaevinde tutulmaktadır. Tamamı yerel yönetimler tarafından işletilen 10 Güvenli Çocuk Evi (SCHs) bulunmaktadır.

Gençlik Adalet Kurumu bu 10 Güvenli Çocuk Evinde kalan 191 çocuk için yerler satın almaktadır. Kent-Medwa, Rugby-Rainsbrook, Durham- Hassockfield ve Milton Keynes-Oakhill şehirlerinde dört Güvenli Eğitim Merkezi (STCs) vardır. Toplamda 301 çocuğun kaldığı STCs'ler Gençlik Adalet kurumunun satın aldığı yerlerde özel şirketler tarafından işletilmektedir. STCs'lerde beş çocuğa iki, sekiz çocuğa üç personel olmak üzere personel oranı değişmektedir. STCs'lerde 12-17 yaş arasındaki kız ve erkek çocuklar kalmaktadırlar. İngiltere ve Galler'de çocukların kaldığı 12 cezaevi bulunmaktadır. Kızlar için kadın cezaevlerine bağlı üç ayrı birim ve erkekler için dokuz cezaevi vardır. 11 tanesi cezaevi servisi tarafından, iki tanesi ise özel sektör tarafından işletilmektedir. Gençlik Adalet Kurumu cezaevlerindeki çocuklar için 2764 yer satın almıştır. Cezaevinde 17 yaşına kadar olan kızlar ve 15-17 yaş arasındaki erkekler kalmaktadır. Ashfield, Cookham Wood, Hindley, Warren Hill, Werrington and Wetherb'deki altı hapisane Genç Suçlu Kurumları Olarak Adlandırılan cezaevleri (YOIs) çocuklarına ayrılmıştır ve sadece 15-17 yaş aralığındaki erkek çocuklar kalmaktadır. Eastwood Park, Feltham, Foston Hall, New Hall, Parc ve Stoke Heath cezaevlerinde kalan çocuklar yetişkin tutuklularla aynı ortamı paylaşmaktadır. Cezaevlerinde kalan 40-60 arasındaki çocuğa üç ila altı personel düşmektedir. Güvenli çocuk evleri kanadının çocuk oranına göre en az sayıda personeline sahip olduğu görülmektedir.

(<http://www.urboss.org.uk/the-bit-for-your-workers/information/childrens-prisons> Son Erişim 30.06.12)

Suçta sürüklenen gençlerle gerçekleştirilen eğitim ve aktiviteler kapsamında yerel kolejler gibi genç suçlu kurumunda (YOI) eğitim vermek amacıyla, gençleri gözlem altında tutmak için yerel yetkililer tarafından dışarıdan firmalar görevlendirilmiştir. Gençler mesleki eğitimle meşgul olmaktadır. Eğer gençler yeterli düzeyde güven vermiş ve gelişme göstermişlerse, geçici süreyle özgür bırakılabilmektedirler. Geçici

süreyle özgür bırakılan gençlerin eğitim, öğretim veya iş fırsatları gibi toplumla bağlantılı etkinliklerle toplumla yeniden bütünleşmesi sağlanmaktadır. Türkiye’de suça sürüklenen hükümlü çocuklar çocuk ceza infaz kurumları ve çocuk eğitimevlerinde barındırılmaktadır. Bu kurumlarda çocukların meslek edinmeleri ve toplumla yeniden bütünleşmelerini sağlamak amacıyla akademik ve mesleki eğitimlere katılmaları sağlanmaktadır. Bu kurumlardaki çocuklar sosyal etkinlikler kapsamında sanat, spor etkinliklerine katılmakta ve müze, tiyatro, sinema gezisi gerçekleştirmektedir. Yurtdışında 15 yaşının altındaki çocuklar güvenli çocuk evlerinde, 15 yaşının üzerindeki çocuklar ise güvenli eğitim merkezlerinde ya da genç suçlu kurumlarında kalmaktadır. İngiltere’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, çocuğa güvenli bir yaşam ortamı sağlama, zararlı alışkanlıklardan uzaklaştırma ve iş bulmalarına yönelik eğitimlerin verildiği görülmektedir. Bu kurumlarda spor etkinlikleri, eğlence ve rekreasyon programları çerçevesinde dans, müzik, drama v.b sanat etkinlikleri düzenlenerek, çocukların kişilikleri ve becerileri dikkate alınarak katılımları sağlanmaktadır. Hem Türkiye’de hem de yurtdışında yapılan çalışmaların temelinde eğitim çalışmalarının yer aldığı görülmektedir. Mesleki eğitim yoluyla çocukların meslek edinerek, toplumla yeniden uyumu sağlanmaktadır.

Suçta içinde bulunmuş çocuklarla yurtdışında (İngiltere Örneği) yapılan sanat eğitim çalışmaları aşağıdaki gibidir:

Londra Şehir Müzesi ve Öğrenci Yeniden Uyum Biriminin (PRU) ortaklaşa gerçekleştirdiği çalışmalardan Londinium Projesi, yine Londra Şehir Müzesinin düzenlediği ve Londra’da yaşayan gençlerin katıldığı yaratıcı projeler başlığında dünya projelerinin ilk öyküleri başlığında Londra’lı Aranıyor, Görkemli Sahneler ve Bizim Londiniumumuz projeleri aşağıda yer almaktadır.

Görsel kültür söylemlerini kullanarak gerçekleştirilen eğitim uygulamalarını etkin ve anlamlı öğrenme deneyimlerine dönüştürme gereksinimine çözüm üretmek amacıyla müzelerden bir eğitim ortamı olarak yararlanarak, görsel kültür çalışmalarını gerçekleştirilmesine yönelik örnek uygulamalar aşağıda yer almaktadır.

Londinium Projesi (2006)

Müzedede geçmişte çok sayıda toplumsal katılım ve işbirliği projeleri düzenlenmiştir. Londinium Projesi çocuk cezaevleri ve öğrenci toplumuyla yeniden bütünleşme birimlerinden gençlerle gerçekleştirilen projelerden biridir.

2006 yılında güney Londra'da Josephine Butler Birimi ile gerçekleştirilen projede, bu cezaevinden 16 - 17 yaş arası genç bayanlar bir fotoğrafçı ve bir şair ile üç hafta boyunca müze koleksiyonlarıyla çalışarak ve genç Londralılar olarak müze deneyimleri ile ilgili görsel ve yazılı sanat yapıtları yarattılar. JBU (Josephine Butler Güney Londra Birimi) ile 2010 yılında ikinci çalışma gerçekleştirilmiştir. Londra Romalı'larının yaşamlarıyla bağlantılı Roma güzellik ve tasarım koleksiyonlarıyla ilgili sanat yapıtları yaratmak için genç bir bayan bir hafta boyunca makyaj uzmanı ve moda tarihçisi ile atölye çalışması yapılmıştır. (<http://www.museumoflondon.org.uk/Get-involved/Collaborative-projects/Stories-of-the-World/Previous+Stories+of+the+World+projects.htm> Son Erişim: 30.05.2012)

Londra Şehir müzesinin düzenlediği ve Londra'da yaşayan gençlerin katıldığı yaratıcı projeler başlığında dünya projelerinin ilk öyküleri aşağıda yer almaktadır;

Londra'lı Aranyor

Ocak-Şubat 2011 tarihinde gerçekleştirilen projede Silvertown'dan öğrenci yeniden yönlendirme birimi olan Asta Center'dan gençler, Roma şehri olan Londra ile günümüz Londra'sı arasındaki bağlantıları keşfetmek için yapım şirketinin yönetmeni Stephen Rudder ile birlikte çalışmalar yapmışlardır. Gençler film, araştırma, film şeridi, çekim, kurgu ve post prodüksiyon uygulamaları dahil çekim sürecinin tamamına katılmıştır.

Görkemli Sahneler

Ekim-Kasım 2010 tarihleri arasında Lambet tabanlı bir gençlik organizyonları olan "Flipsite" ile "Triangle Adventure Playground"un bazılarının da dahil edildiği projede gençler müzenin çalışmalarını incelemişlerdir. Çağdaş Londra'lı katılımcılar, gladyatör oyunları ve amfi tiyatro gösterileri gibi Roma eğlenceleri arasında paralellikler araştırmışlardır. Katılımcılar yaptıkları araştırmadan esinlenerek film performansı geliştirmişlerdir. Bunun yanı sıra Josephine Butler Biriminden genç bayanlar (HMP Downview'da kız çocukların kaldığı birim) Roma ve Çağdaş Londra'dan saç parçaları ve

kostümlerden esinlenerek tarihi kozmetik ve kostüm tasarım uzmanı ile çalışmalar yapmışlardır.

Bizim Londiniumumuz 2012

“Bizim Londiniumumuz”, 2012 Londra Kültür Olimpiyatları kapsamında “Dünya Öyküleri” programının parçasıdır. Gençler Roma Dönemi Londra’sını yeniden tanıyarak 21. yüzyıl yaşamından filmler, heykeller, görsel-işitsel sergiler ve objeler aracılığı ile Roma Dönemi Londra’sının günümüzün modern başkentinde hala nasıl yaşadığını yeniden keşfetmişlerdir.

Londra Şehir Müzesi Gençlik Panelindeki gençler, sergi kürasyonunun bir parçasını oluşturmuşlardır. Gençler, nesnelere seçmek için müze personeli ile birlikte çalışmalar yapmıştır. Londra genelinde, organizasyonun ortak kuruluşlarından gelen çok sayıda genç insan, serginin sanatsal içeriklerini tasarlamıştır.

Yirminci yüzyılın başından bu yana “sanat eğitimi kavramı genel anlamda güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır. Dar anlamda ise okullardaki ilgili bölüm ve sınıflarda bu alana ilişkin olarak verilen dersleri tanımlar” (San, 1983:

19). Görüldüğü üzere sanat, çok yönlü bir eğitim anlayışının önemli bir parçası olarak görülmektedir. Sanat eğitimi genel anlamda güzel sanatların tüm alanlarını kendine konu edinerek kuramsal ve uygulamalı çalışmaları bir arada ele alan bir anlayışa sahiptir. Bu alanın en önemli araştırma ve uygulama ortamlarından birisi de müzelerdir.

Son yıllarda ülkemizde önemi gittikçe artan müzeler ve müze eğitimi konusu, sanat eğitiminde değişik ve etkili sanat öğretimi olanakları sunan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanatın uygarlaştırma ve insancılaştırma gücüne duyulan inanç, müzelerin eğitim kurumu haline gelmelerinde en önemli etkenlerden birisidir. Türkiye’de 1958’de öğretmenler için müze el kitabı çıkarılması ve 1962’de müzelerin eğitimdeki rolü hakkında Unesco Bölge Semineri düzenlenmesi müze eğitimi alanında atılan ilk somut adımlar olarak kabul edilmektedir.

Türkiye’de örgün ve yaygın eğitimde müzelerin bir eğitim ortamı olarak kullanılması 1990’lı yıllarda sistemli bir yapıya kavuşmuştur. Müzelerin eğitimde kullanılması amacıyla 1996 – 1998 yılları arasında ders programlarında müzede

eğitime yer verilmesi, öğretmenler için müze eğitimi seminerleri düzenlenmesi, MEB tarafından özellikle ilkokul ve ortaokul için müze eğitimi konulu ders kitapları hazırlanması gibi önemli adımlar atılmıştır. 2000’li yıllarda MEB eğitim programlarında köklü değişiklikler gerçekleştirmiş, hazırlanan yeni programlarda yapılandırıcı yaklaşım benimsenmiştir. Daha çok beceri eğitimine önem verilen bu yaklaşımda “müzeler” sınıf dışı öğrenme alanları olarak tanımlanmıştır.

2005 – 2006 öğretim yıllarından itibaren Talim Terbiye Kurulu tarafından Türkçe, matematik, fen ve teknoloji öğretimi gibi derslerde müzelerden yararlanılması gereği vurgulanmış, Görsel Sanatlar ve Sanat Etkinlikleri ders programlarında müze eğitimi bir öğrenme alanı olarak, ilkokul birinci sınıftan ortaokul sekizinci sınıfa kadar programın yaklaşık üçte birini oluşturmuştur. 2010 yılında ilköğretim (yeni düzenlemeyle ilkokul ve ortaokul) Sanat Etkinlikleri ders programına “müze kültürü”, İlköğretim Görsel Sanatlar ders programına ise “müze bilinci” öğrenme alanları eklenmiştir. Bu derslerin müzelerde işlenmesi, hem öğretmenler hem de öğrencilerde müze bilincinin oluşturulmasında ve sanat, kültür ve bilim alanlarında ulusal ve uluslararası değerlerin öğrencilere kazandırılmasında büyük önem taşımaktadır. Görüldüğü gibi ilkokul, ortaokul ve lise kurumları öğretim programlarında müze eğitime yönelik konular yer almaktadır. Eğitiminde kalan ve ilkokul, ortaokul ve liseye devam edenlerin öğretim programları incelendiğinde Sanat Etkinlikleri, Sosyal Bilgiler ve Halk Kültürü programlarında müze, müze bilinci, sanat eğitimi ve görsel kültürle ilişkilendirilen kazanım ve etkinliklerin yer aldığı saptanmıştır.

Öğretim programlarında müze eğitime yer verilmesinin hemen ardından Eğitim Fakülteleri’nde “müze eğitimi” dersi okutulmaya başlanmıştır.

Türkiye’deki üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği, Resim - İş Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programlarında 1996 / 1997 eğitim – öğretim yılından itibaren öğretmen adaylarına seçmeli müze eğitimi dersleri okutularak, adaylara müzelerden bir eğitim ortamı olarak yararlanma bilinci kazandırılmaktadır.

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları incelendiğinde “müze eğitimi” kavramının; Uygarlık Tarihi, Türk Tarihi ve Kültürü, Sanat Eğitimi, Fen ve Teknoloji Öğretimi I ve II, Drama, Görsel Sanatlar Öğretimi vb. derslerin de yer aldığı görülmektedir. Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı incelendiğinde ise, Görsel

Sanatlar Eğitimi dersinde “müze eğitimi” kavramı yer almaktadır. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarında yer alan Arkeoloji, Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı, Sanat ve Estetik, Drama derslerinde müze eğitime yer verilerek, müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasından söz edilmektedir. Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı’nda ise “Müze Eğitimi ve Uygulamaları” adı altında zorunlu bir ders bulunmaktadır. Eğitim Fakültelerinde okutulan “Müze Eğitimi ve Uygulamaları” dersi ile, branş öğretmenliği adaylarına kendi alanlarıyla bağlantılı ve müze eğitimi içerikli derslerin okutulmasının amacı, öğretmen adaylarına müze bilinci kazandırmanın önemini vurgulamaktır. Eğitim fakültelerinin çeşitli dallarında yetişen öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilköğretim, ortaöğretim, liselerde ve Adalet Bakanlığı’na bağlı açık cezaevleri ve çocuk eğitimevleri v.b kurumlarda da çalışabilmektedir. Adalet Bakanlığı’na bağlı kurumlarda suç içinde bulunmuş çocuklarla çalışan öğretmenlerin öğretim programı ve uygulama kılavuzu yoluyla farklı bir eğitim alanıyla tanışmaları ve bu alana yönelik yeterliliklere sahip olmaları, bu kurumlarda çocuk ile çalışan personelin eğitim eksikliklerini giderebilmek için uygulamaya konan ARDIÇ Programı gibi yeni programlara da katkı sağlayacaktır. Bu yeterlilikler dikkate alındığında, öğretmenlerle teori ve pratiği birleştiren görsel kültür çalışmalarının müze ortamında gerçekleştirilmesi önem kazanmaktadır.

Yeni bir eğilim olarak ortaya çıkan görsel kültür söylemleri son dönemlerde sanat eğitimcileri tarafından kongrelerde, konferanslarda ve sempozyumlarda tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Bu ortamlardaki söylemlerin etkisi ve ardından sanat eğitimi alanında eleştirel kuramların irdelenmesi görsel kültür yaklaşımının genişlemesine katkı sağlamıştır. Sanat eğitiminde görsel kültürün kullanımı yoluyla müze, eleştirel bir sorgulama aracı ve nesnesi olarak hizmet edebilir. Bu bağlamda postmodern sanat eğitimi çerçevesinde görsel kültür kavramı müze eğitimi bakış açısıyla ele alınarak müzelerde işlenebilir.

1.1 Problem

Toplumda en çok desteğe gereksinimi olduğu bilinen kurumlardan birisi de çocuk eğitimevleridir. Yurtdışındaki özellikle de İngiltere’deki çocuk eğitimevleri incelendiğinde, suça sürüklenen çocuklara destek olmak amacıyla müzelerde çok sayıda toplumsal katılım ve işbirliği projeleri düzenlendiği görülmektedir. Bu projelerde görsel kültürün kitlesel tüketimi, temsil ve imgenin dijital ve sosyal medya aracılığıyla

yeniden biçimlendirilerek yorumlanması, görsel kültürün çok sayıda insana doğrudan nasıl ulaşabildiği, topluma nasıl sunulur hale geldiğine ilişkin yöntem ve teknikler izlenerek uygulamalar yapılmıştır. Türkiye’deki çocuk eğitimevlerinde sivil toplum kuruluşları ile yapılan işbirliği çalışmaları ve projeler incelendiğinde ise benzer çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Bu kurumlarda kalan çocukların iyileştirme (treatment) programlarına farklı etkinlikler aracılığıyla çeşitlilik kazandırılmasına gereksinim olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda; sosyal çevre ile iletişim kurmaya, kendilerini ifade etmeye, müze deneyimi yoluyla çeşitli yaşantılar edinmelerine yönelik olarak müzeler önemli kazanımlar sağlamaktadır. Çocuk eğitimevi’nde, çocukların eğitimi alanında çalışan eğitimcilerin (öğretmen, psikolog, sosyal çalışmacı) bireysel ve mesleki gelişimlerine destek olmak amacıyla “Öğretim Programı ve Uygulama Kılavuzu” hazırlanmıştır. Bu çalışma ile örgün öğretime devam eden çocuklar için normal eğitim – öğretim programına destek programı, örgün eğitime devam edemeyenler için genel kültür eğitimi işlevi görmektedir.

Müzeler ele aldıkları konularda izleyicilerin merak uyandıracak sorular sormasını sağlar ve izleyici için rahat bir alan hizmeti sağlayan çağdaş kurumlardır. Müzede eğitim, okul dışına çıkmanın hoş gitmesi, bilgi ile oyunun bir aradalığının deneyimleticisidir. Sanat eğitiminin eğitim kurumları dışında farklı yerlerde ve uygulamalı olarak yapılabilmesi, eğitiminin daha nitelikli olmasını sağlayabilir. Bu kapsamda eğitim ortamlarının çeşitlendirilmesinde müzeler önemli bir yere sahiptir. Müzelerin sanat eğitiminde iki önemli rolü bulunmaktadır; birincisi müzede sergilenen yapıtları anlayıp, kavrayabilen, yorumlayan, eleştiren, estetik beğenisi olan izleyici kitlesinin oluşturulması, ikincisi de sanat eğitiminin bir diğer amacı olan yaratıcılığın geliştirilmesidir. Yaratıcılığın geliştirilmesinde en etkili yöntem olarak kullanılan *yaparak- yaşayarak öğrenme yaklaşımının* müzelerde uygulama olanağı bulmaktadır. “Sanat eğitimi duyguları ve duyarlılığı harekete geçirerek, bilişsel ve duyuşsal yanlarıyla bütün zihinsel süreçleri canlı tutmaktadır” (San, 1987:7). Sanat eğitiminde müzelerin eğitim amacıyla kullanımı yoluyla gerçekleştirilen müze eğitimi etkinliklerinde müze, ziyaretçisine kendi yorumlama biçimlerini harekete geçiren görsel ortam sunmaktadır. Müze eğitimine katılan ziyaretçilerin kültürel anlamda etkili bir öğrenme sürecine girerek, üretilen anlamın yorumlanmasına ilişkin sorular sorarak görsel kültürü müzede yorumlandığı görülmektedir.

Çocuk suçluluğunun toplumda sosyal tehlike oluşturacak seviyede artış göstermesi, bu konuya eğilme gereksinimini doğurmuştur. Her hangi bir sanat etkinliğiyle uğraşan çocuk, düşünmeyi, farklı çözümler üretmeyi, işbirliği yapmayı öğrenir. Düş gücü, el-göz koordinasyonu ve becerileri gelişir. Enerjisini sanatsal uğraşlarda boşalttığı için yanlış eğilimlere, kendine ve topluma zarar verici davranışlara yönelme olasılığı azalmaktadır. 2007 yılında üçüncüsü düzenlenen Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda "Sanat Eğitimi ve Şiddet" konusu ele alınmıştır. Sempozyumda sunulan bildirilerde çocuğa yeterli zaman içerisinde ve iyi yetişmiş öğretmenlerle doğru bir programla görsel sanatlar ve müzik eğitimi verildiğinde, bunun pozitif sonuçları olduğu ortaya koyulmaktadır (Özsoy, 2014). Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 2007 yılında "Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu" kurularak, konu ile ilgili araştırma raporu hazırlanmıştır. Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumunda konuşma yapan Türkiye Millet Meclisinde Şiddet Komisyonu Başkanı Halide İncekara, ilkokul, ortaokul ve liseye devam eden çocukları kapsayan bir araştırma yaptırıldığını aktarmaktadır. Araştırma sonucuna göre, okulda ya da okul dışında bir sanat dalıyla uğraşan çocukların şiddet olayına hiç bir zaman karışmadığı belirlenmiştir. Çocuk ne kadar çok sanat eğitimi alırsa, bir müzik aleti çalar veya resimde ya da beden eğitiminde, sporda aktif olursa şiddetten o kadar uzaklaştığı görülmüştür. İncekara, şiddete bulaşanların içinde ise ciddi anlamda sanat eğitimi alamamış öğrenciler veya kişiler olduğunu, şiddete bulaşanların ise herhangi bir sanat etkinliği ile uğraşmadığını belirtmiştir (TBMM, 2007).

Bu araştırmada müzeler, görsel kültürün uygulama alanı olarak ele alınmaktadır. "Görsel kültür eğitiminde müzelere neden ihtiyaç duyuyoruz?", "Görsel kültür tabanlı müze eğitimi verilebilir mi?", verilirse "Nasıl bir programla verilebilir?", "Ne tür eğitim materyali hazırlamak gerekir?", "Hazırlanan eğitim materyali, eğitimevlerinde çalışan eğitimcilere uygulanabilir bir doküman mıdır?" ve "Eğiticilerin görüşlerine göre suç içinde bulunmuş çocukların eğitiminde böyle bir programın etkisi nasıl olur?" sorularından yola çıkılmıştır. Suç içinde bulunmuş çocukların eğitiminde müzede uygulama örneklerinin yer aldığı yeni bir uygulamayı yaşama geçirmek amacıyla mevcut durumun belirlenerek, Türkiye'deki eğitimevleri için müzelerde "*Görsel Kültür Tabanlı Sanat Eğitimi*" (GKTSE) verilmesi amacıyla hazırlanan öğretim programı ve uygulama

önerisi yoluyla, müze eğitiminde görsel kültürün işlevliliğinin ortaya çıkarılması araştırmanın yapılmasını gerekli kılmakta ve araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, suç içinde bulunmuş çocukların eğitiminde müzede görsel kültür tabanlı bir öğretim program ve uygulama önerisi (Ö P U K) hazırlamak ve bu uygulama önerisinin uygunluğunu Eğitimevleri'nde görevli eğiticilerin görüşlerine göre değerlendirmektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1. Müzelerde görsel kültür tabanlı eğitim nasıl olur?
2. Eğitimevlerinde uygulanan öğretim programı nasıl oluşturulmuştur?, Eğiticilerin programın oluşturulmasında katkısı var mıdır?
3. Eğitimevlerinde kalan çocuklarla gerçekleştirilecek görsel kültür tabanlı müze eğitimi etkinliğinde eğiticilerin kullanması amacıyla nasıl bir eğitim materyali geliştirilebilir?
4. Geliştirilen eğitim materyali ile ilgili, bu materyali uygulayacağı düşünülen eğiticilerin görüşleri nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Postmodernizm düşüncesinin etkisiyle gündeme gelen bir kavram olan görsel kültür, kültürel çalışmaların ve kitle iletişim araçlarının önem kazandığı bir dönemi anlatmaktadır. Geçmişte ve günümüzde gördüğümüz, zihnimizde, imgelememizde canlandırabildiğimiz her şeyi kapsayan görsel kültür, görsel uyarıcıların çözümlenmesi ve anlamlandırılmasına olanak sağlar. Günümüzde sanat eğitimi postmodernist bir karaktere bürünerek, nesnenin geleneksel algısının ötesine geçerek geniş bir sosyal bağlamı içine alır. Postmodernizm ve görsel kültür çalışmaları görsel sanatlardaki değişimleri hızlandırmıştır.

Alanyazında konuyla ilgili araştırma ve kaynakların yetersizliği dolayısıyla bu araştırma birçok açıdan önem taşımaktadır. Müzenin toplumsal işlevlerine vurgu yapan çağdaş müzelerde görsel kültürün yorumlanması anlatı, farklılık, kimlik temaları, yorumsal süreçlerin ve müze pedagojisi ile ilgili kavramları içine almaktadır. Müzelerin

eğitim işlevleri üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır. Dünyada ve Türkiye’de postmodern sanat eğitimi bağlamında görsel kültürün uygulama alanı olarak müzeleri ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan araştırma dünyada ve Türkiye’deki çağdaş müzecilik uygulamalarında görsel kültür kavramının nasıl ele alındığına ilişkin ulusal ve uluslararası örnekleri sunması bakımından önemlidir. Bu bilginin çağdaş müzecilik uygulamalarında ve görsel kültür kavramının Türkiye müzelerinde ele alınması sürecinde yapılacak diğer sanat eğitimi çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada, suça sürüklenen çocukların eğitiminde yeni bir yaklaşımla uygulama örneklerine yer verilmiştir. Araştırma ile Çocuk Eğitimevleri’nde yeni bir uygulamayı yaşama geçirerek, bu alanda gerçekleştirilecek yeni uygulamalara ilişkin yeterli bilgiye sahip olmayanları bilgilendirme ve bu uygulamayı tanıtmaya amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın öğretmenler, yükseköğretim kurumlarının müzecilik, müze eğitimi alanında akademik çalışmalar yapan araştırmacılara ve müzelerin bir öğrenme ortamı olarak kullanımına yönelik çalışmalar yapan araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Görsel kültür tabanlı sanat eğitiminin müzede nasıl ele alındığının incelenmesi, kültür eğitimi ve müze bilim alanındaki benzer çalışmalara katkı sağlaması bakımından araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4 Sınırlılıklar

1. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı Ankara Çocuk Eğitimevi ile,
2. Ankara Çocuk Eğitimevinde Adalet Bakanlığına bağlı olarak çalışan eğitimcilerle (öğretmenler, sosyal çalışmacılar ve psikologlar) ile,
3. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı Ankara Çocuk Eğitimevlerinde suça sürüklenen çocuklarla çalışan eğitimcilerle gerçekleştirilen görüşmeler ile sınırlandırılmıştır.

1.5 Açıklamalar ve Tanımlar

Bu bölümde, tez içerisinde yer alan sanat eğitimine ilişkin terim ve özel adlarının tanım ve açıklamalarına yer verilmiştir.

Tezin verilerin analizi bölümünde katılımcılara görüşme sırasına göre meslekleri, yaşları ve cinsiyetleri belirtilmiştir. Bu nedenle, katılımcılardan alınan ve doğrudan

aktarılan ifadeler, meslekleri, yaşları ve cinsiyetleri ile temsil edilmiştir.

Çocuk Eğitimevi: 12-18 yaş gurubu arasında olup işlediği bir eylem sonucu hüküm giymiş olan çocukların yeniden eğitilerek suç ve suçun sonuçlarından arındırılıp iyi halli olarak topluma yeniden kazandırılmasını sağlamak amacıyla hizmet veren kurumlardır.

Görsel Kültür: Bir kültürün değerlerini ve inançlarını çeşitli yollarla görünür duruma getirmesidir (Barnard, 2002).

Kültür: Toplum, insanoğlu, eğitim süreci ve kültürel içerik gibi değişkenlerin ve bunlar arasındaki karmaşık ilişkilerin bir işlevi (Güvenç, 1999).

Postmodernizm: Modernitenin bilim ve teknik aracılığıyla toplumsal ilerlemenin sağlanabileceği evrensel bir toplum modeli olma savına tepki sonucu ortaya çıkan, görecelik ve tikelciliğin vurgulandığı disiplinlerarası bir harekettir (Özbudun ve Şafak, 2005).

Suç: Törelere, ahlak kurallarına aykırı davranış (Dil Derneği)

Suç İçinde Bulunmuş Çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu, ifade eder (Balo, 2005).

1.6 Kısaltmalar

AÇE	Ankara Çocuk Eğitimevi
ADSL	Asimetrik Sayısal Abone Hattı
App	Uygulama
EKG	Elektrokardiyografi
EEG	Elektroensefalografi
ESBD	Duygusal, Sosyal ve Davranışsal Güçlükler
GCSE	Genel Ortaöğretim Setifikası
GKE	Görsel Kültür Eğitimi
GKTSE	Görsel Kültür Tabanlı Sanat Eğitimi
GKTME	Görsel Kültür Tabanlı Müze Eğitimi
GPS	Küresel Konumlama Sistemi

ICOM	Uluslararası Müzeler Konseyi
ICOFOM	Uluslararası Müzecilik Komitesi
InSEA	Uluslararası Sanat Yoluyla Eğitim Topluluğu
JBU	Güney Londra Josephine Butler Birimi
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MR	Manyetik Rezonans
NCYF	Nebraska Gençlik İslahevi
PRU	Öğrenci Yeniden Uyum Birimi
SCHs	Güvenli Çocuk Evleri
STCs	Güvenli Eğitim Merkezi
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YOIs	Genç Suçlu Kurumu
3G	Üçüncü Nesil

BÖLÜM II

2. POSTMODERN SANAT EĞİTİMİ BAĞLAMINDA MÜZELERDE GÖRSEL KÜLTÜR ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1 Postmodern Sanat Eğitimi

Postmodern sanat eğitimi, postmodern felsefenin sanat eğitimine yansıma biçimleri doğrultusunda görsel kültürün sanat eğitimi kapsamında değerlendirilmektedir. Postmodern sanat eğitiminde, görsel kültürün kişinin kendi yaşam deneyimlerinden yola çıkılarak öğretilmesi, estetik duyarlık, görsel okuryazarlık ve eleştirel düşünme gibi becerilerin geliştirilmesi yaklaşımı benimsenmektedir.

San (2006)'a göre sanat eğitimi “sanatı ve sanatsallığı, devingen değişkenliği içinde kavratın, yaşamsal değerini belirleyen ve yaratıcılığı sanat ve düşün alanında geliştirme amacı taşıyan bir eğitsel programlar” bütünüdür. Sanat eğitimi genel anlamda güzel sanatların tüm alanlarını kendine konu edinerek kuramsal ve uygulamalı çalışmaları bir arada ele alan bir anlayışa sahiptir. Sanat eğitiminin hedefleri arasında ise çocuğun ve gencin sanattan anlayan bir kişilik kazanmasını sağlamak ve estetik duyarlılığın geliştirilmesine yardımcı olmak yer almaktadır. Sanatlar eğitimi, estetik duyarlılık kazandırmada ilk ve ortaöğretimde en önemli araçlardan biridir. Sanat eğitimi aracılığıyla birey bakmayı değil görmeyi öğrenir. Olaylara çok yönlü bakarak düşünen, eleştiren, sorgulayan ve en önemlisi çözüm üreten kişiliğe erişir. Sanat eğitimi doğası gereği insan odaklıdır, insanı etkinleştirir, güdüler, güven duygusunu geliştirir. Sanat eğitimi, bir duygu ve estetik eğitimi olarak yaratıcılığı ön gördüğü, merakı devindirdiği ve insanı özgürleştirdiği için özgün, atak, çağdaş düşünceler üretmeyi sağlayacak bir süreçtir. Bireyin yaratıcı güç ve potansiyelini eğitmek, estetik düşünce ve bilincini örgütlemek için gereklidir. Sanat eğitiminin amacı gözleme dayanan düşünme eğitimi yapmak ve doğa-yaşam-sanat bütünselliği içinde çocuğu eğitmektir. Sanat eğitimi, bireyin, toplumun ve insanlığın eğitimine sağladığı anlamlı katkı ve yarar olarak anlaşılmalıdır. Bu bağlamda bakıldığında sanat eğitimi, bireyi görmeye, sorgulamaya ve deneysel çalışmalara

yönlendirir. Postmodernizm, özellikle çağdaş kültür tartışmalarında göze çarpan bir düşünce akımıdır. Toplumsal yaşamın hemen her alanında etkisi hissedilen postmodernizm öyle çok yaygınlaşmıştır ki, etkili olmadığı bir alan bulmak oldukça zordur. Postmodern söylem öncelikle sanat alanında kendini hissettirmiş, daha sonra diğer alanlara da etki ederek kendini kabullendiren bir düşünce halini almıştır.

2.1.1 Postmodernizm

Görsel imgelerin sayıca çoğaldığı, yaşamın her alanını etkilediği ve yönlendirdiği bir dönemde tüm yaşamımız görsel imgelerle işgal edilmiş durumdadır. Bu durum sanat eğitimi öğretim yöntem ve tekniklerinin içinde bulunduğumuz çağa ayak uydurmasını gerekli kılmaktadır. Sanat eğitimi bilimden, teknolojiden etkilendiği gibi felsefe, psikoloji ve politikadan da etkilenmekte, aynı zamanda tüm bu alanları etkilemektedir. Bu anlamda sanat eğitimindeki değişimleri daha iyi anlayabilmek için postmodernizm kavramından ve onun sanata etkilerinden söz etmek gerekmektedir. Her yüzyıl kendi siyasal, ekonomik yapısı bağlamında yeni düşünce biçimleri ortaya koymaktadır. Yirminci yüzyıl ve yirmi birinci yüzyıl postmodernizm dönemi olarak adlandırılmaktadır. İlk kullanımı 1934'lere kadar giden belli bir sanat ve estetik anlayışını ve yeni eğilimleri yansıtmaya başlayan postmodernizm geniş bir alanı içine almaktadır. Kendi aralarında görüş birliği olmayan, farklı ilgi alanlarına sahip pek çok yazarın düşüncelerini kapsamaktadır. Sanat, felsefe, feminizm, eleştiri, dilbilim, antropoloji, psikanaliz, psikoloji, sosyoloji, teoloji gibi pek çok alanda köklere sahip olan postmodernizmin temel savı, nesnel ve salt doğruluğun yadsınması düşüncesinde odaklanır. Postmodernizm kavramının ortaya çıkışını tam olarak anlayabilmek için modernleşme ve modernizm kavramlarını da ele almak yerinde olacaktır. Modernleşme kavramı; bilimsel, teknolojik yenilik, endüstrileşme, nüfus hareketi, sosyal ve teknolojik değişmeler ile belirtilmektedir. Huyssen (1999:108), postmodernizmi yeni bir tarihsel evre olarak ele almak yerine, modernizmin içinde bir aşama ya da özgül bir dönem olarak görmektedir.

Postmodernizm, kendine yönelik itiraz ve eleştirileri de kapsayacak biçimde süregelen bir modernizm soruşturması, tartışması olarak değerlendirilmektedir. Pek çok kuramcı postmodernizmi kültür ve sanat alanındaki köklü kopuşların ifadesi olarak ele almıştır. Postmodernizm terimi modernizmin bitimini ve yeni bir dönemin başladığını belirtir. Jameson, bireysel öznenin kaybolması sonucu kişisel biçimin daha zor

bulunmasıyla modern biçemlerin postmodern kodlar haline geldiğini söylemektedir. Modernizmden farklı olarak tekin hakimiyetinin yerine çoğulcu bir yapıya sahiptir (Kellner ve Best, 1998: 24; Şaylan, 2002: 47). Modernist ideallerin terkedilmesi postmodernizme geçilmesi anlamına gelmektedir. Jameson (2011) postmodernizmi “geç kapitalizmin kültürel mantığı” olarak nitelendirmekte ve “biçemler ideolojisinin çökmesi” olarak yorumlamaktadır.

Jameson, kapitalizmin ulaştığı evrede ürettiği bir kültürden bahseder. Kültürel araştırmacılar şu anda yaşanan sosyal dönemi farklı olarak “geç modernite” olarak isimlendirmektedir. Giddens, (2000) yaşadığımız dönemi radikal bir modernite evresi, Lyotard (1993) postmodernizmi gerçekle ilgili bir “bilgi durumu”, Jameson (2011) “postmodern ortam”, Welsh (2004) ise “postmodern modernite” dönemi olarak değerlendirmektedir. Bazı yazarlar ise; değişmiş olan postmodernizm kavramının ve kültürün dijital, interaktif yapısının altını çizerek 21. yüzyılı bir post-modernizm olarak isimlendirmektedir (Mankovskaja, 2000 Akt: Musneckine 2009). Postmodernizm, bilgi toplumu temel alan anlayışa sahiptir. Elektrikli makinelere sahip, bilginin temel alındığı, bilgi girdilerine dayalı sanayi sonrası toplumu ifade eden yeni bir yaşam biçimi olarak tanımlanabilir. Kültürel yeni biçimsel özellikler, yeni toplumsal yaşam tipi ve yeni bir dönemdir. Postmodernizm, modernizmden farklı olarak çağdaş bir yaşam geleneği kurma anlayışı olarak ifade edilebilir. Postmodernizm bir uyumdan çok çeşitliliği ve karmaşayı içinde barındırır. “Postmodernizm, zamansal olan ile mekânsal olanın ilişkilendirildiği ve zamanın mekana dönüştürüldüğü bir anlayıştır” (Jameson, 2011: 422). Bu dönemde sosyo- kültürel farklılıklar önem kazanmakta ve bu süreçte yerel olan evrensel olandan daha fazla öne çıkmaktadır. Postmodernizm, “işlevi kültürde belirginleşen yeni özellikler arasında ilinti kurmak amacıyla ortaya atılmış dönemselleştirmeye ilişkin yeni bir kavramdır” (Sarup, 1997).

Postmodern sanat pratikleri geçmişin tüm formlarını kullanarak eklektik bir yapının oluşturulması, bilindik formların yeniden sunumu gibi değerlere döner. Sanat alanında postmodernizm iki farklı açıdan ele alınabilir. Bunlardan ilki sanatın postmodern topluma etkileri, diğeri ise postmodern yapının sanat üzerindeki etkileridir. Amerika’da sanat eğitimi programlarında disiplin temelli sanat eğitiminden bir tür kaçış olan postmodernizme yeni bir yönelim olduğu görülmektedir. Buna karşın İngiltere’de postmodernizmin üzerinde çok az durulmaktadır. Sanat eğitimi aynı modernizm gibi bir

anlatı kıskacına girmiştir. Kuzey Amerikalı bir bakış açısıyla olsa da resim eğitimcileri yirminci yüzyıl sanat eğitimi ile modernizm arasında bağlantı kurmayı denemişleridir. Postmodernizm modern zamanların bakış açısını aralayarak, modernin ne olduğunu görmemizi sağlar. Çok az izm¹ postmodernizm kadar kafa karışıklığı ve kuşku yaratmıştır. Amerika’da yakın dönemde Efland, Freedman, Stuhr tarafından yapıldığı gibi, postmodernizm sanat ve tasarım eğitiminde uygulandığında “biri bundan ne anlamalıdır?” sorusu gündeme gelmektedir. Bu konudaki fikir birliği Adair’in ifadesiyle modernizm “ağızdan öylece çıkıvermiştir”, Gable’e göre “başarısızlığa uğramıştır”, ya da Harvey’in deyişiyle “kendini yok etmiştir”. Bir başka deyişle, yüzyıl boyunca modernizmde giderek artan atılımını biçimlendiren “üst söylemler ve üst anlatılar” inanlıklarını kaybetmişlerdir (Macdonald, 2006: 46).

Bugün kültür bir endüstriye dönüştüğünden, kültürün gelişmesi ve yayılmasının önemli araçlarından olan sanatın, bu endüstrinin merkezinde konumlanması zorunluluğundan söz edilmektedir. Sanat eğitiminin en önemli sorunlarından biri, yerellik, ulusallık ve küresellik arasında geliştirilecek direnç ve adaptasyon süreçlerindeki etkililiği olacaktır. Musneckine (2009)’e göre, “postmodern paradigmaya hakim olan estetik kargaşa, seçkin sanat ve popüler sanat arasındaki sınırları yok eden ve hızla yayılan popüler kültür, çoklu ortam (multimedya) ve küreselleşme süreçlerinin yayılması aslında sanat kültürü kavramını değiştirmiştir”. Görsel kültürün geniş yayılımı, seçkin sanatın yaşamdaki etkisini zayıflatarak, seçkin sanat, popüler sanat, alt kültür ürünleri arasındaki sınırları kimi yerde eritmektedir. Teknolojilerin ve yeni iletişim biçimlerinin gelişimi de sanat kültürünün gelişimini ve yayılmasını daha çok kolaylaştırmıştır. Postmodern sanat eğitiminin bir başka problem alanı, verilecek sanat eğitiminin geleneksel sanat eğitimi yerine, görsel kültür eğitimi olarak yeniden yapılandırılmasına ilişkin görüşlerde ortaya çıkmaktadır. Postmodern sanat eğitimi görsel dünyayı olumlu ve olumsuz yönleriyle tartışır. “Sanatın, bir takım üretim süreçleriyle, izleyici kitlelerinin zevklerinin ve estetik kaygılarının da tüketim süreçleriyle değerlendirilmeye başlandığı

¹ İzm: İngilizce’de “-ism” eki olarak kullanılır ve kelime sonlarına gelerek geldiği ismi bir akımın, bir fikir yumağının adı haline dönüştürür. İzm’in Türkçedeki karşılığı -cılık, -cilik, -culuk, -çülük vb. eklerdir.

günümüzde, sanatın görsel kültür oluşturma, yayma ve benimsetme noktasında görev almasına yönelik eğilimler görülmektedir” (Eker ve Seylan, 2005:171).

Postmodern sanat estetiği, estetik ölçütün toplumdaki çok sanatçının bilinciyle belirlendiği, görev ve anlatının yerine montajın geldiği, gerçekliği yansıtanın yerine belirsizlik ve kararsızlığın aldığı, hümanist değerler ve yapısallıktan arındırılmış kişiliklerin belirleyiciliği ve yüksek sanat, kitle sanatı ayırımından çok taklit ve yapıtın sanat yapıtının üretimidir (Şaylan, 2002).

Modernist sanat eğitiminin yerleşmiş biçimleri ve uygulamalarının, görsel deneyimlerin verimliliğini kapsamadığı ve günümüzün dinamik ve çok anlamlı kültürünü yeterli şekilde yansıtamadığı ortadadır. Şaylan’ın postmodernizmi küçük gören ifadelerine rağmen, postmodernist sanat eğitiminin estetik, sosyo kültürel söylem, çok kültürlülük boyutları, medya - yeni teknolojiler, popüler kültür ve görsel kültür boyutuyla geniş bir sanat kültürü yelpazesi sunması bakımından postmodern sanat eğitimi rağbet görmektedir.

Yirmi birinci yüzyıl bilim ve teknolojinin sosyal yaşamı etkilemektedir ve sosyal koşulları ve görsel teknolojileri geleneksel sanat eğitime meydan okumaktadır. Sanat eğitimi, bir duygu ve estetik eğitimi olarak yaratıcılığı ön gördüğü, merakı devindirdiği ve insanı özgürleştirdiği için özgün, atak, çağdaş düşünceler üretmeyi sağlayacak bir süreçtir. “Sanat, insanın bilen, duyan, eğlenen, üreten, oyuncu (ludens) yanlarının tümüyle ilgilidir. İnsanın birey olarak bütünlüğü ilkesine dayanmaktadır” (Morin, 2010). Postmodernizmin yarattığı sorunlarla boğuşulan durumda sanat eğitimi, kurtarıcı rol üstlenmektedir.

2.1.2 Postmodern Sanat Eğitiminde Görsel Kültürün Yeri

Postmodern sanat eğitimi görsel dünyayı olumlu ve olumsuz yönleriyle ele alır. Postmodern sanat eğitiminin çok kültürlü yaklaşımı, postmodern dünyanın tüm kültürel, sembol, işaret ve imgelerini içerir. Bu bağlamda yenilenen sanat eğitimi programlarında görsel sanatlar dersi öğrenciye geniş bir sanat kültürü yelpazesi sunmaktadır (Hickman, 2004).

Süreçten çok sonuca odaklanan geleneksel eğitim anlayışında hızlı bir değişim gözlenmektedir. “Bugünün eğitim yaklaşımı sonucu değil, sonuca götüren becerileri, etkinlikleri, deneyimi, yaratıcı potansiyeli vurgulamaktadır” (Onur, 2003). Benzer bir

değişim sanat eğitimi alanında da göze çarpmaktadır. Sanat eğitimi programları, disiplin temelli sanat eğitimi programlarından uzaklaşarak disiplinlerarası sanat eğitimine doğru yönelmektedir. Postmodern sanat eğitimi mevcut sanat kuramlarını ve yöntemlerini teoride ve pratikte gereken zemine yeniden yerleştirmektedir (Marriner, 2006). Sanat eğitiminin hedefleri arasında ise çocuğun ve gencin sanattan anlayan bir kişilik kazanmasını sağlamak ve estetik duyarlılığın geliştirilmesine yardımcı olmak yer almaktadır. Sanatlar eğitimi, estetik duyarlılık kazandırmada ilk ve ortaöğretimde en önemli araçlardan biridir. San (2006)'a göre sanat eğitimi “sanatı ve sanatsallığı, devingen değişkenliği içinde kavratana, yaşamsal değerini belirleyen ve yaratıcılığı sanat ve düşün alanında geliştirme amacı taşıyan bir eğitsel programlar” bütünüdür. Sanat eğitimi doğası gereği insan odaklıdır, insanı etkinleştirir, güdüler, güven duygusunu geliştirir. Sanatın eğitimsel işlevleri bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin sağlıklı düzenli, etkili, verimli bir biçimde gerçekleştirmesini ve gelişmesini sağlayıcı tüm sanatsal öğrenme-öğretme etkinliklerini kapsamaktadır.

Yirminci yüzyıl, modernizmin insanı soktuğu tek biçimciliğin yıkıldığı, herkes için ideal olan sanat anlayışının benimsendiği, bilim ve teknolojinin sosyal yaşamı etkilediği ve sosyal koşullar ve görsel teknolojilerin geleneksel sanat eğitime meydan okuduğu bir dönemdir. Görsel kültürün formları ve çeşitli işlevleri, genel bir sanat eğitimi formu olarak eğitime dahil edilmiştir (Freedman, 2003). Sanat eğitimi, postmodernizmin yarattığı sorunlarla boğuşulan durumda kurtarıcı rol üstlenmektedir.

Köklerini postmodernizmden alan, toplumsal iletişimde işitmeye ve görmeye dayalı görsel kültür, orjinalliğin hiç olmadığı hatta mantıksız bulunduğu bir çağda dijital imgelerin çoğaltılması ve anında yayımlanması ile ilgilenmektedir. Zamanımızın postmodernizm anlayışı modernizmden estetik ve politik bir sorun olan kültürel gelenek ve koruma sorularını gündeme getirmesi bakımından farklıdır. “Çağdaş modernizm gelenekselle - yenilikçiliği, korumayla - yenileme, seçkinci sanatla - kitle kültürü arasındaki gerilimleri idare eden bir alandır” (Marriner, 2006).

Görsel kültürde önemli olan görselin kendisi değil görselin birey, toplum ve dünyaya ilişkin ürettiği anlamlardır. Görsel kodların çözümlenip yorumlanması bireyin kültürel kimliğini yapılandırması ve bu yolla toplumun dönüşümünde bir gereklilik haline gelmiştir. Bu durum, günümüz sanat eğitiminin “görsel kültür“ temelli yapısını oluşturmaktadır.

2.1.3 Görsel Kültür

Görsel kültür, çeşitli kültür öğeleriyle görüntüler yoluyla iletişim kurarak kültür alanına açılan kapıdır. Kültürün belirli bir parçası olan görsel kültür; felsefe, sosyoloji, antropoloji ve sanat çalışmaları alanlarındaki araştırmaların bağdaşımı olan disiplinlerarası bir terimdir. Görsel kültür kapsamı içinde geçmişte ve günümüzde gördüğümüz zihnimizde imgesel olarak canlandırabildiğimiz her şey yer almaktadır.

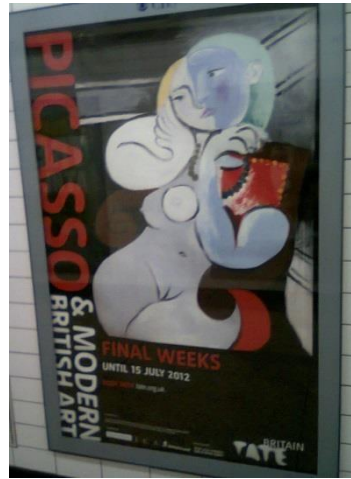
Görsel kültür kavramını irdelemeye geçmeden önce sosyal bir fenomen olarak “kültür” kavramını ele almak yerinde bir yaklaşım olacaktır. “İnsanı diğer canlı türlerinden ayıran en temel özellik dünyayı kavramsallaştırma gücü ve simgesel olarak bu kavramlar aracılığıyla iletişim kurabilme yetisidir” (Monaghan ve Just, 2000). Bu kapasite antropologlarca “kültür” olarak benimsenmektedir. Benzer biçimde Tylor antropolojiyi kültürel çalışma olarak belirtmektedir. Kültürün paylaşılan simge ve anlamlar bütünü olduğunu savunan görüşe göre kültür, simgesel sistemler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Williams (1983), “arkeolojinin ve kültürel antropolojinin kültürü öncelikle insan tarafından üretilen malzemeler bütünü olarak ele aldığı”, Monaghan ve Just (2000: 36) ise “kültürel çalışmaların ve tarih biliminin kültürü işaret ya da semboller sistemi olarak benimsediğini” belirtmektedir.

Günümüzde özellikle Amerikalı kültürel antropologlar kültürü, “bir topluma ilişkin işaret ya da semboller sistemi olarak değerlendirdiklerini” vurgulamaktadır (Kaspın ve Delaney, 2011: 13). Kültür kavramının alan yazına yerleşmesinde Kroeber (1952:12), Marshall (1999:442), Monaghan ve Just (2000:34), Kaspın ve Delaney (2011:13)’ın yayınları önemli rol oynamıştır.

1873 yılında, antropolojinin babası olarak adlandırılan Tylor kültür kavramını, insan toplumları arasındaki farklılıkların açıklaması olarak tanımlamıştır. Tylor kültürü, toplumun bir üyesi olan insan tarafından edinilen yetenekler ve bilgi, inanç, sanat, hukuk, ahlak ve kıyafetleri de içeren karmaşık bir bütün olarak tanımlamaktadır. “Sosyal bilimlerde kültür, insan elinden çıkan ve toplumsal araçlarla aktarılan, iletilen her şeyi anlatır” (Marshall, 1999:442). Antropoloji alan yazınında ise kültür; “insanoğlunun semboller geliştirmesi ve bu sembolleri iletişim amacıyla kullanması kültürün oluşumunu ve aktarılmasını sağlamaktadır” (Kroeber, 1952:12). Kültürün görsel boyutunu temsil eden görsel kültür; kültürün imge karakteristiğinin

oluşturduğu, aktardığı anlamları ve değerleri içerir. Silvers (2004), “bütün kültürlerin görsel bir boyuta sahip olduğunu” belirtmektedir.

Görsel kültür geçmişte ve günümüzde gördüğümüz, zihnimize, imgelememizde canlandırabildiğimiz her şeyi kapsamaktadır. Banard (1998), “görülebilir her şeyin görsel kültür ögesi olarak değerlendirilebilmesi için, onun bir toplumun inançlarını ve değerlerini yansıtan göstergeleri içinde barındırması gerektiğini” belirtmektedir. Günümüz kültürü görsel kültüre evrilmiş, “görme” eylemi her şeyin ötesinde, yaşamın her alanını etkileyen ve yönlendiren bir boyut kazanmıştır. Görsel kültür değişmekte olan sosyal durum ve teknolojilere bir cevap olarak ortaya çıkmıştır. Yaşamımız görsel imgelerle işgal edilmiş durumdadır. Görsel kültür bilişim çağını ve popüler kültürü dikkate alan, internet, tv, reklam panoları v.b yoluyla evimize kadar giren her şeyle ilgilidir. Günlük yaşamda sokaklarda, otobüs ve metrolarda, havaalanlarında, hemen her yerde farklı görüntülerle karşılaşmaktayız.

Resim 1 “Tate Modern’de Picasso” sergisi afişi

Zekiye Çıldır, 2012 Londra Metro su.

Görsel imgeler, günümüz görsel kültüründe anlam ve değerleri aktarmakta kullanılan temel biçimlerden biridir. Ne var ki görsel imgeler, çağdaş görsel kültürün icadı değildir. Görsel imgelem, ilkel insanların mağara duvarlarına çizdiği resimler kadar eskidir. Silvers (2004)’e göre “bu mağara resimleri gerçek anlamda ne rolü oynamış olursa olsun -ister büyü ya da dini amaçlı isterse de nesiller boyunca tarihsel olayları aktarmanın bir yolu- şu an onları mağara sanatı olarak algılama eğilimindedir”. Görsel

kültür geleneksel disiplinlerin ötesindeki görsellik yoluyla anlamlandırma yollarının araştırılması ve tanımlanmasıdır.

Farago (2011)' e göre; “şeylerin kendisine doğru bir dönüş söz konusudur ve gereksinim duyulan tek şey bakışın aracılığıdır”. Günlük yaşamda medya yolu ile bakma biçimleri ediniriz. Bu biçimler, sanat yapıtları hakkında konuşurken farklı görme biçimlerini ortaya koyarak, sanat eğitiminde yeni fırsatlar yaratmaktadır. Gerçeğin görme biçimini bu yolla temsil ettiği düşünülmektedir. Tavin (2009:1), “son zamanlarda dünyada sanat tarihi disiplininin görsel kültür alanıyla birleştiğini” söylemektedir. Crary ise “Gözlemcinin Teknikleri” adlı kitabında, bakma ve görme deneyimleriyle modern kültürün örgütlenmesi ve modern öznenin/özneliğin yapılanması arasındaki etkileşim üzerinde durmaktadır. Crary (2010)'e göre önceden dışarıdaki yani bakılan nesnenin oluşturduğu kaynak, bakanın deneyimine, onun gözlerinin kaydettiklerine doğru devrolmaktadır. “Gözlemlediği doğanın önceliğini kendi doğası alır, bu yolla görüş öznelleşir. Görme, bakılanın / görülenin temsiline, taklidine (mimesis), hakikatine olan bağlarından kurtularak özerkleşmektedir”. Dünyanın bir takım imgelerle, göstergelerle anlamlandırıldığı çağımızı Debord (2012) ‘gösteri toplumu’, Boudrillard ‘tüketim toplumu’ olarak adlandırmaktadır.

2.1.4 Müzelerde Eğitim, Öğrenme ve Görsel Kültür

Müze, sanat ve bilim yapıtlarının saklandığı, sergilendiği yer ya da yapılarıdır. Eski Yunan'da “museion”, Grekçe'de “musein”, Latince'de “musaeum”, başka batı dillerinde “museum” sözcükleri ile tanımlanan müze; Yunan mitolojisinden esinlenerek önce ilham perileri Musa'ların evi, sonra da bilimler mabedi anlamında kullanılmıştır. Museo, Musaların tapınağı ve onların yaptığı işler için ayrılmış yerdir. “M.Ö 3. yüzyılda İskenderiye'de Ptolemi Philadelphus tarafından kurulan sarayın bir bölümüne bu ad verilmiştir. Bu bölüm Yunan yazını, kültürü ve öğretisinin yaygınlaşmasına katkıda bulunmuş eğitim ve bilim merkezi olarak kullanılmıştır” (Madra, 1980; Erhat, 1983).

Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM, 2004)'nin yaptığı müze tanımına göre müze, “toplumun ve gelişiminin hizmetinde, halka açık, insanların eğitimi ve eğlenmesi için maddi olan ve maddi olmayan insana ve çevreye ilişkin öğeleri toplayan, koruyan, araştıran, iletişim kuran ve sergileyen kâr düşüncesinden bağımsız ve sürekliliği

olan bir kuruluştur”. Son yıllarda pek çok yazar müzeye ilişkin çeşitli tanımlar yapmaktadır. Delgado (2009) müzeyi, “farklı disiplinleri bir araya getirerek öznel fikirlerin serbestçe tartışıldığı, yeni algılar, bilgi sistemleri ve deneyimler aracılığıyla müze ile izleyicileri arasında köprüler kuran yaratıcılık ortamı” olarak tanımlamaktadır. Shaw’a (2004) göre ise müze; “teşhir ettiği nesnelere, nesnelere ilgili düzenlemeler ve öngördüğü davranış kuralları aracılığıyla belli bir kimliği somutlaştıran bir yerdir ve eğitecek kitlelere belli değerleri ve beğenileri aşıl原因an bir toplumsal mühendislik aracıdır”. Leinhardt, Tittle ve Knutson’a göre (2000:2) ise müzeler, “kültürel bağlamda toplumları temsil eden, bir araya getiren; bilimsel ve sanatsal başarıların kültürel ve sosyal kayıtlarını koruyan karmaşık ve benzersiz sosyal ve kültürel kurumlardır”. Müzeler koleksiyoncular, etkinlikleri düzenleyen yetkililerin (küratör), tasarımcı ve eğitimcilerin izleyicilerle kimi zaman örtük, kimi zaman da açık iletişim içinde buldukları dinamik ve sosyal kurumlardır. Leinhardt (2000)’a göre müzeler, “bir yandan kendi gündemlerini oluşturan; etkinlikleri düzenleyen yetkililerin, bilim insanları, tasarımcılar, eğitimciler, eğitim uzmanları, gönüllüler, güvenlik, tanıtım ve pazarlama personelinin oluştuğu kadrolarıyla profesyonel etkinlikler hazırlayan katılım merkezleridir”.

Müzeler eskiden var olan sorumluluklarının yanında, bugün çok önemli bir görevi, “eğitim” görevini üstlenmişlerdir. Eğitim yirminci yüzyıl ortalarından başlayarak müzelerin temel işlevlerinden biri olmuş, eğitim aracılığıyla izleyicilerin müze koleksiyonlarına ulaşmalarını sağlamak en önemli görevleri arasında kabul edilmiştir. Müzelerde gerçekleştirilen eğitime müze eğitimi denir. Müze eğitiminin amacı; kişilere müzedeki nesnelere tanıtım, o nesnelere günlük yaşamdaki bilgileri ve deneyimleri ile ilişkilendirmek, karşılaştırmak, algılatmak, eleştirtmek, yorumlatmak ve özgün bir senteze ulaştırmaktır. Müze eğitimine ilişkin çeşitli kişiler ve kuruluşlarca pek çok tanım yapılmaktadır. Kısa adı ICOFOM olan Uluslararası Müzecilik Komitesi (2010) müze eğitimi; “pedagojik yöntemleri kullanarak yeni bilgiler edinmek ve ziyaretçilerin gelişimini sağlamak amacıyla çeşitli kavram, değer, içerik ve bilginin uygulandığı kültürlenme süreci” olarak tanımlamaktadır. Müze eğitimi amacı ve konuları, sergileri, objeleri, çevresi, öğrenciyi merkeze alan ve disiplinler arası yönleriyle müzenin temel eğitim kuramları ve ilkeleri ışığında etkin bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmasını içerir.

Müze sergilemelerinde amaç, izleyici ile nesnelere üzerinden iletişime geçmektir. Müzenin iletmek istediği ileti ve bilginin izleyicinin ilgisini çekecek bir biçimde sunulması yoluyla, müze gezisi eğitimsel bir deneyime dönüşmektedir. Müzeler eğitim ve toplum yaşamında, eğitim teorilerine göre farklı dönemlerde farklı anlam ve roller üstlenmiştir. Sandell'e (2001: 96) göre, müze ve galeriler "topluma karşı sosyal sorumlulukları olan, toplumun sosyal yaşantısını olumlu yönde etkileyecek potansiyele sahip kurumlardır". Halkı müzeye çekebilmek ve halkla işbirliğini geliştirmek günümüzde müzelerin eğitim yoluyla gerçekleştirdikleri bir süreçtir.

Genel eğitim dizgesi içinde "müze eğitimi" kapsamında müzeleri bir kaynak olarak kullanmanın önemli kazanımlar sağladığı bilinmektedir. Eğitimi en önemli işlevlerinden biri olarak benimseyen çağdaş müze çocuklara, yaşlılara, engellilere, kadınlara, farklı etnik gruplara, hükümlülere v.b sosyalleşme ve rehabilite olma olanağı sunmaktadır. Günümüzde müze eğitimi tanımları yapılırken şu noktaların altı önemle çizilmektedir: Nuzzaci (2006: 66) pek çok ülkede müze eğitiminin hem teorik hem de pratik boyutlarıyla uygulandığını belirtmektedir. Bu da müze eğitiminin, müzenin amaçlarını, vizyonunu ve ziyaretçiye ilişkin hedeflerini, müze nesnelere mevcut durumuna göre ve ziyaretçinin beceri ve yetenekleri bağlamında planlanması anlamına gelmektedir. Bu bağlamda müze eğitimine katılan ziyaretçinin kültürel ve sosyal boyutta etkili bir öğrenme sürecine girdiği ve müze eğitiminin, müzenin verdiği açık ve örtük iletilerin ziyaretçiye etkinlikler yoluyla aktarıldığı dinamik bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. Ambrose & Paine (2006:5) müze eğitimini, "günümüzde çağdaş müzelerin müzeye ziyaretçi çekme çabalarını en etkili biçimde sergiledikleri alan" olarak tanımlamaktadır.

Talboys ise (2006: 24), "müzelerin mevcut koleksiyonlarını kullanarak izleyicilerde merak, ilgi ve heyecan uyandıracak ziyaretçi merkezli eğitim programları ve uygulamaya olanak sağlayan etkinlikler hazırlama süreçlerini" müze eğitimi olarak tanımlamaktadır. Harrison (2005: 47) 1980 - 1990 yılları arasında müzelerin işlevlerini "denge, yankı, özgürleşme, bağlılık, sorumluluk, umut adası, diyalog, fikir platformu, sosyal tanımlama, kültürel güçlendirme, duygusal etkileşim, yeniden bilinçlenme" ifadeleriyle belirtmektedir. Hooper- Greenhill (1992: 7) müze eğitimini "müzenin koleksiyonları ile ziyaretçilerin ilgileri arasında ilişki kuran, yaşam boyu, etkin, canlı, katılımcı ve yenilikçi bir süreç olarak" tanımlamaktadır. Geleneksel olarak, bir müzeyi

ziyaret etmekteki amaç ya müze koleksiyonunu incelemektir ya da ziyaret bir tarihi binaya yapıyorsa, bu binayı ayrıntılarıyla gözlemlemek ve binada herhangi bir uzmanlık konusunu çalışmaktır. Günümüzde ise müzede kazanılan deneyime, müzenin görevi ve sorumluluklarına “kendini yansıtma, ifade özgürlüğü, anlaşmazlık, çok anlamlılık, kritik düşünce, analitik düşünce, hassasiyet, sorumluluk, sosyal sorumluluk” eklenmiştir (Pearce, 1992; Weil, 1990). Müze eğitiminin bireysel, sosyal ve fiziksel boyutları objelerle, algılar ve ilgiler yoluyla etkileşim, gözlem yapma, düşünce ve duyguları ifade etme, hayal gücünü kullanma, kendi yaşamına bağlama, bilgilenme, müzenin bakış açısını görme ve anlama, objeleri okuma, kültürel değerleri ve yaşamı paylaşma, gerçeği arama, uygulamalar yapma ve değerlendirme gibi konuları içermektedir.

Eğitim etkinliği içeren müze hizmetleri incelendiğinde; müze turları, okul dışı galeri öğrenme programları (etkinlik alanları, müze öğrenme malzemeleri, film, video, iphone-ipad ve android işlemci ile çalışan teknolojik aletler için geliştirilmiş özel yazılımlar vb), toplum, yetişkin ve aile programları (akşam etkinlikleri, konuşmalar - sohbetler, sosyalleşme etkinlikleri, festivaller, özel gün ve haftalar, sanatçılarla buluşma vb.), kurslar (atölye çalışmaları, yaz ve kış programları, müze kampları, film gösterimleri, performanslar, özel dersler vb), diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği programları (diğer şehirlerle işbirliği, okul ve üniversitelerle birlikte yürütülen projeler, okul-müze işbirliği vb), okul programları (öğretmen ya da eğitici kitapçıkları, müze öncesi ve müze sonrası etkinlik ve değerlendirme kaynakları ve formlar, okullar için bavul müze etkinlikleri, kopya malzemeler, okullarda konferanslar vb.), çevrimiçi eğitim programları (çevrimiçi oyunlar, dersler, seminer, konferans ve çalıştaylar, çevrimiçi sergi katalogları ve eğitim yaprakları) olduğu görülür.

Hooper- Grenhill, müze eğitiminin ziyaretçilerine sergiler yoluyla görsel öğrenme ortamı sunduğunubelirtmektedir.

Müzelerin eğitim işlevine bakıldığında öncelikle müze sergilerinin anlattıkları, ikinci olarak bu anlatımlarla iletişim kurmak için kullanılan yöntemler yoluyla yapılandırıldığı görülmektedir. Müze eğitimi, ziyaretçilerine kendi yorumlama stratejilerini ve dağarcıklarını harekete geçiren görsel öğrenme ortamı sunar (Hooper- Grenhill, 2000:1).

Müze eğitimi birçok disiplini bir araya getirerek çeşitli malzeme ve olanaktan yararlanabilen, kuralcı olmayan bir yapıya sahiptir. Müze eğitimi sürecinde eğitim bilimleri, arkeoloji, antropoloji, sanat tarihi hatta fen bilimleri v.b birçok disiplin bir araya gelerek ortak disiplinlerarası çalışmalar yapmaktadırlar. Müze eğitimi, toplumsal kaynakları, insanları, eğitim ve diğer alanlardaki kurumları, her yaş grubundan insanı bir araya getirmektedir. Bu bağlamda müze eğitimi, müzenin verdiği açık ve örtük iletilerin ziyaretçiye etkinlikler yoluyla aktarıldığı, ziyaretçinin kültürel ve sosyal boyutta etkili bir öğrenme sürecine girdiği dinamik bir süreç olduğu anlaşılmaktadır.

Müze eğitimi, izleyici ve müze koleksiyonu arasında iletişim kurmak amacıyla yapılan çalışmaların tümünü kapsar. Müzeler sanat ve kültür üretiminde belirleyici önemi olan, kültür sürekliliğini topluma yansıtan kurumlardır. Sanat eğitimi çalışmalarında müzeler, ziyaretçilerine plastik sanatlar tarafından sunulan kültürel zenginlikler ile tanışmak; sanat yapıtları üzerinde yapılacak yorumlama etkinlikleriyle eğitmek yoluyla müze yaşantısı sunarlar. Gerçekte müzeler, sanatlar eğitimi açısından zengin bir gizilgüce sahip yerlerdir ve tüm sanat alanlarının en iyi beslendiği kaynak olma özelliği taşırlar. Bir milletin eğitim sisteminin geleceği, geçmişte yaşananların bilinmesine, günümüze taşınmasına ve geleceğe aktarılmasına bağlıdır. Bu noktadan hareketle eğitim kurumlarının göstereceği kültür ve sanat eğitimi çabalarında geçmiş tecrübelerden yararlanılması faydalı olacaktır. “Etkili bir sanat eğitimi için, sanat eğitimi alan bireylerin uygulamalı çalışmalar yanında eleştirel, kültürel ve estetik boyutta yeterli bilgi ve deneyim kazanması gerekir” (Kırışlıoğlu,1991:120).

Çağdaş müzecilik anlayışı, müzenin koleksiyonları ve sergileri aracılığıyla ziyaretçileri ile karşılıklı ve etkileşimli alanlara vurgu yapması postmodern müzenin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu dönemde müzelerdeki dönüşüm daha görünür hale gelmiştir. Message (2006:603), postmodern müzeyi yeni müze kavramıyla açıklamaktadır. Ona göre müzeler “çağdaş fiziksel özellikleriyle, kültür nesnelere, tarihi kalıntıları ve deneyimleri paylaşmaya adanmış yerlerdir”. Postmodern müze; yirmi birinci yüzyıl tüketim toplumunun müzelere yansıması olarak yorumlanabilir. Foley ve McPherson (2000) “postmodern müzenin tamamıyla eğitime yönelmekten çok, boş zaman etkinliklerini vurguladığı” görüşündedir. Hooper Greenhill (2000), postmodern müzede üretilen anlamın, müzenin pedagojik yaklaşımlarıyla ziyaretçinin

yorumlama sürecinin nasıl kesiştiğine ilişkin sorular sorulmaya başladığını belirtmektedir.

Müzelerde görsel kültürün yorumlanması hakkında sorular sorarak içinde anlatı, farklılık ve kimlik temaları, yorumsal süreçlerle ve müze pedagojisi ile ilgili olarak ortaya çıkmaktadır. Yeniden dönüştürülen müze fikri değişmektedir. Bu müze formu “postmodern müze” olarak adlandırılmaktadır. Bugün müzelerin karşılaştığı en büyük zorluk, müze ile izleyici arasındaki yakınlaşma çabasıdır. Müzeler ziyaretçilerini daha yakından kucaklamak için yeni yollar aramaktadırlar. Giderek artan yaşam boyu öğrenme gereksinimi içinde, sosyal anlamda bütünleştirilmiş ortamlar haline gelen müzelerde öğrenmenin sağlanması hızlandırılmalıdır. (Hooper-Greenhill, 2000:1)

Greenhill (2007: 92)’e göre, “postmodern müze çeşitli mimari biçimlerde kendini göstermektedir”. Yeni müzeler, müzeciliğe ilişkin disiplinlerarası, çok fonksiyonlu, katılımcı, kültürlerarası ve işbirlikçi yaklaşımlarıyla kendilerini müzenin ötesinde bir “kültür kurumu” olarak tanıtmaktadır. Müzeler ziyaret, bireye sadece sanat yapıtı, sanatçı, akım hakkında bilgi vermekle kalmaz aynı zamanda ona üst düzeyde bir yaşanmışlık ortamı sunar. France (1999: 8-9), müzelerdeki gerçek veya kopya sanat yapıtlarından yararlanarak sanat öğretimi yapmanın son derece önemli olduğunu belirtmektedir. “Müzelerin sanat hakkındaki bilgiyi elde edebilmek için insanların sanat yapıtları üzerine odaklanmasını ve onu incelemesini sağlayarak eleştirel yaklaşımına olanak tanıdığı” belirtilmiştir. Post-müze ya da yeni müze anlayışının temelinde kültür, iletişim, öğrenme ve kimlik arasındaki karmaşık ilişkileri daha çağdaş bir yaklaşımla kavramak yatmaktadır.

Müzede öğrenmenin gerçekleşmesi için etkin katılım gereklidir. Etkileşimin olmadığı yerde öğrenme de gerçekleşmez. Müzelerde öğrenme potansiyeli, nesnelere öğrenmeyi, müzeler hakkında ve müzelerin ne yaptığı hakkında öğrenmeyi içermektedir. Hooper-Greenhill (2007), “İngiltere’de müze eğitimi kavramından müzede öğrenme kavramına doğru bir değişim olduğunu belirtmektedir”. Bu değişim müzenin eğitsel işlevlerinden ne anlaşıldığı konusunda önemli bir felsefi değişimin varlığını göstermektedir. “Ziyaretçilerin sergi bileşenlerini anlamlandırması için geçerli öğeler üzerine yoğunlaşmak gerekmektedir” (Artar, 2010). Müzede eğitsel düzenlemelerde ziyaretçinin ne göreceği, nasıl yön belirleyeceği, neye odaklanması gerektiği ve dikkat çekici olmanın neden önemli olduğu vurgulanmalıdır.

Yapısalcılık hem eğitim-öğrenme kavramlarını hem de bilgi felsefesini açıklayan bir kuramdır. Bu yaklaşımın uygulandığı ortamlar doğal öğrenme ortamlarıdır. Müzeler de bu ortamlardan biridir. Günümüzde eğitim anlayışı çok yönlü ve çok kaynaklıdır. Teknolojide meydana gelen hızlı değişimler, bilgiye erişimin kolaylaşması, yazılı ve görüntülü medyanın yayılması beraberinde eğitim anlayışının da çok yönlü olmasını gerektirmektedir. Yapısalcı öğrenme yaklaşımında anlamlı öğrenme gerçek öğrenme etkinlikleri / görevleri sonucu gerçekleşmektedir. Yapısalcılık çerçevesinde eğitim, öğrenme ve anlama, gerçek deneyimler sonucu eski bilginin üzerine yeni bilginin oluşturulması yoluyla gerçekleşmektedir. Piaget çocuğun çevrenin neden olduğu sorunları çözmekte olduğunu, dünya ile etkileşim içinde olduğunu ve öğrenmenin de bu sorun çözme işinden kaynaklandığını düşünmektedir. Çocuk etkin bir öğrenendir ve bilgisini nesnelere ve düşüncelerle etkileşim içinde oluşturur. Yapısalcılığın kuramcıları olan Bruner, Vyotsky ve Dewey'in kuramsal olarak üzerinde görüş birliğine vardığı nokta öğrenmenin ve öğrenenin etkin olduğu, yeni bilginin var olan bilgi üzerine bilişsel süreçler yoluyla oluşturulduğudur. Çocuklar deneyimlerine üç biçimde anlam vermektedir:

Anlamlandırma sürecinde; eylemleri, görselleri ve dili kullanırlar. Canlandırma düzeyinde öğrenme nesnelere ve materyallerle etkileşim sonucunda gerçekleşir. Görsel düzeyde ise, nesnelere görsel imgeler olarak sunulur ve gerçek nesnelere uzaklaşılır. Resimler nesnelere yerini tutarlar. Simgeleştirme düzeyinde de nesnelere ve zihinsel imgelere simgelerle değiştirilebilir ve simgeler aracılığıyla kullanılabilirler (Bruner, 1966).

Gelişim süreci bağlamında incelendiğinde müzede öğrenmenin iki yönlü olduğu görülmektedir.

- Ziyaretçilerin önceki deneyimleri,
- Bildikleri nesnelere odaklanma yoluyla ve gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak.

Müzede öğrenmeyi gelişim düzeylerini dikkate alarak açıklamaya çalışan "Hause'a göre öyküleyici düzey; yapısalcı düzey, sınıflayıcı düzey, yorumlayıcı düzey ve yeniden yaratım düzeyidir. Yorumlayıcı düzeyde kişisel karşılaştırmalar yapılarak, malzemedeki teknik ayrıntılar keşfedilerek objeye yeni bir gözleme kavuşur" (Artar, 2010; 65). Müze sergilerine eğitsel yardımcı materyaller bulunmaktadır. Müzeler yeni

teknolojik deneyimlerin ve görüşlerin paylaşılması için olanaklar sunmaktadır. Bunlar; bilgisayar ekranları, hologram (dijital karşılayıcı), sanal gezi, etkivizyon, üç boyutlu tarama, simulator, üç boyutlu modelleme, dijital uygulamalar v.b' dir.

Müze eğitiminin temel amaçlarından biri, bireylerin kültürel düzeylerinin gelişmesine, görsel duyarlılık kazandırılması ve ifade yetilerinin geliştirilmesidir. Müzeler artık yaşamlarına devam etmek için koleksiyonlarına değişmez bir anlayışla bakmaktan vazgeçmekte, sergileme ve sunumun kimi zaman nesneden bile önemli olduğunu iddia etmektedir. Klasik müzenin durağan ortam algısından, yeni sunum ve anlatım yöntemlerinin kullanıldığı ve kültür ünitesi olarak yeniden kurgulanan çağdaş müzecilik anlayışının benimsenmesi müzeciliğin çehresini değiştirmiştir. Çağımızda müze, sahip olduğu koleksiyona ilişkin bilgi, materyal kültürü, öğrenme ve öğretme stratejilerini öğreten bir eğitim kurumu olarak kabul görmektedir. Eğitimi en önemli işlevlerinden biri kabul eden çağdaş müzelerin topluma yapacağı katkı büyüktür. Hooper- Greenhill müzelerin çağdaş müzecilik yaklaşımı doğrultusunda bir eğitim kurumu haline dönüştüğünü belirtmektedir.

Kendilerini çağdaş koşullara göre yeniden biçimlendiren müzeler, eğitsel amaçlara öncelik vererek, eğitsel yararlarını arttırmışlardır. Çağdaş müzecilik anlayışı doğrultusunda halka daha fazla yaklaşmayı önemseyen müzeler ziyaretçisini kendisine çekmeyi amaçlayan etkin bir eğitim kurumu haline gelmiştir (Hooper-Greenhill, 2007).

Küresel kültür ve sanattaki meydana gelen eğilimlere bir tepki olarak sanat eğitiminde de değişimler görülmektedir. Modern sanat eğitiminin yerleşmiş biçim ve uygulamalarının, görsel deneyimlerin olanaklarını kullanamadığı ve günümüz dinamik ve çok anlamlı kültürünü yeterli biçimde yansıtamadığı açıktır. Sanat eğitimi ile ilgili Sivil Toplum Örgütü olan InSEA'nın Dünya Kongresinde, küreselleşme bağlamında sanat eğitimi konusunda genel söylemler oluşturmak amacıyla; görsel kültür eğitimi, çok kültürlülük, sanat eğitime yönelimler, yaratıcılık, hayalgücü ve estetik deneyimin gelişimi konuları ele alınmıştır. InSEA Dünya Kongresinde tartışılan konular arasında "müze eğitimi ve müzelerdeki eğitim etkinlikleri, görsel kültür (popüler kültür, medya ortamları, televizyon, sinema v.b), kültürlerarası sanat eğitimi (çok kültürlülük, cinsiyet çalışmaları, alt kültür sanatı), sosyal sanat ve eğitim (sosyal konular, şiddet, sanat yoluyla kamu ruhunun gelişimi)" konuları yer almaktadır (Musneckiene, 2009).

Medyanın geleneksel rolleri gözlemlene, bağlantı kurma ve aktarmadır. Sonrasında etkileşim, eğlence ve kültürel uyum gibi işlevleri de ortaya çıkmıştır.

Yaşanan teknolojik gelişmeler medya ve iletişim alanını da etkisi altına almaktadır. Uydular, kablolu aletler, dijital televizyonlar, bilgisayarlar, video oyunları ve internet; davranış örüntümüzü, bilgiye ulaşma durumumuzu, eğlencemizi ve dünyayı görme biçimimizi değiştirmektedir (Goddard ve Saunders, 2001).

Diğer kültür formlarından farklı olarak görsel kültür, görsel sanatların bir evreni olduğu zaman büyümüştür. Bu evren güzel sanatlar, televizyon, film ve videoyu, bilgisayar teknolojisini, moda ve reklam vb. gibi öğeleri içerir. Kitle kültürü ile görsel kültürü birleştiren öğe olarak medya, izleyicinin biçimlenmesi üzerine odaklanarak, görselliğin tüketim kitlesini oluşturmaktadır. Tavin, sanat eğitiminde sanat tarihi disiplininin görsel kuşatmayı anlamlandırabilmeyi sağlayacak yönde görsel kültür çalışmalarını da içerecek biçimde yeniden ele alınmasını önermektedir. Görsel kültür çalışmaları yalnızca imgelere odaklanmak yerine, günlük yaşamda anlamlı gelen küresel ve yerel bağlamlara odaklanmak yoluyla gerçekleştirilebilir. Sanat eğitiminde perspektif, gerçeği temsil etme yollarından biriyken günümüzde bu yollardan biri değildir. ABD’de sanat okullarında perspektif eleştirilmektedir. Gerçeğin görme biçimini bu yolla temsil ettiği düşünülmektedir. Tavin (2009) “son zamanlarda dünyada sanat tarihi disiplininin görsel kültür alanıyla birleştiğini” belirtmektedir. Gerçeğin temsilinde fotoğrafın temsil yollarını gösterdiği düşünülmektedir. Sanat eğitimcileri “gelişen teknolojiye, hemen her eve giren internetin sağladığı olanaklara rağmen, perspektifin tarihini anlatmaya devam edip, öğrencilere farklı görme yollarını göstermediğinde kopukluk meydana geldiğini” belirtmektedir. “Öğrenciler internet yoluyla web siteleri oluşturmakta, en ünlü tabloları oluşturdukları web sitelerinde sergilemekte, hatta çektikleri fotoğraflarından sanat yapıtları çıkarmaktadırlar”. Tavin (2013) sanat eğitiminde “görsel kültür yoluyla görmeye, olmaya koşullandığımız şeylerden neler yaratılabileceğini ve öğrencilerin günlük yaşam deneyimleri, gördükleri ve düşündükleri şeylerden hareketle kendilerini görsel temsil yolu ile nasıl temsil edebileceklerini öğretmenin gerekliliğini” belirtmektedir.

Sadece sokaklar, alışveriş merkezleri, evlerimiz değil, dört bir yanımız görüntüler tarafından sarılmış bilbordlar, dev ekranlar, imgeler gibi iki boyutlu bir çevre ile kuşatılmış durumdadır. Bilgi teknolojilerinde meydana gelen değişimler, bu

teknolojilerin müze algısıyla bütünleşmesine yol açmıştır. Lord (2007), “üç boyutlu uzam özelliğinin, müzeleri tek ve benzersiz iletişim aracı yaptığını” vurgular. Bu özellikleriyle müzeler öğrenme ve katılma etkinlikleri için uygun ortamları oluşturmaktadır. Bununla birlikte müzeler üç boyutlu nesnelere içeren, üç boyutlu uzamlardır. Müzeler ve müze koleksiyonları görsel kültürün bir parçasıdır ve bu olgunun temsilinde müzede görsel kültür bir koleksiyondaki nesnenin yeniden betimlenmesinde rol oynuyor olsa da, bunun ötesinde müzenin toplumsal rolünü araştırmak için araç olarak hizmet etmektedir. Müze görünüşte sanat eğitiminde görsel kültürün ilkeleriyle bağdaşmayan bir rol alıyor olmasına karşın, müze eğitimi daha kritik rol üstlenir. Sanat eğitiminde görsel kültür, eleştirel bir sorgulama aracı ve nesnesi olarak hizmet edebilir.

Müze ziyaretçileri müze ortamında etkin olurlar ve önceki deneyimlerini yeniden yorumlarlar. Bu deneyimleri ve kimlikleri görsel kültürle ilişkili olan televizyon, web siteleri ve filmler v.b yoluyla anlaşılır. Bu sebeple, popüler görsel kültürün ilişkisini anlamak için müze ve müze çalışmaları görsel kültür olarak anlaşılmalıdır. Birey müzeye girdiğinde görsel kültür ile ilgili önceki deneyimleri yoluyla çok büyük parça olan popüler kültürün sadece küçük parçası olan müze yaşantısı edinir. Pek çok yazar müze koleksiyonlarını görsel kültür olarak müze bağlamında çalışmaktadır. Görsel kültür bağlamında müze koleksiyonları üzerinde çalışan yazarlardan biri olan Hooper-Greenhill (2000)'a göre, “müze ziyaretçisi ve müze personeli arasında hem koleksiyonlar hem de kişisel sergiler anlamında neyin önemli olduğu neyin önemli olmadığı konusunda karmaşık bir uzlaşma ortamı oluşur”. Uzmanların önerisi nesnelere sessiz anlamını yorumlamaktır. Hooper-Greenhill, görsel kültürün geniş kapsamlı dünyasında ve müzede ziyaretçi deneyiminin önemine vurgu yapmaktadır. Vallance (2008), müzede görsel kültürü farklı bir yaklaşımla ele alır. Ona göre “müzedeki yapıtlar ve dışarıdaki görsel kültür birbiriyle ilişkili olarak görülür. Müze koleksiyonlarının bilgilendirici metinleri, yazarların karşılıklı tartışmaları yeni anlayış için olanaklar sunar”. Garoian (2001) “müzenin girişindeki müzenin anlatısı ile müzenin egemen anlatısı arasında eleştirel bir iletişim kuran edimsel bir alan olduğuna işaret etmekte ve müze koleksiyonlarının etkin anlam üreticileri olduğunu” vurgulamaktadır. Anlatılan tüm bu stratejilere ilginç bir ad bularak “otobiyografik performans” ismini vermiştir. Müze kültürünün getirdiği kültürel tarihe dayanan otobiyografik performans; kişisel anekdotlar ve anılar yoluyla sanat deneyimlerini temsil eden yaratıcı anlatılar oluşturmaktadır.

Görsel kültür televizyonlarda, müzelerde, magazin dergilerinde, sinemalarda, reklam tabelalarında, bilgisayarlarda, alışveriş merkezlerinde vs. karşımıza çıkmakta ve yaşamlarımızı büyük ölçüde biçimlendirmektedir. Bu sebeple görsel kültür eğitimi büyük bir öneme sahiptir. Görsel kültürde müze, ziyaretçisine eleştirel bir bakış açısı kazandırmak için, görünmeyen altındaki kavramı anlatmada önemli bir rol oynamaktadır.

Postmodernizm bağlamında görsel kültürün sanat eğitiminde kullanımına ilişkin çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bu araştırma görsel kültür kavramının sanat eğitiminde kullanımına ilişkin çalışmaları kapsadığından, ulusal ve uluslararası çalışmalar ve sanat eğitiminde görsel kültür çalışmalarına yer veren araştırmalar ele alınmıştır.

Kaynar Tanır (2014)'ın Resim-İş Öğretmenliği Özgün Baskiresim Dersinin Postmodern Sanat Eğitimi Bağlamında Uygulanabilirliği: Bir Eylem Araştırması” adlı doktora çalışmasında özgün baskiresim dersinin postmodern sanat eğitimi bağlamında uygulanabilirliği ortaya konulmaya çalışılmıştır. “Özgün baskiresim dersinin uygulama yaklaşımlarının betimlenmesi, çağın sanat eğitimi doğrultusunda ders içeriğinin oluşturulması, bu içeriğin uygulama ve değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışma 2011-2012 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programı 3. Sınıf Grafik Anasanat Dalı öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma on yedi öğretmen adayı üzerinde uygulanmış, öğretmen adaylarından dokuzu odak olarak seçilmiştir. Nitel araştırma desenlerinden eylem araştırmasıyla gerçekleştirilen çalışmada, kuram ve uygulama birlikteliğiyle özgün baskiresim ders içeriği oluşturulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgular, postmodern sanat eğitimi kapsamındaki görsel kültürün özgün baskiresim dersi için uygulanabilir olduğunu, öğretmen adaylarının bu yaklaşımla görsellere ve yaptıkları sanatsal çalışmalara daha eleştirel bakabildiklerini ve öznel yorumlarını özgürce dile getirdiklerini göstermiştir. Öğrenme ortamında yapılan kültürel sorgulamalar ve tartışmalar sonucunda, öğretmen adaylarının yaptıkları sanatsal ürünler daha da eleştirel ve yaratıcı bulunmuştur. Ayrıca öğretmen adaylarının, özgün baskiresim özelinde estetik, eleştiri ve sanat tarihi açısından yeterli düzeyde bilgilenerken, baskiresim tekniklerinin oluşum, olanak ve gelişim süreçleriyle birlikte dönem, yapıt, sanatçı ilişkisini tartışabilme yeterliğine geldikleri sonucuna varılmıştır.

Karaaslan Klose (2014) tarafından gerçekleştirilen “Görsel Sanatlar Öğretmeni Yetiştirmede Görsel Kültür Eğitime Yönelik Bir Eylem Araştırması” adlı doktora çalışmasında günümüzde görsel sanatlar eğitiminin geleneksel bağlarının yanısıra yeni bir eğilim olarak ortaya çıkan, teori ve uygulamayı birleştiren görsel kültür çalışmaları yoluyla öğretilmesine yönelik etkinlikler hazırlanmıştır. Görsel kültür çalışmalarının sanat eğitimiyle nasıl birleştirebileceğini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2012 - 2013 öğretim yılı Güz ve Bahar Döneminde, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde Resim Anasanat Atölye dersini alan 12 dördüncü sınıf öğrencisi ve bu dersi yürüten öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmada, dersin video kayıtları, araştırmacı günlüğü, öğrenci günlükleri, yarı yapılandırılmış görüşmeler, öğrencilerin sanatsal çalışmalarını içeren belge çözümlemesi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri içerik çözümlemesi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Görsel kültür çalışmaları ile öğrencilerin, imgelerin sosyal ve kültürel işlevlerine karşı farkındalık geliştirdikleri, eleştirel yorumlarda buldukları ve bu bağlamda günlük deneyimlerinden faydalandıkları görülmüştür.

Öğrencilerin sosyal içerikli konuları sanatsal bir bakış açısıyla sorguladıkları ve bu anlamda hem çağdaş sanat üretimi hem de sosyal konulara karşı farkındalık kazandıkları görülmüştür. Öğrenciler, görsel kültür çalışmalarının onlara gelecekteki öğretmenlik deneyimlerinde yarar sağlayacağını belirtmişlerdir.

Altaş (2014) tarafından yapılan “Sosyal Paylaşım Sitesi Facebook Aracılığı ile Gerçekleştirilen Görsel Kültür Çalışmalarının Ortaokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Resimsel Anlatımlarına Yansıması” adlı yüksek lisans çalışmasında, facebook üzerinden gerçekleştirilen görsel kültür çalışmasında ortaokul üçüncü sınıf öğrencilerinin resimsel anlatımlarına yansımaları araştırılmıştır. Araştırmacı, sosyal medya ağlarından biri olan facebook üzerinden oluşturulan kapalı grup içerisinde Picasso ile ilgili bilgi, resim, video v.b paylaşımlar yapılmasına izin verilmiştir. Diğer haftalarda ise, facebook'taki paylaşımlardan yola çıkarak edindikleri görsel kültür kazanımları doğrultusunda resim yapmaları istenmiştir. Yapılan uygulama sonucunda öğrenci resimleri ile Picasso resimleri iki alan uzmanı tarafından karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin uygulamaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yazılı görüşme yapılmış, tematik analiz yoluyla çözümlenmiştir. Öğrencilerin sosyal paylaşım ağındaki görsel kültür

kazanımı paylaşımlarının hem resimsel anlatımlarına hem de yazılı görüşlere yansıdığı görülmektedir. Öğrenciler sosyal paylaşım ağı üzerinden işlenen dersi geleneksel sınıf anlayışından farklı bulduklarını ifade etmişlerdir.

Dilli (2013), “Görsel Kültür Kuramının İlköğretim 4. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Uygulanması” adlı doktora çalışması ile ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin resimsel anlatımları ve bu anlatımlarına dayalı yazılı ifadelerinde popüler kültür öğelerine ne kadar yer verdiklerini, popüler kültür öğelerinin öğrencilerin düşünsel ve sanatsal ifadelerini ne derece etkilemekte olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2012- 2013 öğretim yılında Ankara ilinde MEB' na bağlı özel bir ilköğretim okulunun dördüncü sınıfları içinden Görsel Sanatlar Dersine kayıtlı seçkisiz örnekleme ile deney ve kontrol grubu olarak seçilen toplam 54 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırma ile öğrencilere medya okuryazarlığı kapsamında eleştirel bir bakış açısı kazandırmak amaçlanmıştır. Karma desende gerçekleştirilen araştırma ile, öğrencilerin görsel kültür etkinlikleriyle ilgili hazır bulunuşluk düzeyleri, ilköğretim görsel sanatlar dersi öğretim programında görsel kültür ile ilgili kazanımların, öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi kazanmasına etkisi, görsel kültür tabanlı öğretim yönteminin öğrencilerin görsel okur-yazarlık kazanmasına etkisi, öğrencilerin uygulama becerilerine ve anlamlı ürün ortaya koyabilmelerine etkisi gibi sorulara yanıt aranmıştır. Araştırmada, görsel kültür çalışmalarında filmler, reklamlar vb. yanı sıra her türlü günlük nesnelere üzerinde yapılan çalışmaların, görsel sanatlar dersi müfredatına çağın bir gereği olarak yerleştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Demirel Aksoy (2010)'un “Postmodern Sanat Eğitimi Kapsamında İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitiminin Değerlendirilmesi ve Programın Yeniden Yapılandırılması İçin Öneriler” adlı doktora çalışması; postmodern sanat eğitiminin içeriği, postmodernizm, postmodern sanat ve sanat eğitimi konularını içermektedir. Sosyo kültürel yapılandırmaya ağırlık veren postmodern sanat eğitiminin görsel kültürü içeren yeni yapısı, kuram ve uygulama olarak tartışılmıştır. Çalışmada, postmodern sanat eğitiminin 2006 yılında uygulamaya konan İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Öğretim Programındaki var olma durumu incelenmiştir. Araştırma bulgularında, bu programın bazı açılardan postmodern sanat eğitimi yansıttığı, bazı açılardan da

eksikliklerin olduğu sonucuna ulaşılmış ve programın yeniden yapılandırılması için öneriler yer almıştır.

Temizel (2012) tarafından yapılan “Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Sanat ve Estetik Tutumlarına Görsel Kültürün Etkisi” adlı doktora çalışmasında sanat eğitimi alan üniversite öğrencilerinin, sanat ve estetik tutumlarına görsel kültürün etkisi saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma 2010 - 2011 öğretim yılında Konya'da eğitim ve öğretim veren Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Bölümü ve Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Lisans öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplamak için tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçek temelde dört bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölümde, demografik verileri toplamayı amaçlayan sorular yer almıştır. İkinci bölümde katılımcıların görsel kültüre maruz kalma düzeyleri sorgulanmış, üçüncü bölümde katılımcıların görsel kültürle ilgili tutumlarını ölçmeye yönelik sorulara yer verilmiş, son bölümde de görsel kültürün sanat ve estetik algı üzerindeki etkisini ölçen sorular yer almıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre erkeklerin kadınlara göre görsel kültürle anlamlı bir biçimde daha fazla karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir. Katılımcıların görsel kültür tutumuna sahip olma düzeyinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların görsel kültürün sanat ve estetik algılarına etkisine ilişkin tutum ortalamalarının orta düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların görsel kültürle karşı karşıya kalma düzeyleri ile sahip oldukları görsel kültür tutumları arasında zayıf kuvvette, pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. Görsel kültür tutumu ile görsel kültürün sanat ve estetik algıya etkisine ilişkin sonuçlarda ise pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Güler (2009) “Programlı Bir Müze Gezisi İçin Geliştirilen Müze Eğitim Paketinin Etkililiğinin Ölçülmesi” adlı doktora çalışması ile, sanat etkinlikleri dersinin programlı bir müze gezisi için geliştirilen müze eğitim paketini etkinliklere göre uygulamanın erişkiye, kalıcılığa ve tutuma etkisi ile öğretmenlerin programlı bir müze gezisi planlamanın önemine ilişkin görüşlerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma, 2007 – 2008 eğitim – öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili Şehit Ordunat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu birinci kademe üçüncü sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Hem nitel hem de nicel veri toplama yöntemlerinden yararlanılmıştır. İlköğretim birinci kademe üçüncü sınıf sanat etkinlikleri dersinde programlı bir müze gezisi gerçekleştirmek için araştırmacı tarafından hazırlanan öğretmen müze eğitim

paketi içinde uygulanan müze rehberinin kullanımı uygulaması, planlı ve etkili müze ziyareti gerçekleştirmeye yönelik önerilerde bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre ilköğretim birinci kademe üçüncü sınıf sanat etkinlikleri dersinde öğretmen müze eğitim paketindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin erişkiye, kalıcılığa ve derse yönelik tutumları arasında deney grubuna göre anlamlı bir fark bulunmuştur.

Birinci kademedeki görev yapan öğretmenler programlı bir müze gezisi planlanmasında eğitim paketinin önemli bir gereksinim olduğunu, müzelerden eğitim amaçlı yeterince faydalanmadığını, müze gezilerinden verim alınamadığını ve seminerlerin müzelerde uygulamalı olarak verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Uysal (2009) tarafından yapılan “Çağdaş Görsel Kültürde Resimsel İmge Ve Sanat Eğitiminde Yeni İmge Düzenleri” adlı doktora çalışması lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerdeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri konusunda durum tespiti yapmanın amaçlandığı nitel bir çalışmadır. Çalışmada görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkisinin öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Araştırmada örnekleme oluşturan üç üniversitenin eğitim ve güzel sanatlar fakültelerinde üçüncü ve dördüncü sınıfta okuyan 248 öğrenciden 147'si ile görüşme yapılmıştır. Araştırmanın içerik analizleri sonucunda, görsel kültür değişkenlerinden özellikle internetin, televizyonun ve yazılı basının lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerdeki imgelerde yüksek oranlarda olumlu etkisi olduğu belirlenmiştir. Sosyo-kültürel olgulardan ise çevrenin öğrenci resimlerdeki imgelerde yüksek oranlarda olumlu etkisinin olduğu, ancak politika ve inançların etkisinin olmadığı, ekonominin ise olumsuz etkilediği yönünde sonuçlar elde edilmiştir. Yine çözümlenmelerin sonucunda, bu etkilerin sosyo-demografik özelliklere göre anlamlı farklılıklar içerdiği saptanmıştır.

Türkkan (2008) tarafından yapılan “İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Bağlamında Görsel Kültür Çalışmaları: Bir Eylem Araştırması” adlı doktora çalışması ilköğretim okullarındaki görsel sanatlar dersinde uygulanacak olan görsel kültür çalışmalarının nasıl yürütülebileceğinin belirlenmesine yönelik bir çalışmadır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın uygulaması 2007 - 2008 öğretim yılı güz döneminde Eskişehir Cumhuriyet İlköğretim

Okulunda gerçekleştirilmiştir. Öğretim boyutu ilkokul üçüncü sınıfa devam eden 30 öğrencinin tümü üzerinde uygulanmış; ancak, araştırmanın katılımcıları olarak dördü kız, üçü erkek olmak üzere toplam yedi odak öğrenci belirlenmiştir.

Araştırmada görsel kültür çalışmaları 17.10.2007 - 12.12.2007 tarihleri arasındaki Görsel Sanatlar dersinin toplam 22 ders saatinde uygulanmıştır. Araştırmanın verileri kişisel bilgi formu, video kayıtları, yarı- yapılandırılmış görüşme, belge çözümlemesi, araştırmacı günlüğü ve öğrenci günlükleri olmak üzere farklı veri toplama araçlarıyla toplanmıştır. Araştırmanın verileri betimsel analiz yoluyla çözümlenmiş ve elde edilen bulgular araştırma sorularına bağlı kalınarak yorumlanmıştır. Araştırmanın görsel kültür çalışmalarına dayalı uygulamasında bir çizgi film izletilmiş ve çizgi film üzerine yapılan sorgulamalarla öğrenciler tarafından “Cinsiyet Roller”, “İçimdeki Şarkıyı Çiziyorum” ve “Çevreci Yaşam Sergisi” olmak üzere üç etkinlik belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler görsel kültür çalışmalarının uygulanması sürecinde eleştirel bir bakış açısı sergilemişlerdir. Öğrenciler “Cinsiyet Roller” ve “Çevreci Yaşam Sergisi” etkinliklerinde kültürel sorgulamalara kısmen yer vermiştir. Araştırmada, öğrencilere anlamların içinde kültürel izler taşıyan kimi örnekler ve iletiler vermiştir. Öğrenciler konuya ilişkin düşüncelerini dile getirirken önceden var olan bilgi ve deneyimlerini işe koşmuşlardır. Görsel Sanatlar dersinde uygulanan görsel kültür çalışmaları her üç etkinlikte farklı biçimlerde öğrenci ürünlerine yansımıştır. Öğrenciler ilk etkinlikten başlayan süreçte giderek kendilerini sanat yoluyla ifade etmede cesaret kazanmışlardır. Öğrenciler görsel kültür çalışmaları ile işlenen görsel sanatlar dersini daha eğlenceli bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler görsel kültür çalışmalarını eğlenceli olmasının yanı sıra öğrenme ve bilgi edinmeye yönelik bir süreç olarak algılamışlar ya da planlı bir ders süreci olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğrenciler görsel kültür çalışmalarının hayal kurabilmeye katkıda bulunduğunu söylemişlerdir. Öğrenciler görsel kültür çalışmaları ile işlenen dersi daha önce işlenen biçiminden farklı bulmuşlardır. Bu farkı betimlerken odak öğrencilerin tümü, serbest resim yapmak yerine konulu ve amaçlı resim yapıyor olmalarını dile getirmişlerdir. Bunun yanı sıra öğrenciler grup çalışması yapma, araştırma yapma, derse ilişkin beceri kazanma ve iletişim kurabilme yönlerinden de görsel kültür çalışmaları ile işlenen dersi farklı bulmuşlardır.

Türkkan (2006), “Sanat Eğitiminde Görsel Kültürün Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında, ilköğretim okullarındaki Görsel Sanatlar dersinde öğretmenlerin görsel kültürden yararlanma biçimlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen araştırmanın verileri yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırma verilerinin incelenmesinde ise içerik çözümlemesinden yararlanılmıştır. Araştırma 6 görsel sanatlar dersi öğretmeni ile gerçekleştirilmiş ve öğretmenlerin görsel kültüre ilişkin genel görüşleri, Görsel Sanatlar dersinde görsel kültür çalışmalarına ne tür etkinliklerle yer verdikleri ve görsel kültür çalışmalarıyla gerçekleştirilen derslerde öğrenci ürünlerinde bir farklılık olup olmadığı sorgulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tümü görsel kültürün çevrelerinde gördükleri her şeyi kapsadığını belirtmiş ve böyle bir birikimin tarihsel süreç içerisinde her ülkenin, bölgenin ve hatta kişinin kendi kültürel yaşantılarından etkilendiğini belirtmişlerdir. İki öğretmen görsel kültürü medya, çevredeki anıtlar, heykeller, televizyon, dergiler, yaşanan mekân, iletişim araçları gibi uyarıcılara bireylerin verdiği tepkilerin bir yansıması olarak yorumlamışlardır. Öğretmenler, görsel kültürü tarihsel gelişim süreci içinde kişinin almış olduğu gelenekçi kültürün ve yaşamını sürdürdüğü çevrenin birikimi olduğunu vurgulamış ve yaşanan iletişim çağının teknolojik olanaklarının da etkilerine değinmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, öğrencilerin görsel kültür birikimlerini ortaya çıkarıcı ders içi etkinliklerde, sınıfta fotoğraf, film, röprodüksiyon, yerel sanat ürünleri, afiş, sergi katalogları gibi çeşitli sanatsal örneklerin gösterildiğini; ders dışı etkinliklerde ise, öğrencilerin sanatsal etkinliklere yönlendirilmesine yönelik çalışmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, öğrencilerin görsel deneyimlerini resimlerine yansıttıklarını söylemişlerdir. Çocukların resimlerinde daha çok televizyondaki çizgi film ve dizilerden etkilendiklerini ve buradaki karakterleri çizme eğilimlerine vurgu yapan öğretmenler, örneğin, öğrenciler bir filmin Kin Kong karakterinden, çevresindeki mimari özelliklerden ya da yaşanan deprem görüntülerinden etkilenip bunları resimlerine yansıttıklarına örnek vermişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tümü, görsel kültür birikimlerini yansıtan öğrencilerin resimlerinin daha zengin bir anlatıma, kompozisyon zenginliğine, nesne çeşitliliğine sahip olduğunu belirtmişler ve bu tür öğrencilerin görsel deneyimleriyle birlikte kendilerini yenilediklerini, farklı ve güçlü bir anlatımla kendilerini ifade edebildiklerini eklemişlerdir.

Chan (2005), “Sanat Öğretimi İçin Bir Görsel Kültür Yaklaşımı” adlı araştırmasını, görsel kültürün sanat eğitiminde kullanılmasının yararlılıklarını ve sınırlılıklarını belirlemek amacıyla gerçekleştirmiştir. Bir ilköğretim okulunda yapılan çalışmada araştırmacı bir sanat sınıfında gözlem yapmıştır. Verilerin toplanmasında gözlem yönteminin yanı sıra, öğretmen ve öğrencilerle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirilen görüşmelerde öğretmenlere görsel kültür çalışmalarının öğretim yöntemlerine ilişkin sorular yöneltilmiş, öğrencilere de görsel kültür çalışmalarına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Gözlem verilerini desteklemek amacıyla video kayıtları kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin sanat eğitiminde görsel kültür çalışmaları yaptıklarında sorgulamacı bir bakış açısı kazandıkları, yaşama ilişkin farklı belirleyicilerin farkına vardıkları ve yaşamı anlamlandırma sürecini yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tavin ve Hausman (2004) tarafından yapılan “Küresel Çağda Sanat Eğitimi ve Görsel Kültür” adlı çalışmada, küreselleşmenin yol açtığı ekonomik ve kültürel değişimlere değinilerek, bu değişimlerin üstesinden gelebilme yolları belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada ayrıca, teknolojinin hızı ve dolayısıyla iletişimin gücünün, düşünce ve eylemlere olan derin etkileri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Eylem araştırması deseniyle gerçekleştirilen çalışmada, sanat eğitimi alan öğretmen adayları ile görsel kültür ve küresel kültür üzerine bir tartışma ortamı yaratılarak, öğrencilerin görsel kültüre ilişkin bir araştırma yapmaları istenmiştir. Öğrenciler, bireysel ve grup olarak yaptıkları araştırmaları, küreselleşme bağlamında eleştirel bakış açısıyla irdelemişlerdir. Öğrenciler, birer eleştirmen, birer yazar olarak küreselleşme üzerine yaptıkları araştırmaları, kendi yaşamlarıyla ilişkilendirerek seminerler vermiştir. Dönemin sonunda her öğrenci, eleştirel kurama göre bir görsel kültür sitesi, nesne, imge ya da imgelerin oluşturulmasında zaman/neden ve sonuç ilişkisini araştırmışlardır. Ayrıca, küreselleşme bağlamında nesnelere nasıl üretilip tüketildiği ile düşünce ve eylemlere ne gibi etkilerinin olduğuna yanıt aramışlardır. Final projesi; sınıf sunumları, alan ve çevre gezileri ile her bir öğrencinin eleştirel etkinliğiyle sonuçlanmıştır (Duncum, 2002: 15).

Carter (2004), “Sanat Eğitiminde Görsel Kültürün Kullanımı İçin Estetik Bir Kuram” adlı araştırmasında amacını, görsel kültüre dayalı bir sanat eğitimi yaratmak için gerekli olan yeni ve alternatif estetik teorilerin neler olduğunun yanıtlanması olarak belirlemiştir. Bu amaçla araştırmada, neden böyle bir teoriye gereksinim duyulduğu,

sanat eğitiminde yeni estetik kuramlar geliştirilip geliştirilemeyeceği gibi sorulara yanıt aranmıştır. Araştırmada öğrencilerin yalnızca varolan imgelerine bakmanın yanı sıra, içinde buldukları kültürün etkileriyle oluşturdukları imgeler üzerine odaklanılmıştır.

Bu imgelerin oluşumuna katkı sağlayan medya, popüler kültür ve diğer kültürlerin öğrencilerin seçimleri, yaşam biçimleri ve eylemleri üzerine olan etkilerini sorgulamanın, öğrencilerin estetik deneyimlerini yeniden kurabilmesine katkı sağlayacağı belirtilmektedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, disiplin temelli sanat eğitimi yaklaşımına ilişkin soruların yer aldığı görüşmeler kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda görsel kültürün sanat eğitiminde kullanılmasını öngören kültürel temelli sanat eğitiminin çatısını oluşturmaya yönelik bir program önerisi tasarlanmıştır.

Darts (2004), “Görsel Kültür Karmaşası: Sanat, Eğitim ve Yaratıcı Düzenlemeler” adlı araştırmasında, görsel kültür ve sanat eğitiminin, öğrencilerin sosyal rollerinin farkına varmalarında ve sosyal gelişimlerinde ne tür etkilerinin olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma lise düzeyindeki 11. ve 12. sınıfların görsel sanatlar dersinde uygulanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması ile gerçekleştirilen araştırmanın veri toplama araçları, sınıf öğretiminin gözlemi amacıyla çekilen video kayıtları, öğrencilerle yapılan görüşmeler ve öğrencilerin sanat uygulamaları sonucunda oluşturdukları ürünlerdir. Eylem araştırmasında uygulanan etkinliklerde, öğrencilere edebi metinler üzerinden görsel kültür çalışmaları yaptırılmış; ardından imgelere odaklanan sanatsal uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin görsel kültür ve sanat eğitimi yoluyla kendilerinin ve sosyal rollerinin daha iyi farkına varabildikleri ve sosyal sorumluluklarını anlayabildikleri görülmüştür. Bu bulgulardan yola çıkarak, görsel kültür ve sanat arasında güçlü bir ilişkinin olduğu, sanatın görsel kültürün kullanımıyla daha anlaşılır duruma geldiği, sanat eğitimi ve görsel kültürün sosyo-kültürel bağların farkına varılmasında etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmacı, sanat ve görsel kültürün öğrenciler üzerindeki gücünün sosyal sorumlulukları anlayan duyarlı bireyler yetiştirilmesinde kullanılması gerektiğini vurgulamış ve bu tür araştırmaların çeşitlendirilmesi önerisinde bulunmuştur.

2.2 Müzelerde Yapılan Görsel Kültür Çalışmalarında Çağdaş Yaklaşımlar, Teknoloji Kullanımı ve Dijital Öğrenme

Yirmibirinci yüzyılla birlikte müzelerin sosyal işlevleri diğer işlevlerinden bir adım daha öne geçmektedir. “Müzelerde gerçekleşen eğitimin önceliğinin, öneminin ve niteliğinin gelişmesinde bilgiye yapılan vurgunun artması etkili olmuştur” (Gorman, 2008). Pek çok müze, koleksiyon biçimlerinde, müze izleyicilerinin özelliklerinde ve yönetim ve etkinlik biçimlerinde eğitimi önceleyen değişiklikler yapmıştır. Gurian (2006:3)’a göre “müzeler sosyal işlevleri artan toplumsal bellek merkezleridir”. Müzeler çoğunlukla öyküsünü tam olarak bilmediğimiz maddî ve görsel kültür içerir. “Müzeler, içerikleri, birikimleri ve çoğu zaman ortamsal konumlarıyla toplumsal belleğin gösterim alanlarıdır” (Mercin, 2003). Tarihsel veriler doğrultusunda ortaya konan ‘görsel öğeler’, dolaylı olarak, -bazen de doğrudan doğruya- tarih bilincinin oluşmasına katkıda bulunmakta, bu bilince yeni anlamlar yüklemeye yardımcı olmakta ve toplumsal belleği oluşturmada önemli bir rol oynamaktadırlar. Müze hem belleği oluşturan hem de bellek tarafından biçimlendirilen bir kurumdur. Müzeler nesneye odaklananlar ve izleyiciye odaklananlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Nesneye odaklanan müzelerde nesne ilginin merkezidir ve müzenin etkililiğinin çıkış noktasıdır. İzleyiciye odaklanan müzelerde nesne, anlam oluşturmak, açıklamalar yapmak, iletinin doğrudan kendisini oluşturmak ve izleyiciye iletiyi ulaştırmak için kullanılan bir araçtır. Gurian (2006), müzeyi tanımlarken “gerekli” kelimesini önemle vurgulamaktadır.

Günümüzde çağdaş müze izleyicisi artık yönetilen ve başkası tarafından yönlendirilen sergi ya da serimleri gezmek yerine izleyicinin müzeye girmesiyle birlikte ona bir amaç kazandıracak, aklındaki sorulara müze içinde yanıt bulmasını sağlayacak, yönetilen değil onu yönlendiren hale getirebilecek biçimde düzenlenen müzedir. Bu bağlamda her müze önemlidir ancak gerekli değil (Gurian, 2006).

Yeni çağın temel felsefesi olarak değerlendirilen postmodernizmin doğurduğu bir terim olan görsel kültür, popüler olanı müze sınırları içine sokan ve çağdaş müzenin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla önemle üzerinde durduğu bir konudur. Çağdaş müze, bilgi üreten, bilgiyi eğitim etkinlikleri ile toplumun tüm tabakalarına ulaştırmayı hedefleyen ve yaşayan mekânlar olarak görsel kültürü bu işlevlerini yaşama geçirmek için kullanmaktadır. Bu çalışmalar müzelerde özellikle son otuz yılda bilgi teknolojilerinin gelişmesini sağlamış, bu teknolojilerin müze algısıyla bütünleşmesine

ilişkin yapısal yenilik ve incelemeler yapılmasına yol açmıştır. Bu yenilikler kapsamında çevrimiçi teknolojiler; simülasyon, interaktif sunum ve dijital sergi tasarımları gerçekleştirilmektedir.

Müzelerde yaşanan bu değişimler, bu kurumların koleksiyonlarından, politikalarına, insan kaynakları kullanımından, gerçekleştirdikleri etkinliklere kadar dijitalleşmelerine kaynaklık etmiştir. Nesneden öğrenme müze eğitiminin en temel kavramlarından biridir. Müze teknolojilerinin kullanımı müzelerin işlevleri ve ziyaretçilerin müze ile etkileşiminde, ziyaretçi ile nesne arasındaki etkileşim ve iletişime yeni boyutlar kazandırarak, nesneyi yeni yollarla yorumlama fırsatı sağlamaktadır. Müzeler günümüzde daha az sayıdaki nesneyi etkileşimli bir sergileme ortamında, teknoloji desteğiyle sergilemektedir. Bu sergilerde kişisel ya da toplumsal hikâyeler, anılar ve yaşantılar video ya da film gösterimleriyle sunulmaktadır. Teknolojik gelişmelerin desteğiyle koleksiyonlarını dokunmalı ve etkileşimli hale getiren müzeler, her yaş grubundan ziyaretçiye ulaşan bir profil sergilemeye başlamıştır. Villa (2006: 45), “müzelerin izleyicilerine sergiyi deneyimlemeleri ve yorumlamaları için ziyaret sürecini zenginleştirecek eğitim etkinlikleri hazırlamaları ve sergi tasarımında izleyicilerin etkileşim kurabilecekleri ve keşfetmeye güdülenecekleri yardımcı malzemeler kullanımının önemini” vurgulamaktadır. Keşif temelli ve etkileşime olanak tanıyan sergiler, dokunmalı müze etkinlikleri (hands-on) içeren, eğlenceli ve izleyicilerin öğrenme sürecini kendi başlarına yönetebilecekleri sergilerdir.

Çağın gerektirdiği yeniliklere uyum sağlayabilmek için eğitim materyallerinin sürekli geliştirilmesi gerekmektedir. Çağdaş müzeler, yüz yüze öğretme yoluyla müze eğitimi yapmakta ancak müze ziyaretçilerinin ilgisini çekmek, ziyaretçi sayısını artırmak, müzenin ve sergilerin tanıtımını yapmak amacıyla kitle iletişimine de önem vermektedirler. Dolayısıyla müzeler arasında, kitle iletişimini gerçekleştirmek amacıyla teknoloji kullanımı yaygınlaşmaktadır. Bugün müzelerin çoğu, kitle iletişimini internet siteleri üzerinden yapılan özel gösterimler, sanal müze sergileri, doğrudan ya da internet üzerinden ulaşılabilen müze yayınları ve öğretmenler için hazırlanmış müze eğitimi takımları, ödünç verme hizmetleri, gezici müze hizmetleri, videolar ve ağırlıklı olarak görsel müze uygulamaları ile gerçekleştirmektedir.

Müzelerin toplumsal işlevleri kapsamında izleyiciye ulaşmak amacıyla ilk teknolojik adımı atan sanal müzeler olmuştur. Sanal sergiler aracılığıyla görselliği öne

çıkaran müzeler artık izleyici için duvarsız ve düşsel birer kurumdur. Sanal (görsel) müze, değişik medya olanaklarından faydalanılarak hazırlanmış sayısal nesnelere içeren; ziyaretçi ile iletişimin kesintisiz olması ve çeşitli erişim biçimlerini karşılamak için alışıldık iletişim yöntemlerinin ötesine geçen ve dünya çapında erişimini olanaklı kılmak amacıyla fiziksel anlamda bir mekân gereksinim duymayan müzedir.

Bu uygulamalar var olan bir müzeye ait genel bilgilerin bulunduğu internet uygulamaları (broşür, sanal müze) biçiminde hazırlanabildiği gibi, koleksiyonları çevirim içi sunan ve ziyaretçinin koleksiyondaki nesnelere keşfetmesini amaçlayan bilgileri içeren sanal müzeler biçiminde de hazırlanabilmektedir. Bu örneklerde nesne merkezli bir yol izlenmekte ve koleksiyon bilgi bankaları ile benzerlik görülmektedir. Çağdaş müzeler tarafından daha çok tercih edilen müze uygulaması, “eğitsel sanal müze”dir. Ziyaretçilerinin yaş, deneyim ve bilgi düzeylerine göre giriş olanağı sunan bu uygulamalarda bilginin sunumu nesneden çok içerik merkezlidir. “Öğretici olma amacıyla tasarlanan bu tür sanal müzelerde, ziyaretçinin ilgilendiği konuda daha fazla bilgi alması ve siteyi yeniden ziyaret etmesini sağlayacak bağlantılar yer almaktadır” (Çolak, 2006).

Schweibenz (2004)’e göre sanal müze uygulamaları zaman ve mekânın ötesinde dünya çapında erişime açık olma, müze - izleyici arasındaki iletişimi yeniden tanımlama, doğru tasarlandıklarında uzaktan eğitim ve yaşam boyu eğitim amacıyla kullanılabilme, bilişim teknolojilerini yaygın kullanan ülkeler ile kullanamayan ülkeler arasında sayısal ayırımı kapanmasına katkıda bulunma ve izleyiciye doğru ve güvenilir bilgi kaynağı sunma olanaklarıyla önemli müze teknolojileri olarak kabul edilmelidir.

Sanal müze uygulamalarının müzelere sağladığı iletişim ve tanıtım olanağı aynı zamanda müze nesnesinin görsel olarak öne çıkarılması ve ayrıntılı biçimde tanıtılması için de önemli bir fırsattır. Öte yandan müze pazarlaması bağlamında izleyiciyi müzeye çekmek için müzeye önemli bir avantaj sağlamaktadır. İzleyici müzenin fiziksel ortamında bulunduğu onu sergiyle baş başa bırakmak, serbest seçimli öğrenme ortamı sunmak ve müze nesnesini izleme eylemini daha cazip hale getirmek için müze içinde iletişim teknolojilerinin kullanımı yaygınlaşmaktadır. Bu da sanat eğitimi için yeni yöntemlerin, materyallerin, programların ve alternatif öğrenme ortamlarının kullanımını zorunlu kılmaktadır. Yeni sergileme ve anlatım yöntemleri ile çağdaş müzelerde günümüz teknolojileri kullanılarak farklı ortam ve zaman algısı oluşturulmaktadır.

Müzelerde üç boyutlu görsel modeller ile oluşturulan sanal ortamlar, tasarımda sanal gerçeklik benzetimlerinin kullanılması ile içerisinde hareket edilebilen, görsel, işitsel ve ortam içerisinde hareket edilmesine bağlı gerçek ortam - zaman etkileşimli ortamsal deneyimin yaşandığı ortamlar haline almışlardır. Bowe (2009:14)'a göre çağdaş müze, “sergilediği nesnelerin tanıtımı amacıyla ziyaretçisiyle öğrenme odaklı yakın bir ilişki kuran diyalog merkezleridir”. Kültür değerlerinin yok olmasını engelleme, toplama, sergileme, halkı eğitime ve gelecek kuşaklara aktarma düşüncesi çağdaş anlamda müzelerin doğmasına neden olmuştur. King (2001)'e göre, “günümüzde çağdaş müzeler özellikle eğitim işlevinin öne çıkarılması ile birlikte halkla bütünleşmiş, çağın gerekliliklerini göz önünde bulundurarak farklı ilgi ve isteklere yanıt veren önemli serbest zaman değerlendirme ortamlarına dönüşmüştür”. Greenhill (2002:27) “çağdaş müzelerin rollerinin değiştiğini belirtirken, müzelerin geçmişte koleksiyon eğilimli kurumlar olduklarını” vurgulamaktadır.

Günümüzde ise ziyaretçi yönelimli kuruluşlar olarak kabul edilmektedir. Barker (2006: 167), yeni müzecilik anlayışının “sergileme ve yorumlama konularında ayırt edici bir gelişmenin yaşanmasını sağladığını” belirtmektedir.

Çağdaş müzeciliğin postmodern yönde geliştiği düşüncesi benimsenmektedir. Hooper- Greenhill (2007) yeni bir kavram olan post-müzeyi “kültür, iletişim, öğrenme ve kimlik arasındaki karmaşık ilişkileri ziyaretçilere yeni bir yaklaşımda bulunacak biçimde kavranması” şeklinde yorumlamaktadır. Çağdaş müzenin eğitim işlevinin öne çıkarılması kabul görmekle birlikte buna karşı çıkan görüşler de vardır. Foley ve McPherson (2000) postmodern müzenin “tümüyle eğitime yönelmekten çok, boş zaman etkinliklerini vurguladığını” belirtmektedir. Bu görüşün temelinde eğitim ile boş zaman kavramlarının birbirine karşıt ve birbiriyle bağdaşmaz kavramlar olmadığı anlayışı vardır. Onur (2010), günümüzde boş zaman uygulayıcıları ve yöneticilerinin müze uygulamaları üzerinde daha fazla etkili olduğu görüşündedir. Günümüz müzesi çocuklara, yaşlılara, kadınlara, toplumdaki etnik gruplara, engellilere ve suçlulara kültürlenme, öğrenme, sosyalleşme ve topluma yeniden kazandırma olanağı tanıyan, yaşayan bir kurumdur. Müzeler insanlara ilham verebilir, onların yaşam kalitesini ve topluluk dayanışmasını geliştirmede önemli bir rol oynayabilir. Özel programlar aracılığıyla toplumsal olarak dezavantajlı kişilere olanaklar sağlayabilir. İngiliz Müzeler Birliği (2008:12)'ne göre “çağdaş müzeler, toplumun çeşitliliğinin ve karmaşıklığının farkında olup toplumdaki her

birey için müzeden eşit oranda yararlanma fırsatı sağlamaktır”. Müzeler farklı kültürel grupların gereksinimlerine yanıt vermelidir.

Müze, sahip olduğu koleksiyona ilişkin bilgi, materyal kültürü, öğrenme ve öğretme stratejilerini öğreten bir eğitim kurumu olarak karşımıza çıkmaktadır. “Müze, ziyaretçisine koleksiyonunda barındırdığı nesnelerin / yapıtların anlamını, yararını ve değerini kavratarak bilgisini geliştirme yollarını öğreten bir eğitim kurumudur” (Atasoy, 1999: 147). Çağdaş müzecilik kavramı çerçevesinde müzeler, bilgi üreten, koleksiyonundaki nesnelerin sahip olduğu bilgiyi değerlendirerek sergileyen, bilgiyi eğitim etkinlikleri ile toplumun tüm tabakalarına ulaştırmayı hedefleyen yaşayan ortamlar olarak değerlendirilebilir. Bu yaklaşımı benimseyen müzeler, buldukları zaman - ortamsal koşullar çerçevesinde biçimlenebilen yapıları, olanakları, gereksinimleri anlamaları ile öngörülü kavrayışları sayesinde başarılı kurumlar olabilmektedir. Müzelerde özellikle son otuz yıldır bilgi teknolojilerinin gelişmesi ile yapısal düzeltimler yapılarak, gözden geçirilmiştir. Bu değişimler, müzelerin koleksiyonlarından, politikalarına, insan kaynakları kullanımından, gerçekleştirdikleri etkinliklere kadar müzeolojik bölümünün sayısallaşmasına (dijitalleşme) kaynaklık etmiştir.

Müzelerin sergileme alanlarında kullanılan çoklu ortam (multi-medya) araçları geleneksel didaktik çerçevede incelenmeye başlanmıştır. Müzelerde kullanılan bazı çoklu ortam araçları, algının özgür bırakılmasını sağlar ve izleyicide ‘dokunma’ veya hareket etme etkisi bırakır. Müzelerde yer almaya başlayan iletişim teknolojilerinin etkisi görsel ve materyalistik dünya arasındaki etkileşimde önemli bir yer teşkil etmektedir.

Çoklu ortam araçlarının müze kurumunun içinde kullanılmaya başlanması, iki dünya arasındaki geçişi sağlamakta ve müze kurumunun kendini yenilemesine yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda müze sergilemelerinde amaç, izleyicinin dikkatini ilk olarak nesne üzerine çekmek olsa da, iletişim teknolojisi araçların ziyaretçiler için fiziksel, ruhsal ve duygusal bir alan yaratmayı mümkün kılmaktadır. Yeni medya sanatının sunum biçimleri genel olarak “mobil” veya “yerinde” olabilmekte; projeksiyonlar, bilgisayarlar, ekranlar, dvd oynatıcıların yanı sıra cep telefonları, cep bilgisayarları, sensörler ve mikrofonlarla kaplanmış GPS veya kablosuz ağlarla ortama bağlantı sağlayan araçlar sanat üretimine erişim ve sunum olanakları sağlamaktadır (Yücel, 2012; 40-41, 74).

Bilgilerin sayısal veri haline dönüştürülmesi ile gerçekleşen dijitalleştirme, çeşitli elektronik araçlarla özellikle de bilgisayar aracılığı ile olmaktadır. Bu çerçevede etkileşimli (interaktif) teknolojiler; benzetim (simülasyon), etkileşimli sunum ve sergi tasarımları gerçekleştiren firmalar eğitim, sunum, eğlence sektörüne hitap eden uygulamalarla okullar, müzeler ve günümüz teknolojisini yakalayarak kendilerini ön plana çıkarmayı hedefleyen kurumlara hizmet sunmaktadır (<http://reo-tek.com>). Yurtdışında pekçok müze çeşitli teknolojik uygulamalarla müzenin sınırlarını genişletmektedir. Londra Müzesi'nde, 2010 yılında yaşama geçirilen sokak müzesi (streetmuseum) uygulaması buna örnek oluşturmaktadır. Müze, hizmete soktuğu uygulama ile izleyicilerine koleksiyonunda bulunan fotoğraflarla Londra'nın bugünü ve geçmişini karşılaştırma olanağı sunmaktadır. Londra haritasında küresel konumlama sistemi (GPS) ile en yakın fotoğrafın olduğu konum bulunarak, telefon kamerasını günümüz Londra'sındaki o sahneye doğru tutulduğunda telefon geçmişe açılan bir pencere haline dönüştürmektedir.

Fotoğraf 1 Sokak Müzesi (Streetmuseum) Uygulaması - Londra Şehir Müzesi

Kaynak: iPhone App Store

24 – 30 Mart 2014 tarihleri arasında müzeler ve müze ziyaretçilerini bir araya getirerek, sanat, kültür, tarih ve bilimi yeni ve interaktif biçimde bir araya getirmeyi hedefleyen bir Twitter etkinliği diğer bir teknolojik uygulama örneğidir. Kültür temaları (culturethemes) etkinliğin teması müze haftası (#museumweek)'dir. Twitter Avrupa merkezli olarak İngiltere, İtalya, İspanya ve Fransa'nın bir hafta süren bu uygulamayla daha fazla kişinin müzelerle ve müzelerin potansiyel ziyaretçileri ile

iletişime geçmesi hedeflenmektedir. Bir hafta süreyle gerçekleştirilen etkinliklerde her gün için yeni bir etiket (hashtag) oluşturulmuştur.

Her güne özel belirlenen etiketler aşağıda yer almaktadır;

24 Mart –Yaşamda Bir Gün (#DayInTheLife)

25 Mart - Bilgini Sına (#MuseumMastermind)

26 Mart- Senin Hikayen (#MuseumMemories)

27 Mart - Sanatın Arkasındaki Binalar (#BehindTheArt)

28 Mart – Müze Etkinlikleri Düzenleyen Yetkiliye Sor (#AskTheCurator)

29 Mart - Müze Özçekimleri (#MuseumSelfies)

30 Mart - Baskı Yaratıcılığı Artırır (#GetCreative)

Türkiye’de müzecilikte çağı yakalamak ve izleyicilerine daha kaliteli hizmet vermek, müzelerin reklam ve tanıtımlarını gerçekleştirmek ve devletin müzelerden aldığı geliri artırmak amacıyla 2000 yılından beri Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müze ve ören yerlerinin teknolojik altyapısının oluşturulması için projeler hazırlanmaktadır. Bu projeler kapsamında öncelikle 48 ören yeri ve müzede yeni nesil gişe satış altyapılarının, müze teknolojilerinin kullanılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. İstanbul’da, Ege Bölgesi’ndeki Truva, Assos, Efes, Knidos antik kentlerinde, Antalya’da ve Gaziantep’de çok sayıda müze bu projelere dâhil edilmiştir. Bu müzelerde Türkiye’nin altyapı koşullarına göre asimetrik sayısal abone hattı (ADSL) ya da üçüncü nesil (3G) teknolojileriyle internet erişimi de sağlanmıştır. Bu yenileme çalışmalarının gerçekleştirildiği müzelere internet erişimi ve dijital bilgi rehberleri yerleştirilmiştir. Farklı dillerde hazırlanan bu rehberler her müzenin kendi koleksiyonuna uyarlanmıştır.

Türkiye’de en yaygın müze teknolojisi dijital bilgi rehberleri ve audio kulaklık sistemleridir. Pek çok devlet müzesi ve özel müzede bu dijital bilgi rehberleri izleyicilere hizmet vermektedir. Dijital ses ve görüntülü rehber sistemleri Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinde, istenilen diğer dillerde hazırlanmakta ve müze koleksiyonları dikkate alınarak her müze tarafından kendi özelliklerine göre uyarlanmaktadır. Bilgilerin sayısal veri haline dönüştürülmesi ile gerçekleşen dijitalleştirme, çeşitli elektronik araçlarla özellikle de bilgisayar aracılığı ile sağlanmaktadır. Türkiye Müzelerinde de teknoloji kullanımı ve dijital öğrenme kapsamında yer alan etkileşimli (interaktif)

uygulamalar yer almaktadır. Tez çalışması kapsamında bakanlığa bağlı müzelerde uygulamada olan dijital etkileşimli uygulamaların belirlenmesi amacıyla KTB Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne 24.06.2013 tarihinde dilekçe ile başvuru yapılmıştır. Bakanlık Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen son dönemde yürütülen çalışmalar kapsamında bakanlığa bağlı müzelerde ve kurum müzelerinde gerçekleştirilen etkileşimli uygulamalara ilişkin liste aşağıda yer almaktadır.

- Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi
- Ankara Etnografya Müzesi
- Ankara Resim ve Heykel Müzesi
- Gordion Müzesi
- Gaziantep Zeugma Mozaik Müzesi
- Kahramanmaraş Müzesi
- Çorum Müzesi
- Edirne İslam Eserleri Müzesi
- Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi
- Topkapı Sarayı Silah Koleksiyonu
- Alanya Arkeoloji Müzesi
- Batman Arkeoloji Müzesi
- Burdur Arkeoloji Müzesi
- Aydın Afrodisyas Müzesi
- Antalya Arkeoloji Müzesi
- İstanbul Galata Mevlevihanesi
- İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi
- Kahramanmaraş Müzesi
- Konya Mevlana Müzesi (Derviş Hücreleri)
- Kırşehir Kaman Kalehöyük Müzesi
- Aydın Yeni Arkeoloji Müzesi

- Edirne Türk İslam Eserleri Müzesi
- Mardin Müzesi
- Samsun Kent Tarihi Müzesi
- Eskişehir Bilim Deney Merkezi
- Doğa Koleji Astronomi Müzesi
- Pul Müzesi

2.3 Müzelerde Görsel Kültür Eğitimi

Görsel imge her an, her yerde ve her koşulda insanları etkilemektedir. İmgenin görsel olana ilişik çağrışımının ve algılama süreçlerinin sonucu zihinde oluşan görüntüye atfedilen anlamların değişebilirliği; doku, koku, tat, ses gibi algının kaynağı olan farklı dinamiklerin imgesel aktarımını farklılaştırmaktadır.

Görsel kültür eğitimi nesnelere (görsel imgelere) bağlamsal yaklaşmayı gerekli kılmaktadır. Kırıçoğlu (2009: 48)'na göre “görsel kültür eğitimi, sanat yolu ile eleştirel çözümlenme ve görsel farkındalık kazandırmayı” amaçlar. Eleştirel çözümlenmede nesne ne salt sanatın kendisi ne de tek başına kültür nesnesidir. Her nesne, içinde yaratıldığı ortamla, yaratılma nedeni ile birlikte ele alınıp değerlendirilmelidir. “Eleştirel çalışmalar, sanat atölyeleri deneyimini kavramsallaştırma için en iyi çalışma olarak değerlendirmekte ve kültür geniş bir biçimde yardımcı bir öge olarak görülmektedir” (Macdonald, 1998). Freedman (2003b), “bağlamsal öğrenme yoluyla; sosyal bakış açısı, birbirlerinden, nesnelere sanatla etkileşimli öğrenme, kültürel kimliğin önemi, geniş bakış açısıyla görsel kültür, nesnelere ya da sanat ürünlerini belli bir bağlam çerçevesinde değerlendirme ve yapıcı eleştiri yapma yetisini geliştirdiğini” belirtmektedir. Görsel kültürde eleştiri, parçaları birleştiren bir özellik olarak algılanmaktadır.

Görsel kültür eğitimi yoluyla bireylerde yaratıcılığın geliştirilmesinin yanı sıra, var olana tepki verme becerisi de öğretilmektedir. Bu yolla öğrenciler var olanı yapıcı bir biçimde değerlendirme yapmanın en etkili yolunun kendi kendilerini eleştirmek olduğunu daha iyi kavrarlar. Müze eğitiminde görsel kültürün nasıl öğretildiği, görsel kültüre farklı bir bakış açısını da getirmektedir. Görsel kültür aynı zamanda görünenin altına inmektedir.

Çocukların ve gençlerin çevresini saran görsel imgelerin oluşturduğu estetiksel, iletişimsel ve işlevsel amacı olan her nesne görsel kültür olarak tanımlanmaktadır. İnsanların müze ve galeri ziyaretlerinde bu kültürel imgelerin etkisi altında kaldıklarını ifade eder. Görsel kültürde nesnenin bağlamsal ilişkilerine dikkat çekilerek, görsel kültür nesnelere estetik tüketimi arttırmaya yönelik yeni anlamlar ve işlevler üstlenmektedir (Kırıçoğlu, 2009: 44).

Etkin bir öğrenme ortamı olarak müze, daha zengin anlamlandırma deneyimlerine ve diyaloga katkı sağlayan bir adrestir. “Müze geçmişte ve bugün kim olduğumuzu ve gelecekte ne olacağımızı anlamamıza katkı sağlayan forum niteliğindedir” (Djakovic ve Rakovic, 2009; 34). Müzeler koleksiyoner, etkinlikleri düzenleyen yetkililerin, tasarımcı ve eğitimcilerin bazen örtük bazen de açık diyalog içinde buldukları dinamik ve sosyal bir yapı kazanmıştır. Geç kapitalist dönemin kültürel mantığıyla ilişkili olan görsel kültür yaklaşımını kendi bünyesinde uygulamaya alan müze, izleyicisinin hem kendisini hem de çevresini değerlendirmesini destekleyerek, müze nesnesine bakmaya ilişkin yeni yollar sunma olanaklarına sahiptir. Felsefelerini ve uygulamalarını yenileyen müzelerin toplumsal rollerinin arttığı görülmektedir. Toplumlar simgenin gücü konusunda daha duyarlı hale geldikçe, bu onların kültüre ve onun kimlikle ilişkilerine yönelik farkındalığın da artmasına sebep olmuştur. Onur (2012)’un belirttiği gibi, “müzeler bilginin biçimlendirilmesinde etkin rol alarak, koleksiyonlarını kullanarak geçmiş ve bugüne yönelik görsel kültürel anlatılar” oluşturmaktadır.

Müzedeki görsel kültür yaklaşımını kullanmak, ziyaretçilerin çevrelerini ve toplumu kendi kendilerine daha iyi anlayabilecekleri ortamlar sunar. Geleneksel olmayan uygulamalar ile geleneksel müze uygulamalarını birleştirmeye çalışırken, “bakma” eyleminin yeniden dönüşümünde izleyicilerin görsel kültür söylemleriyle (konuşarak, tartışarak) ilgileri daha kolay çekilmektedir. Müzedeki görsel kültür yaklaşımını çerçevesinde yapılan çalışmalar, kişinin kendisini ve çevresini değerlendirmesini destekler, bakmaya ilişkin yeni bir yol sunar. Bakma eyleminin dönüşümünde bir objektif (mercek) olarak müzedeki görsel kültür söylemlerini kullanmak, sanat objelerinin sosyal ilişkileriyle birarada tartışılabileceği boş alan sağlamaktadır.

Müzedeki öğrenme somut maddi malzemelere vurgu yapılarak, kitaplar aracılığı ile gerçekleşen soyut öğrenmeden niteliksel olarak farklılık göstermektedir. Müzedeki gerçekleşen öğrenme genellikle müzedeki koleksiyonlara ve sergilere dayanmaktadır.

Öğretim programları incelenerek, işlenen konularla müze nesnelere keşfetme, tanıma, müze izleyicisi ile nesne arasında bağ kurulması sağlanır (Güler, 2009). Görsel kültür söylemleri ile, müzede öğrenmenin eğitim deneyimlerinin yapısına nasıl katkıda bulunduğu tanımlanmaktadır.

“Müze geç kapitalist dönemin kültürel mantığıyla ilişkili olarak görsel kültür yaklaşımını kendi bünyesinde uygulamaya almakta, izleyicinin hem kendisini hem de çevresini değerlendirmesini desteklemekte, müze nesnesine “bakmaya” ilişkin yeni bir yol sunmaktadır” (Güler, 2009). Müze izleyicisini harekete geçirmek için müzede, galeride hatta görüntünün yeniden üretiminde kullanılan diğer kamusal alanlar ve sanatın yaygın sunulduğu ortamlarda nesne temelli öğrenme (object-based learning) stratejilerine başvurulmaktadır.

“Algı, çevresel bilginin duyarlar aracılığı ve zihinsel bir süreçle okunması olarak tanımlanır” (Özen, 2004). Başka deyişle algı, duyu verilerini yorumlayarak çevremizdeki nesne ve olaylara anlam verme sürecidir. “Duyumsal süreç; çevreden gelen bilgileri ve verileri duyarlarımız aracılığı ile yorumladığımız süreçken, zihinsel sürecin bunun devamında duyarlarımızla edindiğimiz ya da farkedemediğimiz çevresel bilgileri ancak yaşanmışlığa bağlı olarak kavramsallaştırdığımız ve bu yolla zihnimize oluşturduğumuz süreçtir” (Kahvecioğlu, 1998). Görme, dokunma, duyma, tat alma ve koklama duyarlarıyla edinilen algısal deneyimlerle çevreden bilgi alınır. Geçmiş deneyimler bu yolla bugünü geleceğe bağlayan bir bağ oluşturur. Ortamın algılanması sırasında, duyumsal süreç ortamla ilk kez karşılaştığımızda veya kısa süreli ortamsal deneyimler sırasında gerçekleşir. Ortamsal öğelerden gelen uyarıları ve fizyolojik verileri içerir. Ortamsal algının ikinci süreci olan zihinsel süreç ise, kişinin ortama ilişkin anımsadığı bilgilerle sürekli olarak ortamı tekrar tekrar yaşamasını içerir. Başka bir ifade ile geçmiş ortam deneyimlerinin hatırlanmasına yöneliktir. Ortam kişi tarafından öncelikle duyumsanır, daha sonra kişinin ortam içerisinde geçirdiği süreye bağlı olarak zihinsel algılanır.

Müzeler duygusal yerlerdir. Adams’a göre müze eğitimi (1984:5), “hem duygusal hem de entelektüel bir eğitimidir”. Müze ziyaretlerinde sergileri ve görüntüleri tartışırken ya da ziyaretçilerin birbirleri ile etkileşimlerinde duyguların varlığını görebiliriz. Müze eğitiminde olguları – bilgileri iletmekten çok duyarlara yönelmek önemlidir. Genel bir müze gezisi, ziyaretçi açısından nesneyi görmek ve anlamak üzerine kurulmaktadır ya

da düşüncelerden bağımsız olarak sadece görsel deneyim sağlamaya odaklanmaktadır. Ancak müzede görmek ve anlamak deneyimi, dokunmak, duymak ve hatta koklamak duyularıyla genişletilebilmektedir. Bu deneyimler sonucunda müzedeki bu birincil eğitim, duyuşsal ve etkili bir eğitime dönüşmektedir.

“Müzede öğrenmenin temeli duyuları kullanmaktır, dolayısıyla müzenin uygun koşullarda nesnelere yakından gözlemlemeye, elle yoklamaya olanak sağlaması gerekmektedir” (Onur, 2010: 29). Müze eğitimi sürecinde, ziyaretçinin çevreyle ve nesnelere etkin bir iletişim içinde olması sağlanmalıdır. Bu eğitimde koleksiyonları incelemek ve eğitim için uygun nesnelere seçmek, nesnelere ile işlenecek konu arasında bağlantıları kurmak ön koşuldur. Çünkü, müzedeki öğrenme “nesnelere öğrenme”dir ve duyuları temel almaktadır. Müzedeki nesnelere dayalı eğitim etkinliği, öğrencilerin müze çalışmasından zevk almalarını ve eğlenerek öğrenmelerini sağlamak amacıyla, olguları - bilgileri iletmekten çok duyulara, estetik duyarlılığa, düş gücüne, yaratıcılığa ve eleştirel yaklaşıma yönelmelidir.

Algılama öğrenmenin ilk aşamasıdır. Müzenin yaygın eğitim işlevinde nesnenin algılanması eğitim sürecinin ilk basamağını oluşturur. Müze sergilemesinde ortam- yapıt ilişkisi görsel algılama bağlamında oluşur ve gelişir. Nesneye bağlı olsun ya da olmasın duyu algısının her türlü görsel biçime, imgeye aktarılabilir. Algıları yönlendirmede önemli görsel ortam ve olanakları bir arada barındıran müzeler sanat eğitimi için önemlidir. Müzeler ve galeriler görme ve algıyı geliştiren yerlerdir. Müze sahip olduğu “koleksiyonun tanımlanması ve tanınması amacıyla düzenlenen sergilemede bir algılama çevresi hazırlamaktadır. Burada nesne sergilenen yapıttır. Müze izleyicisi müzeye girdiği ilk andan itibaren sergilenen koleksiyonun görsel yanıyla karşı karşıyadır” (Kortay ve Ark., 2003).

Yapıtları, nesnelere ve sergileri ile belli bir müzenin iletisi, ziyaretçi için etkileşimsel bir müze yaşantısı sonunda anlamlı hale gelebilir.

Bu yaşantının bireysel, sosyal ve fiziksel boyutları, objelerle algılar ve ilgiler yoluyla etkileşim, gözlem yapma, duyguları ifade etme, hayalgücünü kullanma, kendi yaşamına bağlama, bilgilenme, müzenin bakış açısını / iletisini görme ve anlamlandırma, objeleri okuma, kültürel değerleri ve yaşamı paylaşma, gerçeği arama, uygulamalar yapma ve değerlendirme gibi boyutları kapsamaktadır (Hooper-Greenhill, 1994).

İzleyici müze fiziksel ortamıyla buluştuğunda, onu sergiyle baş başa bırakmak, ona serbest seçimli bir öğrenme ortamı sunmak ve nesneyi izleme eylemini çekici hale getirmek için müze içinde iletişim teknolojisi araçlarının kullanımı yaygınlaşmaktadır.

Görsel kültür söylemleri, müzede öğrenmenin ve eğitim deneyiminin yapısına katkıda bulunmaktadır. Bu süreç müzede özellikle dijital materyal gibi görsel kültür öğelerinin sıkça kullanılmasına bağlıdır. Müzede görsel kültür müze ziyaretçilerinin eleştirel anlayışlarını cesaretlendirerek, kendi anlamlarını üretmelerine yardımcı olmaktadır. Bourdieu 1960'lar Fransa'sındaki müze gösterimleri ve sergilerine bakarak, kültürün herkese ulaşılabilir hale getirilmesinden çok uzağında olan bu gösterimlerin sosyal açıdan elitler için 'kültürel tek' yaratıldığı sonucuna varmıştır. Diğer gruplar ise, kendilerini dışlanmış olarak hissettikleri müzelerin uzağında kalmaktadır. Foucault görüntü ve sergilemenin, modern toplumların hem kitleleri kontrol ettiği hem de onları geliştirdiği araçlar oldukları şeklindeki düşüncelerini ifade etmiştir. "Müzelerdeki etkileyici gösterimler, sayıları yüz binleri aşan kalabalıkları etkileyerek, müzelere koşmasına yol açtığında müzeler de popüler kültürün bir parçası haline gelmiştir" (Mirzeoff, 2002).

Berger (2001), Hooper Greenhill (2000) ve Duncan (1995) gibi sanatçılar, eğitimciler ve akademisyenler tarafından geleneksel sergi tasarımlarına eleştiri getirmiş olmalarına rağmen bunun yaygın bir etkisi yoktur ve sanat tarihi yenilikçi yaklaşımları aramaya devam etmektedir. Genel bir müze gezisi izleyici açısından nesneyi görmek ve anlamak üzerine kurulmakta, genel düşüncelerden bağımsız olarak görsel deneyim sağlamaya odaklanmaktadır. Müze uygulamalarında yeni bir yol katılımcıların ilgisini çeker ve bu zorluğa karşı deneyimlerini kendileri yaratırlar. Hooper Greenhill (2000), izleyicilere nesnelere edilgin olarak gözlemlemeleri yerine, nesnelere etkin olarak anlamlandırma olanağı sağlanmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Kültür eklenmesi, eğitim sürecinde son derece önemlidir. Öğrenmeyi sağlayan bir odak bireylerin resmi ve gayri resmi öğrenme yöntemlerinin kişisel olarak anlamlı ve ilgili olduğunu ortaya koymuştur. Kişisel yorumuna odaklanmak kimlik ve kültür konularında açıklık getiriyor... Eski eğitim kavramında resmi öğretici süreç belli bir zamanla sınırlıdır ve okul grupları için müzelerin eğitimdeki yeri geleneksel bir hüküm olarak anlaşılmaktadır. Bu müzelerde yaşamboyu öğrenme potansiyeli daha az anlaşılmaktadır. Müzelerin sunduklarının güçlü pedagojik yansımaları ve bilgilerin açıkça sunulması araştırılmalıdır (Hooper Greenhill, 2000).

“Müzeler, sergileme ve yorumlama etkinlikleri aracılığı ile bir görüş oluştururlar, bir öykü anlatırlar ve öğrenme için yeni kaynaklar yaratırlar. Müze çalışmalarının çoğunu bu yorumsal süreçler oluşturur” (Onur, 2012). Müzeler eğitim ortamı olarak düşünüldüğünde, müzenin ürettiği kültürel bakış açıları ile ziyaretçinin ben-kimlikleri arasındaki ilişkinin unutulmaması gerektiğini vurgulanmaktadır (Hooper-Greenhill; 2007).

Müze uygulamaları düşünüldüğünde, sergileme katılımcıların ilgisini çeker ve kendi deneyimlerini yaratırlar. Müze eğitimi, insanların kendilerinde var olan bilgi, yetenek ve ilgilerine göre müze koleksiyonlarından deneyim kazanmaları, kendi anlamlarını çıkarmalarına olanak sağlamaktadır. Müzede görsel kültür çalışmalarında ise nesnelere nasıl bakılması gerektiği üzerinde durularak, ortamda buna uygun düzenlemeler yapılarak uygulamanın bir parçası olan imgeler (imaj) çalışılır. Hooper-Greenhill (2000a)’a göre “görsel kültür görsel nesnelere çok, görsel nesnelere eklenen anlamlar ve görsel kültürün genel kurallarıyla daha da genişlemektedir”. Görsel kültürün imgeleri, insanların düşünceleri aracılığı ile temsil edilir.

Bir eğitimcinin bakış açısıyla temsilin öneminin anlaşılması gereklidir. Bu yolla sanat ile öğrencilerin deneyimlerini zenginleştirerek, bilginin doğrudan yapılandırılmasına yardımcı olabiliriz. Ancak bu zenginleştirmeyi sınırlı biçimlerde yönlendirebilirsiniz. Mesela, eğer kavramsal olarak bir kaç ayrı sanat disiplini eğitimdeki sanat bilgisini temsil ediyorsa, görsel sanatlar için doğal disiplinlerarası ve daha çok düşündüren sanatı yerine daha çok farklı bir düşünce şeklini öneriyoruz (Freedman, 2003a).

Genel olarak çevremizdeki görselleri yüzeysel olarak anlamak ve sonuç çıkarmak için eğitime gereksinim duymayız. Buna karşın, “bir görselin derin anlamlarına ulaşmak, bir sanat yapısından anlamak ve ona değer vermek ve de bir görsel yaratmak için eğitime gereksinim duyarız. Çevremizdeki görsel kültür dünyasını derin ve asıl anlamlarına ulaştırmanın tek yolu eğitimden geçmektedir” (Freedman, 2003a). Hareketli görüntüler imgenin çoklu söylemlerini, hareketsiz görüntüler ise imgenin kendi söylemini içermektedir. Her iki durumda da imgelerin söylemleri sanatsal tasarım elemanlarının - ilkelerinin kullanımı yoluyla görselleşmektedir. İnsanlar ancak çevrelerindeki görsellerle ilgili derin bilgiye sahip olduklarında, bu yüzeysel anlamdan sıyrılıp eleştirel bir gözle bakabilirler. Böylece çevrelerini kuşatan görsel kültürün yaşam tarzlarını, toplumsal yaşamlarını ve hatta kişisel kimliklerini nasıl etkilediğini görebilirler.

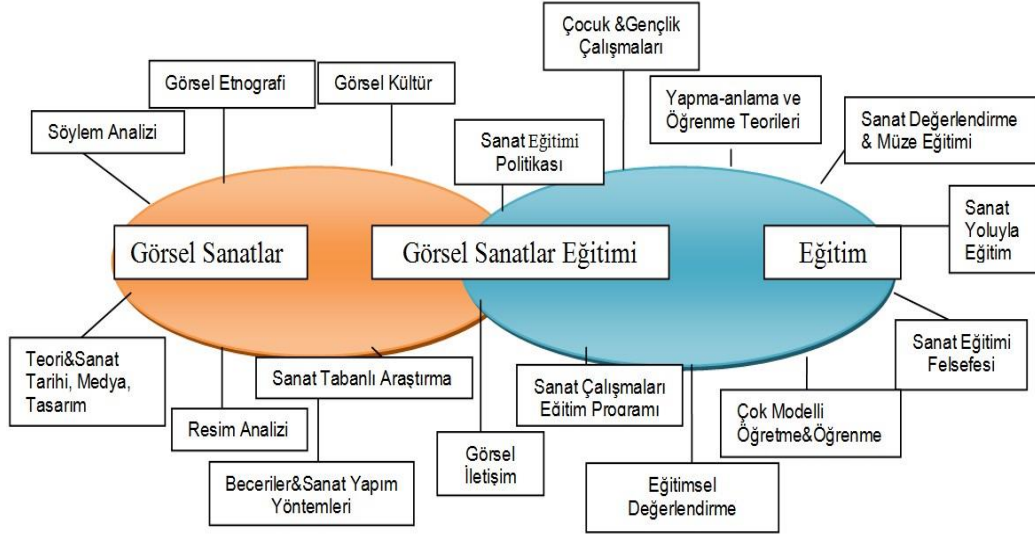
Gelişmiş teknoloji insanların sanat yapma ve görme biçimlerini değiştirdi.

... Popüler kültür öğrencileri gerçek yaşamdan uzaklaştırmakta ve duyu ve hayallerini soluklaştırmaktadır. Bir bütün olarak görsel kültürün gündelik deneyimin önemli bir parçası olduğunu görülmelidir. Güzel sanatlar gelişmekte, desteklenmekte ve öğrencilerin hayal güçleriyle yarattıkları onları heyecanlandırmaktadır. Sanatın popülerliği anlaşıldığında popüler sanatın aksine, sanatsal dayanaklar temel kavramsal karmaşıklığı nedeniyle yetersiz gelmiştir (Freedman, 2003a: 14-20).

Müze bağlamında güç mücadelelerini kabul etmek önemlidir. Görsel kültür söylemlerinin ve eğitim deneyimlerinin yapısına nasıl katkıda bulunduğu tanımlanmaktadır. Bakmanın yolları veya bakmanın nasıl olduğunun araştırılması, toplumun genelinde kendi beklentileri için ve/veya kişisel inançların daha derin bir analizine yol açabilir. Freedman (2003a), konunun önemine dikkat çekmektedir:

Görsele doymuş küresel kültür hızla resim tabanlı iletişime doğru kaymaktadır. Görsel kültür televizyon, müzelerde, dergilerde, sinemalarda, bilboardlarda, bilgisayarlarda, alışveriş merkezleri vb. yerlerde görülür ve kuvvetli etkisi bunun kanıtıdır. Sonuç olarak, sanat eğitimi anlayışına değişiklik getiren görsel kültür karmaşası hakkında bilgi edinmek, bireyin kişisel gelişimi için daha önemli hale gelmektedir... Eski hikayeler, aynı zamanda bir kültürün ve onun kurumlarının sosyal yapılarını korumaya yardım ederken sanat eğitiminin çağdaş deneyimlerimize tepki olarak değiştiğini anlamamıza yardımcı olabilir. Sosyal yapı, eğitim uygulamalarının üretken yönünü desteklemiştir. Ancak aynı zamanda eğitim ve sanat hakkında geliştirilen yeni teoriler için de ortam yaratmıştır. Teori ve pratik yaratıcı üretkenliktir. Üretkenlikle birlikte bu etkileşimli ilişki olup okullarda varlığını sürdürmektedir. Müzeler ve diğer eğitim ortamlarında değişim gerçekleşmektedir” (Freedman, 2003a: xi, 9).

Görsel kültür söylemleri içinde bulunan kavramlar dikkate alındığında, bireylerin bir nesneyi nasıl gördükleri, nasıl deneyimledikleri ve nesne ile hangi bağlamda etkileşime girdiklerini analiz ederek anlamakta yarar vardır. Müze eğitimcileri bu yolla bakma bağlamını bir ideal olarak uygulayabilirler.

Şekil1 Görsel Sanatlar Eğitimi Yaklaşımları, Kaynak: Lindström, 2011

Freedman (2001) görsel sanatlar eğitimi programında yer alan yaşam deneyimli programında, “okul ortamı dışında gerçekleştirilecek müze veya resim galerisi ziyareti gibi etkinliklerin daha kalıcı olacağı” vurgulanmaktadır. “Postmodern sanat programı sadece batı sanatı perspektifiyle değil, diğer kültürleri de içerecek biçimde kültürler zenginliğiyle verilmelidir. Benzer biçimde sanat tarihinin bir öyküsü yoktur”. Farklı yollarla ve farklı bakış açılarıyla anlatılabilir. Kültürel çeşitliliğin amacı, görsel sanatların kültürel zenginliğini fark etmek, geleneksel ve modern sanat formları arasındaki ilişkileri öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olmaktır. “Öğrencilerin eleştirel bakış açısını geliştiren görsel kültür çalışmalarına yöneldiğini” ifade eden (Tavin, 2003:197), buna karşın halen “popüler kültürün öğrencilere olan etkilerini engelleyici bir stratejinin tam anlamıyla oluşturulamadığını” aktarmaktadır. Öğretmenlerin müzede bulunan bir sanat yapıtını öğretim programlarının tam ortasına yerleştirerek, öğrencileri popüler kültür yoluyla kimliklerini yapılandırmaya yönelttiklerini ileri sürmektedir.

Adorno ve Horkheimer (1996:7-12)’a göre kültür endüstrisi kavramı, “eğlence endüstrisini bir sanat gibi yükselterek, kültürel ve sanatsal ürünlerin metalaşarak kitlelere sunulduğu bir dönemde görsel kültür sanatın metalaşmasında en önemli alan olarak karşımıza çıkmaktadır”. Modernizmin yüksek kültür algısını yıkarak popüler kültürü kucaklayan postmodern sanat, başlangıçta pop sanat olarak yer alan uygulamalardan da beslenmiştir. Pop sanatın temsil biçimleri, dijital imgelerin çoğaltılması, endüstri ve gündelik ürünlerin gösterimi, kitsch nesnelerin sanat yapıtı olarak kullanımı gibi

uygulamaları içerir. Bu uygulamalar bir eleştiri niteliği taşımaz ve yüksek sanatın bittiğini imler.

Günümüzde çocuklar ve gençler görsel kültür imgelerinin ağırlıklı olarak etkisi altındadır. Seçkin sanatın yer aldığı müzeler ve galeriler ancak belirli fırsatlar içinde ziyaret edilirken, televizyon, bilgisayar oyunları, satış vitrinleri, tanıtım levhaları, resimli romanlar, çeşitli hazır yiyecek paketlemeleri ve daha pek çok popüler nesne okul içinde ve dışında çocukların yaşamında etkin olmaktadır (Kırıçoğlu, 2009).

Müzeler görsel kültür öğelerini kullanarak hem kendilerini hem de müzenin sahip olduğu koleksiyonları koruma, saklama tanıtım ve çağdaş sergileme yöntemlerini halka tanıtmayı amaçlamaktadır. Buna ek olarak gezici müze uygulamaları gibi yollarla da, görsel kültür araçlarını kullanarak müzeye ziyaretçi çekmeyi hedeflemektedir. Bugün müzeler kitle kültürünün gözde iletişim araçlarından biri konumundadır. Müzelerin uyguladıkları sergileme ve seyretme politikaları, yaydıkları enformasyon sadece uzmanlar ve seçkin bir kitleyle sınırlı değildir. Müzeler buldukları bölgenin havaalanına veya en işlek caddesine astıkları afiş, pankart ve panolardan kapılarının önünde sergiledikleri çok renkli gösterilere, çeşit çeşit ürünün satıldığı alışveriş dükkânlarından bilginin depolandığı kütüphanelerine, sergi salonlarındaki dokunulabilir nesnelere kadar gündelik yaşantı ile kültürün buluştuğu sosyal platformlar olma özelliğine kavuştular.

Tüketim kültürüne ait her türlü gereksinimini yeni kapitalist araçlar tarafından karşılanabildiği bugünün dünyasında, müzeler de kendilerini yeni yapısalıklar içinde tanımlamak zorunda kaldılar. Geleneksel müzecilik anlayışının yanı sıra bugün için müzeler, izleyicisine ulaşmak için yepyeni iletişim stratejileri geliştirmek, görsel kültürü tatmin edecek alternatif sergileme atmosferleri oluşturmak ve bilgiye kısa yoldan ulaşmak isteyen tüketiciler için yeni ilişki biçimleri geliştirmek -zorundadırlar (Çalikoğlu, 2009: 7-8).

2.3.1. Londra Müzelerinde Gerçekleştirilen Görsel Kültürle Tabanlı Eğitim Etkinlikleri

Londra müzelerinde görsel kültüre ilişkin uygulamalara geçmeden önce İngiltere Müzeler Birliği tarafından yayımlanan ve İngiltere müzeleri tarafından benimsenen etik kodların içeriğine bakmak yararlı olacaktır. Etik kodların ne için geliştirildiği sorusunun yanıtı Müzeler Birliği Etik Komitesi üyesi Trevelyan (2001: 3) tarafından verilmektedir. Etik kodların “müzeler için olası tehlikeleri belirlemek; zor durumlarda müzelere rehberlik sağlamak; müzeye ilişkin konuları ele alırken tutarlılık sağlamak ve müzecilik alanında yola devam ederken her şeyi yeniden bulmak, yazmak zorunda kalmamak gibi konularda” yol gösterici olduğunu düşünmektedir. İngiltere Müzeler Birliği tarafından yayınlanan Etik Kodlar Raporu’nda toplumun müzeden beklentisinin müzenin kapsayıcı (kaynaştırıcı) bir kurum, bir danışma merkezi gibi çalışmasıdır (Museum Association, 2008: 13). Müze etik kodları topluma hizmete odaklanmaktadır. Raporda ayrıca müzelerin karar verme ya da sunma aşamasında toplumun her kesiminden temsilciye danışması ve bu kesimlerle işbirliği geliştirerek sosyal dışlanmayı engellemesi gerektiği de vurgulanmaktadır. İngiliz Müzeler Birliği (2008: 24) Etik Kodlar Raporu’nda halkın müzelerden beklentisinin ne olduğuna yer vermiştir. Çağdaş müzecilik yaklaşımında müzenin toplumsal işlevleri öne çıkmaktadır. Etik kodlar raporunda yer alan öğelerden bir tanesi de müzenin toplumsal işlevidir. Etik kodların üçüncü maddesinde, toplumun çeşitliliği değerlendirilerek herkes için eşit fırsatlar sağlama ilkesinin benimsenmesi vurgulanmaktadır. Yine etik kodların dördüncü maddesinde müzelerin engellenmiş ve dışlanmış gruplarla işbirliği için diğer kuruluşlarla birlikte çalışmalar yapması önemsenmektedir. Halkın müzelerden beklentilerinin de yer verildiği etik kodlar raporunda, izleyicilerin koleksiyonları araştırması, müzede öğrenmesi ve eğlenmesini sağlamak müzelerin görevleri arasında yer almaktadır. Etik kodların dokuzuncu maddesinde müzelerin çeşitli fikirleri, kişilikleri, olayları ve toplumsal hassasiyeti olan konuları saygılı bir biçimde temsil etmesi gerektiği ifade dilmektedir. İnsanlığa ait kültürel birikimler fark edilmeli ve değerlendirilmelidir. İnsanlara kendi kültürel kimliklerini tanıma ve yorumlama olanağı verecek yöntemlerin geliştirilmesinin önemi vurgulanmaktadır. Yine aynı maddede insanların koleksiyonları araştırması, koleksiyona ilişkin düşünceler geliştirmesi ve müze tarafından sunulan yorumların biçimlendirilmesi amacıyla yeni düzeneklerin geliştirilmesi konusuna değinilmektedir.

Etik kodlar raporunda yer alan müzenin işlevleri içerisinde herkese fırsat eşitliği sağlaması, insanlara kendi kültürel kimliklerini tanıma ve yorumlama şansı tanınmalı, müzelerin engellenmiş ve dışlanmış gruplarla işbirliği yapmak için diğer kuruluşlarla birlikte çalışılmalar yapılmasının salık verilmesi önemlidir. Dezavantajlı durumda olan çocukların eğitimi amacıyla müzede koleksiyonları araştırması, müzede öğrenmesi amacıyla görsel kültür ve sanat eğitimi eğitimine yönelik paket hazırlanmaktadır.

Londra'da bulunan müzelerde görsel kültürün kuramsal ve uygulamaya yönelik araçlar kapsamında yer alan; fotoğraf, film, televizyon, bilgisayar ekranı, akıllı ekran olarak da adlandırılan etkileşimli müze ekranları yaygın olarak kullanılmaktadır. Sergilenen müze nesnesine ilişkin bilginin aktarılması amacıyla geliştirilen görsel malzeme aynı zamanda müze nesnesinin kendisini oluşturmaktadır. Buna örnek olarak Londra Bilim Müzersi'nin "Atmosfer" galerisinde (2012) yer alan görsel kültür öğelerini verebiliriz. Müze nesnesi hakkında ayrıntılı bilgi veren, müze ziyaretçisinin sergiyi keşfetmesine yardımcı olan görsel malzeme serginin bir nesnesi olabileceği gibi, başlı başına serginin içinde orijinal nesnelere birlikte bir serginin destekleyici elemanı olabilmektedir. Londra Doğa Tarihi Müzesi Darwin Merkezi'nin içinde yer alan yedi katlı fütüristik tarzda tasarlanan koza (cacoon) binasında devasa duvar görüntüleri ve gösterimler yoluyla yapılan yolculuk buna örnek olarak verilebilir.

Londra'da etkinlik gösteren on dört müzeye, görsel kültür öğelerini kullanarak suça sürüklenen çocuklar, ilköğretim öğrencileri ve aileler ile gerçekleştirilen eğitim etkinliklerinin belirlenmesine yönelik sorular sorulmuştur. Müzeler aşağıda yer almaktadır.

Tarih ve Arkeoloji Müzesi örneği, British Müzesi (The British Museum) Sanat Müzesi Örnekleri Ulusal Galeri (National Gallery),
 Portre Galerisi (Portrait Gallery) ve Tate Britain
 Modern Sanat Müzesi örneği Tate Modern
 Sanat ve Tasarım Müzesi örneği Victorian&Albert Müzesi
 (Victorian&Albert Museum)
 Bilim Müzesi örneği, Bilim Müzesi (Science Museum) Doğa Tarihi Müzesi
 örneği, Doğa Tarihi Müzesi (Natural History Museum)
 Etnografya Müzesi örneği, Horniman Müzesi ve Bahçesi (Horniman
 Museum and Garden)

Çocukluk Müzesi örneği, Victorian&Albert Çocukluk Tarihi Müzesi
(Victorian&Albert Childhood Museum)

Kent Müzesi örneği Londra Şehir Müzesi (Museum of London), yalnızca Dockland bölgesi tarihine odaklanan Dockland-Londra Şehir Müzesi (Museum of London-Dockland)

Ev ve Dekorasyon müzesi örneğini oluşturan Geffrye Müzesi (Geffrye Museum) ve Savaş Tarihi Müzesi örneğini oluşturan, İmparatorluk Savaş Müzesi (Imperial War Museum)

Bu müzelere internet aracılığı ile “Müzenizde görsel teknolojiyi içeren (app, pc, akıllı ekranlar, vb) görsel sunumlar var mıdır?” ve “Müzenizde PRU öğrenciler, öğretmenler ve aile etkinlikleri kapsamında, görsel teknolojiyi (iPad uygulaması, bilgisayar, fotoğraf makinesi, akıllı ekran vb) içeren herhangi bir eğitim etkinliği düzenlenmekte midir?” sorularından oluşan yapılandırılmış görüşme formu gönderilmiştir. Alınan yanıtlanan çözümlenmiştir. Bu süreçte adı geçen müzelere ziyaretler yapılmış, müzelerde düzenlenen eğitim etkinlikleri izlenmiştir.

Londra Docklands Şehir Müzesi okul programları yöneticisi, bölgedeki yerel halkın galeriler hakkında daha fazla bilgi edinebilmeleri amacıyla dokunmatik ekranların yanı sıra, bazı etkileşimli oyunların da buna dahil olduğu geniş bir yelpazede etkileşimli uygulamalar (interaktif) sunulduğunu belirtmiştir. Müzenin dışında kullanmak için geliştirilen bir app uygulaması olan android ve iPhone’a (cep telefonu ve İpad) sahip ziyaretçilerin kullanabileceği “Sokak Müzesi (Street Museum)” olarak adlandırılan bir uygulama olduğu da ifade edilmiştir.

11-16 yaş aralığındaki özel eğitim gereksinimi olan sosyal, duyuşsal ve davranışsal sorunları olan erkek çocuklar için bölgesel bir okulla dört hafta boyunca fotoğraflara odaklanarak bir sanatçı uzmanlık projesi yürütülmüştür. Çocuklar kendi bölgelerinin fotoğraflarını (yani şehir peyzajı) ve GCSE kurs çalışmasının bir parçası olarak üretilen portfolyolarını alarak aynalar, filtreler ve renkli jeller v.b kullanarak yaratıcı ürünler ortaya çıkarmışlardır. Son olarak Londra Şehir Müzesi için kısa film yapmak için pilot uygulama “Ask-it Film-it Share-it” (sorun, yapın, paylaşın) projesinin parçası olarak, bölgesel çapta faaliyet gösteren Öğrenci Yeniden Yönlendirme Biriminde (PRU²) genel

² Öğrenci Yönlendirme Birimi (Pupil Referral Unit) ve LEA (Local Education Authority) İngiltere ve Galler’de eğitimden sorumlu çocuk hizmetleri kurumuna bağlı yerel bir kurumdur.

ortaöğretim setifikası olan altı öğrenci ile birlikte kendi animasyon projelerini yaratmak amacıyla etkinlik düzenlenmiştir. iPad ve kukla tiyatrosu uygulamaları kullanılarak Roma Dönemine ait bazı nesnelere incelenmiştir. Terapi amacıyla yapılan bu uygulamada yaratıcı filmler çeken çocuklar büyük ölçüde başarılı olmuşlardır. Çocuklar çektikleri filmlere, son derece karmaşık ve zorlu olan ev yaşantılarında karşılaştıkları sorunları, endişelerini yansıtmışlardır. Etkinlik aynı zamanda çocukları birbirleri ve çevreleriyle iletişim kurmaya yönlendirmiştir. Robson Evi personeli, etkinliğe katılan bir kızın film yapım sürecinde daha önce hiç konuşmadığı kadar çok konuştuğunu ifade etmiştir.

Londra Şehir Müzesi Dijital Öğrenme Programı koordinatörlüğü, 2012’de pilot uygulaması yapılan, PRU ve Londra Şehir Müzesi işbirliği ile iki sosyal atölye gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen atölye çalışmasında; iki sınıf birleştirilerek beş öğrenciyle bir grup oluşturulmuştur. Oturumlar Roma tarihini keşfetmeye odaklanmıştır. Çocuklar ilk oturumda, Roma Dönemi objelerden esinlenerek bir tartışmaya katılmışlardır. Bu tartışma çerçevesinde çocuklara felsefi yaklaşımla bilgi verilmiştir. Öğrenciler bir daire içinde oturacak biçimde yerleştirilerek, dinlediklerine katkıda bulunmuştur. iPad’te yer alan kukla tiyatrosu (puppet pals) uygulaması ile tartışmadan esinlenerek bir animasyon filmi geliştirilmiştir. İkinci oturumda da dokunmalı (hands-on) etkinlik düzenlenmiştir. Öğrencilere animasyon filmi ile ilgili cevapların geliştirilmesi için daha fazla süre verilmiştir. Bu oturumda hem Roma Döneminde hem de günümüzde kullanılan eşyalar ve boş zaman teması üzerinde durulmuştur. Her iki oturumunda olumlu geri bildirimler alınmıştır.

iPad uygulaması ile Öğrenciler konuya tam olarak odaklandıklarının sağlandığı ve kukla tiyatrosu app uygulamasının başarılı olduğu belirtilmiştir. Öğretmenler, normal iletişimde zorlanan öğrencilerin dijital kukla tiyatrosu oluşturmak için App uygulaması kullanırken beklediklerinden daha çok konuştuklarını ifade etmişlerdir. Müze yetkilileri, iki pilot uygulamadan memnun kaldıklarını ve 2013’te öğrencilerin gizil güçlerini daha ayrıntılı olarak araştırma niyetinde olduklarını aktarmışlardır.

2.3.1.1 Eski ve yeni öyküler

Londra Müzesi'nde 2012 yılında "Eski ve Yeni Öyküler" adlı dijital destekli bir eğitim etkinliği düzenlemiştir. Bu etkinlikte çocukların fotoğraf makinesi, barkovizyon ve akıllı tahta kullanmaları sağlanmıştır. Çocuklarla müze sergisinden yola çıkarak, müzede ara – bul etkinliği öncesinde öykü oluşturma çalışması yapılmıştır. Çocuklar müze koridorlarında kendilerine verilen yönergeyi izleyerek ara- bul çalışması gerçekleştirmiştir. Müze eğitimcisi, fotoğraf makineleri ile bir insan figürü, gizemli buldukları bir nesne, bir yer, bir hayvan ve seyahat kavramına ilişkin bir nesne fotoğrafı çekmelerini istemiştir. Çekilen fotoğraflar çocuklar tarafından akıllı tahtaya aktarılmıştır. Müze eğitimcisi eşliğinde belirlenen kavramları karşılayan nesnelerin fotoğraflarını saptayan çocuklar etkinlik sonunda kendi öykülerini görsel imgelerle tasarlamışlardır (Karadeniz ve Çıldır, 2014).

Londra Şehir Müzesi'nde 5 yaş altı çocuklarla da, fotoğraf makinesi, yansı ve akıllı tahtanın kullanıldığı eğitim etkinliği düzenlenmiştir. Çocuklarla müzede sergilerden yola çıkarak ara – bul çalışması yapılmış ve öykü yaratma etkinliği gerçekleştirilmiştir. Öyküyü yaratmak için müze sergi alanında aşağıdaki başlıklara uyacak nesnelerin aileleri ve öğretmenleri ile birlikte fotoğraflama çalışması yapmışlardır. Fotoğrafi çekilmek üzere seçilen nesnelere şunlardır:

- İnsan figürü (Bir heykel, bir portre ya da herhangi bir materyalden yapılmış bir insan figürü kabul edilir)
- Gizemli bir nesne (Bir sandık, halı ya da gizemli olduğu düşünülen bir nesne olabilir)
- Bir Yer (Müze içinde herhangi bir "yeri" temsil eden bir görüntü ya da bir nesne olabilir)
- Bir Hayvan (Gravür, doldurulmuş, resim ya da işleme vb olabilir)
- Bir Seyahat

Daha sonra çekilen fotoğraflar birleştirilir ve iyi durumda olanlar seçilir. Öykü yaratılırken bir kişi, bir yer ve gizemli bir nesne vardır. Tüm gruplar birlikte bu nesnelerin fotoğraflarından yola çıkarak öyküyü yaratırlar. Çekilen fotoğraflardan akıllı tahtaya yansıtılanlar Orta Çağ evi, sandık, pişmiş topraktan yapılmış kadın ve erkek yüzü ve portre vardır. Erkek olan toprak kaba bir isim verildi. Yüz ifadesinin nasıl olduğu soruldu?

Fotoğrafın altına yazılar yazıldı. Tahtaya daha sonra bir anahtar resmi çizildi ve bu anahtarın nereyi açtığı soruldu. Çocukların söylediklerinden yola çıkılarak Ken'in doğum günü hediyesinin kayıp olduğu ve o sandığın içinde olabileceği düşünüldü. Daha sonra portreye geçildi ve çocuklar portrenin ifadesini değiştirdiler ve pastanın nerede saklı olduğunu portreye sordular. Pastanın portre tarafından yendiği ortaya çıktı. Ancak sonunda hep birlikte şarkı söyleyerek Ken'i tebrik ettiler.

Bu öykü akıllı tahtaya yansıtılarak çocuklarla bir fikir alışverişi yaparak yazdılar. Akıllı tahta üzerinde bazen fikirler değiştirildi, fotoğraflar üzerinde değişiklikler yapılarak çocuk gözüyle bir öykü yaratıldı.

Fotoğraf 2, Eski ve Yeni Öyküler Etkinliği, Londra Şehir Müzesi,
Zekiye Çıldır, Londra 2012

Fotoğraf 3 Eski ve Yeni Öyküler Etkinliği, Londra Şehir Müzesi,
Zekiye Çıldır, Londra 2012

Fotoğraf 4 Eski ve Yeni Öyküler Etkinliği, Londra Şehir Müzesi,
Zekiye Çıldır, Londra 2012

2.3.1.2 Tarihsel bağlar - yaşamımızdaki değişimler

Londra Müzesi'nde 21. yüzyıla ilişkin çok sayıda yeni teknoloji temsil edildiği materyalle birlikte sergilenmektedir. Geçmiş, bugün ve gelecek bağlantısının kurulması için kullanılan müze ve galeriler benzer amaçla geliştirilen bir dizi eğitim etkinliğine de ev sahipliği yapmaktadır. Sıra dışı teknoloji: Tarihsel bağlar-yaşamımızdan değişimler (Terrific Technology) adlı eğitim etkinliği önemli bir örnektir. Etkinlik Long Player'da çalan bir Beatles şarkısıyla başlamaktadır. Müze eğitmeni katılımcılara bu şarkıyı bilip bilmediklerini sorduktan sonra şarkıyı bilenlere olumlu bir geri bildirim vermektedir. Günümüzde müziği nasıl dinlediğimiz ve arada nasıl farklar olduğu tartışıldıktan sonra eğitim etkinliği başlamaktadır. Etkinliğin amacı teknoloji aracılığı ile geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kurmak ve çocukların teknolojik gelişmelerin altyapılarını anlamalarını sağlamaktır. Etkinlik eğitmenin kısa bir amaç ve kullanılacak teknik açıklamasıyla başlamaktadır.

Daha sonra eğitmen, etkinliği daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla önceden ayırdığı üç nesneyi çocuklara göstermiş ve bu nesnelerin ne olduğunu tahmin etmelerini istemiştir. Bu nesnelere şunlardır:

1. Eski bir radyo (1900 – 1920)
2. Long-player (1950-1970)
3. Otobüs bilet makinesi
4. Oyster Kart (Londra'da şehir içi ulaşımda kullanılan kart)

Çocuklar bu nesnelerin kullanım amaçlarını tartışarak bugün bunlar yerine neleri ve nasıl kullandıklarını açıklamışlardır. Böylece konuya ısınma sağlanmıştır. Eğitimci daha önceden beş farklı masa hazırlamıştır. Bu masalarda hazırlanan temalar şunlardır:

1. Spor (Olimpiyatlar)
2. Vakumlu Makineler / Elektrikli Süpürgeler (Hoovers)
3. Daktilo
4. Telefon (Message)
5. Fotoğraf Makinesi / Radyo (Recording)

Temalara göre ayrılan masalarda şu nesnelere yer almıştır:

1. Spor (Olimpiyatlar): Kısa kollu gömlek, koşu ayakkabısı, eski bir raket, raket koruyucu, yeni bir raket
2. Kurutma Makineleri: Elektrikli süpürge ve saç kurutma makinesi
3. Telefon, Haberleşme: Eski bir telefon, yeni cep telefonları, Ericsson tarafından yapılan eski telefon
4. Fotoğraf Makinesi: Eski bir Foto makinesi, film ve çantası, film negatifleri, Taşınabilir hafif radyo
5. Yazma: Eski bir daktilo, hesap makinesi, karbon kopya kâğıtları.

Her beş masada yukarıda belirtilen nesnelere tepsiler içinde bırakılmıştır. Ayrıca tepsilerin yanında bir soru kâğıdı ve nesnelerin eski ve yeni hallerini gösteren fotoğraflar yer almıştır. Müze eğitimcisi çocuklardan soruları yanıtlamalarını ve yanıtlardan yola çıkarak bir kavram haritası (fikir ağı) hazırlamalarını istemiştir.

Etkinlikte kullanılan sorular şunlardır:

1. Size göre bu nesne ilk kez ne zaman yapıldı?
2. Sizce bu nesne neden yapıldı?
3. Sizce bu nesne hangi amaçla kullanılmıştır?
4. Bu teknoloji insanların yaşamlarını nasıl değiştirmiş olabilir?
5. Sizce bu nesneyi kimler kullanmıştır?
6. Bu nesnenin daha önce yapılmış modeliyle bugün kullanılan modeli arasındaki temel farklar nedir?
7. Bu nesnenin ilk kullanıldığı zaman ile bugünkü kullanımı karşılaştırıldığında ne tür benzerlikler vardır?

8. Bu nesne hakkında başka neler öğrenmek istiyorsunuz? Nasıl bilgi edirsiniz?
9. Bu nesnenin gelecekte daha da gelişerek kullanımı ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Çocuklar bu sorulara yanıt bularak kavram haritalarını hazırladıktan sonra masaları değiştirerek aynı işlemi diğer masalardaki nesnelere için de tekrarlamışlardır. Bu süreçte çocuklar daktiloyu etkin bir biçimde kullanmışlardır. Daha sonra eğitimci sorular sorarak çocukların etkinliği değerlendirmelerini istemiştir. Etkinliğin sonunda Victoryya Dönemi İngiltere'sini anlatan müze galerisi gezilerek, etkinlikte kullanılan nesnelere benzerleri gözlemlenmiştir.

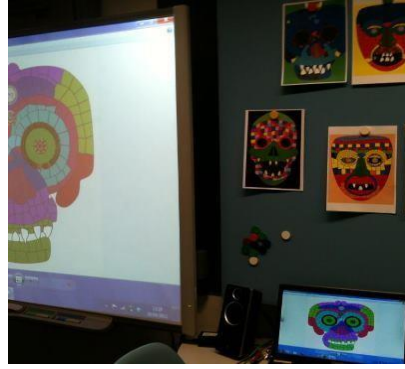
2.3.1.3 Kendi mozaik maskeni yarat

Bir dünya müzesi olmayı hedefleyen British Müzesi, koleksiyonlarını oluştururken çeşitlilik ilkesine dayanmakta, müzeyi farklı kültürleri temsil eden izleyiciler için cazibe merkezi haline getirmeye çalışmaktadır. Müze, korunmaya muhtaç çocukları da kapsayan etik politikası yayınlamıştır.

British Müzesi'ndeki Samsung Dijital Keşif Merkezi'nde (Nisan 2012) her hafta sonu etkileşimli ve bilgisayar teknolojisi kullanılarak ücretsiz aile etkinlikleri düzenlenmektedir. Müzede 2009 - 2011 yılları arasında ziyarete açılmış olan Aztek Hükümdarı Moctezuma'ya ilişkin mozaik maskeler konusunda bir dizi eğitim etkinliği gerçekleştirilmiştir. Müzenin Latin Amerika Aztek - Maya koleksiyonunun sergilendiği bölümünde de aynı sergiyle bağlantılı rehberli müze turları, seminerler ve benzer müze eğitimi etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu koleksiyondan ve eğitim çalışmalarından ilham alan Samsung Dijital Keşif Merkezi, teknolojik olanakları kullanarak ailelere ve çocuklara yönelik "Kendi Mozaik Maskeni Yarat" etkinlikleri düzenlemektedir. Bu etkinlikler kapsamında Maya ve Aztek tanrılarını (Tezkatlipaca, Tlaloc ve Tonatiuh) temsil eden mozaik maskelerden yola çıkarak ve akıllı tahtalar ile bilgisayar ekranlarının kullanıldığı dijital maskeler oluşturulan oturumlar hazırlanmaktadır.

Fotoğraf 5 Moctezuma'ya ait mozaik maske, British Museum
Zekiye Çıldır, Londra 2012

Fotoğraf 6 Kendi Mozaik Maskeni Yarat Aile Etkinliği, British Museum
Zekiye Çıldır, Londra 2012

2.3.1.4 Gölge alışması

Tate Modern aile etkinliği kapsamında Clore Açık Stüdyo'da serbest çalışan sanatçılar rehberliğinde Ian Piaser'in galeride sergilenen sanat çalışması ile ilişkilendirilmiş bir aile sanat etkinliği yürütölmektedir. Etkinlikte, sanatçının yapıtı nasıl yaptığı, hangi süreçlerden geçtiği, ne anlatmak istediği konularında ailelerle tartışmalar yapılmakta ve sanat çalışması ile bağlantılı kilden örnekler yapılarak sergilenmektedir. Etkinlikte iki grup çalışma yer alır: Sanatçıların yapıtlardan yola çıkılarak oluşturulan kil çalışmaları ve oluşturulan kil çalışmalarının gölgeleri üzerinden yapılan hikaye yazma alışmaları. Kil çalışmaların duvara yansıyan hallerinin gerçek hallerinden farkının olup olmadığı katılımcılarla birlikte tartışılır. Açık stüdyonun diğer bölümünde, üzerinde

tasarımla ilgili ifadelerin yer aldığı önceden hazırlanmış karton kutular yoluyla, katılımcıların kendi tasarımlarını yaratmaları istenir ve çalışma tamamlanır.

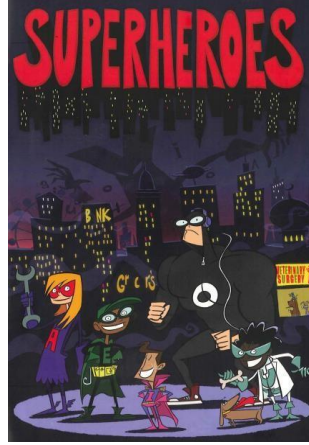
Fotoğraf 7 Clore Stüdyo gölge çalışması, Tate Modern Sanatlar Galerisi
Zekiye Çıldır, Londra 2012

Fotoğraf 8 Clore Stüdyo gölge çalışması, Tate Modern Sanatlar Galerisi
Zekiye Çıldır, Londra 2012

2.3.1.5 Süper kahramanlar

Bu çalışma süperötesi güçleri olan gizemli kötünün çaldığı A, E ve I harflerini bulmaya yönelik bir etkinliktir. Çocukla eğlenerek, şehrin duvarlarında mıknaşlı sesli ve sessiz harfleri kullanarak yeni kelimeler türetirler. Etkinlik sonunda müze görevlileri, çocuklara etkinlik çerçevesinde yaratıcı drama yöntemini kullanarak bir donuk imge çalışması yaptırır. Etkinlikten hareketle soru-cevap yöntemi kullanılarak bir çizgi hikâye tasarlanır.

Resim 2 Süper Kahramanlar sergisi ve etkileşimli etkinlik, Çocukların Hikâye Keşif Merkezi, Zekiye Çıldır, Londra 2012

2.3.1.6 Soğuk savaş

Kraliyet Savaş Müzesi soğuk savaş döneminin anlatıldığı öğrenme oturumunda, soğuk savaş çatışmalarından görüntüler kullanarak müzenin sürekli sergi bölümünde öğrencilerle birlikte mini bir sergi yaratmıştır. “Savaş Zamanında Bir Aile” sergisindeki toplumsal görüşmeler ve savaşa ilişkin nesnelere hakkında bilgi alınmasına olanak sağlayan altı kiosk³ mevcuttur. Nesnelere, resimlerin ve filmlerin baskın olduğu bir etki yaratmaktadır.

Fotoğraf 9 Kraliyet Savaş Müzesi, Zekiye Çıldır, Londra, 2012

³ Kamu alanlarında bilgi erişimi sağlamak için kurulan, dokunmatik ekranlı, etkileşimli cihaz.

2.3.1.7 QR kodları

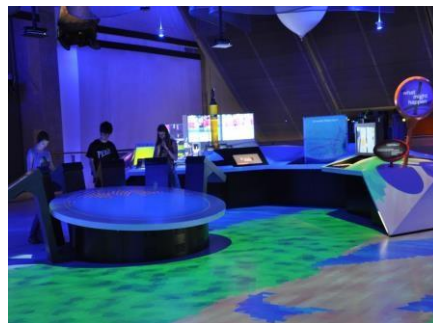

Fotoğraf 10 Kraliyet Savaş Müzesi, Zekiye Çıldır, Londra, 2012

Müze nesnelere sosyal yapıya uyarlayabilmek için pek çok yol vardır. Kraliyet Savaş Müzesindeki uygulama, müze ziyaretçilerinin sohbete katıldığı, neredeyse onlarla konuştuğu bir uygulamadır.

2.3.1.8 Dokun – yap

Bilim müzesinin ziyaretçilerine sunduğu etkileşim, heyecan ve görsel güç öğretmenlerin ve öğrencilerin bilim müzesi çalışmalarını daha da zevkli hale getirmektedir. Öğretmenler müzedeki sergi ile ilişkilendirilen eğitim etkinlikleri içinde elektrik, adli konular, kimya, kayaçlar, mineraller, matematik, rakamlar ve rakam dedektifleri, bitkiler, ağız sağlığı vb. etkinlikleri müzenin olanaklarını göz önünde bulundurarak okulda aynı etkinlikleri yapamayacaklarını ve öğrencilerdeki merak, heyecan ve şaşkınlık gibi duygu durumlarını aynı biçimde yaratamayacaklarını düşünüyorlar. Bu da müzeye sıkça gelmelerini ve müzeyi bir laboratuvar olarak kullanmalarını sağlamaktadır.

Fotoğraf 11 Londra Bilim Müzesi dokun-yap etkileşimli galeri H2O sergisi,

Zekiye Çıldır, Londra 2012

2.3.1.9 Koza

İngiltere Doğa Tarihi Müzesi içinde yer alan Darwin Bilim Merkezinde sunulan dev bir koza görünümündeki alan, ziyaretçilerin kozanın içine girmelerini sağlıyor. Kozanın içine giren ziyaretçiler her katta ve her bölümde farklı bir biyolojik çeşitliliğe ve doğa olaylarına ilişkin bilgiye rastlayabiliyorlar. Evrim, iklim değişikliği, insan ve doğa etkileşimi, biyolojik çeşitlilik, mevsimler, yer altı ve yerüstü olayları vb. pek çok konu Darwin Merkezi'nde etkileşimli sergi ve bilgi teknolojileri eşliğinden deneyimleniyor. Doğa tarihi müzesi müze galerilerinde eğlenceli ve ilgi çekici galeri karakterleri ile tanışma oturumları düzenleyerek çocukların doğa tarihi ve bilim konularına olan ilgilerini artırmayı hedefliyor. Bu etkinlikler arasında müzeyi keşfetmeye yönelik bireysel etkinlikler, eğitsel bilim gösterileri, fen bilimleri eğitimcilerinden oluşan bir ekip liderliğinde atölye çalışmaları, güncel bilimsel gelişmeler ve kabuller hakkında tartışmalar ve konuşmalar ile müzenin heyecan verici programlarına katılma şansı da bulunuyor.

Fotoğraf 12 Londra Doğa Tarihi Müzesi, Darwin Merkezi
Zekiye Çıldır, Londra 2012

Londra müzelerinde görsel kültür yaklaşımı tabanlı çalışmalar da yapılmaktadır. Tate Modern ve Tate Britain'in güçlerini birleştirdiği Tate Kollektif, British Museum ve Ulusal Portre Galerisi'nde yapılan çalışmalar aşağıda yer almaktadır:

Tate Grubunun dört müzesinden biri olan Tate Modern, Britanya'nın ulusal modern ve güncel sanat koleksiyonlarına ev sahipliği yapmaktadır. İzledikleri yenilikçi program yaklaşımı ile sürekli dönüşüm ortamlarından biri olan Tate Modern, ulusal portrelerin yer aldığı Tate Britain ile güçlerini birleştirerek Tate Kollektif adıyla çeşitli çalışmalar gerçekleştirmektedir.

Tate Britain’da PRU’lar ile çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Tate Britain’de Tate Kolektif küratörlüğü’nde 2014 yılı Nisan – Eylül ayları arasında BP (British Petrol) Spotlight’ın sponsorluğunu yaptığı “Source (kaynak)” adlı bir görsel kültür çalışması gerçekleştirilmiştir. Source, görsel kültürün kitlesel tüketimi, temsil ve imgenin dijital (sayısal) ve sosyal medya aracılığıyla yeniden biçimlendirilerek yorumlanması konularına odaklanmıştır. Tate Koleksiyonundan İngiliz sanatını temsil edecek kırkdört çalışma seçilerek, bu çalışmaların asıl sahibinin kim olduğu üzerinde tartışmalar yürütülmüştür. “Sanat yapıtının internet üzerinden izleyen izleyici mi?, Etkinlikleri düzenleyen yetkililer mi?, Yoksa yapıtın sanatçısı mı?, Bu yapıt dijital bir ortama aktarıldıktan sonra sahibi kim olur?” soruları üzerine odaklanan çalışma gençlerin katılımıyla zenginleşmiş, bir dizi resmi ve resmi olmayan toplantılarda tartışılmıştır. Tate Kolektif bünyesindeki uzmanlar tarafından verilen eğitimlerle pekiştirilerek etkinlikleri düzenleyen yetkililer, koleksiyoner, sanat izleyicisi ve sanatçıların katılımıyla ele alınmıştır. Bu süreçte medyanın tüm olanakları kullanılarak pazarlama, tüketim vb. alanlarda çalışmaya katılanların sanat yapıtının paylaşılması ve temsil edilmesi süreçlerine ilişkin teknik ve lojistik süreçleri anlaması sağlanmıştır.

Örneksel (analog) ve dijital (sayısal) ortamlarda sergi hazırlamanın kolay ve zor yanları hakkında gençlerin doğrudan görüş sunmaları sağlanmış, dijital sergi hazırlama süreçleri izlenmiş ve gençler tarafından hazırlanan sergilerin özellikleri tartışılarak çağdaş sergi tasarım ölçütlerine ulaşılacak hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında böylece galerilerin çevrimdışı (offline) durumda olan bölümleri ve yapıtların gençlerin yaklaşımıyla çevrimiçi (online) hale getirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada dijital sergiler oluşturulurken dijital sesler, farklı imgeler ve yerleştirmeler de kullanılarak görsel ve işitsel kültürün farklı elemanlarına yer verilmiştir.

Sergi tasarımı kapsamında yapılan atölye çalışmaları Tate Kolektif öncülüğünde “Serbest Stil, Metin, Düzen, Metin ve Kolaj ve Sokak Fotoğrafçılığı” gibi sanat dallarına odaklanmış ve bir taraftan da çağdaş sanat çalışmalarının müzede dijital kültürle bütünleştirilerek ele alınmasını sağlamıştır. Bu çalışmada görsel kültürün çok sayıda insana doğrudan nasıl ulaşabildiği, topluma nasıl sunulur hale geldiğine ilişkin yöntem ve teknikler izlenmiş ve uygulanmıştır. Bu yeni teknikler çevrimiçi (online) imgelerin

etkin kullanımı, müze nesnesinin çevrimiçi⁴ sunumu, diğer çevrimiçi platformların kullanımı konularına odaklanarak, görsel imaj tasarımcılarının, etkinlikleri düzenleyen yetkililerin ve sanatçıların birlikte çalışmalarını sağlaması bakımından önemlidir.

Tate Kolektif, Tate Modern Sanatlar Galerisi ve Tate Britain ortaklaşa gerçekleştirdiği çalışma nasıl gördüğümüz, neyi gördüğümüz, galeri ortamında gördüklerimizi nasıl yorumladığımız ve bu süreçte teknolojiyi nasıl kullandığımız konularında sonuçlar ortaya çıkarmaya odaklanmıştır. (<https://circuit.tate.org.uk/2014/12/analogue-vs-digital/> Son Erişim: 12. 1. 2015)

British Müzesinin toplumla işbirliği ekibi, Lewis Chessmen (müzedeki drama eğitmeni) ile birlikte 16-24 yaş arasındaki gençlerin keşif yoluyla öğrenmelerini hedefleyen bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışma “Genç Suçlularla Kolektif Çalışmalar” adlı bir program kapsamında yürütülmüştür. Bu program 2012 – 2014 yılları arasında “Kolektif nesne konuşmaları” adlı etkinlik dokuz farklı alt çalışmayla desteklenmiştir ve gençlik örgütleriyle işbirliği içinde gerçekleştirilmiştir. Projeye, British Museum koleksiyonları gençler ile buluşturularak, bu koleksiyonlar çerçevesinde hazırlanan öğrenme programları yaşama geçirilmiştir. Her proje bir nesneye odaklanarak gençleri araştırmaya yönlendirmiş ve nesneye yönelik yaratıcı nitelikte cevapları destekleyerek gençleri cesaretlendirmiştir. İnfomal öğrenme yaklaşım yöntemi kullanılarak daha kişiselleştirilmiş, etkin ve kendi denetiminde bir deneyim önerilmiştir. (http://www.britishmuseum.org/about_us/community_collaborations/partnerships/talking_objects/talking_objects_collective.aspx 15.12.2015)

Ulusal Portre Galerisi’nde 2008 – 2010 yılları arasında suça sürüklenen gençlerle bir çalışma yürütülmüştür. 14-21 yaş arasındaki gençleri hedefleyen “Genç İnsanlar Programı” kapsamında, örneğin eğitimde dışlanma riski olanlar ve işe yerleştirme konularında zorluk yaşayan gençlerle okul saatleri dışında bir çalışma yapılmıştır. Grup olarak vaka çalışmalarının bazılarında katılmak isteyen Lambeth and Southwark Gençleri Destekleme ekipleri de bu çalışmaların içinde yer almıştır. Ancak bu çalışma daha sonra yalnızca genç suçlularla değil, diğer dezavantajlı gençler üzerinde durulan “NEET Projesi” haline dönüşmüştür. “Neet Fotoğraf Projesi: Domino Etkisi”, bu projenin önemli çalışmalarından biridir. Bu hedef kitledeki gençler profesyonel fotoğraf

⁴ Türkiye Bilişim Derneği bilişim sözlüğünde online sözcüğünün Türkçe karşılığı çevrimiçi olarak verilmiştir.

sanatçılarıyla birlikte çalışarak fotoğraf çekmiş ve çektikleri fotoğrafları yorumlamışlardır. Bu bağlamda çalışma, görsel kültüre odaklanan bir çalışma halini almıştır.

Yeni izleyiceler çekmeyi amaçlayan Ulusal Portre Galerisi, 2011-2013 yılları arasında kariyerini sanat ve geleride sürdürmek isteyen gençlerle Neet projesini gerçekleştirmiştir. Galeri yerel toplum örgütleri (Fairbridge Programı, Çocuk Şirketi, Westminster Konseyi, Yeni Ufuklar Gençlik Merkezi, Somon Gençlik Merkezi ve Güney Camden Gençlik Access Point (SCYAP), Southwark Konseyi) ile işbirliği yaparak, gençlerin galeri içinde sosyalleşmeleri için katılımın önündeki engelleri kaldırarak güvenlerini kazanmış ve uygulama becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayan çalışmalar yapmıştır. (<http://www.npg.org.uk/learning/young-people/domino-effect-neet-photography-project.php> Son erişim: 15.12. 2015)

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, çalışma grubu, veri toplama araç ve teknikleri ile verilerin toplanması ve verilerin analizi başlıkları yer almaktadır.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada görsel kültürün müzede nasıl ele alındığı belirlenerek, suç içinde bulunmuş çocukların eğitiminde müzede uygulama örneklerinin yer aldığı yeni bir uygulamanın yaşama geçirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırma Türkiye'deki Eğitimevleri için görsel kültür tabanlı sanat eğitimi verilmesi amacıyla hazırlanan ÖPUK'un eğitimciler tarafından değerlendirilmesini yönelik bir çalışmadır. Nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılandırılmış betimsel bir çalışmadır.

Nitel Araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi (literatür tarama) gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir. Büyüköztürk ve ark. (2014), nitel araştırmalar yoluyla psikolojik ölçümler ve sosyal olaylarla ilişkin derinlemesine bilgi sağlandığını belirtmektedir. Geleneksel araştırma yöntemleriyle ifade edilmesi zor olan sorulara cevap bulmak için gereklidir. Nitel araştırmalar doğal ortamlarda meydana gelen olgu, olay ya da davranışlar üzerine yoğunlaşarak, çalışılan ortam; katılımcılar ya da dokümanla doğrudan ilişki içinde araştırma gerçekleştirilir. Nitel araştırmalar davranışın gerçekleştirildiği sürece odaklanır.

Nitel araştırma şeklinde adlandırılan araştırmalar çoğunlukla betimsel araştırma grubu içine girmektedir. Creswell (1998) nitel araştırmayı, sosyal yaşamı ve insanla ilgili problemleri kendine özgü metotlarla sorgulayarak, anlamlandırma süreci olarak belirtmektedir. Nitel araştırma sürecinde araştırmacı bütüncül bir araştırma tablosu ortaya koyarak; kelime analizleri, detaylı katılımcı görüşme raporları kullanır ve araştırmayı doğal ortamda düzenler. Nitel araştırmada genel olarak takip edilen araştırma süreci

parçadan bütünedir [tümevarım]. Genel olarak nitel araştırmacı gözlem, görüşme ve dokümanlardan yola çıkarak kavramları, anlamları ve ilişkileri açıklayarak süreci sürdürür (Merriam, 1998). Bu araştırma tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2004).

Bu araştırmada doküman analizi ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Veriler, betimsel analiz yoluyla çözümlenmiş ve elde edilen bulgular araştırma sorularına bağlı kalınarak yorumlanmıştır. Betimsel çalışmalar, ilişkiyi ya da farkı merak etmeyen, neyin ne olduğunu saptamaya dönük çalışmalardır. Yıldırım (2000)'a göre betimsel çalışmalar, araştırma konusu olguları ve bu olgular arasındaki ilişkileri saptama, sınıflama ve kaydetmeyi amaçlamaktadır. Toplanan veriler önce kavramsallaştırılacak, daha sonra çıkan kavramlara göre temalar belirlenir. Temaların yorumlanması ile sonuçlara ulaşılır.

3.2 Çalışma Grubu

Bu araştırmada, suç içinde bulunmuş çocukların eğitiminde müzede GKTSE için hazırlanan ÖPUK'un eğitimcilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi amacıyla Ankara Çocuk Eğitimevi'nde görevli eğitimciler seçilmiştir. Müzelerde GKTSE nasıl verilebileceği, bu amaçla ne tür bir eğitim materyeli hazırlamak gerektiği, bu eğitim materyalinin eğitimciler tarafından uygulanabilir bir doküman olup olmadığı ve çocukların eğitiminde böyle bir programın etkisinin nasıl olacağı görülmek istenmiştir. Çocukların sanat eğitimi ve görsel kültürle ilgili önceki bilgi ve deneyimleri bir anket ya da testle sınılanması imkanı elde edilemediğinden, onlara eğitimcilerin görüşleri yoluyla ulaşarak daha fazla veri elde etmek hedeflenmiştir.

Araştırmada, nitel araştırma geleneği içinde gelişen, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılması için türlü olanaklar sunan *amaçlı örnekleme* yöntemlerinden yararlanılmıştır (Yıldırım-Şimşek, 1999). Amaçlı örnekleme çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Belli ölçütleri karşılayan veya belli özelliklere sahip olan bir ya da daha fazla özel durumlarda çalışılmak istendiğinde tercih edilir (Büyüköztürk ve ark., 2014).

Türkiye’de Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı Ankara ve İstanbul’da olmak üzere iki eğitimevi bulunmaktadır. Yapılan görüşmelerde bu eğitimevlerinde; eğitimden sorumlu dört öğretmen ve dört sosyal çalışmacı ve bir psikolog görev yaptığı belirlenmiştir. 2015 yılı Ocak ayında etkin duruma gelmesi sebebiyle kapsam dışında tutulan İstanbul Eğitimevi’nde bir öğretmen ve bir sosyal çalışmacı görev yapmaktadır. Aynı eğitimevlerinde, ilkokul ve ortaokul çağında örgün ve açık ilköğretime devam eden ve suç içinde bulunan yaklaşık 100 çocuk hükümlü bulunmaktadır.

Araştırmanın hedef kitlesini Ankara ve İstanbul Çocuk Eğitimevlerinde görevli öğretmen, sosyal çalışmacı ve psikologlar oluşturmaktadır. Çalışma grubunu, Ankara Çocuk Eğitimevi’nde çalışan ve odak olarak seçilen üç öğretmen, iki sosyal çalışmacı, iki psikolog oluşturmuştur. Çalışma 2014 / 2015 eğitim - öğretim yılı, Eylül – Ocak ayları arasında gerçekleştirilmiştir.

3.2.1 Eğiticilerin demografik özellikleri

Çalışma grubunda yer alan eğiticilerin demografik özellikleri Çizelge 1, Çizelge 2, Çizelge 3 ve Çizelge 4’te verilmiştir.

Çizelge 1: Eğiticilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

	f	%
Kadın	4	57
Erkek	3	43
Toplam	7	100,0
Toplam	7	100,0

Çizelge 1 incelendiğinde, eğiticilerin % 57’inin kadın (n= 4), % 43’ünün ise erkek (n= 3) olduğu görülmektedir.

Çizelge 2: Eğiticilerin Göreve Göre Dağılımları

	f	%
Öğretmen	3	43
Sosyal Çalışmacı	2	29
Psikolog	2	29
Diğer	-	-
Toplam	7	100
Toplam	7	100

Eğiticilerin mesleklere göre dağılımına bakıldığında ise (Çizelge 2) % 43'ünün öğretmen (n=3), % 29'unun sosyal çalışmacı (n=2), % 29'unun ise psikolog (n=2) olduğu anlaşılmaktadır. Adalet Bakanlığına sınavla çeşitli branşlarda eğitici alınmaktadır. Bu eğiticiler, ihtiyaca göre bakanlığa bağlı diğer kurumlarda görevlendirilmektedir.

Çizelge 3: Eğiticilerin Meslekteki Hizmet Yılına Göre Dağılımları

	f	%
1 - 5 yıl	1	14
6 - 10 yıl	2	29
11 - 15 yıl	-	-
16 - 20 yıl	1	14
20 yıl ve üzeri	3	43
Toplam	7	100,0
Toplam	7	100,0

Çizelge 3 incelendiğinde, eğiticilerin meslekteki hizmet yıllarının %'de 14'ünün 1 - 5 yıl, % 29'unun 6- 10 yıl, % 14'nün 16 -20 yıl ve % 43'ünün 20 yıl ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Çizelge 4: Eğiticilerin Çalıştığı Kurumdaki Hizmet Yılına Göre Dağılımları

	f	%
1 - 5 yıl	4	57
6 - 10 yıl	3	43
11 - 15 yıl	-	-
16 - 20 yıl	-	-
20 yıl ve üzeri		
Toplam	7	100,0
Toplam	7	100,0

Çizelge 4 incelendiğinde, eğiticilerin kurumdaki hizmet yıllarının % 57'sinin 1 -5 yıl ve % 43'ünün 6 - 10 yıl arasında olduğu anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularına göre, 10 yıl ve üzeri görev yapan eğiticilerin çocukların eğitimine yönelik etkinliklere daha duyarlı olduğu görülmektedir.

Çalışma grubunda yer alan eğiticilerden öğretmen, 38 yaş, E alanında yüksek lisans yapmıştır. Öğretmen, 45 yaş, E hem sosyal çalışmacı lisans eğitimi almış hem de öğretmenlik formasyon programını tamamlamıştır. Kurumda öğretmen kadrosunda görev yapmaktadır.

Sosyal çalışmacı 45 yaş, K psikolog, 56 yaş, E ve öğretmen 45 yaş, K'nın ÖPUK'u oldukça dikkatli bir biçimde inceleyerek görsel kültür hakkında araştırma yaptıkları gözlemlenmiştir. Sosyal çalışmacı, 45 yaş, K, kurumda önceki dönemlerde düzenlenen hobi kurslarında çocukların yaptıkları yağloboya tablo, ebru ve karakalem resim çalışmalarını odasının duvarında sergilemektedir. Bu davranış, eğiticinin çocukların sanatsal etkinliklere katılımlarını önemseydiğini göstermektedir.

Eğiticilerle yapılan görüşmelerde öğretmen 45 yaş, E, sosyal çalışmacı 41 yaş, K ve psikolog 25 yaş, K'nın ÖPUK'un uygulamaya geçmesinin kendilerine ek yük getireceği kaygısı taşıdıkları gözlemlenmiştir. Öğretmen, 45 yaş, E, görüşmeye katılma konusunda isteksiz olmasına karşın, olumlu yanıtlar vermiştir. Aynı eğitici kendisi ile yapılan görüşmenin ses kaydının alınmasına izin vermemiştir. Bunun sebepleri arasında, eğiticinin bağlı bulunduğu bakanlığa ve kurum yöneticilerine duyduğu güvensizliğin yer aldığı düşünülmektedir.

Kurumda kalan çocukların psikolog, 56 yaş, E ve sosyal çalışmacı, 45 yaş, K ile daha yakın ilişki kurduğu, bu eğiticileri ebeveynleri gibi benimsedikleri gözlemlenmiştir. Eğiticilerden sosyal çalışmacı, 45 yaş, K'nın boş vakitlerinde çocukların derslerine yardımcı olmakta, ödevlerini yapabilmeleri için doküman, bilgisayar, çıktı v.b malzemeleri sağlamaktadır. Eğiticilerin örgün eğitime, özellikle de yüksek öğretime devam eden çocukların eğitimlerini tamamlamaları için sorumluluklarının ötesinde çaba sarfettikleri görülmektedir. Eğiticilerin odalarının yer aldığı katta bulunan bir oda, yüksek öğretime devam eden çocukların kullanımına sunulmuştur. Diğer taraftan yaygın eğitim ve çıraklık eğitimine devam eden çocukların işe yerleştirilmesi konusunda da eğiticilerin çocuklara yardımcı oldukları belirlenmiştir.

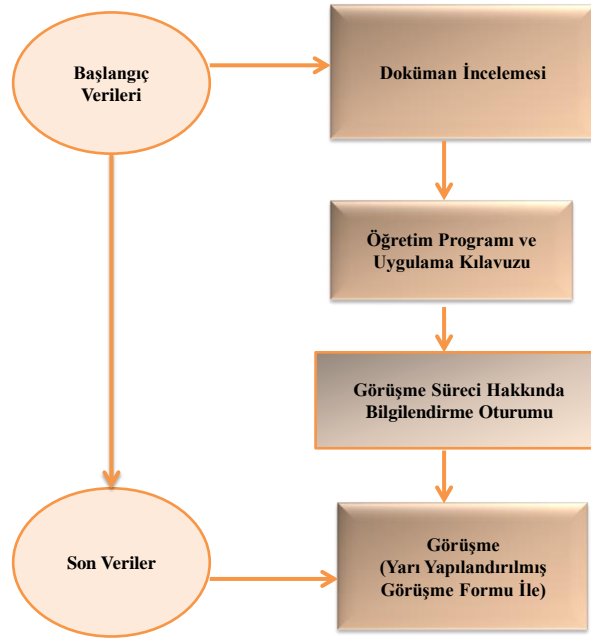
Kurumda kalan çocukların çoğunlukla alt gelir seviyesinden gelmeleri sebebiyle kılık – kıyafet ihtiyaçları olduğu ve kurumun bu ihtiyaçları karşılamakta zorlandığı görülmüştür. Eğiticilerin çocuklara destek olmak amacıyla maddi yardımda buldukları gözlemlenmiştir.

Yapılan görüşmelerde eğiticilerin hem kendilerine hem ÖPUK'a hem de çocuklara yönelik ifadeler rastlanmıştır. Çocukları iyi tanıdıkları düşünülen eğiticiler, çocuklara yönelik görüşlerini ifade ederken kişisel bildirimlerde bulunmuşlar, çocuklara ilişkin algılarını, inançlarını dile getirmişlerdir.

3.3 Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri görüşme ve doküman analizi gibi veri kaynakları kullanılarak toplanmıştır. Görsel kültüre ilişkin kuramsal çerçeveyi oluşturmak amacıyla, İngiltere'de yapılan çalışmalar kapsamında Londra Müzelerinde gerçekleştirilen görsel kültür tabanlı eğitim etkinliklerinin sanat eğitimi amaçla kullanılıp kullanılmadığını belirlemek amacıyla, internet yolu ile 12 müzeye dört sorudan oluşan soru formu (Ek 9) gönderilmiştir. Alınan yanıtlar değerlendirilmiş ve çalışmada kullanılmıştır.

3.3.1 Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Şekil 2 : Araştırma Verilerinin Toplanması

Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden, veri toplama aracını geliştirmek için ise doküman analizinden yararlanılmıştır. Görüşme, en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada cevabı aranan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009:158). Araştırmanın verileri, ÖPUK'un değerlendirilmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşüne sunulan yarı yapılandırılmış görüşme formu (Ek 2) ile toplanmıştır. Görüşme formu, ilgili kaynakların taranması ve alan uzmanlarından oluşan bir heyet (tez izleme komitesi öğretim üyeleri, görsel kültür, sanat eğitimi ve müze eğitimi uzmanları, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Çocuk Gözetim, Eğitim ve İyileştirme İşlerinde görevli eğitimcilere danışılarak son şeklini almıştır. Hazırlanan ÖPUK, Ankara Çocuk Eğitimevi eğitimcileri tarafından bir ay süresince incelenmiştir. Görüşme soruları aynı heyete kontrol ettirilmiştir.

Görüşme öncesi katılımcılara görsel kültür, müze eğitimi ve sanat eğitimi konularında sözel olarak bilgilendirme yapılmıştır. Görüşmeler Ankara Çocuk Eğitimevinde görevli üç öğretmen, iki sosyal çalışmacı ve iki psikolog ile gerçekleştirilmiştir.

Eğitimevlerinde uygulanan öğretim programı nasıl oluşturulduğu ve eğitimcilerin programın oluşturulmasında katkısının olup olmadığını belirlemek amacıyla görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme formunda açık uçlu dört soru bulunmaktadır. Araştırmada çocuk eğitimevlerinde uygulanan öğretim programının nasıl oluşturulduğunu belirleyebilmek için görüşme tekniğinin yanı sıra doküman incelemesi tekniğine de yer verilmiştir. Eğitimevi'nde uygulanan program ve çocukların devam ettikleri örgün ve açık öğretim programları doküman incelemesi yoluyla incelenmiştir.

Görüşme formunun ikinci sorusunda, eğitimevin'nde kalan çocukların sanat eğitimi ve görsel kültür ile ilgili bilgi ve deneyim edinip edinmedikleri merak edilmiş, bu amaçla çocuklara yönelik bir anket ve test uygulama imkanı elde edilemediğinden, eğitimcilerin görüşleri yoluyla bulgular elde edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla alan yazın taranarak veriler elde edilmiştir. Bu yolla araştırmanın birinci alt amacında yer alan "Müzelerde görsel kültür tabanlı eğitim nasıl olur? soruna yanıt bulmaya çalışılmıştır.

Çalışma eğitimevlerinde görevli eğitimcilerle sınırlandırılmıştır. Çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olarak geliştirilen çalışmanın yapılması için gerekli izinler alınamamıştır. Her ne kadar bu eğitimciler sanat eğitimi ya da müze eğitimi uzmanı olmasalar da, çocukları iyi tanıdıkları düşünüldüğünden, çocuklarla gerçekleştirilecek görsel kültür tabanlı müze eğitimi etkinliğinde eğitimcilerin kullanması amacıyla nasıl bir eğitim materyali geliştirileceğine ilişkin çocukların düzeyleri ile ilgili dönüt verebilecekleri düşünülmüştür.

Eğitimevinde uygulanmakta olan programda sanat eğitimi amacıyla çalışmalar yapıp yapılmadığının belirlenmesi amacıyla eğitimcilerle yapılan görüşmeler yoluyla görüşleri alınmıştır.

Görüşme formunda yer alan sorular şunlardır:

1. Sizce hazırlanan ÖPUK Çocuk Eğitimevleri'nde uygulanan eğitim programının içeriğine uygun mudur?

Uygundur çünkü;

Uygun değil çünkü;

2. Sizce hazırlanan ÖPUK'un içeriğinde yer alan sanat eğitimi ve görsel kültür konularına ilişkin çocuk eğitimevleri'nde kalan çocukların hazırbulunuşluk düzeyleri nedir?
3. Hazırlanan ÖPUK Çocuk Eğitimevleri'nde kalan çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun mudur?
4. Çocuklara bugüne kadar sanat eğitiminde müzelerin kullanımına yönelik olarak herhangi bir eğitim verilmemesinin nedeni nedir? Kısaca anlatır mısınız?

Görüşmeler, eğitimcilerin kurumdaki odalarında ve boş ders saatlerinde yapılmıştır. Ses kaydının alınması amacıyla ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşmeye başlamadan önce araştırmacı kendisini tanıtmış, araştırmanın amacını belirtmiş ve görüşlerinin önemli olduğunu açıklamıştır. Alınan ses kaydının yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı ve tez raporunda isimlerinin şifrelenerek gizliliğin sağlanacağı ifade edilmiştir. Görüşmeler sırasında güven verecek bir ortam yaratılarak, kolay yanıtlanabilecek sorulardan başlanmış ve sorular sorulurken akışa göre gerekli değişiklikler yapılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada doküman incelemesi ve görüşme yoluyla toplanan nitel verilerin analizi betimsel analiz tekniğiyle yapılmıştır. Betimsel analiz; nitel çözümlenmelerdeki verilerin özgün biçimlerine sadık kalınarak, kişilerin söylediklerinden, yazdıklarından ve belgelerin içeriklerinden doğrudan alıntılar yaparak, betimsel bir yaklaşımla verilerin sunumudur. Betimsel analiz derinlemesine analiz gerektirmeyen verilerin işlenmesinde kullanılmaktadır.

Nitel araştırmada veri analizi, verilerin hazırlanması ve organizasyonu, verilerin kodlanması ve kodların biraraya getirilmesiyle temalara indirgenmesi ve son olarak veriyi

şekiller, tablolar veya tartışma halinde sunmayı içermektedir (Creswell, 2013). Verilerin analiz edilmesinde ön hazırlıklar yapılmış ve verilerin betimsel analiz yoluyla çözümlenmesi aşamaları izlenmiştir.

3. 4. 1 Ön Hazırlıklar

Araştırmanın ön hazırlık aşamasında verilerin dökümü alınarak, bilgisayar formlarına kaydedilmiştir. Elde edilen tüm veriler biraraya getirilmiş ve yedeklenerek güvence altına alınmıştır. Daha sonra alınan ses kayıtları çözümlenerek, dökümü yapılmıştır. Görüşme verilerinin dökümü işlemi tamamlandığında, bilgisayar ortamında hazırlanan forma işlenmiştir. Görüşme formundan elde edilen veriler betimsel bir yaklaşımla, herhangi bir yorum yapmadan eksiksiz olarak çözümlenerek kağıda dökülmüştür.

Ölçme aracının geliştirilmesi sürecinde araştırmacı tarafından alan yazın (literatür) taraması ve doküman incelemesi yapılmıştır. ÖPÜK geliştime sürecinde, eğitimevinde uygulanan programların içeriğinde yer alan ilkokul, ortaokul, lise, açık ilkokul, açık ortaokul, açık lise, mesleki ve yaygın eğitim programları incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilen veriler betimsel bir yaklaşımla, herhangi bir yorum yapılmadan ve eksiksiz olarak çözümlenerek sunulmuştur.

Çizelge 5: Nitel Veri Seti

Nitel Veri Toplama Yöntemleri	Veri Kaynağı	Materyal	Veri Seti (Sayfa)
Doküman	Eğitimevi Öğretim Programı Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi, Açık Öğretim Fakültesi ve Teknik Açık Öğretim Programları MEB Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne Bağlı Kalfalık ve Ustalık Programları İlkokul, Ortaokul, Lise ders programlarında müze eğitimi dersleri Eğitim Fakülteleri programlarında verilen müze eğitimi dersleri	Öğretim Programları	2 11 13 38
Görüşme	Ankara Çocuk Eğitimevi'nde Görevli Eğitimciler (Öğretmen, Sosyal Çalışmacı, Psikolog)	7 ses kaydı	13
Toplam			79

3.4.2 Verilerin Betimsel Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Betimsel analiz nitel çözümlemelerdeki verilerin özgün biçimlerine sadık kalınarak kişilerin söylediklerinden, yazdıklarından ve belgelerin içeriklerinden doğrudan alıntılar yaparak, betimsel bir yaklaşımla verilerin sunumudur (Yıldırım, 2000).

Verilerin betimsel analizinde; a) veri analizi için çerçeve oluşturulması, b) verilerin kodlanması, c) temaların oluşturulması ve tutarlılığı kontrol edilmesi, d) verilerin tema ve alt tema altında düzenlenmesi ve e) bulguların tanımlanması yorumlanması aşamaları izlenmiştir.

Bu aşamada araştırmacı ve bir diğer alan uzmanı oluşturulan kod dosyalarını ayrı ayrı inceleyerek, anlamlı ve benzer ifadeleri içeren verileri aynı başlık altında toplamışlardır. Elde edilen başlıklar araştırmacının temalarını (kategori), alt başlıklar ise alt temaları oluşturmuştur. İki alan uzmanının birbirinden bağımsız olarak oluşturdukları temalar ve alt temalar karşılaştırılarak görüş birliğine varılan temalar aynı kalırken, görüş ayrılığı yaşanan bölümler yeniden düzenlenmiştir.

3.4.2.1 Veri analizi için çerçeve oluşturulması

Araştırmada, görüşme sorularından ve kavramsal çerçevesinden yola çıkılarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Oluşturulan bu çerçeveye göre verilerin hangi temalar altında düzenleneceği belirlenmiştir. Araştırmada verilerin analizi betimsel analiz yöntemiyle yapılmıştır.

3.4.2.2 Verilerin kodlanması

Araştırmanın verilerinin ayrı bir yerde dökümü alınmıştır. Kodlama süreci, metin veya görsel verileri küçük bilgi kategorileri içine toplamayı içermektedir. Görüşme sorularına verilen cevaplar kodlanarak kategorileri çözümlenmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar ortak betimlere göre ayrılmıştır. Verilerden çıkan kavramlara göre kodlamalar yapılmıştır.

Bu betimler kodlanarak kategoriler oluşturulmuş ve her kategori araştırma soruları altında sınıflandırılmıştır. Veriler kodlanırken katılımcıların ifade ettikleri kelime grupları dikkate alınmıştır. Elde edilen anahtar kavramların kullanımına göre oluşturulan temalar çerçevesinde çözümlenmeler gerçekleştirilmiştir. Çözümlenmeler yapılırken önce temada yer alan her kategori birimi özetlenmiş, sonra örnek verilmiştir. Verilerin eşleştirilmesi sürecinde katılımcılardan yapılacak doğrudan alıntılar da belirlenmiştir.

Verilerle ilgili belirlenen temalar (kategoriler) ve bu temalara karşılık gelen kodlar Çizelge 6'da yer almaktadır.

Çizelge 6: Belirlenen Temalar (Kategoriler) ve Kodlar

Temalar (Kategoriler)	Kodlar
ÖPUK sürecinde kullanılacak teknikler	Teknik
ÖPUK'nun çocuklarla uygulanmasındaki güçlü yönleri	Güçlü Yön
ÖPUK'un uygulanmasında yaşanabilecek güçlükler	Uygulama Güçlüğü
Eğiticilerin müzede GKTSE verme sürecinde yaşanabilecek güçlüklerle ilişkin görüşleri	Müzedeki Uyg. Güçlüğü
Müzelerde GKTSE verilmesinin sağlayacağı değişimler	Değişim
Eğiticilerin sanat eğitimine ilişkin olumlu görüşleri	Eğitici Olm.Görüşü
Eğiticilerin sanat eğitimine ilişkin olumsuz görüşleri	Eğitici Olmsz.Görüşü
Kurumda sanat eğitimine yönelik olumlu uygulamalar	Olm. Uygulama
Kurumda sanat eğitimine yönelik olumsuz uygulamalar	Olmsz Uygulama
Eğiticilerin müzenin işlevlerine yönelik görüşleri	İşlev
Eğiticilerin müzelere yönelik olumlu yöndeki algıları	Olm. Algı
Eğiticilerin müzelere yönelik olumsuz yöndeki algıları	Olmsz. Algı
Eğiticilerin müze gezisine yönelik olumlu yöndeki görüşleri	Olm. Müze Gezisi
Eğiticilerin müze gezisine yönelik olumsuz yöndeki görüşleri	Olmsz. Müze Gezisi
Eğiticilerin müze eğitimine yönelik olumsuz yöndeki görüşleri	Müze Eğitimi

3.4.2.3 Temaların oluşturulması ve tutarlığın kontrol edilmesi

Bu süreçte ortaya çıkan kodların benzerlik ve farklılıkları saptanarak, birbiri ile ilişkili kodlar biryerde toplanarak temalar oluşturulmuştur. Temalar araştırma verilerini ortaya çıkaran temel kavramlardır (Bogdan ve Biken, 1998).

Alanyazın tarandığında temalar belirlenirken iki ilkenin göz önünde bulundurulması gerektiği belirlenmiştir. Bunlar; iç tutarlık ve dış tutarlıktır. İç tutarlılık ortaya çıkan temaların altında yer alan verilerin anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığıyla, dış tutarlılık ise temaların tümünün araştırmadan elde edilen verileri anlamlı bir biçimde açıklanması ile ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006; 237).

İç geçerliliğin sağlanması amacıyla verilerin hangi kaynaklardan elde edildiği, hangi ölçütler açısından çözümlendiği açık ve ayrıntılı olarak raporlaştırılmış ve böylece araştırma bulgularının kolaylıkla sınanmasının yolu açılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2006: 257 - 259)'e göre, toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve

araştırmacıların sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır.

3.4.2.4 Verilerin tema ve alt tema altında düzenlenmesi

Verilerden elde edilen bilgilerin incelenmesi, anlamlı bölümlere ayrılması ve her bölümün kavramsal olarak ne anlam ifade ettiğinin bulunmasıyla temalar (kategoriler) oluşturulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırma verilerinin yönetilmesi için oluşturulan temalar çerçevesinde veriler düzenlenmiştir. Verilerin tanımlayıcı olmasına dikkat edilerek, yoruma hazır hale getirilmiştir.

Araştırmanın birinci sorusu olan “Sizce hazırlanan ÖPUK çocuk eğitimevlerinde uygulanan eğitim programının içeriğine uygun mudur?” sorusuna yanıt aramak amacıyla, eğitimcilerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler aşağıdaki gibi tema, alt tema ve kodlara ayrılmıştır.

Çizelge 7 : ÖPUK İle İlgili Eğitimcilerin Görüşlerine İlişkin Kodlar, Temalar ve Alt Temalar Çizelgesi

Tema (Kategori)	Alt Tema	Kod
ÖPUK sürecinde kullanılacak teknik	<ul style="list-style-type: none"> - Farklı bir eğitim materyali sunma - Grup çalışmalarına olanak vermesi - Görsel malzeme kullanımı ve eğitime katkısı - Eğitim evinde kullanılan ardıç programına benzerlik - Kavram ve tekniklerin benzerliği - Paketin çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun bulunması - Farklı bir eğitim alanıyla tanışma (müze) 	Teknik
ÖPUK'nun çocuklarla uygulanmasındaki güçlü yönleri	<ul style="list-style-type: none"> - Öğrenmeye açık olma - Örgün eğitime devam eden çocukların bilinç düzeylerinin farklı olması - ÖPUK'un çocukların etkinliklere katılımını arttıracak etkinlikler içermesi 	Güçlü Yön

Çizelge 7' nin devamı

<p>ÖPUK'nun çocuklarla uygulanmasında yaşanabilecek güçlükler</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Katılımın yetersizliği - Çocukların birbirlerine ve kuruma karşı geliştirdiği güvensizlik - Yaşamın cezaevinde sürdürmenin yarattığı gerginlik - ÖPUK'un temel gereksinim olarak görülmemesi - Uygulama yapıldığında alan uzmanına duyulacak gereksinim - Ön çalışma gerektirmesi - Paketin eğitimcilerin gelişim düzeylerine daha uygun olması - Erken yaşta örgün eğitimden ayrılmanın Yarattığı olumsuzluklar - Örgün eğitime devam etmemenin neden Olduğu bilinç ve bilgi eksikliği - Sevgi ve ilgi ortamında büyümeme - Örgün eğitimden uzak olmanın yarattığı eksiklikler / Ötelenmişlik 	<p>Uygulama Güçlüğü</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Eğitim düzeyinin düşüklüğü - Erken yaşta çalışma yaşamına atılmanın yarattığı uzaklaşma - Müze gezisini istismar etmeye yakınlık - Madde bağımlılığı olan çocukların anlama zorluğu yaşaması - Çocukların müzeye ilişkin merakının düşük olması 	

Araştırmanın dördüncü sorusu olan “Bugüne kadar çocuklara yönelik olarak sanat eğitiminde müzelerin kullanımına ilişkin herhangi bir eğitim verilmemesinin nedenini kısaca açıklar mısınız?”a alınan yanıtlar çizelge 8’de belirtilen temalar, alt temalar ve kodlara ayrılmıştır.

Çizelge 8 : Eğiticilerin Müzelerde Görsel Kültür Tabanlı Sanat Eğitimi Verilmemesine Yönündeki Görüşlerine İlişkin Kodlar, Temalar ve Alt Temalar

Tema (Kategori)	Alt Tema	Kod
Eğiticilerin müzede GKTSE verme sürecinde yaşanabilecek güçlüklerle ilişkin görüşleri	<ul style="list-style-type: none"> - Sanatsal alanlara ilişkin eğitimlerin pahalı olması - Çocukların ailelerinin gelir düzeyinin düşüklüğü - Sanata ilişkin bilgileri gelişim dönemi içinde alamamaktan kaynaklanan eksiklikler - Eğitim sisteminde sanat eğitimine yeterli önemin verilmemesi -Çocukların sanat eğitimini yük olarak görmeleri 	Müzede Uygulama Güçlüğü
Müzelerde GKTSE verilmesinin sağlayacağı değişimler	<ul style="list-style-type: none"> - Yeni bir bakış açısı kazandırma /yaşama farklı yönden bakmayı sağlama - Sanatın ruhu dinginleştirici yönüyle suça karışmayı önleme - Sanat eğitiminin müze bilincini geliştirmek için kullanılması 	Değişim
Eğiticilerin sanat eğitimine ilişkin olumlu görüşleri	<ul style="list-style-type: none"> - Sanat eğitime duyulan ilgi - Çocukların en az bir sanat dalıyla ilgilenmelerinin amaçlanması - Öğretmenlerin sanat eğitimine yönelik hizmet içi eğitim talebi 	Eğiticilerin Olumlu Görüşü
Eğiticilerin sanat eğitimine ilişkin olumsuz görüşleri	<ul style="list-style-type: none"> - Sanat eğitiminin uzman kişiler tarafından verilmesi gerekliliği - Kurumda sanat eğitimi konusunda deneyimli personel eksikliği - Deneyimli sanat eğitimcisine ulaşmadaki zorluklar - Eğitim evindeki personele yönelik sanat eğitimi etkinliklerinin yetersizliği - Eğitimevinde çalışan öğretmenlerin sanat eğitimine ilişkin bilgi yetersizliklerinden kaynaklanan isteksizlikleri 	Eğiticilerin Olumsuz Görüşü

Çizelge 8' in devamı

Kurumda sanat eğitimine yönelik olumlu uygulamalar	- Sanat ve kültürel etkinliklere yönelik kurslar düzenleme	Olumlu Uygulama
Kurumda sanat eğitimine yönelik olumsuz uygulamalar	- Sanatın boş zaman etkinliği olarak değerlendirilmesi - Sanat eğitimi kapsamındaki kurslarda uzmanların çocuklarla iletişiminin zayıflığı - Kurumda açılan kurslara katılımın azlığı - Sanat eğitimi süresince kullanılan yöntem ve tekniklerin yetersizliği - Sanat eğitiminin sinema, tiyatro, piknik gibi etkinlikler kapsamında yer alması - Kurumda sanat eğitimine yönelik neler yapılabileceğinin araştırılmaması	Olumsuz Uygulama

Araştırmanın dördüncü sorusu olan “Bugüne kadar çocuklara yönelik olarak sanat eğitiminde müzelerin kullanımına ilişkin herhangi bir eğitim verilmemesinin nedenini kısaca açıklayınız?” sorusuna ilişkin ifadeler analiz edilirken “müze” temasının ayrıntılı olarak ele alındığı ve müzeye ilişkin çok sayıda görüş bildirildiği görülmüştür. Dolayısıyla, eğitimcilerin müzeye ilgili ifadeleri ayrı temalar, alt temalar ve kodlar altında (Çizelge 9) belirtilmiştir.

Çizelge 9: Eğitimcilerin Müzeye İlişkin Görüşlerine Yönelik Kodlar, Temalar ve Alt Temalar Çizelgesi

Tema (Kategori)	Alt Tema	Kod
Eğiticilerin müzenin işlevlerine yönelik görüşleri	- Toplum yaşamını sunmak - Tarih şeridi görevi görmek - Görsellerin eğitimde kullanılması - Öğrenmeyi destekleyici özellik - İlgi çekicilik - Nesne, sergi ve koleksiyon merkezi olmak	İşlev

Çizelge 9' un devamı

Eğiticilerin müzelere yönelik olumlu yöndeki algısı	<ul style="list-style-type: none"> - İlgi çekici özelliği - Kurum dışı ziyaretin çekiciliği - Müzenin kurum tarafından etkinlik alanı olarak kabul edilmesi - Müze nesnesini kendi yaşantısıyla ilişkilendirme 	Olumlu Algı
Eğiticilerin müzelere yönelik olumsuz yöndeki algısı	<ul style="list-style-type: none"> - Kurum içinde müze kültürünün yerleşmemesi - Müze tarafından verilen bilginin yetersizliği - Müzenin tanıtım eksikliği - Çocukların sosyo-ekonomik düzeylerinin olumsuz etkisi 	Olumsuz Algı
Eğiticilerin müze gezisine yönelik olumlu yöndeki görüşleri	<ul style="list-style-type: none"> - Müzenin alternatif bir ortam olarak kabul edilmesi - Müze gezilerinin güdüleme etkinliği kapsamında yapılması 	Olm. Müze Gezisi
Eğiticilerin müze gezisine yönelik olumsuz yöndeki görüşleri	<ul style="list-style-type: none"> - Müze giriş ücretlerinin yüksekliği - Müze ziyaret sıklığının düşüklüğü - Müze algısının düşüklüğü -Müze gezisi öncesi ön hazırlık yapmanın önemi - Sorumlulukların, güvenlik kaygısının ziyareti verimsizleştirmesi - Boş zaman etkinliği olarak kabul edilmesi - Eğlenceli hale getirilecek etkinliklerin yapılamaması 	Olmzs. Müze Gezisi
Eğiticilerin müze eğitimine yönelik olumsuz yöndeki görüşleri	<ul style="list-style-type: none"> - Müze eğitiminin müze gezisi olarak algılanması - Müze eğitimi konusunda yetersiz bilgilendirme - Müzelerde rehberlik edecek uzman yetersizliği - Eğitimcilerin alana ilişkin bilgi ve deneyim eksikliği - Hizmet içi eğitimin eksikliği 	Müze Eğitimi

3.4.2.5 Bulguların tanımlanması yorumlanması

Araştırmacı, nitel araştırmada veri toplama sürecinin bir parçası olarak görüldüğünden, yorumlama aşamasında araştırma sürecine dair yaşadığı tüm deneyimleri veriler yoluyla ortaya koymuştur.

Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Betimsel analizde amaç elde edilen bulguları düzenleyerek ve yorumlayarak okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla ilk aşamada verilerin analiz edilmesinde ön hazırlık yapılmış ve onu verilerin betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmesi aşaması izlenmiştir. Güvenilirlik çalışmasında ise üç ayrı alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur.

3.5 Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada elde edilen nitel bulguların geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak için toplanan veriler raporlaştırılmış ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

Çalışmada veri kaynağı, veri toplama ve inceleme yöntemleri ve bunların aşamaları ile ilgili açık ve ayrıntılı açıklama yapılması; standart bir “Veri Toplama Formu” oluşturulması; iki araştırmacı tarafından verilerin ayrı ayrı kodlayarak çözümlenmesi ve bulguların karşılaştırılarak raporlaştırılması yoluyla güvenirliliğin sağlanmasına çalışılmıştır. Veri toplama ve inceleme yöntemleri ile ilgili ayrıntılı açıklama yapılması, birden fazla araştırmacının aynı gözlem aracıyla veri toplaması, verileri çözümlenmesi, bu verileri ve bulguları karşılaştırılması güvenirliliğin sağlanmasında başvurulan yaklaşımlardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 260-264). Meslektaş onayının alınması gibi yöntemlerin kullanılması da geçerliliği arttırmanın yolları olarak görülmektedir.

Bu araştırmada araştırmacı dışında üç alan uzmanı görüşme ve doküman analizinden elde edilen verileri, oluşturulan kod ve temaları (kategorileri) incelemiştir. Üzerinde görüş ayrılığı yaşanan kod ve temaların yeniden düzenlenmesi yoluna gidilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4. BULGULAR

Eğitimevleri’nde görevli öğretmenlerin, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda hazırlanan uygulama önerisinin uygunluğunu saptamaya yönelik olarak oluşturulan dört sorudan oluşan görüşme formuna ilişkin veriler yedi eğiticiden toplanmıştır. Bulgular; becerilere ilişkin, bilgilere ilişkin ve uygulamalar ilişkin olmak üzere üç kategori altında ele alınmaktadır.

A. Bilgilere İlişkin Bulgular

4.1 Eğiticilerin Geliştirilen Eğitim Materyaline İlişkin Görüşlerine Yönelik

Bulgular:

Araştırmanın birinci alt amacı doğrultusunda doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirilen çalışmada, müzelerde gerçekleştirilecek görsel kültür tabanlı sanat eğitiminin nasıl olacağına ilişkin bulgular elde edilmiştir.

Eğitimi en önemli işlevlerinden biri olarak kabul eden çağdaş müzelerde, izleyici ve koleksiyonu arasında iletişim kurmak amacıyla yapılan çalışmaların tümü müze eğitimi kapsamında değerlendirilmektedir. Müze sergilerinin anlatıkları ve bu anlatımlarla ilişki kurmak için kullanılan yöntemler yoluyla yapılandırılan müze eğitimi etkinliklerinde, ziyaretçiye kendi yorumlama yöntemlerini ve dağarcıklarını harekete geçiren “görsel” öğrenme ortamı sunulmaktadır (Hooper – Greenhill, 2000). Sanat eğitimi çalışmalarında müzeler, ziyaretçilerine plastik sanatlar tarafından sunulan kültürel zenginliklerle tanışma; sanat yapıtları üzerinde yapılacak yorumlama etkinlikleriyle eğitmek yoluyla müze yaşantısı sunarlar. Görsel kültür tabanlı sanat eğitimi yaklaşımı, görselin birey, toplum ve dünyaya ilişkin ürettiği anlamlar ve görsel kodların çözümlenip yorumlanması yoluyla bireyin kültürel kimliğini yapılandırılması ve bu yolla toplumun dönüşümünü ele almaktadır. Görsel kültür tabanlı sanat eğitimi yaklaşımını kendi bünyesinde

uygulamaya alan müze, izleyicisinin hem kendisini hem de çevresini değerlendirmesini destekleyerek, müze nesnesine bakmaya ilişkin yeni yollar sunmaktadır. Bilginin biçimlendirilmesinde etkin rol alan müze, koleksiyonları aracılığıyla geçmişe ve bugüne yönelik görsel kültürel anlatılar oluşturur.

Bir müze ortamında bakma eyleminin dönüşümünde bir objektif olarak görsel kültür söylemi kullanılarak yapılacak eğitim, sosyal ilişkileriyle sanat yapıtlarını birarada tartışacakları, sorunların daha kolay farkına varmaları için katılımcılara boş alan sağlamaktadır. Müzede öğrenmede, koleksiyonları inceleme, eğitim için uygun nesnelere seçme ve nesnelere ile konu arasında bağ kurma yoluyla duyulara, düş gücüne, yaratıcılığa ve eleştirel yaklaşıma yönelmek önemlidir (Onur, 2012). Hazırlanan ÖPUK’da gelenekler, değerler, teknik - teknoloji ve değerler temalarında hazırlanmış etkinliklerin yer aldığı bölümler eğitimevlerinde kalan çocukların öğretim programlarında yer alan konularla ilişkilendirilmiştir. Çocukların günlük yaşamda kullandıkları nesnelere, müze seriminden seçilen nesnelere arasında bağ kurularak, geçmişe ve bugüne yönelik görsel anlatılar oluşturulmaya çalışılmıştır. (Ek – 1). Ulaşılan bulgular, Dilli (2013)’nin yaptığı çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Dilli tarafından yapılan araştırmanın bulguları arasında, müzede sergilenen geçmişte kullanılan günlük yaşam nesnelere görsel kültür eğitiminde kullanılabilir olduğu ve günlük yaşam nesnelere üzerinde yapılan çalışmaların görsel sanatlar ders programına yerleştirilmesi gerektiği yer almaktadır.

Londra müzelerinde çocuklar, okul grupları, dezavantajlı gruplar ve ailelere yönelik geçmiş, bugün ve gelecek bağlantısının kurulmasına amacıyla çeşitli eğitim etkinlikleri yapıldığı belirlenmiştir. British Müzesi’nde sergilerle bağlantılı rehberli müze turları, ailelere yönelik bilgisayar teknolojisi destekli ve etkileşimli etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Tate Modern Sanatlar Müzesi’nde ise, sanatçı rehberliğinde galeride sergilenen yapıtlarla ilişkilendirilen sanat eğitimi çalışmaları yapılmaktadır.

Araştırma bulgularına göre, yurtdışında özellikle de Londra Müzelerinde suç içinde bulunmuş çocukların günümüz sanatını anlamaları ve uygulamaları için müzeler arasında işbirliği çalışmaları yapılmaktadır. Bu çalışmalar yoluyla çocukların müze ve galerilerde sosyalleşmeleri, katılımlarının önündeki engellerin kaldırılması ve uygulama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Londra Müzesinin PRU'larla işbirliği çalışmaları kapsamında, Roma döneminde kullanılan eşyalarla, günümüzde kullanılan eşyalarla bağlantılı atölyeler düzenlenmektedir. Terapi amacıyla düzenlenen etkinlikte iPad ve kula tiyatrosu uygulamaları kullanılarak, Roma dönemine ait nesnelere incelenerek animasyon ve kısa film çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çekilen filmlerde çocukların yaşadıkları sorunları ve endişelerini yansıttıkları görülmektedir.

Gerçekleştirilen etkinliklerde çocukların birbirleriyle ve çevreleriyle daha çok iletişim kurduğu saptanmıştır. Bu çalışmalar kapsamında Tate Britain Müzesi'nde PRU'dan gelen gençlerle, görsel kültürün kitlesel tüketimi, temsil ve imgenin sosyal medya aracılığıyla yeniden biçimlendirilerek yorumlanması çalışmaları kapsamında yapılan çalışmalar analog ve dijital ortamlarda sergilenmiştir. Çeşitli sanat dallarını kapsayan, çağdaş sanat çalışmalarını müzede dijital kültürle birleştiren atölye çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Nasıl gördüğümüz, neyi gördüğümüz ve gördüğümüzü nasıl yorumladığımız sorularına odaklanan atölyelerde, müze nesnesinin çevrimiçi sunulduğu teknolojiler kullanılmıştır. Suç içinde bulunan çocuklara yönelik olarak British Müzesinde müze koleksiyonlarını, çocuklarla buluşturan nesne odaklı konuşma oturumları düzenlenmektedir. Ulusal Portre Galerisi'nde de eğitimde dışlanmış ve işe yerleştirilme zorluğu yaşayan gençlerle, fotoğraf sanatçıları eşliğinde fotoğraf çektikleri ve çektikleri fotoğrafları yorumladıkları görsel kültür tabanlı etkinlikler düzenlenmiştir.

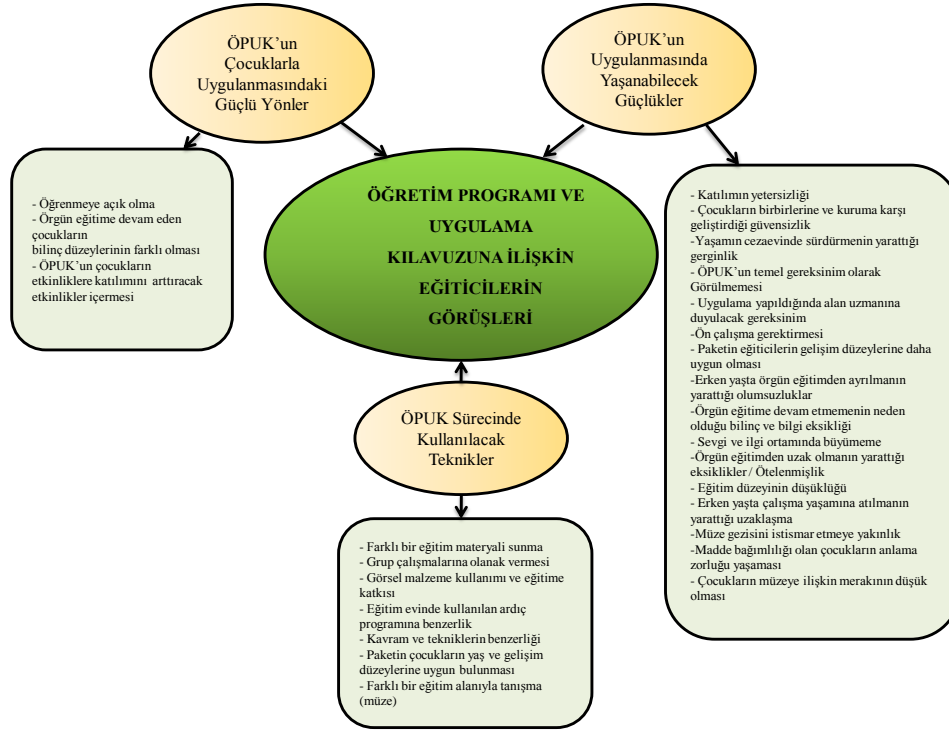
Araştırmanın ikinci alt amacı olan eğitimevlerinde uygulanan öğretim program ve eğitimcilerin programın oluşturulmasına katkısı olup olmadığına ilişkin bulgular, görüşme ve doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir (Ek – 3). Araştırmanın bulguları, eğitimevinde eğitim - öğretim faaliyetlerinin okuma – yazma kursları, yaygın eğitim, örgün yüksek eğitim ve mesleki ve teknik kurslar kapsamında yürütüldüğünü ortaya koymaktadır.

Eğiticilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre, Ankara Çocuk Eğitimevinde kalan ortalama 86 çocuktan yalnızca 4'ünün örgün eğitime ve 2'sinin yüksek eğitime devam ettiği belirlenmiştir. Kurumda toplumla yeniden uyumlarının sağlanması amacıyla çocuklara daha çok meslek edindirilmesi yönünde eğitim çalışmaları yapılmaktadır.

Alanyazın taraması ve doküman analiziyle elde edilen verilere göre suç içinde bulunan, şiddete karışan çocukların her hangi bir sanat etkinliği ile uğraşmadıkları saptanmıştır. Bulgular bağlamında çocuk eğitimevlerinde uygulanmakta olan öğretim program incelendiğinde, sanat eğitiminin hobi kursları ve kültürel sportif etkinlikler kapsamında verildiği görülmektedir. Ders içerikleri incelendiğinde ise, Milli Eğitim Bakanlığı'na hazırlanan sanat eğitimi öğretim programının kullanıldığı görülmektedir (Ek-4). Kurumda kalan çocukların sayısı, örgün ve yüksek öğretime devam eden çocukların sayısı karşılaştırıldığında çocukların çok azının sanat eğitimi ile ilgili etkinliklere katıldığı, buna karşın büyük çoğunluğunun bundan mahrum kaldığı görülmektedir.

Ceza infaz kurumlarında bulunan çocukların topluma kazandırılması için görev yapan personelin psiko – sosyal ve yönetim becerilerinin güçlendirilmesi amacıyla hizmet içi eğitim programlar geliştirilmektedir. Bu kapsamda geliştirilen ve uygulamada olan “Ardıç Programı” incelendiğinde, iki alt program ve on eğitim modülü ve eklerinden oluştuğu görülmektedir. Kurumda bulunan çocuklar, personel ve çocukların ailelerine yönelik geliştirilmiş olan kılavuz niteliğindeki modül, psiko-sosyal servis uzmanlarının çocuklarla çalışma ve çocuklara yaklaşım konularında bilgi ve becerilerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Dokuz bölümden oluşan modülde, eğitsel oyun- canlandırma yöntemlerinin uygulandığı interaktif hizmet içi eğitimler yer almaktadır. Modülün eğiticilerin görüşleri alınarak geliştirildiği ve hizmetiçi eğitim yoluyla verildiği belirlenmiştir (<http://www.cte.adalet.org.tr>).

Araştırmanın üçüncü alt amacına ilişkin, çocuklara yönelik olarak görsel kültür tabanlı müze eğitiminde eğiticilerin kullanacağı eğitim materyalinin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, öğretim program ve uygulama kılavuzu geliştirmiştir. ÖPUK'nun eğiticiler tarafından incelenmesi ardından görüşmeler yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesi aşamasında tek soru olarak sorulan birinci soru görüşmenin akışına göre birbiri ile ilişkili olduğu düşünülen ikinci ve üçüncü sorular ile birleştirilerek tek kategoride, dördüncü soru ise ayrı bir kategoride değerlendirilmiştir. Alınan yanıtlar Şekil 2'de belirtilmiştir.

Şekil 3: Eğitimcilerin ÖPUK'a İlişkin Görüşleri

Bulgular incelendiğinde, hazırlanan ÖPUK eğitimevleri'nde hali hazırda uygulanan ARDIÇ v.b yeni programlara ve bu programlarda kullanılan kavram ve tekniklerin benzerliği de paketin uygulanmasına katkı sağlayacağı görülmektedir. Öğretmen, 45 yaş, E paketin eğitimcilere farklı bir materyal sağladığını, Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K uygulamada olan ARDIÇ programına benzediğini ifade ederek eğitimevleri'nde kalan çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olduğunu belirtmiştir. Eğitimcilerin görüşlerinden yola çıkarak hazırlanan ÖPUK yeni programların etkin biçimde uygulanmasına yönelik yeni bir eğitim materyali olduğu ve içerdiği uygulama örnekleriyle eğitimcilerin ellerini güçlendireceği söylenebilir.

“Eğitim alanında içerik ve uygulama olarak uygun. Eğitimcinin eline farklı bir enstrüman veriyor”.

(Öğretmen , 45 yaş, E)

“Eğitimevi'nde bizlerde daha yeni programlar uygulamaya başladık. İçeriğini daha yeni değiştirdik. Çocuk için gerekli, daha fazla yarar sağlayacak programlar peşindeyiz. Eğitimevi'nde Ardıç programını uyguluyoruz...”

Kazırlanan kılavuzda adı geçen birçok kavram ve tekniği de cezaevinde görmüşler. Aslında eğitimleri bir anlamda eğitimevinde başlamış diyebiliriz.” (Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K)

ÖPUK’un içeriğini çocuklar için uygun bulmayan eğitici de bulunmaktadır. Örneğin, Sosyal Çalışmacı, 45 yaş, K’a göre eğitimevi’nde kalan çocukların hazırbulunuşluk düzeyleri paketi uygulamaya uygun olmayabilir. Sosyal Çalışmacı, 45 yaş, K bu düşüncesini şöyle belirtmektedir:

“Biz burada kalan çocuklara daha önce davranış eğitimleri üzerine çalışmalar yapmakla beraber, öfke kontrolü, kişilik gelişimi, kişisel gelişim v.b davranış programları uyguluyoruz ama henüz bu tür eğitimlere hiç başlanmadı. Hazır bulunuşlukları konusunda biraz sıkıntılıyız”. (Sosyal Çalışmacı, 45 yaş, K)

Eğiticilerle yapılan görüşmelerde eğitim paketinin görsel malzeme içermesi üzerine olumlu ifadeler saptanmıştır. Eğiticiler, görsel malzeme kullanımının öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Onlara göre, görsel içerikleriyle zengin bir eğitim ortamı sunan müzeler, eğitim evlerinde kalan çocukların eğitimini olumlu yönde etkileyecektir. Hazırlanan ÖPUK çocuklarla yapılan grup çalışmalarına da katkı sağlayacaktır.

“Bana göre bizim insanımız, dokunduğu ve gördüğü şeyi ancak öğreniyor... Görsel malzemenin eğitimde önemli bir katkı sağladığını düşünüyorum. Uygulamalardan da biliyoruz. Biz burada grup çalışmaları yapıyoruz”. (Psikolog, 56 yaş, E)

Eğiticiler hazırlanan ÖPUK’un çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun olduğunu ve paketi uygulanabilir bulduklarını ifade etmişlerdir. Bazı eğitimciler eğitimevinde kalan çocukların yaşlarının farklılık gösterdiğini bu nedenle etkinliklerin bazı çocuklar için anlaşılmasının zor olabileceğini belirtmişlerdir. Öte yandan, çoğu eğitici ÖPUK’ta yer alan etkinliklerin farklı etkinlikler için çocukların hazır bulunuşluklarını da artırabileceğini düşünmektedir.

“Programı genel anlamda incelediğimde uygulanabilecek etkinliklerin, bizim burada kalan çocukların yaş düzeyleri ve algı düzeylerine uygun olduğunu gördüm. Çok rahatlıkla bütün programı algılayabilir ve uygulayabilirler. Eğitim programını incelediğim zaman hazır bulunuşluklarını artırabilecek etkinlikleri gördüm programın içinde. Programı uygulanabilir buluyorum ancak öncesinde ön çalışma gerektirir”. (Sosyal Çalışmacı, 45 yaş, K)

“Kimi çocuklar buldukları yaşın çok alt düzeyindeyken, kimi çocuklarda üniversite düzeyinde eğitim görmekteler. Bu çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygundur, kılavuz faydalı olabilir. Ancak kimi çocuklar için anlaşılması zor olabilir”. (Psikolog, 25 yaş, K)

Kurumda çalışan eğitimciler ÖPUK kapsamında uygulama alanı olarak müzenin seçilmesine farklı tepkiler vermiştir. Öğretmen, 45 yaş, E’in de ifade ettiği gibi çoğu eğitici, müzenin bir eğitim ortamı olarak ele alınması düşüncesiyle ilk kez karşılaşmıştır: “Kurumda çalışan eğitimciler aldıkları eğitim dışında bir alanla ilk kez karşılaştı”. Dolayısıyla şaşkınlık yaratmakla birlikte müze, kurumda uygulanacak diğer etkinliklerde alternatif bir eğitim ortamı olarak kullanılabilir.

Eğiticilere göre, çocukların yaşamlarını cezaevinde sürdürmesinden kaynaklanan gerginlikler, gruba katılan yeni üyeler sebebiyle birbirlerine ve kuruma karşı geliştirilen güvensizlik paketin uygulanmasında çocukların katılımlarının önünde duran engellerdir. Özel paylaşımların gizliliğine ilişkin kaygıların da etkinliklere katılımı etkileyen nedenler arasında yer alabileceği düşünülmektedir.

“Bizim en çok zorlandığımız ve katılım konusunda sıkıntı yaşadığımız gruplarda maalesef bunlar. Çocuklar çok farklı sosyo-kültürel çevrelerden geliyorlar. Birbirlerini burada tanımaya başladıkları ve cezaevinde oldukları için bir güvensizlik var. Kurumda belli kurallar çerçevesinde burada olmanın yarattığı bir gerginlik var. Burada konuştuğum şeyler, özel hayatıma dair açtığım konular, burada açtığım konular arkadaşlarım tarafından dalga konusu yapılır mı, aleyhime kullanılır mı?, anlattığım şeyler dışarı gider mi? Biz çocuklara gizliliğe ilişkin kuralları anlatsak ta çocuklar bu konuda önyargılı. Bizi tanısalar da, grup çalışmasına katılsalar da, hep yeni üye olduğundan biz aynı noktalarda tıkanıyoruz ”. (Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K)

Eğiticiler, çocukların temel gereksinimlerinin ve önceliklerinin farklı olduğunu vurgulayarak, bu durumun paketin uygulanması sırasında bazı aksaklıklara yol açabileceğini dile getirmişlerdir. Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K ve öğretmen, 38 yaş, E'in ifadeleri aile içindeki sevgi ve ilgi eksikliği, anne babanın tutum ve davranışları, okul yaşamındaki aksaklıkların çocukların önceliklerini belirlediğini göstermektedir.

“Psikoloji eğitimi alan meslek elemanları çok iyi bilirler ki Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi vardır. Bu çok önemli, ben hep oraya bağlıyorum. Aslında Türkiye’deki toplumsal olayları da onunla açıklayabiliriz. Temel ihtiyaçlar, ailedeki sevgi, ilgi, anne babadaki tutum ve davranışları, okul yaşantılarındaki birçok basamak eksik. Biz bu aşamada buraya gelmiş bir çocuğa hadi sen kütüphaneye çık, kitap oku diyemiyor bu alışkanlığı kazandıramıyoruz. Amacımız ilk başta bu temel eksikliklerini tamamlamak. Aile ayağının eksikliğini hep yaşıyoruz. Bu programın eğitim evinde ön hazırlık yapılarak, biraz daha çaba sarf edildiğinde uygulanabilir olduğunu düşünüyorum”. (Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K)

“Bazı öncelikler varken bu tür eğitimlerin bu önceliklerin üstüne konulması bana yanlış geliyor. Yasal olarak yapılması gerekenlerden sonra buna sıra geliyor. 1. Kademe okuma - yazma kursunda tamda okumayı kavramak üzere olan bir çocuğa vakit ayırmak yerine ben bu eğitime vakit ayırayım dediğiniz anda kıyas yapma zorunluluğu doğuyor. Elbette öncelikli olarak okuma – yazmayı tercih etmek durumunda kalıyorsunuz”. (Öğretmen, 38 yaş, E)

Eğiticiler, hazırlanan ÖPUK’un alan uzmanı tarafından uygulanmasının çocuklar için daha faydalı olacağını belirtmişlerdir. Bu düşüncenin temelinde eğiticilerin iş yoğunlukları ve sanat eğitimi etkinliklerinin de yüklerini artıracak kaygısı vardır:

Yapılan görüşmelerde eğiticiler, paketi uygulanabilir bulduklarını ancak, uygulama öncesinde mutlaka ön çalışmalar yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. Ön çalışmada paketin içeriğinde yer alan sanat eğitimi, görsel kültür ve drama konularına ilişkin kendilerine bilgi verilmesinin ve özellikle drama uygulamaları yapılmasının paketin uygulanabilirliğini kolaylaştıracağını ifade etmişlerdir.

“Kılavuzu uygulayabilmemiz için bazı çocukların eğitime hazır hale getirilmesi yani ön çalışma gerekiyor”. (Öğretmen, 38 yaş, E)

Hazırlanan ÖPÜK'ta, öncelikle eğitimcilerle yönelik etkinlikler geliştirilmiştir. Bu yolla çocuklara ulaşmak hedeflenmiştir. Bu kapsamda yapılan görüşmelerde bir eğitici, ÖPÜK'un öğretmenlere daha uygun olduğu yönünde görüş belirtmiştir.

“Bu eğitim paketi uygun ancak çocuklar için geliştirilmesi gerekiyor.”
(Öğretmen, 45 yaş, E)

“Birebir, didaktik bir öğretim yerine rol oynama, resimlerin ve görsellerin kullanılması çocuklar ve ergenler üzerinde daha etkili olabilir. Alanında uzman bir kişi tarafından doğru bir şekilde verildiğinde fayda sağlayacağını, işe yarayacağını dolayısı ile uygun olduğunu düşünüyorum.” (Öğretmen, 45 yaş, K)

Eğitimcilerle yapılan görüşmelerde çocukların erken yaşlarda örgün eğitimden ayrıldıkları saptanmıştır. Çoğunlukla alt sosyo-ekonomik gelir düzeyinden gelen çocuklar örgün eğitimden ayrılmış ve çok erken yaşlarda çalışma yaşamı ile tanışmışlardır. Çocukların eğitim seviyelerinin düşük olmasının sebepleri arasında en göze çarpan erken yaşlarda örgün eğitimden ayrılmalarıdır. Örgün eğitime devam edenler ise sorun çıkardıkları için okul ortamının dışına itilmiş ya da dışlanmışlardır.

“Bu çocuklar örgün eğitimde ötelenmiş çocuklar. Çoğunlukla öğretmenler tarafından okullarda sorun çıkardıkları için, çocuklar okula devam etmeden sınıf geçirilmiş” (Öğretmen, 45 yaş, K)

Kurumdaki çoğu çocuğun eğitim seviyeleri temel okuma – yazma düzeyindedir. Öğretmen, 45 yaş, K bu durumu çarpıcı bir biçimde belirtmektedir:

“Bize gelen çocuklar eğitim hayatlarını düzenli olarak tamamlamadıkları, ilkökul düzeyinde okuldan ayrıldıkları için çoğunun eğitimlerini kurumumuzda tamamlıyorlar. MEB'e bağlı kurumlarda yaşlılarının aldıkları sanat eğitimi derslerinden de mahrumlar.” (Öğretmen, 45 yaş, K)

Eğiticiler, yaşlıları ile kıyaslandığında bu çocuklarda bilgi ve bilinç eksikliği olduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısıyla aile ve okul ortamında sevgi ve ilgi görmeyen çocukların hazır bulunuşluk düzeylerine ilişkin kaygıların kaynağı bu olumsuz durumlardır.

“Normal bir çocuğun sahip olduğu şartlara % 89 – 90 oranında sahip değiller. Çok erken yaşta eğitimi bırakmışlar. Çoğunlukla ilkokul terk, bazıları ilkokulu bitirmişler ama öğretmen bir şekilde geçirmiş. Okuma – yazmayı tam tamamlamayan çocuklar var. Sevgi ve ilgi ortamında büyümemişler. Akraba ilişkileri konusunda deneyimli değiller. Bu çocuklar genelde aileden erken yaşta kopuş süreci yaşamışlar. Kendileri ile benzer sorunları olan ya da kendilerinden büyük yaş grubundan arkadaş grubuna dahil olmuşlar. Çocukken oynadıkları oyunları sorduğunuzda, çeşitli oyunları akıllarına getiremiyorlar. Çocukluklarına ait çok fazla anıları yok. Birçoğunun, çok erken yaşta çalışma hayatı başladıkları için, çalışma hayatı içinde örselenmişler”. (Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K)

Eğiticiler, müzenin bir uygulama ortamı olarak ÖPÜK içinde yer alması fikrini desteklemekle birlikte, çocukların müzeye ilişkin meraklarının oldukça düşük olduğu ve daha önce yapılan ziyaretlerde müze nesnesinden öğrenme yerine, sergilenen nesnenin maddi değerine ilişkin bir merak geliştirdikleri gerçeğini de paylaşmışlardır. Öğretmen, 45 yaş, E’ nin verdiği örnek çarpıcıdır:

“Anıtkabir Müzesi’ne yapılan gezide, çocuklar müze içeriğine uygun davranışlar göstermediler. Çocuklar müzede sergilenen eserlerle ilgili istismara yönelik şeyler soruyorlar. Atatürk’e ait altın tabakanın kaç para edeceği onlar için daha önemli. Hazır bulunuşlukları yeterli düzeyde olmadığı için Anıtkabir’in felsefesini, ruhunu anlamıyorlar”. (Öğretmen, 45 yaş, E)

Dolayısıyla çocukların müze gezisine hazır bulunuşluk düzeylerinde düşüklük göze çarpmaktadır ve bu durum eğitimcileri paketin uygulanması konusunda kaygılandırmaktadır. Öte yandan eğitimcilerin çocuklarda bir müze merakı oluşturmak konusunda istekli olmaları dikkat çekicidir:

“Bu çocuklar müzeye öyle bir merakla gitmiyorlar. O merakı, o duyguyu oluşturmak için çok çaba sarf ediyoruz”. (Öğretmen, 38 yaş, E)

Eğiticiler, kurumdaki çocuklarda madde bağımlılığına sıklıkla rastlandığını, madde bağımlılığının da, hafıza kaybı ve algı problemi meydana getirdiğini ifade etmişlerdir. Bu problemler ayrıca çocuklarda anlama zorluğuna sebep olmakta, eğitimlere katılımlarında engel oluşturmaktadır. Dolayısıyla madde bağımlılığı, eğitimcilerin bu

çocukların hazır bulunuşluklarına ilişkin kaygılarının en önemli gerekçeleri arasında yer almaktadır.

“Zihinsel yetenekleri de sınırlı, madde bağımlılığı nedeniyle hafıza kayıpları olduğunu da düşünüyorum. Zihinsel yeteneklerinin de dumura uğradığını düşünüyorum”. (Psikolog, 56 yaş, E)

Eğiticilerin görüşleri yoluyla elde edilen bulgular doğrultusunda, eğitimevlerinde kalan çocukların büyük çoğunluğunun eğiticiler üzerinde olumsuz bir izlenim bıraktığı düşünülmektedir.

Eğiticilere göre, kurumdaki tüm çocuklar genel olarak öğrenmeye açıktır. Örgün eğitime devam eden çocuklar içinde özellikle yükseköğrenime devam edenlerin sanat ilişkin hazır bulunuşlukların daha yüksektir.

“Örgün eğitim içinde olan, üniversiteye devam eden çocuklarımızın sanata ilişkin bakışları, bilinç düzeyleri diğerlerinden farklı” (Öğretmen, 38 yaş, E)

Yükseköğretime devam eden çocukların, devam ettikleri eğitim kurumlarında sanata eğitimi dersleri görmeleri, sosyal yaşamın içinde olmaları, aralıklı da olsa opera, müzikal, sergi gibi sanat etkinliklerine katılmaları, müzeleri eğitim amacıyla daha sık ziyaret etmeleri sebebiyle, bu çocukların hazır bulunuşluk düzeyleri diğerlerine göre daha yüksek bulunmaktadır.

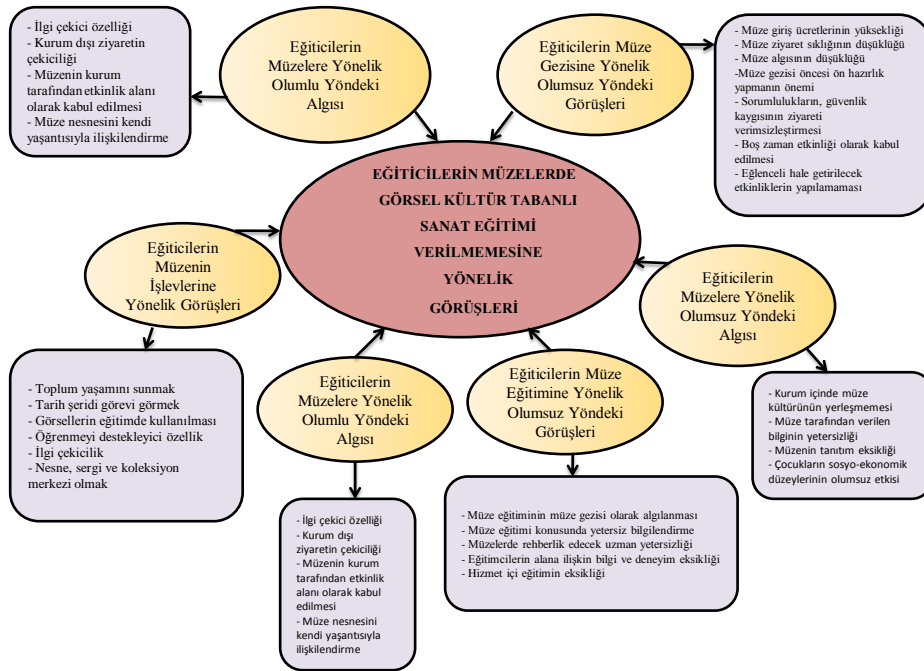
“Psikoloji ile ya da günlük yaşamla ilgili empati, öfke kontrolü gibi birtakım terimleri grup çalışmalarında öğreniyorlar. Aslında öğrenmeye açıklar... Okuyan çocuklar biraz daha bilinçliler. Bu çocukların sosyal hayatları da var. Daha önce sinemaya, tiyatroya gitmişler. Okul hayatlarında benzer faaliyetlere katılmışlar, bu sebeple hazır bulunuşlukları yüksek. Bu çocuklarla eğitim kılavuzla ilgili çalışmalar yapılabilir. (Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K)

B. Uygulamalara İlişkin Bulgular

4. 2. Eğiticilerin Müzelerde GKTSE Verilmemesine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular:

Araştırmanın dördüncü alt amacı doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla geliştirilen eğitim materyalini uygulayacağı düşünülen eğiticilerin görüşlerine yönelik bulgular elde edilmiştir. Araştırmanın dördüncü sorusu olan “Bugüne kadar çocuklara yönelik olarak sanat eğitiminde müzelerin kullanımına ilişkin herhangi bir eğitim verilmemesinin nedenini kısaca açıklar mısınız?”a alınan yanıtlar Şekil 3’te belirtilen temalar altında kategorilenmiştir.

Bulgular incelendiğinde, eğiticilerin hem olumlu hem de olumsuz yönde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Şekil 4: Eğiticilerin Müzelerde GKTSE Verilmemesine Yönelik Görüşleri

Eğitimciler, sanat eğitiminde müzelerin kullanımına ilişkin yorumda bulunmadan önce sanat eğitimi konusunu yorumlamışlardır. Sanat eğitiminin erken yaşlarda başlanmasının önemine vurgu yapılırken, kurumda kalan çocukların sanat eğitimi için ileri yaşta olmaları ve sanata ilişkin bilgileri gelişim dönemi içinde alamamalarına ilişkin kaygılar dile getirilmiştir. Aşağıdaki ifade bir eğiticinin sanat eğitiminin başlama yaşına verdiği önemi gözler önüne sermektedir:

“Sanat eğitimi okuma-yazma eğitimi gibi, belli bir yaştan sonra verildiğinde tam olarak oturtulamıyor. Yetişkinlerdeki okuma-yazma eğitimi de aynı şekilde. Sanat eğitimi de aynı şekilde, eğer daha erken, çocuktan ve yavaş yavaş, verilirse daha iyi olurdu. (Öğretmen, 45 yaş, K)

Kurumda sanat eğitimine ilişkin mevcut uygulamalarda sanat eğitiminin daha çok boş zaman etkinliği kapsamında değerlendirildiği ifade edilmiştir:

“Türkiye’de müze ziyaretleri, sanat eğitimi alabilecekleri bir yer olarak değil de boş zaman değerlendirme etkinliği olarak görülüyor. Boş zamanlarında tiyatroya, sinemaya gidenlerin oranı bile çok düşük ülkemizde. (Öğretmen, 45 yaş, K)

Eğiticiler, sanat eğitimine ilişkin yeterli bilgi birikimine sahip olmadıklarını, bu sebeple kurumda bugüne kadar sanat eğitimine ilişkin herhangi bir eğitim düzenlenmediğini de ifade etmişlerdir. Ayrıca çocuklarla gerçekleştirilecek sanat eğitimi etkinliklerinin uzman kişiler tarafından verilmesinin çocuklar için daha yararlı olacağını düşünmektedirler. Öğretmen (45 yaş, K)’ın aşağıdaki ifadesinde sanat eğitiminin kapsamlı ve ciddi bir süreç olduğunu belirtmektedir.

“Kurumdaki öğretmenler ya da çocukların sanat eğitimi konusunda hiç bilgisi yok. Bunun eğitimini almak bir yana, görselleri de hiçbir yerde görmemişler. 2-3 yılda bir müzeye gidip, hızlı hızlı dolaşıp çıkmakla sanat eğitimi olmuyor”. (Öğretmen, 45 yaş, K)

Eğitimciler çocukların yanı sıra kendilerinin de sanat eğitimi konusunda yeterli donanıma sahip olmadıklarını düşünmektedir. Ancak sanat eğitiminin öneminin ve gerekliliğinin bilinciyle hareket ettikleri de görülmektedir. Psikolog (56 yaş, E), sanat

eğitimine ilişkin bilgi ve deneyim dűzeyini kendi yaşantısından hareketle řoye açıklamıştır:

“Őrneđin Resim Heykel Műzesi gezisine ben de katılmıřtım. Orada Osman Hamdi Beyin Kaplumbađa Terbiyecisi tablosunu gűrdűk. Resimleri grupta beraber inceliyoruz. Osman Hamdi Bey’in tablosu hakkında az da olsa fikir sahibi olduđum için dikkatle incelemeye çalıřıyorum. ‘Hocam ne anlıyorsun da ne bakıyorsun, resim iřte’ dediler. Osman Hamdi Bey’in deđerli bir ressam olduđunu anlatmaya çalıřırken, çocuklar eserin deđeri ne kadardır diye sorduđumda kimisi 10 milyon eder belki diye cevaplar verdiler. Bende deđerinin çok daha fazla olduđunu sűyledim. Çocuklara gűrdűđű şeylerin sadece resimden ibaret olmadıđını, deđerli olduđunu, dűnemine tanıklık ettiđini anlatmaya çalıřtım. ... Sadece o deđil orada yine dűneminin nadide eserlerinden olan askeri ressamların da tabloları var”. (Psikolog, 56 yař, E)

Eđitimciler sanat eđitimine iliřkin hem kendilerinde hem de űđrencilerde yeterli bilincin oluřmamasına sebep olarak eđitim sistemi içinde sanat eđitimine yeterli űnemin verilmemesini ve okullarda sanata iliřkin ders saatinin azaltılmasını gűstermektedir. Buna karřılık gelir dűzeyi yűksek olan ailelerin bu açıđı űcretli kurslar ve űzel dersler yoluyla kapatmaya çalıřtıklarını da belirtmiřlerdir. Dolayısıyla kurumdaki çocukların sanat eđitimine ilgi duymamaları ve sanat eđitimini bir yűk olarak gűrmeleri dođal karřılanmaktadır. Ayrıca bu çocukların sanat eđitimini yűk olarak gűrmeleri sebebiyle açılan kurslara katılımın az olduđu ifade edilmiřtir:

“Bize gelen çocuklar eđitim hayatlarını dűzenli olarak tamamlamadıkları, ilkokul dűzeyinde okuldan ayrıldıkları için çođunun eđitimlerini kurumumuzda tamamlıyorlar. Milli Eđitim Bakanlıđı’na bađlı kurumlarda yařıtlarının aldıkları sanat eđitimi derslerinden de mahrumlar. Bazı sanat eđitimi etkinlikleri gelir dűzeyi yűksek ailelerin, kolejlerde ya da űzel sanat evlerinde çocuklar kűűk yařlardan itibaren aileleri tarafından gűnderiliyorlar. Bale, piano, műzik, resim, drama eđitimi v.b eđitimler Tűrkiye’de sadece gelir dűzeyi yűksek olan aileler tarafından çocuklara veriliyor. Hem materyaller hem de eđitimler oldukça pahalı”. (Őđretmen, 45 yař, K)

Eğitimciler çocukların en az bir sanat dalı ile ilgilenmelerini istemekte ve bu yönde çocukları yönlendirmektedirler. Bu ifade, öğretmenlerin çocukların eğitiminde sanata verdikleri değeri göstermesi bakımından önemlidir. Kurumda sanat eğitimi konusunda deneyimli personel bulunmadığı sıkça vurgulanarak, nitelikli sanat eğitimi verebilecek personele ulaşma konusunda sıkıntılar yaşandığı da dile getirilmiştir. Eğitimciler kurum içi eğitimler kapsamında sanat ve müze eğitimi çalışmalarına katılmaya istekli olduklarını belirtmektedir. Düzenlenecek hizmet içi eğitimler sonucunda, sanat eğitimi ve müze eğitimi çocuklara verilen değerler eğitiminin içinde işleyebileceklerini de vurgulamışlardır.

“Sanat eğitimi yapabilecek nitelikli kişiler olmadığı için sanat eğitimi yapamadık. İtiraf etmek gerekirse müze gezilerini götürecek başka bir yer olmadığı için yaptık” ... Sanat eğitiminin çok ciddiye alınması gerektiğini düşünüyorum. Sanat ciddi bir iş. Dolayısıyla bu kadar ciddi bir işi ancak yeterlilikleri olan insanlar verebilirler. Bizim bakanlık ve kurum olarak ne yazık ki sadece bu konuda değil pek çok konuda nitelikli insana ulaşmamız zor. Bu bizden, üniversitelerden veya sanat camiasından kaynaklanıyor olabilir. Kurumun yer olarak uzaklığından bile kaynaklanıyor olabilir. Keşke nitelikli insanlara kolay ulaşabilsek. Böyle eğitimler verilmesinden çok mutlu oluruz. Belki de sizin teziniz yayınlandıktan sonra eğitimevlerinde ya da ceza infaz kurumlarındaki insanların eğitimine ilgi artabilir”. (Psikolog, 56 yaş, E)

Çocuk eğitimevinde belli dönemlerde sanat eğitime yönelik kurslar düzenlenmektedir. Bu kursların sanat eğitimi ve kültürel etkinlikler kapsamında değerlendirildiği görülmüştür. Öğretmen (45 yaş, E)’in kurumda düzenlenen kurslara ilişkin şu bilgiyi paylaşmıştır:

“Eğitimevi’nde bugüne kadar ebru, yağlı boya resim kursları düzenlendi. Çocuklar kendilerine külfet getirecek şeylerle ilgilenmek istemiyorlar. Çocukların maalesef sanatsal kaygıları yok, açılan kurslara katılım olmuyor”. (Öğretmen, 45 yaş, K)

Açılan kurslarda ölçme ve değerlendirmeye yönelik herhangi bir çalışma yapılmadığından, kurs bitiminde sanatın çocuk üzerindeki etkisi ile ilgili herhangi bir geri bildirim alınamamış, anlamlı veriler elde edilmemiştir.

“Bu kurslarda amaçlanan çocukları kurs sürecinde oyalamaktır. Öğrendiği sanatın çocukta ne etki yarattığı üzerine herhangi bir çalışma yapılmadı. Süreç değerlendirmeye, ölçmeye yönelik herhangi bir çalışma yapılmadı”.(**Sosyal Çalışmacı, 45 yaş, K**)

Çocuklara düzenlenen kurslar sonunda katılım belgesi verildiği, bu belgelerin de çocukların işe yerleştirilmesine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Bu nedenle eğitimcilere göre, sanat eğitimi adı altında verilecek eğitimlerde çocukların işe yerleştirilme ve meslek edinmelerine yönelik kurslar düzenlenmesi ve kurs bitiminde katılım belgesi verilmesi çocukların düzenlenecek etkinliklere katılımını artıracaktır.

Aşağıda, öğretmen 38 yaş, E’ğin aşağıda katılım belgesi ile ilgili ifadesi yer almaktadır.

“Bizde sanat ya da kültürel etkinlikler kurslar adı altında veriliyor. Kurs sonunda çocuklara sertifika veriliyor”. (**Öğretmen, 38 yaş, E**)

Eğitimciler düzenlenen kurslarda halk eğitimden gelen usta öğreticilerin görev aldığını, ancak bu usta öğreticilerin zaman zaman çocuklarla iletişim kurmada zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu da açılan kurslara katılımın az olmasının nedenleri arasındadır. Ergenlerle çalışma konusunda deneyimli olan bazı usta öğreticilerin çocuklarla daha iyi iletişim kurduğu aktarılmıştır. Eğitimciler düzenlenecek kurslarda bu konuyu önemsediklerini, daha önce ergenlerle ve suça sürüklenen çocuklarla çalışmış kişileri tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

“Kuruma halk eğitimden gelen öğretmenler haftada 4-5 gün kurslar veriyorlar. Bu öğretmenler bazen suçlu ergenle çalışırken bazı zorluklar yaşıyorlar. Çocuklar düzenlenen bu kurslara devamsızlık yapıyorlar. Kurslar prosedür gereği veriliyor. Ergenlerle iletişimi iyi kuran, bildiği şeyi iyi aktarabilen öğretmenler de var”. (**Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K**)

Eğitimciler sanatın ruhu dinginleştirme özelliği sayesinde çocuklara yarar sağlayacağını ifade ederken, hazırlanan ÖPUK’un içeriğinin yaşama farklı açıdan bakmaya yönlendirdiğine ve sanat eğitiminden müze bilincini geliştirmek amacıyla da yararlanılabileceğini fark ettiklerine yönelik ifadeler kullanmışlardır.

“Sizin tezinizdeki etkinliklerde bana da değişik bir bakış açısı kazandırdı... 2-3 yılda bir müzeye gidip, hızlı hızlı dolaşıp çıkmakla sanat eğitimi olmuyor. Sanat insanın ruhunu dinlendirir, hayata farklı yönde bakmalarını sağlayan bir alan. Bu çocukların ruhlarındaki fırtınalar yüzünden huzursuzlar, sanatla ruhları dinginleştirilmediği için suça sürüklendiler. Belki hazırlanan bu kılavuz onları biraz ılımlı ve ruh sağlıklarını daha rahat hale getirebilir”. (Öğretmen, 45 yaş, K)

Çocuk eğitim evinde çocuklara yönelik olarak bugüne kadar kurslar dışında herhangi bir sanat eğitimi çalışmasına rastlanmamıştır. Sanat eğitimi kapsamında dönemlik olarak farklı müzelere geziler düzenlendiği belirlenmiştir ancak bu geziler, sanat eğitimi vermekten çok boş zaman değerlendirme ve çocukların sosyalleşmeleri amacıyla gerçekleştirilmiştir. Kurumdaki müze gezilerinin, eğitim amacı taşımaktan çok boş zaman değerlendirme amacıyla yapıldığı ifade edilmiştir. Türkiye’deki genel eğilimin bir yansımasını da eğitim evlerinin çocuklarla yaptıkları müze gezilerinde görülmektedir.

“Türkiye’de müze gezileri, sanat eğitimi alabilecekleri bir yer olarak değil de boş zaman değerlendireme etkinliği olarak görülmüyor. Boş zamanlarında tiyatroya, sinemaya gidenlerin oranı bile çok düşük ülkemizde. Türkiye’de müze kültürü yerleşmediğinden, bizim kurumumuzda da aynı durum geçerli”. (Öğretmen, 45 yaş, K)

Kurumda bugüne kadar sanat eğitimine yönelik çalışmaların kurslarla sınırlı kalmasının, farklı eğitimlerin verilmemesinin sebepleri arasında kurumda sanat eğitimine yönelik yöntem ve tekniklerin bilinmiyor olması da yer almaktadır. Çocukların bireysel olarak sanatın çeşitli dallarına yöneldikleri ancak böyle bir eğitimin verilebilmesi için gerekli hazırlıkların yapılmaması, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğinin sağlanmaması da sebepler arasındadır. Hazırlanan ÖPUK’un, müze eğitimi etkinlikleri v.b çalışmalar ile müzelerin eğitim amacıyla kullanımının yaygınlaşmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşüncüyü destekleyen eğitimci ifadelerine rastlanmıştır:

“Sanat eğitimi kavramı çok geniş bir kavram. Sanat çalışmaları ile ilgili kullanabilecek alanların neler olduğunun bilincine varılması bile eğitimidir. Herkes bulunduğu yerde, hangi olanakları kullanacak? Bu çevrede böyle ama Kırşehir, Kütahya nasıl? Neler yapılabilir? Bu konuda bir eğitim verilebilir kitapçık ya da bir eğitim materyeli hazırlanabilir. Asıl amaç sanata ilgisi olan, ancak nereden başlayacağını bilmeyenler için sanatın her alanı hakkında bilgi sahibi ol demektense, sanatı kullanabilme, sanata yönlenebileceği yerler, bilgi alabileceği, kendini geliştirebileceği yerlere yönlendirmek daha faydalı olacaktır. Kurumda sanata ilişkin bireysel yönelimler olabiliyor. Bu altyapıyı sağlamak için bir eğitim olmalı. Bunun sebebi belki ihtiyaç belirlenerek talep olmadı. 9 yıldır çalışıyorum, talep eden hiç kimse olmadı. Bakanlıklar bu konu ile ilgili, üniversitelerin akla düşürmesi, bilimsel bir alt yapıyı hazırlamak için işbirliği ile hareket edebilirler. Böyle bir olanak sağlansaydı olumlu bakabilirdim”.
(Öğretmen, 38 yaş, E)

“Bizlerin de bu tarz bir eğitime tabi tutulmamamız bunun nedenlerinden birisidir. Burada görevli uzmanlar ve öğretmenler kendi bilgilerini çocuklara aktarıyor. Bizim de sanat eğitiminde donanımımız, deneyimimiz yoktu. Bilgimiz olmadığından hevesimiz de yoktu. Bu yüzden hiç denemedik”.
(Sosyal Çalışmacı, 45 yaş, K)

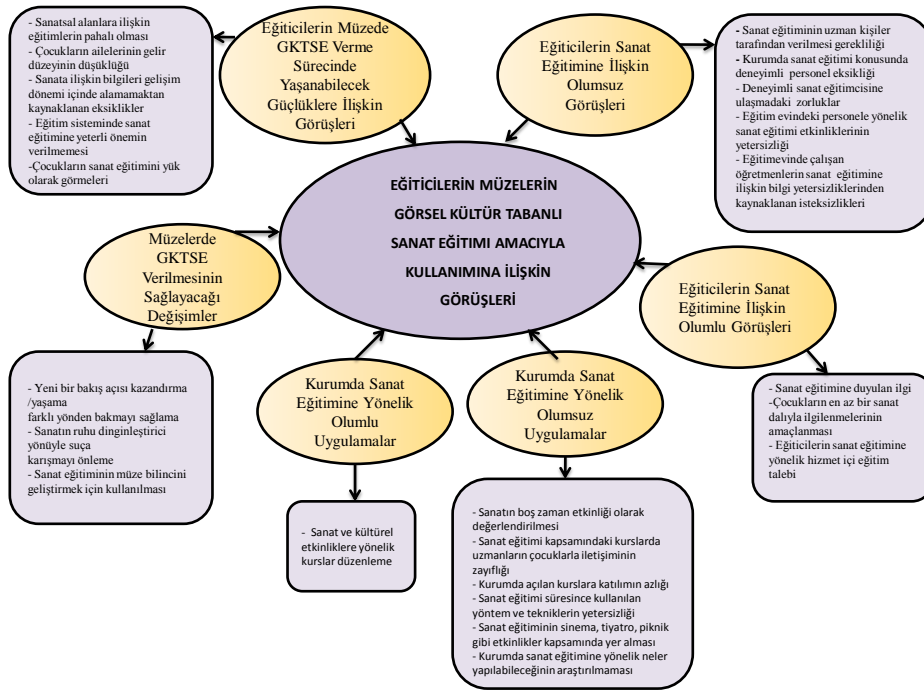
Müze gezisi, kurum dışına yapılan etkinlikler kapsamındadır. Bu geziler eğitim amacı taşımaktan çok çocukların morallerini yükseltmek için planlanmaktadır. Eğiticiler, müze gezilerinin önemli amaçlarından birinin de çocukların sosyalleşmesi ve genel kültür kazanması olduğunu ifade etmişlerdir.

“Eğitimevi’nde yapılan müze gezisi ayda 1 ya da 2 ayda bir yapılan bir faaliyet. Çocukları müzelerin yanı sıra sinemaya, tiyatroya ve pikniğe de götürüyoruz. İhtiyaçlar belirlenerek, ona göre gidilecek yeri belirliyoruz. Müze gezilerini moral- motivasyon için yapıyoruz. Tarihlerini ve kültürlerini de öğrenmelerini istiyoruz. Bu faaliyetlerle, sanat eğitiminden çok çocukların sosyalleşmelerini amaçlıyoruz”.
(Öğretmen, 45 yaş, E)

C. Becerilere İlişkin Bulgular

4.3 Eğitimcilerin Müzelerin GKTSE Amacıyla Kullanımına İlişkin Görüşlerine Yönelik Kodlar, Temalar ve Alt Temalar

Dördüncü soruya ilişkin ifadeler analiz edilirken “müze” temasının ayrıntılı olarak ele alındığı ve müzeye ilişkin çok sayıda görüş bildirildiği görülmüştür. Dolayısıyla, eğitimcilerin müzeyle ilgili ifadeleri ayrı bir kategori altında Şekil 4’te belirtilmiştir.

Şekil 5: Eğitimcilerin Müzelerin GKTSE Amacıyla Kullanımına İlişkin Görüşleri

Müzeye ilişkin ifadelerden yola çıkılarak oluşturulan temalardan biri müzenin işlevidir. Eğitimcilere göre müze, toplum yaşamını sunmakta ve bir tarih şeridi görevi görmektedir. Bununla birlikte koleksiyonlarında yer alan nesnelere ve çeşitli sergiler kapsamında sunduğu görsellik bakımından müze önemli bir kurumdur. Bu görsellik öğrenmeyi destekleyici özellikleri içermektedir. Müzenin zengin koleksiyonu ve müzedeki uyaranlar yaratıcı düşünme becerisini geliştirmektedir. Dolayısıyla müzenin çocuklar için ilgi çekici bir ortam olabileceği eğitimevindeki eğitimciler tarafından da ifade edilmektedir. Örneğin, öğretmen (45 yaş, K)’ın, müzenin postmodern eğitim anlayışı kapsamında görselleri kullanmasını olumlu karşıladığı ve bu görüşü şöyle ifade ettiği görülmektedir:

“Sizin hazırladığınız kılavuz her iki gruba da hitap ediyor. Postmodern eğitim anlayışı benimsenmiş çalışmanızda. Bu eğitimi anlayabilmek için belli bir zekâ düzeyinin üstünde olmak lazım. Bu yönüyle o grupta yer alan çocuklara hitap ediyor. Müzeye gittiğinde, oradaki mesajı anlamadığı durumlarda görsel onu destekleyecektir. O açıdan uygun olduğunu düşünüyorum”. (Öğretmen 1, 45 yaş, K)

Sosyal çalışmacı (41 yaş, K) ise, kılavuzun çocuklarla uygulanmasının kılavuzda kullanılması önerilen Etnografya Müzesi’nde koleksiyonlar ve nesnelere üzerinden konuşmalar ve tartışmalar yapılmasına yani görsel kültür etkinlikleri yapılmasına destek vermektedir.

“Çocuklar kendi yörelerindeki gelenek – görenekten yola çıkarak kılavuzdaki gibi müzede görsel malzemelerin üzerinde konuşarak çalışmalar yapılabilir. Bunun için bu bilgiye sahip, ilk görüşte onlara farklı gelecek, soru sorduklarında bu bilgiye sahip, açıklama yapabilen, onları yönlendirebilecek ve aynı zamanda onların kültürlerini de tanıyan bir rehber ihtiyacı var. Bu durum öğretmenin rolünü biraz aşıyor. Bende müze gezerken bilinçli bir müze ziyaretçisi değilim. Neye nasıl baktığımı bilmiyorum. Müze sergisinde eğer özel hayatımla ilgili bir şey varsa, bu benim dikkatimi çekiyor”. (Sosyal Çalışmacı, 41 ya, K)

Müzeye ilişkin ifadelerden yola çıkılarak oluşturulan ikinci tema “müze algısı”dır. Eğitimevindeki eğitimcilerle yapılan görüşmelerde, eğitimcilerin ve çocukların müze algısına ilişkin ifadeler sıkça rastlanmaktadır. Eğitimciler Türkiye’de müze kültürünün yerleşmediğini vurgulayarak, çocukların müzeye ilişkin ilgisizliklerinde bunun önemli bir etkisi olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte eğitimciler göre çocukların sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olması da müze algısını olumsuz yönde etkilemektedir.

“Türkiye’de müze kültürü yerleşmediğinden, bizim kurumumuzda da aynı durum geçerli. Çocukları dışarıda top oynamaya ya da tiyatroya götürmeyi tercih ettik. Ama dönüşte tiyatrodan neler öğrendiniz gibi sorular sorularak sığ şeyler yapıldı. Hem bizde hem de devlet okullarında bu kültür yerleşmediği için durum böyle. Müze ziyaretleri bu alttan gelen bir kültür olmalı, ailenin ya da çevrenin yaşam tarzı olmalı. Müze ziyaretleri belli zamanlarda gezilen yerler olarak

kalmış. Gittiğinde, gezdiğinde bir şey anlamayan insanların da sayısı oldukça fazladır". (Öğretmen, 45 yaş, K)

"Bizim çocuklarımız alt kültürden gelen çocuklar olduğu için sosyo-ekonomik düzeyleri düşük olan çocuklar. Müze bir yana belki hayatlarında tiyatro, sinemaya hiç gitmemiş ve bunlarla ilk kez eğitimevinde tanışmış çocuklarımız da var... Çocukların farklılık gösteren yaş, gelişim, farkındalık ve eğitim düzeyi de bu sebepler arasında sayılabilir. Aralarında daha önce hiç müze görmeyen çocuklar olduğunu biliyoruz. Geldikleri sosyo – ekonomik düzey, kültürel altyapıları da bu sebepler arasında yer almaktadır" (Psikolog, 25 yaş, K)

Eğiticiler, kurum dışına yapılan gezilerin çocuklar tarafından ilgi çekici bulunduğunu ve bu durumun çocukları olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Kurumun müzeye ilişkin algısı değerlendirildiğinde, müzenin etkinlik alanlarından biri olarak kabul edildiği görülmüştür. Bu müzeler arasında Ankara'daki Türk Hava Kurumu Müzesi, MTA Doğa Tarihi Müzesi, Etnografya Müzesi ve Anıtkabir Müzesi yer almaktadır. Bu geziler ayda bir ya da iki ayda bir yapılmaktadır.

"Çocuklarla kurum dışı gezilerimiz önemli bir yer kapsıyor, müzeler de bunlardan biri. Türk Hava Kurumu Müzesi, MTA Doğa Tarihi Müzesi, Etnografya Müzesi ve Anıtkabir Müzesi'ne çocuklarla ziyaretler yapıyoruz. Bu anlamda müzeleri eğitime katmaya çalışıyoruz". (Öğretmen, 38 yaş, E)

"Çocuklarla Anıtkabir, MTA ve Etnografya Müzesi ziyaretleri ilgilerini çekiyor. Çocuk kurum dışına çıkıyor, değişik bir yer görüyor. Bu çocuklar aileleri ile birlikte nitelikli vakit geçirmemiş. Bu ziyaretlerde amaç yeni şeyler öğrenmekten çok, kurum dışına çıkıp vakit geçirmek". (Öğretmen, 45 yaş, E)

"En azından müzenin ne olduğunu biliyorlar ama şunu diyemem. Bu çocukların algısında gidilecek yerin neresi olduğundan çok dışarı çıkmak daha öncelikli yer tutuyor. Yeter ki dışarıda değişik insanlar göreyim ve bu kurumdan çıkayım. Bu yüzden müzede yeni şeyler görüyorum diye değil, yaşasın dışarı çıktım şeklinde algılıyorlar". (Sosyal Çalışmacı, 45 yaş, K)

"Eğitim evinde yapılan müze gezisi ayda bir ya da iki ayda bir yapılan bir faaliyet. Çocukları müzelerin yanı sıra sinemaya, tiyatroya ve pikniğe de

götürüyoruz. İhtiyaçlar belirlenerek, ona göre gidilecek yeri belirliyoruz”.
(**Öğretmen, 45 yaş, E**)

Eğiticilere göre, çocukların müzeye ilişkin algılarının olumlu hale gelebilmesi için müze nesnesiyle kendi yaşantıları arasında bağ kurmaları gerekmektedir. Psikolog (56 yaş, E) bu durumun önemini şöyle ifade etmiştir:

“Çocukları Rahmi Koç Müzesi’ne götürdük, çocuklar o müzeyi kendilerine daha yakın buldular. Eserler onlara daha tanıdık geldi”. (**Psikolog, 56 yaş, E**)

Psikolog (25 yaş, K) bu duruma örnek vererek benzer yorumlarda bulunmuştur:

“Müzenin sahip olduğu görsel malzemelerden yararlanmak tabii ki etkili olur ancak konu onları cezbeder mi bilemiyorum. Çocukların hayatları ile bağlantılı konular seçildiği için biraz ön çalışma ve sabra ihtiyaç var gibi gözüküyor”. (**Psikolog, 25 yaş, K**)

Müzeye ilişkin ifadelerden hareketle oluşturulan temalardan bir diğeri de “müze gezileri”dir. Eğiticiler, müze gezileri sırasında müze tarafından sunulan bilgilerin yetersiz olduğundan ya da ziyaretçilerin gelişim düzeylerine uygun olmadığından şikâyetçidir. Bununla birlikte uzmanlar bazı müzelerde tanıtım konusunda eksiklikler olduğunu ve bu durumun işlerini zorlaştırdığını da vurgulamıştır. Bu görüşlerini daha önce gerçekleştirdikleri müze gezilerinden örnekler vererek paylaşmışlardır. Dolayısıyla eğiticiler hem gezilerde hem de müzedeki eğitim sürecinde müzeyi anlatacak uzman bir rehberin etkinliği verimli hale getireceğini belirtmektedir.

“Türkiye’de en fazla gezilen açık hava müzesinin Çanakkale olduğunu biliyorum. Silahlar, siperler, savaşın yapıldığı alanlar ziyaret ediliyor. Oraya ilişkin yeterli bilinçlendirme yapılmış durumda. Kültüre ilişkin her olay Çanakkale, gibi zaman olarak değil de olay olarak işlense daha iyi olurdu. Müzelerde bütünlük var. O dönemin paraları, o dönemin yaşantısı. Bunun yerine o dönemde olmuş ilginç bir olay canlandırılrsa, müzeye girince o olaydan bir sahne karşımıza gelse çocuğun daha çok ilgisini çeker diye düşünüyorum. Sizin tezinizdeki etkinliklerde bana değişik bir bakış açısı kazandırdı. Bizimde alttan gelen müze kültürü, müze eğitimine ilişkin bilgisi olmadığından yalnızca özel olarak ilgisi olanlar ön

hazırlık yaparak öğrencilere anlatıyorlar. Bu konuda bir farkındalık kazanılması gerekiyor". (Öğretmen, 45 yaş, K)

"Müze gezisinin çok yaygın olmadığını düşünüyorum. Ben bile çok fazla müze gezmiş değilim. Bunun sebepleri var belki, geçerli sebepler midir tartışılır. Bu sebeplerde müzelere giriş fiyatlarının da etkisi olduğunu düşünüyorum". (Psikolog, 56 yaş, E)

"Devlet okullarında müze eğitimi ne kadar veriliyor bilemiyorum. Çocuklarla Anıtkabir Müzesi gezimizde, müzeye uygun davranışlar göstermediler. Çocuklar müzede sergilenen eserlerle ilgili istismara yönelik şeyler soruyorlar. Atatürk'e ait altın tabakanın kaç para edeceği onlar için daha önemli. Hazır bulunuşlukları yeterli düzeyde olmadığı için Anıtkabir'in felsefesini, ruhunu anlamıyorlar". (Öğretmen, 45 yaş, E)

"Müzeler ve sanat eğitimi konularının çocukları pek fazla çekmemesi bunun sebeplerinden birisi olabilir. Onun dışında kurumda çocuklarla yapılan müze ziyaretlerinde bu teknikler kullanılmış mı bilemiyorum. Sadece müze gezisi yapılmış. Yapılan gezi etkinliğine drama ve görsel öğeler katılmadığı için yani onlar için eğlenceli hale getirilmediği için olabilir. Çocuklar oynarken, eğlenirken öğrenen varlıklardır. Çocuklarla müzeye gittiğimizde, onlara sergilemeden bu nesne şudur, bu nesne budur şeklinde bilgilendirip çıkmak sıkıcı olabilir. Bu gezilerde görsellerin oyunların kullanılmaması, gezinin zevkli bir hale getirilmeden ziyaretin yapılmaya çalışılması bunun sebepleri arasında sayılabilir." (Psikolog, 25 yaş, K)

Yapılan görüşmeler çözümlenirken, Etnografya Müzesi'ne ilişkin çok sayıda görüş bildirildiği görülmüştür. Eğiticiler, Etnografya Müzesi'nin duyuşsal ve görsel zekâya seslenen bir içeriği sahip olduğunu belirtmişlerdir.

"Etnografya Müzesi hem duyuşsal hem de görsel zekâya hitap eden bir yapıya sahip. Müze nesnelere bu ikisini de kapsıyor ve pek çok dönemi içine alıyor. Her kültürden gelen çocuğa hitap eden içeriğe sahip, geniş bir yelpazeyi kapsıyor. Geçmiş günümüze yansıtan bir müze".(Öğretmen, 45 yaş, K)

Eğitmciler, geçmişten günümüze geleneklerdeki değişimi yansıtan müze içeriğinin, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelen çocukların eğitime katılımlarında kolaylık sağlayacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca Etnografya Müzesi'nin koleksiyon içeriğinin çocuklara tanıdık geleceğini düşünmekte ve bu nedenle bu müzede eğitim yapılmasının verimli olacağını da aşağıdaki biçimde ifade etmişlerdir.

“Çocuklar için sanat müzesi ile başlamak yerine Etnografya Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi gibi müzelerde onları kültürle tanıştırap, daha sonra sanat müzesine gitmek daha etkili olabilir. Etnografya Müzesi imgelem çalışmalarının yapılabilmesine olanak sağlayan eserleri barındıran bir müze”. (Psikolog, 56 yaş, E)

“Etnografya Müzesi'nin içeriğinden hareketle hiç beklenmedik şeyler de çikabilir. Burada Türkiye'nin dört bir yanından çocuklar var. Bu çocukların geldikleri yerlerin çeşitliliği bize kültürel bir mozaikte sunuyor”.(Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K)

“Çocuk Eğitimevi'ne, Türkiye'nin 7 farklı bölgesinden çocuklar geliyor. Dil, inaniş, yeme – içme, giyim, müzik kültürünü içeren yedi farklı kültür demektir bu. Kültürel unsurları barındırdığı için dikkat çekici olabilir. Anadolu Medeniyetleri Müzesi seçilmiş olsaydı, çocuk Hitit'leri bilmediği için sıkılabilirdi. Etnografya müzesindeki eserlerin dönemleri çocukların televizyondan, okuldan daha aşına oldukları dönemler. Kültürün işin içine girmesinin etkili olduğunu düşünüyorum”. (Psikolog, 25 yaş, K)

Eğitciler, müze gezileri sırasında hem müzenin bilgi panoları, yapıt etiketleri ve müze rehberleri tarafından verilen bilginin, hem de kendilerinin gidilecek müze hakkında bilgilerinin yeterli olmadığını vurgulamaktadır. Müze gezilerine müze eğitimi konusunda deneyimli, çocukların yaş ve gelişim düzeylerini bilen bir uzmanın eşlik etmesi katılımcılara merakla izleyecekleri bir deneyim sunacaktır. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Eğitim birimi çocuklara yönelik çalışmaları önemsemektedir. Çocuklarla birlikte yapılacak etkinliklerde gidilecek kurumla ilgili gerekli izinlerin alınması ve ulaşım konusunda her türlü kolaylığı sağlamaktadır.

“Müzeleri gezisi kapsamında çocuklarla Anıtkabir Müzesi’ne gittik. Tarih mezunu infaz koruma memuru arkadaşımız gezi öncesi ön çalışma yaptı. Müzelerdeki rehberler daha teknik şeyler anlatıyorlar. Bizden birisinin, çocuklara uygun anlatmasını istedik. Aslanlı yol ve kulelerden başlayarak bize Anıtkabir ve müzeyi gezdirdi. Gezi sonrasında bilgi yarışmaları yaparız. Bilgi yarışmasında müze gezisi ile ilgili birkaç tane soru koydum. Müze gezisi değerlendirmeleri bir sınav şeklinde değil de farklı yollarla yapılabilir. Gezi öncesi küçükte olsa bir ödül konduğunda, geziye ilgilerini arttıracaklarını düşünüyorum. Hedefleri olunca ilgileri daha da artıyor”. (Öğretmen, 38 yaş, E)

“Çocuklarla yapılan etkinliklerde genel müdürlüğümüz her türlü kolaylığı sağlıyor. Bu etkinliklere bizde çocuklarla gidiyoruz ama en fazla yaptığımız şey müzede yazan tanıtım bilgilerini çocuğa aktarmak. Alan uzmanı ile böyle bir etkinliğe katılmak çok daha etkili olacaktır. Hem çocukların aldıkları keyif farklı olur hem de öğrenme düzeyleri de çok farklı olur. Doğru kişiler, doğru zamanda, doğru yöntemlerle müze eğitimi verdiğinde faydalı olabilir diye düşünüyorum” (Psikolog, 25 yaş, K)

Bulgular, eğitimcilerde müze bilincinin gelişmediği ve müzelerde eğitimin çocukların eğitiminde kullanımı algısının yerleşmediğini ortaya koymaktadır. Müzeler, kurum dışına yapılan etkinliklerde alternatif bir ortam olarak görülmekte ve müze gezileri çoğunlukla boş zaman değerlendirme etkinliği olarak kabul edilmektedir. Çocuklar moral – motivasyon kazandırmak amacıyla müzeye götürülmektedir. Eğitimciler çocukların sorumluluklarının kendilerinde olması sebebiyle güvenlik kaygısı da yaşadıklarını, bunun geziyi verimsiz hale getirdiğini ifade etmişlerdir.

“Çocukları müzelere götürdüğümüzde tüm çocuklar etkinliğe katıldı mı, sağ salım getirip götürdüm mü kaygılarından zevkli bir etkinliğe dönüşmedi”. (Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K)

Müze ziyaret sıklığını düşüren sebepler arasında giriş ücretlerinin yüksekliğinin de olduğu düşünülmektedir. Müze gezisinin eğlenceli hale getirilecek etkinlikler ve müze gezisi öncesi ön hazırlık yapılmaması da etkenler arasında yer almaktadır.

“Müzeler ve sanat eğitimi konularının çocukları pek fazla çekmemesi bunun sebeplerinden birisi olabilir. Onun dışında kurumda çocuklarla yapılan müze ziyaretlerinde bu teknikler kullanılmış mı bilemiyorum. Sadece müze gezisi yapılmış. Yapılan gezi etkinliğine drama ve görsel öğeler katılmadığı için yani onlar için eğlenceli hale getirilmediği için olabilir. Çocuklar oynarken, eğlenirken öğrenen varlıklardır. Çocuklarla müzeye gittiğimizde, onlara sergilemeden bu nesne şudur, bu nesne budur şeklinde bilgilendirip çıkmak sıkıcı olabilir. Bu gezilerde görsellerin oyunların kullanılmaması, gezinin zevkli bir hale getirilmeden ziyaretin yapılmaya çalışılması bunun sebepleri arasında sayılabilir” ...“Çocuklarla yapılan etkinliklerde genel müdürlüğümüz her türlü kolaylığı sağlıyor. Bu etkinliklere bizde çocuklarla gidiyoruz ama en fazla yaptığımız şey müzede yazan tanıtım bilgilerini çocuğa aktarmak. Alan uzmanı ile böyle bir etkinliğe katılmak çok daha etkili olacaktır. Hem çocukların aldıkları keyif farklı olur hem de öğrenme düzeyleri de çok farklı olur”. (Psikolog, 25 yaş, K)

Eğitim evinde görevli eğitimcilerle yapılan görüşmelerde, müze eğitimine ilişkin farklı ifadelere de rastlanmaktadır. Müze eğitimi konusunda bilgilendirme yapılmadığı, hizmet içi eğitimlerin verilmediği, bu sebeple alana ilişkin bilgi ve deneyim eksiklikleri olduğu vurgulanmıştır. Eğitimciler müze eğitiminin yalnızca müze gezisi yapmak olarak algılandığını düşünmektedir. Diğer taraftan Öğretmen (38 yaş, E), hazırlanan eğitim paketinin ilgisini çektiğini, ileriki tarihlerde yapılacak müze gezilerinde pakette yer alan yöntem ve tekniklerden yararlanacağını vurgulamıştır.

“Kılavuzun içeriğini inceledikten sonra şu yargı gelişti. Kurumda kalan çocukların müzede başlarında durarak götürüyoruz. Gittikleri yerlerden bir şeyler öğrensinler, bir şeyler kapsınlar diye özen gösteriyoruz. Anlatıyoruz, yanımıza çağırarak konuşuyoruz, açıkçası bunu yaparken de biraz zorlanıyoruz. Bu çocuklar müzeye öyle bir merakla gitmiyorlar. O merakı, o duyguyu oluşturmak için çaba sarf ediyoruz. Bizim çocuklar Anıtkabir Müzesi gezisinde Atatürk'ün altın tablasının ne kadar olduğunu, sergi bölümünün açılıp - açılmayacağını merak ediyorlar. Gezinin gidişatı çok farklı olabiliyor. Milli Eğitime bağlı okullardaki çocuklar bunu merak etmezler. Kılavuzda yer alan uygulamaları, o atmosferi oluşturma, gerekli koşulları sağlama anlamında müzede nasıl yapacağız kuşkusunu oluşturdu. Çocukların buldukları durum

itibariyle biraz daha çaba sarf edilmesi gerektiğini düşünüyorum”. (**Öğretmen, 38 yaş, E**)

“Eğitimevi’nde müze bir etkinlik alanı olarak yer alıyor. Eğitim alanında içerik ve uygulama olarak uygun. Eğitimcinin eline farklı bir eğitim aracı veriyor. Müze eğitimi kapsamında müzenin verdiği mesajı bu etkinliğin içine yedirebiliriz. Bu çocuklar örgün eğitimde ötelenmiş çocuklar. Çoğunlukla öğretmenler tarafından okullarda sorun çıkardıkları için, çocuklar okula devam etmeden sınıf geçirilmiş. Kurumda çalışan uzmanlar aldıkları eğitim dışında bir alanla ilk kez karşılaştı. Çocuklarla Anıtkabir, MTA ve Etnografya Müzesi gezileri ilgilerini çekiyor. Çocuk kurum dışına çıkıyor, değişik bir yer görüyor. Bu çocuklar aileleri ile birlikte nitelikli vakit geçirmemiş. Bu gezilerde amaç yeni şeyler öğrenmekten çok, kurum dışına çıkıp vakit geçirmek”. (**Öğretmen, 45 yaş, E**)

“Kurumda çocuklarla yapılan müze ziyaretlerinde bu teknikler kullanılmış mı bilemiyorum. Sadece müze gezisi yapılmış. Yapılan gezi etkinliğine drama ve görsel öğeler katılmadığı için yani onlar için eğlenceli hale getirilmediği için olabilir. Çocuklar oynarken, eğlenirken öğrenen varlıklardır. Çocuklarla müzeye gittiğimizde, onlara sergilemeden bu nesne şudur, bu nesne budur şeklinde bilgilendirip çıkmak sıkıcı olabilir. Bu gezilerde görsellerin oyunların kullanılmaması, gezinin zevkli bir hale getirilmeden ziyaretin yapılmaya çalışılması bunun sebepleri arasında sayılabilir”. (**Psikolog, 25 yaş, K**)

“Kılavuz benim ilgimi çekti. Müzeleri ziyareti kapsamında çocuklarla Anıtkabir Müzesine tarih mezunu infaz koruma memuru arkadaşımız ön çalışma yaptı. Müzelerdeki rehberler daha teknik şeyler anlatıyorlar. Bizden birisinin, çocuklara uygun anlatmasını istedik. Aslanlı yol ve kulelerden başlayarak bize Anıtkabir ve müzeyi gezdirdi. Gezi sonrasında bilgi yarışmaları yaparız. Bilgi yarışmasında müze gezisi ile ilgili birkaç tane soru koydum. Müze gezisi değerlendirmeleri bir sınav şeklinde değil de farklı yollarla yapılabilir. Gezi öncesi küçükte olsa bir ödül konduğunda, geziye ilgilerini arttıracığını düşünüyorum. Hedefleri olunca ilgileri daha da artıyor”. (**Öğretmen, 38 yaş, E**)

“Sanatsal gelişim ve müze eğitimi konularında uzmanlar tarafından ayda bir kez öğretmenlere yönelik eğitimler düzenlense, bizde çocuklara verdiğimiz değerler eğitiminde buna yer verebiliriz”. (Öğretmen, 45 yaş, E)

Araştırmada eğitimcilerden, araştırmanın ana konusu olan görsel kültür kavramına ilişkin kendi tanımlarını yapmaları istenmiştir. Yapılan analizlerde dört eğitimcinin görsel kültürle ilgili ifadelerine rastlanmıştır. Bu ifadelerden hareketle eğitimcilerin görsel kültürle ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olmadıkları görülmektedir. Görsel Kültüre ilişkin yeterli sayıda yanıt alınmadığı için “görsel kültür” başlığı altında ayrı bir tema ve betimlemeler çizelgesi oluşturulamamıştır.

Eğitimciler görsel kültür eğitiminde, görsel materyallerin eğitimi destekleyici özelliğini vurgulamışlardır.

“Kültürel değişim ve gelişimi öğrencilere anlatım tekniği ile aktarmak oldukça zor. Kültür kavramı içine aile, gelenek, din, ekonomi vb her şeyin birbiriyle etkileşimidir. Görsel kültürde o dönemlerden kalan her şeyin görmeye dayalı olarak ele alınması, bugüne taşınabilmesidir. Sadece yazılı aktarma değil, görsel öğelerle, zihinde canlandırma yoluyla anlatılmasıdır”. (Öğretmen, 38 yaş, E)

Eğiticilerle yapılan görüşmelerde görsel kültüre ilişkin altyapı eksikliğinden söz edilmektedir. Bu eksiklik sebebiyle eğitimciler, çocukların müze iletilisini görsel materyallerle anlamlandırmasında yaşanacak zorluklara ilişkin kaygılarını dile getirmişlerdir. Kültürel ilişkilendirilen olguların, görme odaklı olarak ele alınmasına yönelik ifadeler rastlanmıştır.

“Biz çocukları müze ziyaretlerine götürüyoruz. Kılavuzu okuduğumda gördüğüm kadarıyla, çocuk müze gezisinde bir eser görüyor. Örneğin bir litya parası gördüğünde imgelem yoluyla para ile ilgili düşüncelerini soruyorsunuz. Bu konuda okuma-yazma bilmeyen bir çocuk bile gördüğü nesnenin kendinde neler uyandırdığına ilişkin bir şeyler söyleyebilir. Bize en çok sorulan sorular; hocam bu kaç para eder, kim yapmış, üzerinden kaç yıl geçmiş, kaç yıl önce yapılmış. Para üzerinden paranın önemli bir değişim aracı olduğunu kavrayabilir. Paranın binlerce yıl önce yaşamış toplulukların da kullandığını kısaca paranın önemli bir şey olduğu kavramını da geliştirebilir”. (Psikolog, 56 yaş, E)

“Müzedede nesnelere, sergiler, koleksiyonların sergilendiği yerdir. Bu yolla mesajları bize iletirler... Kendi yörelerindeki gelenek – görenekten yola çıkarak kılavuzdaki gibi müzedeki görsel malzemelerin üzerinde konuşarak çalışmalar yapılabilir”. (Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K)

“Kültür kavramı içine aile, gelenek, din, ekonomi v.b her şeyin birbiriyle etkileşimidir. Görsel kültürde o dönemlerden kalan her şeyin görmeye dayalı olarak ele alınması, bugüne taşınabilmesidir. Sadece yazılı aktarma değil, görsel öğelerle, zihinde canlandırma yoluyla anlatılmasıdır”. (Sosyal Çalışmacı, 45 yaş, K)

Görüşme yapılan eğitimciler günümüzde görmeye, seyretmeye dayalı bir kültüre doğru kayma olduğunu farkındadır ve bunun müze aracılığıyla çalışılması gerektiğinin önemini vurgulamışlardır.

“Müzedede nesnelere, sergiler, koleksiyonların sergilendiği yerdir. Bu yolla mesajları bize iletirler. Şimdiki nesil görerek öğreniyor, internet, TV, kitaplar v.b. Oyuncaklar bile daha çok görme duyusuna hitap ediyor. Eğitim sistemimizde sanat eğitimini oturtturabildiğimizi düşünmüyorum. Ancak ailenin mesleğinden, hobilerinden dolayı özel bir ilgisi varsa ve sanatın bir dalı ile uğraşıyorsa belki çocuk bunu görerek taklit ediyor ya da ona yansıyor” (Sosyal Çalışmacı, 41 yaş, K)

Öğrencilerin medyayı doğru okumalarına katkı sağlamak amacıyla 2006 – 2007 öğretim yılında medya okuryazarlığı dersi uygulamaya konmuştur. Bu ders yoluyla çocukların görselleri anlamlandırması amaçlanmaktadır. Öte yandan eğitimeindeki eğitimciler bu dersin alan uzmanları tarafından verilmediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sebeple görsel kültüre ilişkin altyapı eksikliği uzmanların ifadelerinde açık biçimde vurgulanmaktadır.

“Devlet okullarında görsel kültürle ilişkili olarak verilen medya okuryazarlığı dersini veren pek çok farklı branştan, gerekli altyapısı olmayan öğretmenler tarafından verildiğinden eksiklikler olduğunu düşünüyorum”. (Öğretmen, 45 yaş, K)

4.4 Tartışma

Araştırmada izlenen yöntem sonucunda ulaşılan bulgular ve yorumlar, kuramsal çerçevede tartışılan yer alan bilgiler ve diğer araştırmalardan elde edilen bulgular çerçevesinde tartışılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada eğiticiler yoluyla çocuklara ulaşılmak istenmiştir. Her ne kadar bu eğiticiler sanat eğitimi ya da müze eğitimi uzmanı olmasalar da, çocukları iyi tanıdıkları düşünüldüğünden, çocuklarla gerçekleştirilecek görsel kültür tabanlı müze eğitimi etkinliğinde eğiticilerin kullanması amacıyla nasıl bir eğitim materyali geliştirileceğine ilişkin çocukların düzeyleri ile ilgili dönüt verebilecekleri düşünülmüştür.

Kurumda görevli eğiticiler yoluyla, çocuk eğitimevlerinde kalan çocukların sanat eğitimi ve görsel kültürle ilgili olarak daha önceden bilgi ve deneyim edinip edinmediklerinin belirlenmesi amacıyla nitel analiz yöntemleri kullanılarak bir araştırma yapılmıştır. Eğitim uzmanlarının alana ilişkin yeterlilikleri ve müzelerde verilecek görsel kültür tabanlı eğitimin nasıl olacağı, çocuk eğitimevlerinde uygulanan programın nasıl oluşturulduğu ve eğiticilerin programa katkı sağlayıp sağlamadıkları, çocuklara yönelik olarak görsel kültür tabanlı müze eğitiminde kullanılacak nasıl bir eğitim materyali geliştirileceği ve geliştirilen eğitim materyaline ilişkin eğiticilerin görüşlerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulguların yorumlanması ve tartışılması çalışmaya derinlik kazandıracaktır. Alan yazın taraması ve konu ile ilgili diğer çalışmalar sonucu elde edilen veriler, eğitimevlerinde daha önce böyle bir çalışmanın yapılmadığını ortaya koymaktadır. Araştırmanın ilk aşamasında Adalet Bakanlığı yetkilileriyle yapılan görüşmelerde geliştirilecek kılavuza ve uygulamaya ilişkin gerekli izinlerin verileceği, her türlü kolaylığın sağlanacağı yönünde güvence verilmesine rağmen, uygulama aşamasına gelindiğinde bakanlık yetkililerinde tereddütler oluşmuş ve uygulama izni alınamamıştır. Çocukların ve çocuklarla çalışan eğiticilere sanat eğitimi verilmesi amacıyla hazırlanan bu tür eğitim programlarına gerekli desteğin sağlanmaması, çocukların yaşıtları gibi eğitim almalarını ve sağlıklı gelişimlerine engel olmaktadır.

Araştırmanın birinci alt amacı doğrultusunda doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirilen çalışmada, müzelerde verilecek görsel kültür tabanlı eğitimin nasıl olacağına ilişkin bulgular elde edilmiştir. Araştırma bulgularının Nuzzaci (2006), Greenhill (2000), Greenhill (2002)'in çalışma sonuçları ile benzerlikler olduğu

belirlenmiştir. Bu araştırmalarda, müzenin mesajının ziyaretçilerine etkinlikler yoluyla aktarıldığı ve müze eğitiminin ziyaretçilerine kendi yorumlama biçimlerini harekete geçiren görsel ortam sunduğu belirtilmektedir. Müze eğitime katılan ziyaretçilerin kültürel anlamda etkili bir öğrenme sürecine girdiği, üretilen anlamın yorumlanmasına ilişkin sorular sorarak görsel kültürün müzede yorumlandığı görülmektedir.

Araştırma, yurtdışında suç içinde bulunmuş çocukların günümüz sanatını anlamaları ve uygulamaları için müzeler arasında işbirliği çalışmaları yapıldığını ortaya koymaktadır. Araştırmacı 2012 yılı Şubat – Temmuz ayları arasında 6 ay Londra Üniversitesine bağlı Goldsmiths Kolej’de doktora çalışması kapsamında araştırmalar yapmıştır. Bu süreçte Londra Müzeleri’nde çocuklar, aileler, okul grupları ve suç içinde bulunmuş çocuklarla gerçekleştirilen görsel kültür tabanlı müze eğitimi etkinliklerine katılmış ve gözlem yapmıştır. Ayrıca ziyaret edilen 12 müzeye yapılandırılmış görüşme formu gönderilerek, müzelerde yapılan çalışmalara ilişkin veri toplanmıştır. Londra müzelerine gönderilen yapılandırılmış görüşme formuna müzelerin verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular, Londra müzelerinde görsel kültür tabanlı sanat eğitimi çalışmalarının yapıldığını göstermektedir. Bu kapsamda müze imgesini dijital ve sosyal medya aracılığıyla sanatsal bakış açısıyla sorgulama ve çağdaş sanat yapıtlarının üretimi çalışmalarının gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Buna karşın ülkemizde bu kurumlarda genel sanat eğitimi kapsamında değerlendirilebilecek çalışmaların bile yapılmadığı görülmektedir.

Çocuk eğitimevleri’nde kalan suç içinde bulunmuş çocukların toplumla yeniden uyumu sürecinde, Londra müzelerinde gerçekleştirilen çalışmalardan yararlanılmasının çocukların sanat eğitimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt amacına yönelik olarak çocuk eğitimevlerinde uygulanan program incelenerek, programın nasıl oluşturulduğu ve eğitimcilerin programa katkı sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırmanın bulguları, eğitimevinde eğitim - öğretim faaliyetlerinin okuma – yazma kursları, yaygın eğitim, örgün yüksek eğitim ve mesleki ve teknik kurslar kapsamında yürütüldüğünü ortaya koymaktadır. Eğitimcilerle yapılan görüşmelerden elde

edilen bulgulara göre, kurumda toplumla yeniden uyumlarının sağlanması amacıyla çocuklara daha çok meslek edindirilmesi yönünde eğitim çalışmaları yapılmaktadır.

Alanyazın taraması ve doküman analiziyle elde edilen verilere göre suç içinde bulunan, şiddete karışan çocukların her hangi bir sanat etkinliği ile uğraşmadıkları saptanmıştır. Bulgular, sanatın herhangi bir dalıyla ilgilenmenin suça karışmayı da engellediğini ortaya koya niteliktedir. Ancak çocuk eğitimevlerinde uygulanmakta olan öğretim program incelendiğinde, bu çocuklara verilen sanat eğitiminin hobi kursları ve kültürel etkinliklerle sınırlı kaldığı görülmektedir. Uygulanan programların ders içerikleri incelendiğinde ise, Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan sanat eğitimi öğretim programının kullanıldığı görülmektedir. Kurumda kalan çocukların sayısı, örgün ve yüksek öğretime devam eden çocukların sayısı karşılaştırıldığında çocukların çok azının örgün ve yüksek öğretim içinde yer aldığı için sanat eğitimi ile ilgili etkinliklere katıldığı, buna karşın çocukların büyük çoğunluğunun bundan mahrum kaldığı görülmektedir.

Eğitimevlerinde görev yapan personelin, çocuklarla çalışma ve çocuklara yaklaşım konularında bilgi ve becerilerinin güçlendirilmesi amacıyla hizmet içi eğitim programlarının geliştirildiği saptanmıştır. Bu kapsamda geliştirilen ve uygulamada olan "Ardıç Programı" incelendiğinde, iki alt program ve on eğitim modülü ve eklerinden oluştuğu görülmektedir. Kurumda bulunan çocuklar, personel ve çocukların ailelerine yönelik geliştirilmiş olan kılavuz niteliğindeki modül, psiko-sosyal servis uzmanlarının çocuklarla çalışma ve çocuklara yaklaşım konularında bilgi ve becerilerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Modülde, eğitsel oyun - canlandırma yöntemlerinin uygulandığı interaktif hizmet içi eğitim programının (ARDIÇ), araştırma kapsamında hazırlanan öğretim program ve uygulama kılavuzu ile benzer özellikler taşıdığına ilişkin bulgular elde edilmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt amacına ilişkin, çocuklara yönelik olarak görsel kültür tabanlı müze eğitiminde eğitimcilerin kullanacağı eğitim materyalinin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, öğretim program ve uygulama kılavuzu hazırlanmıştır. Araştırma verilerine göre, hazırlanan öğretim program ve uygulama kılavuzunun içeriği ve uygulanması için seçilen müze, serimdeki müze nesnelere ve dijital sunum yöntemleri yolu ile görsel kültürle karşı karşıya kalan eğitimcilerin de görsel kültüre, sanata ve estetik algıya ilişkin yaklaşımlarını olumlu yönde geliştireceği düşünülmektedir. Temizel (2012) tarafından yapılan çalışma ile örtüşmektedir.

Temizel'in yaptığı araştırma, katılımcıların görsel kültürle karşı karşıya kalma düzeyleri ile sahip oldukları görsel kültür tutumları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı çalışmada görsel kültür tutumu ile görsel kültürün sanat ve estetik algıya etkisine ilişkin sonuçlarda da, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu saptanmıştır. Demirel Aksoy (2010) tarafından gerçekleştirilen bir diğer çalışmada, yenilenen görsel sanatlar eğitim programlarının, görsel sanatlar dersi öğretmenlerine önemli ölçüde özerklik tanıdığını belirtmektedir. Araştırmada yenilenen programların sanat eğitimi alanında yeterli donanıma sahip öğretmenlerle çok etkili olabileceği vurgulamaktadır. Araştırmacı, görsel sanatlar eğitim programlarında yapılacak yenileme çalışmalarında, kuramsal bilgiyle uygulamalı çalışmaları bir arada sunan postmodern sanat eğitimi yaklaşımında görsel kültüre daha çok yer verilmesini önermektedir. Her ne kadar eğitimevinde görevli eğitimciler sanat eğitimi uzmanı olmasalar da, araştırma kapsamında geliştirilen ÖPUK yoluyla sanata yönelik bilgi ve deneyimlerini geliştireceği düşünülmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt amacı doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla geliştirilen eğitim materyalini uygulayacağı düşünülen eğitimcilerin kişisel görüşlerine yönelik bulgular elde edilmiştir. Bu bulgular, müzelerden eğitim amacıyla yeterince faydalanılmadığı, müze gezilerinden verim alınmadığını göstermiştir. Bu araştırma bulgularının Özbaki Güler, (2009)'in çalışma sonuçları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Söz konusu araştırmada müze eğitimi paketindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin erişmeye, kalıcılığa ve derslere yönelik tutumları arasında deney grubuna göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Benzer bulguların elde edildiği bu araştırmada eğitimciler, ÖPUK'un uygulanmasının gerekli olduğu, bundan sonraki süreçte düzenlenecek seminerlerin müzelerde uygulamalı olarak verilmesi gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Araştırmanın bulguları arasında müze serimlerinde yer alan geçmişte kullanılan günlük yaşama ilişkin nesnelere, görsel kültür eğitiminde kullanılabilir olduğu yer almaktadır. Dilli (2013) gerçekleştirdiği çalışmada, görsel kültür çalışmalarında filmler, reklamlar vb. yanı sıra günlük nesnelere üzerinde yapılan çalışmaların da görsel sanatlar dersi programına çağın bir gereği olarak yerleştirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Benzer biçimde günlük nesnelere yapılan çalışmalar gibi müze nesnelere ile bağlantılı çalışmalar yapılabilir. Müze koleksiyonu ile izleyici arasında iletişim kurma amaçlı

kullanılan her türlü sunum tekniği, dijital uygulamalar v.b görsel kültür kavramı içinde değerlendirilmelidir. Bu bağlamda kültürel miras nesnelere de görsel sanatlar dersi programında yer almalıdır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada izlenen yöntem sonucu ortaya çıkan verilere ilişkin öneriler ve ayrıca ileride yapılacak benzer araştırmaları yapacak araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1 Sonuç

Araştırmada öncelikli olarak MEB'e bağlı ilkokul, ortaokul, lise programları daha sonra açıktan devam edilen programlar ve çıraklık eğitimi programlarındaki sanat eğitiminin yerine ve işlenişine, daha sonra öğretmenlik lisans programlarında müze eğitimi, müze bilinci, müzelerin eğitim amacıyla kullanılmasına ilişkin konularda durum belirleme çalışması yapılmıştır. Durum belirleme çalışmasının ardından postmodern sanat eğitiminin öncelediği görsel kültür yaklaşımı çerçevesinde yapılandırılmış “Öğretim Programı ve Uygulama Kılavuzu (ÖPUK)” hazırlanmıştır. Hazırlanan kılavuzun çocuklarla uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri saptanmıştır. ÖPUK'un uygulanabilirliğine ilişkin sonuçlar, görüşme soruları kapsamında ortaya konmuştur.

5.1.1 Müzelerde Gerçekleştirilecek GKTS'ne İlişkin Sonuçlar

Müzelerde gerçekleştirilecek görsel kültür tabanlı sanat eğitiminin nasıl olacağına ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırma sonuçlarına göre, ülkemizde çocuk eğitimevlerinde uygulanmakta olan programlar incelendiğinde sanat eğitimi, müze eğitimi ve görsel kültür eğitimine yönelik bir içerik saptanmadığı, genel sanat eğitimi kapsamında değerlendirilebilecek çalışmaların yapılmadığı görülmektedir.

Görsel kültür tabanlı sanat eğitimi yaklaşımını kendi bünyesinde uygulamaya alan müze, izleyicisinin hem kendisini hem de çevresini değerlendirmesini destekleyerek, müze nesnesine bakmaya ilişkin yeni yollar sunmaktadır. Yapılan araştırmada müzenin

koleksiyonları aracılığıyla bilginin biçimlendirilmesinde geçmişe ve bugüne yönelik görsel kültürel anlatılar oluşturduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonuçları müze ortamının izleyicilerin sosyal ilişkileriyle sanat yapıtlarını birarada tartışacakları, sorunların daha kolay farkına varmaları için “görsel alan” sunduğu göstermektedir. Diğer araştırmalarda müzede sergilenen geçmişte kullanılan günlük yaşam nesnelерinin görsel kültür eğitiminde kullanılabilir olduğu ortaya konmaktadır. Hazırlanan ÖPUK’da gelenekler, değerler, teknik - teknoloji ve değerler temalarında hazırlanmış etkinliklerin, çocukların günlük yaşamda kullandıkları nesnelерle, müze koleksiyonundan seçilen nesnelер arasında bağ kurulmasının kılavuzun uygulanmasına ve çocukların etkinliğe katılımına katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada yurtdışında özellikle de Londra müzelerinde çocuklar, okul grupları, dezavantajlı gruplar ve ailelere yönelik geçmiş, bugün ve gelecek bağlantısının kurulmasına amacıyla çeşitli eğitim etkinlikleri yapıldığı belirlenmiştir. Suç içinde bulunmuş çocukların günümüz sanatını anlamaları ve uygulamaları için müzelerle işbirliği çalışmaları yapılarak, çocukların müze ve galerilerde sosyalleşmeleri, katılımlarının önündeki engellerin kaldırılması ve uygulama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmalar kapsamında PRU’dan gelen gençlerle Tate Britain Müzesi’nde görsel kültürün kitlesel tüketimi, temsil ve imgenin sosyal medya aracılığıyla yeniden biçimlendirilerek yorumlanması çalışmaları gerçekleştirilerek, çalışmalar dijital ortamlarda sergilenmiştir. Çeşitli sanat dallarını kapsayan çağdaş sanat çalışmalarını müzede dijital kültürle birleştiren atölye çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Nasıl gördüğümüz, neyi gördüğümüz ve gördüğümüzü nasıl yorumladığımız sorularına odaklanan atölyelerde, müze nesnesinin çevrimiçi sunulduğu teknolojiler kullanılmıştır. Suç içinde bulunan çocuklara yönelik olarak British Müzesinde müze koleksiyonlarını, çocuklarla buluşturan nesne odaklı konuşma oturumları düzenlenmektedir. Ulusal Portre Galerisi’nde de eğitimde dışlanmış ve işe yerleştirilme zorluğu yaşayan gençlerle, fotoğraf sanatçıları eşliğinde fotoğraf çektikleri ve çektikleri fotoğrafları yorumladıkları görsel kültür tabanlı etkinlikler düzenlenmiştir.

PRU’larla işbirliği çalışmaları kapsamında, Roma döneminde kullanılan eşyalarla, günümüzde kullanılan eşyalarla bağlantılı atölyeler düzenlenmektedir. Terapi amacıyla düzenlenen etkinlikte iPad ve kula tiyatrosu uygulamaları kullanılarak, Roma dönemine ait nesnelер incelenerek animasyon ve kısa film çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çekilen filmlerde çocukların yaşadıkları sorunları ve endişelerini yansıttıkları görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, suç içinde bulunmuş çocuklarla Ankara Etnografya Müzesinde, müze nesnesi üzerinden “Nasıl görürüz?”, “Neyi görürüz?” ve “Gördüğümüzü nasıl yorumlarız?” sorularına odaklanan atölyelerde çalışmaları ve müze koleksiyonları ile çocukları buluşturan nesne odaklı konuşma oturumları düzenlenmek, çocuklarda terapi etkisi yaratacaktır. Araştırma sonuçları, müzenin sosyal çevresinde gerçekleştirilecek uygulamaların, çocukların birbirleriyle ve çevreleriyle daha fazla iletişim kurmalarına ve toplumla uyum süreçlerinin güçlendirilmesine katkı sağlayacağını göstermektedir.

5.1.2 Eğitimevi’nde Uygulanan Öğretim Programı ve Eğitimcilerin Programın

Oluşturulmasındaki Katkısına İlişkin Sonuçlar

Çocuk eğitimevlerinde uygulanan programın nasıl oluşturulduğu ve eğitimcilerin programa katkı sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmada, eğitimevinde eğitim - öğretim faaliyetlerinin okuma – yazma kursları, yaygın eğitim, örgün yüksek eğitim ve mesleki ve teknik kurslar kapsamında yürütüldüğü görülmüştür. Uygulanan programların ders içerikleri incelendiğinde, örgün eğitime devam eden çocuklar için Milli Eğitim Bakanlığı’na hazırlanan programlar, örgün eğitime devam etmeyenlere ise okuma- yazma, din bilgisi ve Türkçe derslerini içeren program uygulanmaktadır. Bu programın Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Eğitim Servisince hazırlandığı ve eğitimcilerin görüşlerine başvurulmadığı saptanmıştır. Yapılan doküman incelemesi ve eğitimcilerle yapılan görüşmeler sonucunda çocuklara standart bir öğretim programının yapılandırılmadığı açığa çıkarılmıştır. Çocukların topluma yeniden uyumlarının sağlanması sürecinde din eğitimine önem verildiği, çocuklara güzel ahlaka ilişkin bilgilerin kapsamında değerler eğitimi adı altında verildiği görülmüştür. Yaygın eğitime devam eden çocuklara yönelik, Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi ve mesleki eğitim kurumlarında uygulanan programlar yürütülmektedir. Kurumda açılan mesleki ve teknik kurslarda ise; bireyin daha çok kişisel gelişiminin sağlanması amacı taşıdığı ve salıverilmelerinden sonra gelir getirecek bir meslek edinmelerine yardımcı olmak amacıyla uygulanmaktadır. Bu çocukların çoğunlukla gelir seviyesi düşük ailelerin çocukları olmaları bunda en büyük etmendir. Eğitimcilerle yapılan gözlem ve görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre, kurumda toplumla yeniden uyumlarının sağlanması amacıyla çocuklara daha çok meslek edindirilmesi yönünde eğitim çalışmaları

yapıldığı saptanmıştır. Adalet Bakanlığının sanat eğitimiyle ilgili çalışmalara gerekli önemi vermediği, üniversiteler, sanatçılar, sanat galerileri, müzeler ve sivil toplum kurumlarıyla çocuklara nitelikli sanat eğitimi verilmesi yönünde gerekli işbirliği çalışmalarını yapmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçları sanatın herhangi bir dalıyla ilgilenmenin suça karışmayı engellediğini, buna karşın suç içinde bulunan, şiddete karışan çocukların her hangi bir sanat etkinliği ile uğraşmadıklarını ortaya koymaktadır. Ancak çocuk eğitimevinde çocuklara verilen sanat eğitiminin hobi kursları ve kültürel etkinlikler kapsamında ve boş zaman değerlendirme amacıyla yapılan müze gezisi, tiyatro, sinema gibi etkinliklerle sınırlı kaldığı görülmektedir. Düzenlenen gezilerin planlı bir eğitim etkinliği kapsamında yapılmadığı da belirlenmiştir. Kurumda kalan çocukların sayısı, örgün ve yüksek öğretime devam eden çocukların sayısı karşılaştırıldığında çocukların çok azının örgün ve yüksek öğretim içinde yer aldığı için sanat eğitimi ile ilgili etkinliklere katıldığı, buna karşın çocukların büyük çoğunluğunun bundan yararlanamadığı görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre çocuklarla verilen sanat eğitiminin ve düzenlenen kültürel etkinliklerin yeterli olmadığı kanısına varılmıştır. Kurumda çocuklara sanat eğitimi verebilecek yeterliliğe sahip görsel sanatlar öğretmeni kadrosu olmadığı da araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Kurumdaki eğiticilerin de sanat eğitimi ve müze eğitimi konularında yeterli bilgiye ve donanıma sahip olmadığı görülmüştür. Diğer yandan eğiticilerin düzenlenecek eğitimlere katılmaya istekli olmalarına rağmen bu yönde bir çalışma yapılmadığı, hizmetiçi eğitim verilmediği de ortaya konmuştur. Bunun yerine halk eğitimlerden gelen ve çocukları iyi tanımayan ücretli eğiticilerle, daha çok boş vakit değerlendirme amacıyla pansuman tedbirlere başvurulmuş, sanat eğitimi önemsenmemiştir. Çocukların toplumla yeniden uyumu sürecinde, suça karışmayı önleyici etkisi olan sanatın gücünün göz ardı edildiği, yetersiz uygulamaların çocukların sağlıklı gelişimine engel olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kurumda hem çocuklar, hem personel, hem de çocukların ailelerine yönelik olarak geliştirilen ve kılavuz niteliği taşıyan modülün (ARDIÇ Programı), eğiticilerin görüşleri alınarak geliştirildiği ve hizmetiçi eğitim yoluyla verildiği belirlenmiştir. Modülde, eğitsel oyun- canlandırma yöntemlerinin uygulandığı interaktif hizmet içi eğitimler yer almaktadır. Araştırma kapsamında hazırlanan öğretim programı ve uygulama kılavuzunda yer alan yöntem ve tekniklerle benzer özellikler taşıdığı saptanmıştır. Kılavuz programı uygulayacağı düşünülen eğiticilerin “eğitsel oyun – canlandırma” gibi drama eğitiminde kullanılan ve kılavuzda da yer alan yöntem ve tekniklere ait bilgilere

ve gerekli altyapıya sahip olmasının, ÖPUK'un çocuklarla müzede uygulanması sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.1.3 Çocuklara Yönelik Hazırlanan ÖPUK'a İlişkin Eğiticilerin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

Çocuklara yönelik olarak eğiticilerin kullanacağı eğitim materyalinin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada şu sonuçlar elde edilmiştir:

Hazırlanan öğretim program ve uygulama kılavuzunun içeriği ve uygulanması için seçilen müze, serimdeki müze nesnelere ve dijital sunum yöntemleri yolu ile görsel kültürle karşı karşıya kalan eğiticilerin ve eğitimcilerle yoluyla ulaşılması hedeflenen çocukların görsel kültüre, sanata ilişkin yaklaşımlarını olumlu yönde geliştireceği düşünülmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelen çocuklar için Etnografya Müzesi'nin koleksiyon içeriğinin tanıdık geleceği, bu müzede eğitim yapılmasının verimli olacağı sonucuna varılmıştır.

Araştırmada, çocukların müzeye karşı ilgilerinin az olduğu, ancak hazırlanan kılavuzun içerdiği yöntem ve tekniklerin uygulanması yoluyla müzenin çocuklar için ilgi çekici bir ortam haline gelebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları, eğiticilerin neredeyse tamamının Etnografya Müzesi'nde koleksiyonlar ve nesnelere üzerinden konuşmalar ve tartışmalar yapılması yoluyla görsel kültür etkinlikleri yapılmasını desteklediklerini ortaya koymaktadır. Araştırma sürecinde müze eğitimi ve sanat eğitimi konularına duyarlılık artmıştır. Eğiticilerin müzelerin sanat eğitimi amacıyla kullanımı konusunda azda olsa bilgi sahibi olduğu, kılavuzda yer alan yöntem ve teknikleri, uygulanmakta olan programlarla karşılaştırdıkları görülmüştür. Eğiticiler kendilerine müze eğitimi konusunda bilgilendirme yapıldığı, hizmet içi eğitimler verildiği takdirde, ileriki tarihlerde yapılacak müze gezilerinde kılavuzda yer alan yöntem ve tekniklerden yararlanacağı sonucuna varılmıştır. Eğiticiler, bakanlık tarafından uygulama izni verilmemesine rağmen çocuklarla beraber eğitim çalışması düzenlenmesini talep etmişler ve çalışmaya katkı sağlayacaklarını bildirmişlerdir.

5.1.4 Eğiticilerin Kişisel Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla geliştirilen eğitim materyalini (ÖPUK) uygulayacağı düşünülen eğiticilerin kişisel görüşlerine yönelik şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada eğiticilerin, sanat eğitimine erken yaşta başlanması gerektiği, kurumda kalan çocukların sosyo-kültürel altyapı eksiklikleri, örgün eğitimden uzaklaşmış, çalışma hayatının içinde ve madde bağımlılıkları olması v.b sebeplerle sanat eğitimi almak için ileri yaşta oldukları yönünde olumsuz algıları olduğu görülmektedir. Sanat eğitiminin her yaştan bireyi kapsayacak nitelikte bir eğitim olduğu ve müze eğitiminin yaşam boyu eğitim kapsamında değerlendirildiğine ilişkin bilgi eksiklikleri olduğu ortaya çıkmıştır. Eğiticiler sanat eğitimine ilişkin yeterli bilgi birikimine sahip olmadıklarını düşündükleri için, sanat eğitimi etkinliklerinin uzman kişiler tarafından verilmesinin çocuklar için daha yararlı olacağını savunmaktadır. Bunun altında hem bilgi eksikliği hem de bazı eğiticilerin sanat eğitiminin kendilerine ek yük getireceği düşüncesi yatmaktadır. Çocukların büyük çoğunluğunun ilkokul ya da ortaokuldan mezun olmalarına rağmen okuma-yazmayı tam olarak öğrenemediklerini bu sebeple asıl işlerinin bu eksikliklerin giderilmesi ve meslek sahibi olmaları sağlanarak topluma kazandırması olduğu düşüncesinin hakim olduğu görülmektedir.

Kurumdaki çocukların sanat eğitimini yük olarak görmeleri sebebiyle açılan kurslara katılımın az olduğu belirlenmiştir. Önceki dönemlerde açılan kurslarda ölçme ve değerlendirmeye yönelik çalışmaların yapılmaması, sanatın çocuklar üzerindeki olumlu etkisi ile ilgili herhangi bir geri bildirim alınmaması bakanlıkta ve kurumda sanatı önemsememeye, ek yük olarak görmeye ilişkin tutumları oluşturmuştur. Diğer taraftan nitelikli sanat eğitimi verebilecek personele ulaşma konusunda sıkıntılar yaşandığı ortaya çıkmıştır. Bunda Adalet Bakanlığının üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, sanat galerileri, müzeler ve sanatçılarla gerekli işbirliği çalışmalarını yapmaması, araştırmacılar tarafından hazırlanan sanat eğitimi etkinliklerin uygulanması için gerekli izinleri vermemesinin etkisi olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçları, müze bilincinin gelişmediği ve müzelerde eğitimin çocukların eğitiminde kullanımı algısının yerleşmediğini ortaya koymaktadır. Kurumun müze algısının, yalnızca boş zaman değerlendirme amacıyla gidilen kurum dışı etkinlik alanlarından biri olduğu yönünde olduğu belirlenmiştir.

Bu sebeple, eğitimevinde kültürel amaçlı etkinlikler kapsamında düzenlenen müze gezilerinden verim alınmadığı, eğitim amacıyla yeterince faydalanılmadığı görülmüştür. Ancak ÖPUK'un içeriğinin, eğitimcileri çocukların eğitiminde farklı açılardan bakmaya yönlendirdiği ve sanat eğitiminde müzelerden yararlanılabileceği yönündeki farkındalık geliştirdiği ortaya konmuştur. Araştırmada eğitimcilerin görsel kültürle ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olmadıkları görülmektedir. Buna rağmen eğitiminde görsel materyal kullanımının eğitimi destekleyici özellikleri yönünde örneklerle yer verildiği görülmüştür. Medya okuryazarlığı dersinin önemli olduğu ve kültürel ilişkilendirilen olguların, görme odaklı olarak müze aracılığıyla ele alınmasını bu dersin kapsamında algıladıkları belirlenmiştir.

ÖPUK'un uygulanmasının eğitimciler tarafından önemli görüldüğü, bundan sonraki süreçte uygun planlama yapılarak ve kurumdaki işleyişi aksatmayacak şekilde düzenlenen seminerlerin müzelerde uygulamalı olarak verilmesi düşüncesinde oldukları sonucuna varılmıştır.

5.2 Öneriler

Ulaşılan sonuçlar kapsamında geliştirilen öneriler bölümü, "Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler" ve "Araştırmacının Deneyimleri ve Diğer Araştırmacılara Yönelik Öneriler" olmak üzere iki başlık altında verilmiştir.

5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler

Eğiticilerin sanat eğitiminin işlevleri kapsamında; sanat eğitiminin suçla karşılaşmayı önlemede oldukça etkili olduğu ve sanat eğitiminde müzelerin kullanımının çocukların eğitimine katkı sağlayacağına ilişkin bilgi eksiklikleri olduğu düşünülmektedir. Hazırlanan öğretim programı ve uygulama kılavuzu ile bu eksiklik giderilerek, olumlu yönde katkı sağlayabilir.

Müzenin sosyal çevresinde gerçekleştirilecek uygulamalara çocukların katılmaları, uygulamam becerilerini geliştirmeleri ve buy olla birbirleriyle ve çevreleriyle daha fazla iletişim kurmaları sağlanabilir.

Suçla karşılaşmayı önlede son derece etkili olan sanat eğitiminin önemszenmemesi, göz ardı edilmesi ve nitelikli sanat eğitiminin verilmesinin engellenmesi, çocukların toplumla yeniden uyumu sürecinde sağlıklı bireyler olarak gelişimlerine engel olabilir.

Kurumda kültürel etkinlikler kapsamında gerçekleştirilen müze gezilerin planlı bir eğitim etkinliği kapsamında yapılması için gerekli düzenlemelerin yapılması uygun olabilir.

Öğretim Programı ve Uygulama Kılavuzunun geliştirilmesi sürecinde yapılan araştırmalarda, müzelerde gerçekleştirilen etkinliklerde çocukların birbirleriyle ve çevreleriyle daha çok iletişim kurduğu saptanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan kılavuzla, müzeler kullanılarak çocuklara sanat yoluyla yaklaşım konularında eğiticilerin bilgi ve becerilerini güçlendireceği düşünülmektedir. Yurtdışında yapılan çalışmaların, ülkemizdeki gerçekleştirilecek bundan sonraki çalışmalara ışık tutacak nitelikte çalışmalardır.

Kurumda çocuklarla verilen sanat eğitiminin ve düzenlenen kültürel etkinliklerin yeterli olmadığı düşünülmektedir. Çocuklara sanat eğitimi verebilecek yeterliliğe sahip görsel sanatlar öğretmeni kadrosunun açılması konusunda olanaklar yaratılabilir.

Sanat eğitimi çerçevesinde ve müze eğitimi ve görsel kültür konuları çocuklara verilen değerler eğitimi içinde yer alması sağlanabilir.

Kılavuz programı uygulayacağı düşünülen eğiticilerin “eğitsel oyun – canlandırma” gibi drama eğitiminde kullanılan ve kılavuzda da yer alan yöntem ve tekniklere ait bilgilere ve gerekli altyapıya sahip olması, ÖPUK’un çocuklarla müzede uygulanması sürecinde yararlı olabilir.

Belirli aralıklarla öğretmenlere yönelik sanat eğitimi ve müze eğitimi temalı hizmet içi eğitimler düzenlenmesi sağlanabilir.

Çocuklarla gerçekleştirilecek sanat eğitimi etkinliklerinde müze kurallarına uyma ve iyi bir müze izleyicisi olmaya ilişkin nasıl bir eğitim verilebileceği örnek uygulamalar yoluyla gösterilebilir.

Bu eğitim kapsamında Ankara ve çevresindeki müzelerde görev yapan uzmanların eğitimevini ziyaret ederek, çocuklara ulaşmaları sağlanabilir.

Hazırlanan ÖPUK, müzelerin eğitim amacıyla kullanımının yaygınlaşmasına katkı sağlayabilir.

2015 yılı Ocak ayı içinde MTA Doğa tarihi Müzesi'ne 10 çocuk ve bir eğitici eşliğinde gerçekleştirilen müze gezisine araştırmacıda katılmıştır. müzedeki bilim küresi, gökevi (planetaryum) ve görsel öğelerin (dioramalar, resimler, simülasyon ve animasyonların yer aldığı görüntüleme sistemleri v.b) eğitime katkı sağladığı ve merak duygusu uyandırdığı görülmüştür.

Kurumdışı eğitim etkinliklerinin çocuklarda öğrenmeyi güdülediği göz önünde bulundurularak, hazırlanan ÖPUK'un eğitimcilerin görüşleri doğrultusunda geliştirilmesi ve eğitimevin'de kalan çocuklarla uygulanması önerilmektedir.

Adalet Bakanlığı ile Kültür Bakanlığına bağlı müzeler arasında yıllık protokoller imzalanabilir. Eğitimevleri ve müzeler arasındaki ilişki, müzelerin eğitimcilere vereceği seminerler ve konferanslar sayesinde geliştirilebilir.

Dünyadaki değişim ve gelişmeler takip edilerek, bu değişimler eğitimevlerinde uygulanan programlarda da yansıtılması sağlanabilir.

Avrupa'da özellikle İngiltere'de suça sürüklenen çocuklarla günümüz sanatını anlamaları ve uygulamaları için sanatçılar ve müzelerle işbirliği çalışmaları yapılmaktadır. Ülkemizde de bu çocukların müzelerdeki uygulamalara katılarak deneyim kazanmalarının sağlanması, sanat ile aralarındaki kopukluğun azaltılmasına katkı sağlayabilir.

Öğretmen adayları ve öğretmenler sanat eğitimi, görsel kültür ve müze eğitimi konularında hizmetiçi eğitimlerle bilgilendirilmeli ve ileride kendi yapacakları eğitim etkinliklerine ilişkin deneyim kazanmaları sağlanmalıdır.

Ülkemizde, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2005 yılında "Türkçe Dersi Öğretim Programı 1-5. Sınıflar"da ilk kez "görsel okuma" ve "görsel sunu" öğrenme alanlarına yer verilmiştir. Görsel okuryazarlık kavramı incelendiğinde, "Görsel Okuma ve Görsel Sunu" öğrenme alanı başlığı altında ele alınan görsel okuryazarlık becerisine ilişkin yeterli kılavuzlamanın yapılmadığı; dolayısı ile öğretmenlerin görsel okuryazarlık konusunda yeterli donanıma sahip olmadıkları görülmektedir. Ancak buna rağmen eğitim fakültelerinin programlarında halen görsel okuryazarlığa ilişkin bir ders bulunmamakta; dolayısı ile yeni yetişen öğretmenler de ilgili bilgi ve becerilerden yoksun kalmaktadır. Bu nedenle eğitim fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği

bölümlerinin programlarına görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanı ile ilgili dersler konulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Görsel kültürün ve teknolojinin gelişimine paralel olarak gelişimini sürdüren görsel okuryazarlık kavramı ilkokul, ortaokul ve liselerde seçmeli ders olarak okutulan medya okuryazarlığı dersinde verilmektedir. Medya okuryazarlığı dersinde yer alan konular içinde görsel kültür yaklaşımı zayıf kalmaktadır, bu nedenle seçmeli ders olarak “görsel kültür” dersi konması yararlı olabilir.

Müzeler, çocuk eğitimevi eğitimcileri için sanat eğitimi, görsel kültür ve müze eğitimi konularında ücretsiz ve dönemlik atölye çalışmaları düzenlenmesi sağlanabilir.

5.2.2 Araştırmacının Deneyimleri ve Diğer Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırmada gerçekleştirilmesi planlanan uygulama ile öncelikli olarak eğitimcilerle, eğitimciler yoluyla da çocuklara ulaşmak hedeflenmiştir. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda, araştırmacın özel eğitim konusunda yeterliliğe sahip olmadığından eğitimcilerle çalışmanın daha uygun olduğu düşünülmüştür. Bundan sonraki araştırmalarda çocukların sanat eğitimi, görsel kültür ve müze eğitimi konularında bilgi ve deneyimleri sınanarak, eğitimcilerle birlikte eğitim materyalleri geliştirilebilir.

Çalışmada eğitimcilerin görüşleri çocuklara yönelik algıları, inançları temsil etmektedir. Bu görüşler içinde eğitimcilerin çocuklara karşı önyargıları da yer alabilir.

Öğretim program ve uygulama kılavuzu hayata geçirildiğinde, kurumda görevli eğitimciler ön hazırlıklık yaparak ve kılavuzdan yararlanarak çocuklarla ilgilenmelidir.

Araştırma bulgularının genellenebilirliğini arttırmak amacıyla, aynı araştırma farklı dezavantajlı grup üyesi katılımcılarla ve farklı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilebilir.

Yerel toplum örgütleri ve üniversiteler ile işbirliği içinde benzer çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Bu araştırmada, çocuk eğitimevi eğitimcileri görüşleri ile öğretim programı ve uygulama kılavuzu değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çocukların devam ettikleri

okullardaki farklı öğretmen gruplarıyla benzer bir araştırma gerçekleştirilerek, elde edilen bulgular araştırma bulgularıyla karşılaştırılabilir.

Eğiticilerle birlikte çocuklar için diğer müzelerde alternatif öğretim programları hazırlanarak, uygulanabilirliğine yönelik araştırmalar yapılabilir.

Avrupa Birliği, Tübitak, Kalkınma Ajansı gibi kurumlara suç içinde bulunmuş çocukların sanat eğitimine yönelik proje önerileri verilebilir.

KAYNAKÇA

- Adams, G. (1984). *Museums & Galleries: A Teachers' Handbook*. London: Hutchinson.
- Adalet Bakanlığı Genelgesi, Erişim için <http://www.cte.adalet.gov.tr>
- Adıgüzel, Ö. (2010). Eğitimde yaratıcı drama. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Altaş, Ş. (2014). *Sosyal paylaşım sitesi facebook aracılığı ile gerçekleştirilen görsel kültür çalışmalarının ortaokul 3. sınıf öğrencilerinin resimsel anlatımlarına yansımaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ambrose, T. ve Paine, C. (2006). *Museum basics*. (2nd ed.). London: Routledge.
- Attar, H. (1992). *Suçlu çocukları yeniden eğiten kurumların yönetimi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Balo, Y. S. (2005) *Uluslararası ilkeler ışığında çocuk koruma kanunu ve uygulaması*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Bernard, M. (2002). *Sanat, tasarım ve görsel kültür*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Bogdan R. ve Biklen, S. K. (1998). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*, Boston: Allyn&Bacon.
- Bruner, J. S. (1966). *Toward a theory of instruction*. Cambridge Mass: Harvard University Press.
- Bruner, J. S. (1966). *Toward a theory of instruction*. Cambridge Mass: Harvard University Press.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F.(2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Carter, M. K. (2004). *Gnesha, the matrix and Yu-Gi-Oh: An aesthetic theory for the use of visual culture in art education* (Unpublished Doctoral Thesis).Indiana University. Retrieved From <http://proquest.umi.com/dissertations/preview>

- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çakır İlhan. A. (2006). *Tiyatro / Drama Eğitimbiliminde Plastik Sanatların Rolü. Sanat Eğitiminde Sanat Biliminin Rolü*. (Yayına Hazırlayan San, İ., İlhan Ç.A 2005). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Çıldır, Z., ve Karadeniz, C. (2014). Museum, Education and Visual Culture Practices: Museums in Turkey. *American Journal of Educational Research*, 2(7), 543-551. Retrieved From <http://www.sciepub.com/education/content/2/7>
- Çalıköğlü, L. (2009). *Koleksiyon, koleksiyonerlik ve müzecilik, Çağdaş Sanat Konuşmaları-4*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Darts, D. G. (2004). Visual culture jam: Art, pedagogy and creative resistance. (Unpublished Doctoral Thesis). University of British Columbia. Retrieved From <http://proquest.umi.com/dissertations/preview>
- Demirel, N. (2010). Postmodern sanat eğitimi kapsamında ilköğretim görsel sanatlar eğitiminin değerlendirilmesi ve programın yeniden yapılandırılması için öneriler (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Delgado, E. (2009). Museums as space of negotiation. *In museums as places for intercultural dialogue: Selected practices from Europa* (pp. 88- 89). MAP for ID Group.
- DİL DERNEĞİ Erişim için <http://www.dilderneği.org.tr>
- Dilli, R. (2013). *Görsel kültür kuramının ilköğretim 4. sınıf görsel sanatlar dersinde uygulanması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Duncum, P. (2002). Visual Culture Art Education: Why, What and How. *International Journal Of Art & Design Education*, 21 (1), 14-23). February 2002, Wiley-Blackwell. 6 DEC 2002 | DOI: 10.1111/1468-5949.00292
- Erhat, A. (1983). *Mitoloji sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Etike, S. (2001). *Cumhuriyet Dönemi Görsel Sanatlar Eğitimi*, Ankara: Güldiken Yayınları.
- Farago, F. (2011). *Sanat*. Ankara: Doğubatı Kitap.
- Feldman, E. B. (1970). *Becoming human through art: Aesthetic experience in the school*. Prentice Hall.
- Foley, M., ve McPherson, G. (2000). Museums as Leisure. *International Journal of Heritage Studies*. 6 (2), 161-174.
- France, L. B. P. (1999). *A Morning Experience in a Brazilian Art Museum*, *Insea News*, Volume: 6, 8-9.
- Freedman, K., (2003a). *Teaching visual culture curriculum, aesthetics and the social life of art*. Teachers Collage, Columbia University New York and London-National Art Education Association, pp. xi.
- Freedman, K. (2003b). *Teaching Visual Culture*. New York and London: Teachers College Press.
- Freedman, K. (2001) Context as part of visual culture. *Journal of Multicultural and Cross- Cultural Research in Art Education*. Vol. 18, p. 41.
- Garoian, C. R. (2001). Performing the museum. *Studies in Art Education*.42 (3), 235, 241.
- Gibson, R. (2003). Learnin to be an Art Education: *Student Teachers Attitudes to Art and Art Education*. NSEAD. 22, 1.
- Gorman, A. (2008). *Museum education assessment: Survey of practitioners in Floria art museums*. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy. Florida State University, Florida.
- Goddard, C., ve Saunders, B. J. (2001). *Child abuse and the media*. Australian Institute of Family Studies.

- Gözütok, F., D. (2011). Öğretim ilk ve yöntemleri. Gözden geçirilmiş 3. Baskı, Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Gurian, H. E. (2006). *Civilizing the museum: The collected writings of Elaine Heumann Gurian*, New York: Routledge.
- Güvenç, B. (1999). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Harrison, D. J. (2005). Ideas of museums in the 1990s. (Ed. George Corsane). *Heritage, museums and galleries: An introductory reader* (pp.38- 53). London: Routledge.
- Haviland, W.A. (2002). *Kültürel antropoloji*. (Çev. Hüsamettin İnanç ve Seda Çiftçi). 1. Basım, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Hein, G. E. (1995) *The Constrictivist Museum*. The educational role of the museum, Second Edition, Ed. By Eilean Hooper-Greenhill, London: Routledge.
- Hooper-Greenhill, E. (2007). *Museums and education. Purpose, pedagogy, performance*. London: Routledge.
- Hooper-Greenhill, E. (2000). *Museums and the interpretation of visual Culture*. New York: Routledge.
- Hooper-Greenhill, E. (1994). *Museums and their visitors*. London: Routledge.
- Hooper-Greenhill, E., (1992). *Working in museum and gallery education*. (Ed. Eilean Hooper Greenhill). United Kingdom: University of Leicester, Department of Museum Studies.
- Horkheimer, M., Adorno, T.W., (1996). *Aydınlanmanın diyalektiği II*, (Çev. Ç.O. Özügül). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Huyssen, A. (1999), *Alacakaranlık anıları*. (Çev. Kemal Atakay). İstanbul: Metis.
- ICOFOM (2010). *Key Concepts of Museology* (Ed. Endre Desvallees and François Mairesse). Paris: OCOM International.

- İçli, T.G, (1999) *Türkiye’de Cezaevlerindeki Rehabilitasyon Etkinlikleriyle İlgili Sosyolojik Bir Analiz*, Ankara.
- İlhan, A., Artar, M., Okvuran, A. ve Karadeniz, C. (2011). *Müze Eğitim Modülü*. Ankara: MDGFUNICEF Yayını.
- Jameson, F., (2011). *Postmodernizm ya da geç kapitalizmin kültürel mantığı*, Ankara: Nirengi Kitap.
- Kahvecioğlu, H. L. (1998). *Mimarlıkta imaj: mekânsal imajın oluşumu ve yapısı üzerine bir model* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Karaaslan Klose, E., (2014) *Görsel sanatlar öğretmeni yetiştirmede görsel kültür eğitime yönelik bir eylem araştırması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Karasar, N.,(2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaspin, D., ve Delaney, C. (2011). *Investigating culture*. 2nd edition. UK: Wiley – Blackwell Publishing.
- Kaynar Tanır, A., (2014). Resim-iş öğretmenliği özgün baskiresim dersinin postmodern sanat eğitimi bağlamında uygulanabilirliği: Bir eylem araştırması (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kırıçoğlu, O.T. (2009) *Sanat kültür yaratıcılık, Görsel sanatlar ve kültür eğitimi- öğretimi*. Ankara: Pagem.
- Kırıçoğlu, O., T. (1991). *Sanatta eğitim, görmek, anlamak, yaratmak*. Ankara: Demircioğlu Matbaacılık.
- Keifer-Boyd, K., Emme, M., ve Jagodzinski, J., (2008). *Journal of Social Theory in Art Education, The First 25 Years*. Reston, VA: National Art Education Association.
- Kellner, D. ve Best, S. (1998). *Postmodern teori*. (Çev. Mehmet Küçük). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- King, L. (2001). *University Museums in the 21st Century, Managing, University Museums içinde*, 19-28, Paris: OECD Publishing.
- Kortay C. Aybar U., Başkaya A. ve Akarsu I.,(2003).Müzelerde Algılama ve Aydınlatma Kriterlerinin Analizi: Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi Orta Holü. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 95- 13.
- Leppert, R., (2009). *Sanatta Anlamın Görüntüsü, İmgelerin Toplumsal İşlevleri*, 2. Basım, Çev. İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Lindström, L. (2011). *The Multiple Faces of Visual Arts Education*, Jade, NSEAD, Blackwell Publishing Ltd, Nordic.
- Lord, G. D. (2007). *Museums, lifelong learning and civil society. In the Manuel of Museum Learning* (Ed. B. Lord), (5-9). New York: Altamira Press.
- Monaghan, J., ve Just, P., (2000). *Social & Culturel Anthropology. A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press Inc.
- Macdonald, S.W, (2006). *Post-it culture: postmodernism and art and design Education. Art Education in a Postmodern World: Collected Essays*. Ed. by Ed.by Tom Hardy, UK: Cromwell Press.
- Madra, B. (2011). *Fotoğraf, Görsel Kültür, Görsel Bilgi, Sanat Tarihinde Yuvarlak Bakışlar, Bilim ve Sanat Vakfı Yuvarlak Masa Toplantıları*.
<http://www.bisav.org.tr/merkez.aspx>
- May, T. (2011). *Victorian schoolroom*. Oxford: Shire Libraray.
- Marriner, R. (2006). *On Sampling the Pleasures of Visual Culture: Postmodernism and Art Education. Art Education in a Postmodern World: Collected Essays*. Ed. by Ed.by Tom Hardy, UK: Cromwell Press.

- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çev: Osman Akinhay, Derya Kömürcü), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*, San Francisco: Jossey-Bass.
- MEB, İLKÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2006). İlköğretim Görsel Sanatlar, Müzik, Beden Eğitimi ve Sanat Etkinlikleri Dersi Öğretim Programları ve Kılavuzları (1-8. sınıflar), Ankara.
- MEB, TTKB (2005). İlköğretim Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programları ve Kılavuzları (1- 5. Sınıflar), Ankara.
- Mercin, L.(2003). Kültür ve Sanat Değerlerinin Yaşatılmasında Müzelerin Rolü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 2(6), 106-114.
- Message, K. (2006). The new museum. In *theory, culture & society* (ed. M. Featherstone, c. Venn, R. Bishop, J. Phillips), 603-605, 23 (2-3).London: SAGE Publication.
- Mitchell, W.J.T. (2002). Showing seeing: a critique of visual culture. *The visual culture reader*, (Ed. By Nicholas Mirzoeff). London And New York: Rotledge
- Monaghan, J. & Just, P. (2000). *Social & cultural anthropology, A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press Inc.
- Morin, E., (2013). *Geleceğin Eğitimi İçin Gerekli Yedi Bilgi*, Çev. Hüsnü Dilli, 4. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Musneckine E., (2009). “Visual Culture Discourses In The Context of Art Education”, *Kürybos Erdves*, Nr. 10, Lithuania.
- Nuzzaci, A. (2006). General education and museum education: between singularity and plurality. *Revista Complutense de Education*. 17 (1), 65-75.
- Oğuzkan, A. F. (1974). *Eğitim terimleri sözlüğü* (Vol. 393). Türk Dil Kurumu.
- Onur, B. (2012). *Çağdaş Müze, Eğitim ve Gelişim: Müze Psikolojisine Giriş*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

- Onur, B. (2010). *Müze eğitimi ve çocuk müzeleri: Müze eğitimi seminerleri (2): Mardin müzeleri içinde* (s.29-43), (Yay. Haz. Prof. Dr. Bekir Onur). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No:18.
- Onur, B. (2003, Ekim). Müze Eğitimi: Temel İlkeler ve Politikalar”; *Müze Eğitimi Seminerleri (I) Akdeniz Bölgesi Müzeleri Kitabı içinde* (7-23).Yayına hazırlayan: Bekir Onur, Suna-İnan Kıracı Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya.
- Örnek, S. V., (2000) *Türk halk bilimi*. Ankara: TC. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Özbaki Güler, A. (2011, Nisan). Müze eğitimi paketlerinden faydalanmanın öğretmenlerin müze ziyaretlerini planlama süreci üzerindeki olumlu etkileri. *Başkent Üniversitesi 1. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyum Bildirileri içinde* (s.3). Başkent Üniversitesi.
- Özbaki Güler, A. (2009). Programlı ve etkili bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketinin etkililiğinin ölçülmesi (Ankara ili ilköğretim 1. kademe 3. sınıf sanat etkinlikleri dersi örneği), (Basılmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özen, A. (2004). *Sanal ortamlarda mekânsal okuma parametreleri ve sanal müzeler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özsoy, V. (2014). Arts Education and Violence in Schools. *International Yearbook for Research in Arts Education* 2/2014, 164-171.
- Özsoy, V. (2003). İlk ve ortaöğretim sanat (resim) eğitiminde müzelerden ve sanat galerilerinden yararlanma. *Milli Eğitim Dergisi*, 158.
- Pearce, S. (Ed.) (1992). *Objects of knowledge*. London: Athone Press. Pitt-Rivers, Julian(1980). “Reflections on the concept of museums and interdisciplinarity”, *(Museums and interdisciplinarity)*, Museum, Vol. XXXII, No. 1/2 <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001273>
- Saban, A. (2000). *Öğrenme Öğretme Süreci*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- San, İ. (2006). *Yaratıcı Drama*, 1985-1998 Yazılar, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara: Naturel Yayıncılık.
- San, İ. (1991). Yaratıcı drama - eğitsel boyutları, *İzmir Buca Eğitim Fakültesi I. Eğitim Kongresi*, Bildiriler Kitabı içinde (s.558-564). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- San, İ. (1987). Güzel Sanatlar Eğitimi. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Önlisans Programı I. Ünite*, Ankara.
- San, İ. (1983). *Sanat eğitimi kuramları* (1 Baskı). Ankara: Tan Yayınları. San, İ. (1979). Sanatsal yaratma, çocukta yaratıcılık. İkinci Baskı, Ankara: Tisa Matbaası.
- Sandell, R. (2001). The rural context. In Dodd, J.& Sandell, R., (Ed.) *Including Museums* (pp. 95-97). Leicester: Research Centre for Museums and Galleries, Department of Museum Studies, University of Leicester.
- Sarpdağ, M. (2005). *Çocuk Suçluluğu ve Polis*. Ankara: Ahsen Matbaacılık.
- Silvers, A. (2004). Pedagogy and Polemics: Are Art Educators Qualified to Teach Visual Culture, *Arts Education and Visual Culture Studies Symposium*, Arts Education Policy Review, 106:1, 19-24, USA.
- Sözer, M.A. (2003). Çocukların Eğitim Durumları ve Geleceğe İlişkin Beklenti Düzeylerinin Temel Toplumsal Ortamlardan Aldığı Etkiler (İslahevinde Kalan Çocuklar Üzerine Bir Araştırma), A.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü EPÖ ABD, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Şaylan, G. (2002) *Postmodernizm*. 2. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi. Talboys, K., G. (2006). *Museum educator's handbook*. (2nd ed.). United Kingdom: Ashgate Publishing.
- Tavin, K., (2011, Mart). Okulların Görsel Sanatlar Eğitimi Müfredat Programında Yeni Yaklaşımlar ve Uygulamalar. *GÖRSED Görsel Kültür Kuramı Çalıştayı*, TOBB Üniversitesi, Ankara.
- Tavin, K., (2009). Seeing and Being Seen: Teaching Visual Culture to (Mostly) Non Art Education Students, *The International Journal Of Art Education*, p.1-22.

- Tavin, K. M., ve Housman, J. (2004). Art education and visual culture in the age of globalization. *Art Education*, 57 (5), 47-52
- Tavin, K. M. (2003a). A critical pedagogy of visual culture as art education: Toward a performative inter/hypertextual practice. Unpublished doctoral dissertation, Pennsylvania State University.
- Retrieved 30 September, 2005 Retrieved from <http://proquest.umi.com/dissertations/preview>
- Tavin, K., (2003b). Wrestling with Angles, Searching For Ghost, Toward a Critical Pedagogy of Visual Culture, *Studies in Art Education, A Jurnal Of Issues and Research*, 44 (3), 197-213.
- TBMM (2007). Türkiye Büyük Millet Meclisi Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi İle Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan (10/337, 343, 356, 357) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Dönem: 22, Yasama Yılı: 5, (S. Sayısı:1413).
- Temizel Ö.G. (2012) Sanat eğitimi alan öğrencilerin sanat ve estetik tutumlarına görsel kültürün etkisi (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Trevelyan V. (2001). Code of ethics for museums. London: Museums Association.
- Tillander, M. (2011). Creativity, technology, art and pedagogical practices, *Art Education*, 64 (1), 40-46
- Türker, M., (2000). ABD'de ve Türkiye'de Kanunla İtilaf Halinde Olan Çocuğun Hürriyeti Bağlayıcılık Durumu, 1. İstanbul Çocuk Hakları Kurultayı Bildiriler Kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları:2.
- Türkkan, B. (2008). İlköğretim görsel sanatlar dersi bağlamında görsel kültür çalışmaları: Bir Eylem Araştırması (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskisehir.

Türkkan, B. (2006, March). Teachers' opinions on their manner of using visual culture in art education. International InSEA Congress, Interdisciplinary Dialogues in Art Education, Portugal.

Uysal, A. (2009). Çağdaş görsel kültürde resimsel imge ve sanat eğitiminde yeni imge düzenleri (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Vallance, E. (2008). Visual culture and art museums: A continuum from the ordinary. *Visual Arts Research*. 34 (2), 45-54.

Weil, S. (Ed.).(1990). *Rethinking the museum*. Washington: Smithsonian Inst. Williams, R., (1983). *Keyword: A Vocabulary of Culture and Society*. London: Fontana Press.

Yıldırım, C. (2000). *Bilim felsefesi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A.ve Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı) Ankara: Seçkin yayıncılık.

Yavuzer, H. (1998). *Çocuk ve suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yücel, D., (2012). "Muze İşlevinin Dijitalleşmesi", *Yeni Medya Sanatı ve Yeni Müze, Dijital Sanat Pratiklerinin Müzeolojik Bağlamda Değerlendirilmesi*, İstanbul

Kültür Üniversitesi, İstanbul. 3. Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu Sanat Eğitimi ve Şiddet 19-21 Kasım 2007 Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi, II/2, "Kültür Tarihimizde Hamam", 13-23 Web: http://www.actaturcica.com/sayi4/II_2_6.pdf 25.10.2014 tarihinde alınmıştır.

Sanal Müze Web: <http://www.sanalmuze.org/arastirarakogrenmek> 2.7. 2014 tarihinde alınmıştır.

İdil Dergisi. (2012). Web: <http://www.idildergisi.com> 20.1.2015 tarihinde alınmıştır.

Hereke Halısı (2014). Web: <http://herekeli.com/Tr/> 20.11.2014 tarihinde alınmıştır.

Hamam Kültürü (2014). Web: <http://www.actaturcica.com> 25.10.2014 tarihinde alınmıştır. Aynı Gökyüzüne Bakıyoruz Projesi (2014). Web: <http://cezaevindestk.org/proje-ayrinti-2> aynı+gokyuzune+bakiyoruz+projesi 14.08.2014 tarihinde alınmıştır.

Londra Şehir Müzesi (2014). Web: <http://www.museumoflondon.org.uk/> 30.05.2014 tarihinde alınmıştır.

MEB Kalfalık Çıraklık Programları (2014). Web: http://hboqm.meb.gov.tr/ciraklikegitimi/cdicerigi/kalfalik_geneI_bilgi.htm 28.2.2014 tarihinde alınmıştır.

Londra Müzesinde Gerçekleştirilen Eğitim Çalışmaları Web: <http://www.museumoflondon.org.uk/Get-involved/Collaborative-projects/Stories-of-the-World/Previous+Stories+of+the+World+projects.htm> (Son Erişim: 30.05.2012)

İngiltere'deki Çocuk Eğitimcileri Web: <http://www.urboss.org.uk/the-bit-for-your-workers/information/childrens-prisons> 30.06.12 tarihinde alınmıştır.

Adalet Bakanlığı Genelgesi Web: <http://resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/12/20131214-15-1pdf> 3.04.2014 tarihinde alınmıştır.

ABD'deki Çocuk Eğitimcileri Web: <http://www.ojjdp.gov/mpg/ProgramTypesDefinitions.aspx> 13.12.2011 tarihinde alınmıştır.

EKLER

Ek- 1 ÖĞRETİM PROGRAMI VE UYGULAMA KILAVUZU**ÖĞRETİM PROGRAMI VE UYGULAMA KILAVUZU**

Hazırlayan: Zekiye ÇILDIR

Ankara, 2015

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	3
Etkinliklerde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri	4
Yaratıcı Drama Öğretim Yöntem ve Teknikleri	6
Müzedede Görsel Kültür Eğitiminde Kullanılan Yöntem, Teknik ve Etkinlikte Kullanılan Araç – Gereçler	9
Ölçme ve Değerlendirme	11
1. Müze Eğitimi	17
1.a Müze Gezisi Öncesi	18
1.b Müze Gezisi	23
1.c Müze Gezisi Sonrası	26
2. Müzedede Görsel Kültür Eğitimi Etkinlik Kitabı ile Eğitimcilerle Kazandırılmak İstenen Beceriler	27
3. Etkinlik Kitabında Yer Alan Temalar	27
4. Temalara Göre Etkinlik Kazanım Listesi	28
5. Müzedede Görsel Kültür Eğitimi Etkinlikleri	29
Gelenekler	31
Değerler	35
Teknik- Teknoloji	41

SUNUŞ

Değerli Öğretmenler,

Müzelerde gerçekleştirilen eğitimlerin daha verimli, etkili ve kalıcı öğrenmenin gerçekleştirilmesi amacıyla sizler için “Müzedede Görsel Kültür Eğitimi Modülü” geliştirildi. Müzedede Görsel Kültür Eğitimi Modülü Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü işbirliği ile hazırlandı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Doktora Programı öğrencisi Zekiye Çıldır tarafından geliştirildi. Tez danışmanı Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan, tez izleme komisyonu üyeleri Prof. Dr. Vedat Özsoy ve Prof. Dr. Müge Artar da katkı sundular.

Hazırlanan etkinlikler Çocuk Eğitimevlerinde görevli eğitimcilere ve sanat eğitimi amacıyla müzelerin kullanımına ilişkin gerçekleştirilecek benzer çalışmalara örnek oluşturması amacıyla hazırlanmıştır. Müzedede Görsel Kültür Eğitimi Etkinlik Kitabı; gelenekler, değerler, uygarlıklar, teknik ve teknoloji temalarında hazırlanan ve müze çalışması öncesi, müzedede ve müze çalışmaları sonrasında uygulanabilecek etkinlik örneklerini içermektedir. Örnek etkinlikler hazırlanırken Sosyal Bilgiler, Müze Eğitimi, Sanat Etkinlikleri, Halk Kültürü, Yaratıcı Drama öğretim programı kazanımlarından yararlanılmıştır.

Kitap, postmodern sanat eğitimi bağlamında görsel kültür eğitimi yoluyla müzelerin kullanımının yaygınlaştırılmasına destek olmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın öğretmenlere, yükseköğretim kurumlarının müzecilik, müze eğitimi alanında akademik çalışmalar yapan araştırmacılara ve müzelerin bir öğrenme ortamı olarak kullanımına yönelik çalışmalar yapan araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Etkinliklerde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Bu bölümde etkinliklerde kullanılan temel öğretim yöntem ve teknikleri (Gözütok, 2011) açıklanmaktadır.

Etkinliklerde kullanılan yöntemler şunlardır:

1. Gösteri Yöntemi
2. Soru- Cevap Yöntemi
3. İstasyon Tekniği
4. İmgelem Tekniği
5. Tartışma Yöntemi
6. Yaratıcı Drama Öğretim Yöntem ve Teknikleri
7. Anlatım Tekniği
8. Konuşma Halkası
9. Küçük Grup Tartışması
10. Görüş Geliştirme Tekniği
11. Gezi – Gözlem Yöntemi

- 1. GÖSTERİ YÖNTEMİ:** Eğitimci, katılımcılara bir uygulama ya da bir süreci göstererek onlara model oluşturmaktadır.
- 2. SORU - CEVAP YÖNTEMİ:** Eğitimcinin düzenlediği soruların katılımcılara sorulup yanıt alınması yöntemidir. Katılımcıların konuyu anlayıp anlamadıklarına yönelik sorular üçe ayrılmaktadır. Anlama soruları, bilginin yeni durumlarda kullanılmasını içeren uygulama soruları ve birey, nesne, olay ve olgu hakkında karar alınmasına yönelik değerlendirme sorularıdır.
- 3. İSTASYON TEKNİĞİ:** Tüm grubun her istasyona katkı sağlaması yoluyla, bir önceki grubun yaptıklarını ileri götürmeyi hedefleyen katılımcı merkezli bir yöntemdir. Bu yöntem katılımcıların yaratıcılıklarını ve işbirliği yapma becerilerini geliştirmektedir.

4. **İMGELEM TEKNİĞİ:** Herhangi bir imgelemden (ses, müzik, fotoğraf, nesne) hareketle, düş gücünü kullanarak imgeler bütünü oluşturma, nesnelere akılda canlandırma tekniğidir.
5. **TARTIŞMA YÖNTEMİ:** Katılımcıların deneyimleri ve tartışma hedeflerine yönelik olarak hazırlanır ve rahat bir ortamda gerçekleştirilir. Katılımcıların eleştirel düşünme becerisini geliştirmektedir.

6. YARATICI DRAMA ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ (Bkz s.5)

7. **ANLATIM TEKNİĞİ:** Eğitimci tarafından konunun kısa sürede çok bilgi verilerek ve aynı anda tüm katılımcılara sözel yolla aktarılmasıdır.
8. **SUNUM YÖNTEMİ:** Bilgilerin kısa sürede gruba sunulması, açıklanması ve katılımcıların öğrenme öğrenme isteğinin yönlendirilmesiyle gerçekleştirilir.
9. **KONUŞMA HALKASI YÖNTEMİ:** Katılımcılar halka şeklinde oturarak bir öykü, bir olay, bir nesne üzerine konuyla ilgili görüşünü belirtmektedir. Katılımcılar kendilerini öyküde ya da olayda yer alan birinin yerine koyarak söz almaktadır.
10. **KÜÇÜK GRUP TARTIŞMASI:** Farklı gruplarda daha çok katılımcının yer aldığı, yüksek katılımı bir yöntemdir. Katılımcıların üst düzey öğrenme, iletişim, becerilerini geliştirmenin yanı sıra liderlik ve tartışma yeteneğinin de gelişmesini sağlar.
11. **GÖRÜŞ GELİŞTİRME TEKNİĞİ:** Çelişkiler içeren konular hakkında katılımcıların görüş geliştirmelerine yönelik kullanılan bir tartışma tekniğidir. Bu teknik, katılımcıların farklı görüş ve düşüncelere saygı duymalarını sağlamaktadır.

12. GEZİ – GÖZLEM YÖNTEMİ: Katılımcıların müze, kütüphane, orman, göl gibi yerlere götürülerek, eşya olay, nesne ve varlıklara ilişkin gözlem yaparak bilgi toplamalarını sağlayan bir yöntemdir. Katılımcıların araştırma becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.

Yaratıcı Drama Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanarak bir grup çalışması içinde bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı bir fikri kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı eski bilişsel örüntülerinden, yeniden gözden geçirdiği “oyunsu” süreçlerle anlamlandırılması ve canlandırılmasıdır (San, 1991).

Yaratıcı dramanın temel bileşenleri :

- Konu
- Grup
- Yaşantı
- Yaratıcı Drama Teknikleri
- Canlandırma
- Oyunsu süreç

Duyuların eğitilmesi sürecinde sanat dallarının her birine yer verilmektedir. Şiir, masal, biyografi, anı, öykü, fotoğraf, resim, video görüntüleri v.b drama sürecini tetikleyici öğeler olarak kullanılmaktadır.

Dramatik Kurgu ve Bileşenleri (Adıgüzel, 2010):

- **Rol:** Rolün amacı, statüsü, yönelimi ve güdü. Rol neyi başarmak istiyor.
- **Gerilim:** Kişilerarası durumdan, karakterlerin durumdan anladığı ama çözemediği durumlar ve karakterlerin var olan durumu anlamamasından kaynaklanan gerilim.
- **Odak:** Konu hangi yönüyle ve nasıl ele alınacak?
- **Zaman:** Olaya içinden, dışından ve hemen ardından bakılabilir.

- **Ortam:** Drama çalışmaları açık ya da kapalı ortamlarda gerçekleştirilebilir. Bir sınıf, parklar, bahçeler, müzeler, sanat ve galeriler ve çok çeşitlendirebileceğimiz ortamlar olabilir.
- **Dil ve Ses**
- **Hareket**
- **Mood, Sembol ve Anlam**

DOĞAÇLAMA

Belirli bir ön hazırlığa dayanmaksızın, o anda oluşturulan, o andaki konunun, olayın, durumun olmadığı, anında yaratılan geliştirilen özgün, estetik bir süreçtir. Beklenmedik olaylar karşısında kendiliğinden oluşan, düş gücüne dayanan tavır ve davranışlardır. Bir çocuğun tüm devinimleri, düş gücünü kullanarak oyunlar oynaması doğaçlamanın en güzel örneğidir (Adıgüzel, 2010).

DOĞAÇLAMA: Bir durum ya da olaydan yola çıkarak, bireysel ya da grupla yapılan, kuralları önceden belirlenmeksizin, düş gücüne dayalı olan var olma eylemidir.

- Tekrarı yok,
- Hazırlıksız, anlık,
- Ses, söz ve devinim var,
- Yazılı olmayanı ve görünmeyeni ortaya koyar,
- Yaratıcılığın önündeki engeller ortadan kalkar,
- Sıradanlıktan, çekingenlikten kurtarır.

ROL OYNAMA

Bir grup çalışması esnasında bir durum fikir, sorun ya da olay karşısında, gruptan seçilen üyelerce yada tümü ile, bu halin dramatize edilmesi. Bu yöntem yapmayı etkin kıldığı için, yaşama ve yaşamaya dayanır, çok etkilidir. Bu yöntemde birey kendini bir başkasının yerine koyarak, onun gibi davranma, hissetme ve empati söz konusudur (Adıgüzel, 2010).

Rol Yapma: Rol yapma, öğrencinin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kişiliğe girerek ifade etmesini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Öğrencinin iyi rol yapabilmesi için yaratıcı düşünce önemlidir. Rol yapma, sosyodrama olarak da adlandırılır. Diğer bir tanımla sosyodrama, öğrencilere, insan ilişkileri konusunda daha çok bilgi, beceri ve anlayış kazandırmayı öngören ve drama tekniklerinden yararlanma temeline dayalı dengesele bir eğitim tekniğidir (Oğuzkan, 1974:172).

Dramatik: İnsanı eylemeye ve yapmaya zorlayan içsel yaşantılardır. Dramatik durumlardan sonra oluşacak çatışmalarda zorlanmalar yaşanmalı ve sonunda mutlaka çözüm becerisinin gelişmesi gereklidir. Dramatik anlar yapılacak etkinliğin niteliğini artırır. Oyunun özelliklerini içerir.

Dramatik An: İnsanın tüm eylemlerini içerir. İnsanı çatışmaya, gerilime, eylemeye zorlayan, içinde etki- tepkinin olduğu durum.

Rol: Bir işte kimseye düşen görev

Rol Oynama: Bir karakterin duygu ve düşüncelerine bürünerek, kendi yaşantımızdan da bir şey katarak onun halini alma, kurgusal olmayan kendiliğinden (spontan) yaşanan bir süreçtir.

Canlandırma: Role herhangi bir konuya can verme. Canlandırmalar gerçekleştirilirken bireylerin yaşantılardan ve özellikle rol oynama, doğaçlamanın yoğun kullanıldığı drama ve yaratıcı dramının tekniklerinden faydalanılarak oyunsu süreçler canlandırılır. Can verme bir nesneyi bir durumu harekete geçirmedir. Canlandırma sürecinde katılımcı etkindir. En devingen anların, dramatik anların, doğaçlama ve rol oynamanın yoğun olduğu bir süreçtir. Değerlendirmenin temelini canlandırmalar oluşturmaktadır.

Miş Gibi Yapmak: Kendi kişiliğimizden çıkıp, imgemizdeki kişiliğe girme, taklit etmek.

Metaksis: Gerçek ile kurgusal dünya arasında olma.

Spontanlık (Kendiliğindenlik): O an dıştan hiçbir baskı olmadan, kendiliğinden iç etki ile oluşan durum.

Donuk İmge: Katılımcılar kendi bedenlerini kullanarak bir fikri, bir anı veya bir konuyu belirginleştirmek için bir görüntü oluştururlar veya katılımcılardan biri grubun heykeltraşı olur. Katılımcılar müzede sergilenen bir nesneyi, bir heykeli ya da heykel grubunu bedenleriyle canlandırabilirler (Adıgüzel, 2010).

Fotoğraf Anı: Katılımcılardan fotoğraf oluşturmaları istenir. Gruptaki katılımcılar fotoğrafı oluşturmaya başlarken başlangıç anı belirlenir, diğerleri buna katkıda bulunurlar. Herkesin rol için belirlediği durumu alması istenir ve daha sonra gruptakiler bunların kim olduğu, ne iş yaptıkları gibi konuları betimlemeleri istenir.

Etkinlikte Kullanılan Araç – Gereçler

Bu bölümde müze öncesi, müzede ve müze sonrası çalışmalarında kullanılan araç – gereçler yer almaktadır. Bu bölüm oluşturulurken İlhan ve ark. (2011) tarafından hazırlanan ve MDGFUNICEF tarafından yayınlanan Müze Eğitim Modülünden yararlanılmıştır.

Tarih Şeridi: Geçmişten günümüze tarihsel sırayla yaşanmış dönemleri, çağları, olayları gösteren şerittir.

Dilsiz Harita: Geçmişten günümüze kadar tarihsel dönemleri, çağları ve olayları oluş tarihine göre sırasıyla gösteren haritadır.

Kolaj Tekniği: Her türlü atık malzemenin bir yüzey üzerine bir kompozisyon oluşturacak düzende yerleştirilmesi tekniğidir. Müze seriminden, müze nesnesinden ya da bir temadan hareketle kolaj çalışması yapılabilir.

Müze Afişi: Bir müzeyi, müze nesnesini ya da bir temayı tanıtmak ve duyurmak için yazılı ve görsel duvar ilanları hazırlamaktır.

Müze Çalışma Kağıdı: Müze içinde seçilen bir nesneye ilişkin sorulardan oluşan kağıttır.

Simge Tasarımı: Müze koleksiyonundaki yapıtların süsleyici öğelerinden hareketle özgün bir tasarım yapmaktır.

Pastel Boya Tekniği: Kalın kağıtlara ya da fon kartonlarına kuru pastel boya kullanılarak resim yapma tekniğidir.

Ölçme ve Değerlendirme

Müze eğitiminde kullanılan etkinliklere göre uygulanacak değerlendirme yöntemleri farklılık gösterebilir. Etkinlik temelli çalışmalarda süreç değerlendirmeleri daha uygun görülmektedir. Görsel kültür eğitimi etkinliğinde kullanılan değerlendirme türleri aşağıda yer almaktadır:

a. Öz Değerlendirme

Öz değerlendirme, katılımcıların kendi öğrenme süreçlerini, başarı düzeylerini ve öğrenme sonuçlarını bireysel olarak değerlendirmelerine olanağı sağlar.

b. Anket

Anket, katılımcılardan toplanan bilgilerle kalıplar oluşturularak, istenilen karşılaştırmaları yapma amacıyla kullanılır.

1. Etkinlik Öz Değerlendirme Formu

Etkinliğin Adı: Katılımcının Adı- Soyadı:

Etkinlik boyunca aşağıda yer alan ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) koyarak işaretleyiniz.

Ölçütler	Dereceler		
	Evet	Hayır	Kısmen
Araştırma yaptım.			
Müzedede gördüğüm yapıtları beden diliyle ifade ettim.			
Müzedeki koleksiyonlarla ilgili gözlem yapma becerim gelişti.			
Müzedeki gözlemlerimi farklı sanatsal yollarla ifade ettim.			
Müzedeki nesnelerin ayrıntılarını fark ettim.			
Müzedeki sanat yapıtlarının ifade ettiği duygu ve düşünceleri fark ettim.			
Sanat yapıtındaki duygu ve düşünceleri sözel yolla ifade ettim.			
Fotoğraf ya da resimleri ifade ettikleri duygu ve düşüncelere göre sınıflandırdım.			
Sanat yapıtlarındaki duyguları grupla birlikte farklı sanatsal yollarla ifade ettim.			
Etkinliğini müzede yapmaktan zevk aldım.			

2. Etkinlik Öz Değerlendirme Formu

Etkinliğin Adı: Katılımcının Adı- Soyadı:

Etkinlik boyunca aşağıda yer alan ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) koyarak işaretleyiniz.

Ölçütler	Dereceler		
	Evet	Hayır	Kısmen
Araştırma yaptım.			
Görsel kaynakların halk kültürü açısından önemini kavradım.			
Halk biliminin yazılı, sözlü ve görsel kaynakları olduğu hakkında bilgi sahibi oldum.			
Kültürel öğelerin geçmişten bugüne değişerek taşındığını farkettim.			
Kültürel öğelerin toplanması, korunması ve müzeleştirilmesinin önemini kavradım.			
Etnografya Müzesinde dönemin halk yaşamı konusunda bilgi edindim.			
Etkinliğini müzede yapmaktan zevk aldım.			

3. Etkinlik Öz Değerlendirme Formu

Etkinliğin Adı: Katılımcının Adı- Soyadı:

Etkinlik boyunca aşağıda yer alan ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) koyarak işaretleyiniz.

Ölçütler	Dereceler		
	Evet	Hayır	Kısmen
Araştırma yaptım.			
Müzedede yer alan uygarlıkların kronolojisini öğrendim.			
Müze yer alan uygarlıkların ekonomik etkinlikleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark ettim.			
Müzedede yer alan uygarlıkların kültürel özelliklerini fark ettim.			
Müzedede yer alan uygarlıkların yarattıkları bilimsel ve teknolojik gelişmelere örneklerini gördüm.			
Türk – İslam devletlerinin Türk kültür, sanat ve estetik anlayışına katkısını fark ettim.			
Farklı dönemlere ait kültürel yapıtlarla karşılaştım.			
Etkinliğini müzedede yapmaktan zevk aldım.			

4. Etkinlik Öz Değerlendirme Formu

Etkinliğin Adı: Katılımcının Adı- Soyadı:

Etkinlik boyunca aşağıda yer alan ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) koyarak işaretleyiniz.

Ölçütler	Dereceler		
	Evet	Hayır	Kısmen
Araştırma yaptım.			
El sanatları ile ilgili geleneksel meslekler hakkında bilgi sahibi oldum.			
El sanatları süsleyici öge örneklerinin halkın gereksinimlerinden doğduğunu fark ettim.			
El sanatları süsleyici öge örneklerinin halkın zevk ve yaratıcılığını yansıttığını fark ettim.			
Geleneksel Türk el sanatları ürünleri ile fabrikasyon ürünlerin üretiminde uygulanan teknolojik değişimi izledim.			
Kullandığı teknolojik ürünlerin zaman içindeki gelişimini kavradım.			
Çevremdeki teknolojik ürünleri kullanım alanlarına göre sınıflandırdım.			
Günümüz yaşam kültürüne ait araç – gereçleri ve kullanım amaçlarını karşılaştırdım.			
Etkinliğini müzede yapmaktan zevk aldım.			

MÜZE ÖNCESİ GÖRSEL KÜLTÜR ÇALIŞMALARI ÖN TEST

1. Lisans eğitiminiz süresince ne tür sanat eğitimi dersleri aldınız? Görsel Sanatlar / Resim
Seramik / Heykel Sanat Tarihi Müzik
Drama / Tiyatro
Diğer (Belirtiniz).....
2. Eğitim, hizmetiçi eğitim ve iyileştirme etkinlikleri çerçevesinde hangi tür sanat eğitimi programlarına katıldınız?
Müze eğitim atölyesi Resim atölyesi Seramik atölyesi Heykel atölyesi Drama atölyesi Müzik atölyesi
Diğer (Belirtiniz).....
3. Eğitim ve iyileştirme etkinlikleri çerçevesinde eğitimevlerinde barındırılan çocuklarla birlikte resmi, özel ve gönüllüler, kurum ve kuruluşlarla birlikte müzelerin sanat eğitiminde kullanımına yönelik olarak düzenlenen hangi tür eğitim etkinliklerine katıldınız? Müze ve ören yeri (Açık hava Müzesi) gezisi
Müze drama etkinliği
Müze eğitim atölyesinde düzenlenen diğer etkinlikler
Müzeler haftasında düzenlenen etkinlikler
Müzeler / galerilerde düzenlenen sergiler
Diğer (Belirtiniz).....
4. Sizce aşağıdakilerden hangisi/hangileri “görsel kültür” ögesi olarak değerlendirilebilir?
Fotoğraf / Film Reklam Panoları Müze Afişi
Dokümatik ve interaktif sistemler Televizyon / Bilgisayar ekranı / Akıllı ekran iPad
Diğer (belirtiniz).....
5. Kendinizi sanat eğitimi alanında geliştirmek için ne tür eğitimler aldınız? Ne tür kitaplar okudunuz?
.....
6. Bugüne kadar sanat eğitimi alanında herhangi bir eğitim almadıysanız bunun nedeni sizce nedir? Kısaca anlatır mısınız?
.....

MÜZEDE GÖRSEL KÜLTÜR ÇALIŞMALARI DEĞERLENDİRME SON TEST

1. Lisans eğitiminiz süresince ne tür sanat eğitimi dersleri aldınız?
Görsel Sanatlar / Resim
Seramik / Heykel Sanat Tarihi Müzik
Drama / Tiyatro
Diğer (Belirtiniz).....
2. Eğitim, hizmetiçi eğitim ve iyileştirme etkinlikleri çerçevesinde hangi tür sanat eğitimi programlarına katıldınız?
Müze eğitim atölyesi Resim atölyesi Seramik atölyesi Heykel atölyesi Drama atölyesi Müzik atölyesi
Diğer (Belirtiniz).....
3. Eğitim ve iyileştirme etkinlikleri çerçevesinde eğitimevlerinde barındırılan çocuklarla birlikte resmi, özel ve gönüllüler, kurum ve kuruluşlarla birlikte müzelerin sanat eğitiminde kullanımına yönelik olarak düzenlenen hangi tür eğitim etkinliklerine katıldınız?
Müze ve ören yeri (Açık hava Müzesi) gezisi
Müze drama etkinliği
Müze eğitim atölyesinde düzenlenen diğer etkinlikler
Müzeler haftasında düzenlenen etkinlikler
Müzeler / galerilerde düzenlenen sergiler
Diğer (Belirtiniz).....
4. Sizce aşağıdakilerden hangisi/hangileri “görsel kültür” ögesi olarak değerlendirilebilir?
Fotoğraf / Film Reklam Panoları Müze Afişi
Dokunmatik ve interaktif sistemler Televizyon / Bilgisayar ekranı / Akıllı ekran iPad
Diğer (belirtiniz).....
5. Bugüne kadar müze eğitimi alanında herhangi bir eğitimi etkinliğine katılmadım.
Bundan sonra katılmak istiyorum, çünkü
.....
Bundan sonra katılmak istemiyorum, çünkü
.....
6. Katıldığınız bu eğitim etkinliğini kendi öğrencilerinizle yapabileceğinizi düşünüyor musunuz?
Yapabileceğimi düşünüyorum. Çünkü,
.....
Yapamayacağımı düşünüyorum. Çünkü,
.....

MÜZE EĞİTİMİ

Eğitim, günümüz müzesinin en önemli görevlerinden biridir. Müzeler okullarla yakın işbirliği içine girerek öğretim programlarıyla ilişkili eğitim etkinlikleri geliştirmekte, oluşturdukları eğitim atölyeleriyle farklı yaş gruplarına kapılarını açmaktadır. Müzeler gerçekleştirilen etkinliklerle, duylara hitap eden, öğrencilerin nesnelere dokunarak ve etkinliklerin öznesi olarak uygulamalar yapabildikleri dinamik yapılara kavuşmuştur. Geliştirilen bu müze eğitim etkinliklerini verimli biçimde uygulamak için müze uzmanları ile öğretmenler arasında uyumlu bir işbirliği sağlanmalıdır. Bu nedenle müze gezinizden verim alabilmenizi sağlamak amacıyla bazı önerilerde bulunmaktayız.

Müzeler; geçmişe ait nesnelere toplama, koruma, belgeleme ve sergileme görevini üstlenen kurumlar olmanın yanı sıra, toplumun eğitim düzeyini artırma, estetik duyarlılığı geliştirme, bugün, geçmiş ve gelecekte yaşananları / yaşanacakları açıklama, yorumlama, karşılaştırma, toplumsal değişimleri yönlendirme ve kişilerin eğlenerek, hoş vakit geçirerek zamanını değerlendirme amaçlarını da yerine getirme sorumluluğu olan kurumlardır. Müze eğitimi özellikle zaman ve mekân içinde kendini ve insanları anlama, kültürel mirası devam ettirme, geçmişi, bugünü ve geleceği anlamlı bir biçimde ilişkilendirme, kültürel varlıkları ve eski yapıtları anlama, koruma ve yaşatma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri çok yönlü ve hoşgörülü bir yaklaşımla tanıma ve anlama, müzelere yaşayan kurum niteliğini kazandırma, kültürlerarası anlayış ve empati geliştirme gibi hedeflere hizmet eder (Onur, 2012). Müze eğitiminin gelişmesinde müzelerin bir eğitim ortamı olarak kullanılmasının önemli yeri vardır. Müze eğitimi; müzenin amacını ve niteliklerini, sergileri, sergilenen sanat yapıtlarını, müze ortamını, müze çevresini, müze ile insanlar arasındaki ilişkiyi ve müzenin disiplinler arası yönlerini ele alırken müzenin etkin bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmasını içermektedir.

Bu öneriler;

1. Müze gezisi öncesi yapılması gerekenler,
2. Müze gezisi sırasında yapılması gerekenler,

3. Müze gezisi sonrası yapılması gerekenler olmak üzere 3 bölüm altında kısaca özetlenmiştir.

Müze eğitimine ilişkin çalışmalar müzelerde yapılabileceği gibi, müze ortamı haline getirilen sınıf ya da eğitim ortamının başka bir yerinde de yapılabilir. Örneğin çevrede bir etnografya müzesi yoksa sınıfın duvarlarına arkeoloji müzelerinde yer alan nesnelerin fotoğrafları asılarak ya da öğrencilerin kendileri tarafından yapılan heykellerle (bedenleri ile veya kil, seramik hamuru vb. malzemelerle) aynı çalışma yapılabilir. Kısacası, müze kültürünü öğrenme alanı için müzeye gitmek tercih edilse de zorunlu durumlarda aynı çalışma “müzeymiş” gibi düzenlenen bir ortamda da gerçekleştirilebilir.

1. a MÜZE GEZİSİ ÖNCESİ

Müze gezisinden önce hedeflediğiniz kazanım, beceri ve değerler doğrultusunda bir etkinlik ve gezi planı yapınız. Bu planı verimli şekilde yapabilmemiz için grup gezisinden önce müzeyi gezmeniz ve bir müze uzmanı ile planladığınız etkinlik hakkında görüşmeniz faydalı olacaktır. Bu plan doğrultusunda gezi tarihi belirleyerek müzeyle iletişime geçerek randevu alınız. Böylece siz ve grubunuz müzenin kalabalık olduğu gün ve saatlerden etkilenmezsiniz. Bir müze eğitimi etkinliğinde daha verimli çalışabilmek için katılımcı sayısı 15 – 20 kişi ile sınırlı tutulmalıdır. Eğer katılımcı sayısı daha fazla ise, gruplara ayırmak ve gruplara bir sorumlu belirleyerek çalışmak daha verimli sonuçlanacaktır. Grubunuzu gezi öncesi etkinlik kapsamında neler yapacağınız konusunda mutlaka bilgilendiriniz. Bu kapsamda müze hakkında kısa bilgiler verebilir, varsa müzenin genelağ sitesi gezilir. Daha önceden elde ettiğiniz broşür, kitapçık, fotoğraf, slayt vb. malzemeleri kullanabilirsiniz. Müze uzmanları da gezi öncesi müzenin tanıtılması konusunda size yardımcı olabilir. Bu süreçte müzede işleyeceğiniz temalara ilişkin yazılı ve görsel metinlerden vb materyallerden faydalanabilirsiniz. Böylece öğrencileriniz gezecekleri müzede kendilerini nelerin beklediği konusunda bilgi sahibi olacaklardır. Bu ön bilgilendirme öğrencileri gezi öncesi heyecanlandıracak ve öğrenmeye isteklendirecektir. Ayrıca öğrencilerinizin müze ile ilgili görüşlerini almak ve bilgi düzeylerini ve beklentilerini belirlemek için bir anket te kullanabilirsiniz.

Müze Gezisi Öncesi Yapılacaklar Listesi

<i>Etkinlik Planı Yap</i>	☐
<i>Gezi Planı Hazırla</i>	☐
<i>Etkinlikte Kullanılacak Malzemeleri Hazırla</i>	☐
<i>Müzeyi Gez</i>	☐
<i>Müze Uzmanı ile Görüş</i>	☐
<i>Gezi Tarihi Belirle</i>	☐
<i>Müzeden Randevu Al</i>	☐
<i>Grubu Müze Gezisi ile İlgili Bilgilendir</i>	☐

Müze Gezisi Öncesinde Uygulanabilecek Örnek Yöntemler:

Bu bölüm oluşturulurken İlhan ve ark. (2011) tarafından hazırlanan ve MDGFUNICEF tarafından yayınlanan Müze Eğitim Modülünden yararlanılmıştır.

1. Konuşma - Tartışma - Soru - Cevap: Müzede ne görüleceği, hangi konuya ilişkin çalışma yapılacağına konuşulduğu ve bu konulara ilişkin kısa soruların yönlendirildiği süreçtir. Bu soru-cevap ve tartışma oturumu görsel malzemeler veya kopya malzemelerin incelenmesi ile sürdürüldüğünde öğrencilerin ilgisinin hangi nesne yada konu üzerine odaklandığı saptanacaktır.

2. İlişkilendirme: Okulda/ kurumda işlenen konular ile müze gezisinin ilişkilendirildiği süreçtir.

3. Anahtar Kavramlar: Okulda/ kurumda işlenen konuları müze ile ilişkilendirmek için en az beş anahtar kavram kısaca işlenmelidir. Görsel materyallerle desteklenen anahtar kavram çalışması yaratıcı drama oyunları

ile bütünleştirilerek müze öncesinde oynanabilir. Böylece anahtar kavramlar müze etkinliği öncesinde tanıtılmış olacaktır.

- 4. Gözden geçirme:** Müzede uyulması gereken kurallar, grup kuralları vb. anımsatmalar müze gezisi öncesinde yapılmalıdır. Müzede uyulması gereken kurallar katılımcılara anlatıldıktan sonra grup kuralları katılımcılarla birlikte oluşturulmalıdır. Bu süreçte *beyin fırtınası* yöntemi kullanılabilir.

Beyin fırtınasının uygulanmasında; demokratik, özgür bir tartışma ortamında mümkün olduğu kadar, çok sayıda farklı düşünce, görüş ve öneri üretimi sağlanmaya çalışılmaktadır. Başarılı bir beyin fırtınası için,

- Eleştirinin yasaklanması,
- Düşüncelerin geliştirilmesi ve desteklenmesi,
- Çok sayıda düşünce üretmek amaçlanmalıdır.

Beyin fırtınası yönteminin uygulanışı sırasında konuşulan sözlerin, önerilerin ve görüşlerin tutanağını bir grup koordinatörü tutmalıdır. Bu kişi siz olabilirsiniz.

EĞİTİMCİNİN DİKKAT ETMESİ GEREKEN KONULAR

İnsanların eğlenirken öğrendiği ve öğrenmekten zevk aldığı nitelikli öğrenme ve uygulama merkezleri olarak kabul edilen müzelerde gerçekleştirilecek eğitim, okuldaki eğitimden farklıdır. Keşfederek öğrenmenin amaçlandığı ve katılımcıyı araştırmaya yönlendiren materyalle zenginleştirilen müze eğitimi sürecinde eğitimci bütün süreci öncesi ve sonrasıyla bir bütün olarak planlamalı, müze ortamını bir eğitim ortamına dönüştürmek amacıyla müze yönetimi, okullar ya da eğitim talep eden kurumlarla yakın işbirliği içinde çalışmalıdır. Bu süreçte müze eğitimcisinin dikkat etmesi gereken konular aşağıda sıralanmaktadır:

- Eğitimci, grubun özelliklerini çok iyi bilmeli, gelişim basamaklarına göre program düzenlemelidir.
- Katılımcıların düzey, yetenek ve ilgilerine dikkat etmelidir.

- Eğitimci, müze öncesinde bir ön çalışma yapmalı ya da geliştireceği etkinliğe ilişkin uzman görüşü almalıdır.
 - Eğitimci müzedeki uygulama öncesinde müzeden randevu almalıdır.
 - Eğitimci katılımcıların sorularına anlayacakları yalınlıkta yanıt vermelidir. Örneğin yaş grubuna göre, “M.Ö. 3000” gibi tarihler yerine “3000 yıl önce” gibi söylemleri benimsemelidir.
- Katılımcılara araştırma yaparak yeni bilgiler edinmeleri, her etkinliğin sonunda önerilmelidir. Öte yandan etkinlik sonunda değerlendirme yapılarak yeni çalışmalara alt yapı oluşturulmalıdır.
- Müzede karşılaşılan kavramlar daha sonra uygun örneklerle birlikte özetlemelidir.
- Eğitimci müze eğitimini planlarken müze tarafından önemli bulunan nesnelere üzerinde yoğunlaşmalıdır.
- Eğitimci, katılımcılara müzenin tamamını gezdirmek yerine, çalışılan tema üzerinde yoğunlaşmalıdır.
- Eğitimci müze gezisi sırasında aynı zamanda "müzede nasıl gezileceğine" ilişkin “müze gezisi” bilinci kazandırmaya yönelik çalışmalar yapmalıdır.
- Eğitimci müze eğitimi sürecinde katılımcılara müzede ilgi ve sabır göstermelidir.
- Eğitimci birlikte çalışacağı katılımcıların okullarına ya da kurumlarına giderek onları etkinlik öncesinde bilgilendirmelidir.
- Eğitimci etkinlik boyunca katılımcılara açık uçlu sorular sormalı ve onları soru sormaya yönlendirmelidir.
- Eğitimci katılımcılara kişisel gereksinimlerini gidermeleri için yeterli özgür zamanı tanınmalıdır.
- Eğitimci etkinlikte katılımcıların müze uzmanı ile iletişime geçmesini sağlamalıdır.
 - Eğitimci dikkat çekici olmalıdır (ses tonu, vurgusu, dış görünüşü vb).
- Eğitimci çalışma yapacağı müzenin içeriğini ve kurallarını etkinlikten önce katılımcılara anlatmalıdır.
- Eğitimci etkinlik boyunca geçmiş, gelecek ve günümüz arasında bağ kurmalıdır.
 - Eğitimci etkinlik sonunda mutlaka özetleme ve değerlendirme yapmalıdır.
- Eğitimci müzede eğitim boyunca soru-cevap ve karşılaştırma yöntemlerine özellikle yer vermelidir.
 - Eğitimci müzedeki etkinliğe kısa bir müze turu ile başlamalıdır.

1. b MÜZE GEZİSİ

Kaynak: Akif Seven, 2014

Müze gezisi sırasında, daha önce belirtilen ve müzede uyulması gereken kurallara dikkat etmeli, gezi öncesi yaptığımız plana uymalısınız. Etkinliğinize başlamadan önce müzedeki nesnelere incelemek için kısa bir süre ayırınız. Bu incelemeleri kısa aralar vererek, öğrencileri sıkmadan ve yormadan yapmalısınız. Eğitim yapacağınız müze Ankara Etnografya Müzesi vb. gibi büyük bir müze ise; eğitim süresini de göz önünde bulundurarak 10-15 dakikalık bir müze turu gerçekleştirmeniz ya da müze giriş bölümünde müzeye ilişkin genel bilgi vererek eğitimi gerçekleştireceğiniz müze bölümüne geçmelisiniz.

Öğrencilerin ilgilerini çekebilmek amacıyla müze uzmanından daha önce aldığınız bilgiler doğrultusunda bir grup nesneye odaklanmanız önerilir. Geziye katılan öğrencileri 10 – 15 kişilik gruplara ayırmalısınız. Grubunuz çok daha kalabalık ise, uygulayacağınız etkinlik için müze uzmanından ve başka bir öğretmenden destek almanız önerilir. Müze nesnelere inceleme yapabilirler. Etkinlik süresinin içeriğe göre 60 ya da 120 dakika ile sınırlı tutulması önerilmektedir. Farklı uygulamalar arasında 15 dakika mola vermelisiniz.

Müzede gerçekleşecek etkinlikler uygulanırken:

- Etkinliğin katılımcı merkezli olmasına dikkat edilmelidir.
- Görerek, yaparak ve yaşayarak öğrenme temel alınmalıdır. Bu nedenle herkesin etkinliğe etkin olarak katılımı sağlanmalıdır.
- İşlenen konu gerçek durumu ile gösterilmelidir. Geçmiş, bugün ve gelecek bağlantısı mutlaka kurulmalıdır.

- Süreç tamamlandığında kısa da olsa müzede değerlendirme yapmak ve katılımcıların önerilerini de almak önerilmektedir. Bu nedenle etkinlik için ayrılan zaman dikkatli kullanılmalıdır.

Müzedeki Nesnelere Öğrenme:

Kaynak: Akif Seven, 2014

Müzedeki nesnelere ne öğrenebiliriz? Eleştirel düşünme becerisi kazandırmada ve yaratıcılığı geliştirmede müze nesnelere ilişkin farklı bakış açıları geliştirmek önemli bir aşama olacaktır. Bu süreçte müze nesnelere önemli eğitim kaynakları haline gelecektir. Nesnelere öğrenmek, çalışılacak konunun farklı bakış açıları geliştirilerek irdelenmesini sağlamakta, öğrenciye söz hakkı tanımakta ve grup ile eğitmenin etkileşimini kolaylaştırmaktadır.

Katılımcılardan inceledikleri nesneye yönelik olarak dönemi, yapım tekniğini, biçimini sorgulamaları beklenmektedir. Bu kapsamda yapılacak çalışmalarda yapıt örneklerine ilişkin bilgi ve belgeler (CD, DVD, fotoğraf, afiş, broşür, kartpostal vb.) eğitim ortamına getirilerek veya yapıt yerinde incelenerek öğrencilerin incelenen yapıtları tanımaları ve tartışmaları sağlanır. Bu yolla öğrenciler;

1. İmgelem geliştirir.
2. İmgelemine ifade eder ve paylaşır.
3. Eleştirel bakış açısını geliştirir.

İzleyicilerin nesneyi nasıl gördükleri, nasıl deneyimlediklerini, nesne ile hangi bağlamda etkileşime girdiklerini inceleme durumlarını sorgulamaları beklenmektedir.

Müzedeki nesnelere öğrenme sürecinde Feldman (1970)'in "Pedagojik Eleştiri" yöntemi sıkça kullanılmaktadır. Bu yöntemde göre eleştiri dört basamaktan

oluşmaktadır. Yapıtın tanımlanması (betimleme), çözümlenmesi, yorumlanması ve o yapıta ilişkin yargıların belirtilmesi süreçlerini içermektedir. Pedagojik eleştirinin aşamaları aşağıda yer almaktadır;

1. Tanımlama (Betimleme)
2. Çözümleme
3. Yorumlama
4. Yargı

Yapılan eleştiri ile çocukların oyunlaştırılmış bir yöntemle bilgi elde ederek yorumlayabilmesi sağlanmaktadır. Bu yöntemin her basamağında katılımcılara / öğrencilere farklı sorular yöneltilir. Bu basamaklar şu şekildedir:

1. Tanımlama (betimleme)

Bir yapıtı doğru anlamak için, yapıtın her yönden dikkatli bir şekilde araştırılması gerekir. Bu bağlamda “belirli biçimlerin, renklerin, değerlerin, dokuların ve bu görsel niteliklerin hepsinin yerli yerine yerleştirilmesi gerekir.

2. Çözümleme

Form, biçim ve jestlerin gözlemlenmesi gerekir” (Özsoy, 2003b). Bu aşamada bir bütün olarak, “Yapıtta ne görüyorsunuz?” sorusuna yanıtlar aranır. Yapıtı tanımaya yönelik sorular yöneltilir.

Çözümleme aşamasında genel olarak, “Yapıt nasıl düzenlenmiştir?” sorusuna yanıtlar aranır. İkinci aşamada da yapıtla ilgili veriler toplanmaya devam edilir. Bu aşamada yapıtın nasıl düzenlendiği keşfedilir. Bu aşamada yapıtta kullanılan en belirgin sanat ilkelerine ilişkin sorular sorulur.

3. Yorumlama

Bu aşamada “Yapıt izleyicisine ne söylemek istiyor?” sorusuna yanıt aranır. Yorum eleştiri işleminin en zor basamağı olup, yapıtın içerik anlamına ilişkin tahminlerde bulunulur. Zekânın, düş gücünün ve cesaretin kullanıldığı basamaktır. Her bir birey kendi hayat deneyimlerine dayalı ve farklı yorumlarda bulunur. Yorumlar, tanımlama ve çözümleme basamaklarında toplanılan gerçeklere ve ipuçlarına dayanmalıdır. Yapıtta bulunan ipuçlarından hareketle, duyguların işe koşulduğu yorumlar yapılmalıdır.

Yorumlama aşamasında yapıtla ilişkin aşağıdaki sorular yöneltilir:

- * Bu yapıtla baktığımızda sizde ne gibi hisler uyandırıyor?
- * Bu sanat yapıtında başka şeyleri temsil eden semboller var mıdır? Varsa nelerdir?
(<http://www.sanalmuze.org/arastirarakogrenmek> Son erişim 2.7. 2014) Yapıtla farklı

açılardan ele alabilmek amacıyla şu sorular da yöneltilir:

- * Yapıtla size göre hangi nesneye benzeyen bir koku hissi veriyor?
- * Yapıtla size göre hangi nesneye benzeyen bir tad veriyor?
- * Yapıtla size göre hangi nesneye benzeyen bir ses hissi veriyor?
- * Yapıtla size göre hangi nesneye benzeyen bir görüntü uyandırıyor?

4. Yargılama

Sanat yapıtı hakkında daha önceki durumlardan çıkarılan bilgilere dayalı olarak yapılan bir işlemdir. Yargı aşamasında yapıtın başarılı olup olmadığına karar verilir. Bu aşamada yapıtla analiz ederken bir takım somut bilgilere dayalı sonuçlar almak için sorular yöneltilir.

Bu aşamada şu sorular yardımıyla izleyicinin yapıt hakkındaki yargıları ölçülebilir:

- * Bu yapıtla beğendiniz mi?
- * Bu yapıtla müzeye konmaya değer bir yapıt mı?
- * Yapıtla en çok nesini beğendiniz?

1. c MÜZE GEZİSİ SONRASI

Kaynak: Akif Seven, 2014

Müze etkinliği tamamlandıktan sonra etkinliğin nasıl geçtiği konusunda değerlendirme yapmalısınız. Etkinlik sonrasında öğrencilerinize anket verebilir ve anketi doldurmalarını isteyebilirsiniz. Böylece müze etkinliği öncesi ve etkinlik sonrası düşüncelerini karşılaştırma şansı bulursunuz. Öğrencilerinizle birlikte müze gezisini nasıl buldukları konusunda bir değerlendirme ve tartışma yapabilirsiniz. Ayrıca her etkinliğin sonunda öz değerlendirme formları ve grup değerlendirme formları da size yardımcı olacaktır. Bu söyleşi gezinin en çok keyif veren bölümleri olacaktır. Bu tartışmalar sırasında öğrencilerin hangi konuları daha iyi öğrendikleri ya da öğrenemedikleri konusunda bilgi sahibi olabilirsiniz. Müzede gerçekleştireceğiniz eğitim etkinliklerinde kullanacağınız nesnelere ilgili sorularınız için müze uzmanlarına danışmalısınız.

Müzede yapılan çalışmalar müzede veya okulda değerlendirilir. Atölye çalışmalarında ortaya konmuş olan etkinliklerin ürünleri (resim, kumaş, mask, heykel vb.) sergi hâlinde sunulabilir. Yapılan çalışmaların düşünsel sonuçları kompozisyon, tartışma, mektup, gazete haberi vb. uygulamalar ile ortaya konulur. Müze eğitimi çalışmalarında;

- el becerisine yönelik çalışmalar,
- yazınsal çalışmalar,
- yaratıcı drama çalışmaları,
- ses, koku, tat üzerinde yapılan çalışmalar,
- yaşayan tarih ya da sözlü tarih çalışmaları vb. değerlendirmeler müze sonrasında kullanılacak yöntemlere örnek gösterilebilir.

2. Öğretim Programı ve Uygulama Kılavuzu ile Eğiticilere Kazandırılmak İstenen Beceriler

1. Müze Eğitimi
2. İletişim ve Toplumsal Beceriler a. Beden Dilini Kullanma Becerisi
b. Grup Çalışmasında İşbirliği Yapma Becerisi
3. Analitik (Yaratıcı) Düşünme Eğitimi
4. Müzede İmgelem Geliştirme Becerisi
5. Yaratıcı Drama Eğitimi

3. Etkinlik Kitabında Yer Alan Temalar

1. Gelenekler
2. Değerler
3. Uygarlıklar
4. Teknik ve teknoloji

4. Temalara Göre Etkinlik Kazanım Listesi

Tema: Gelenekler

1. Müzede gördüğü yapıtları beden diliyle gösterir.
2. Müzedeki koleksiyonlarla ilgili gözlem becerisi gelişir.
3. Müzedeki gözlemlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.
4. Müzedeki nesnelerin ayrıntılarını farkeder.
5. Müzedeki sanat yapıtının ifade ettiği duygu ve düşünceleri fark eder.
6. Sanat yapıtındaki duygu ve düşünceleri söyler.
7. Fotoğraf ya da resimlerin ifade ettikleri duygu ve düşüncelere göre sınıflandırır.
8. Sanat yapıtlarındaki duyguları grupta birlikte farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Tema: Değerler

1. Görsel kaynakların halk kültürü açısından önemini kavrar.
2. Halk bilimi, kaynaklarının yazılı, sözlü ve görsel alanlarda olduğu hakkında bilgi sahibi olur.
3. Kültürel öğelerin geçmişten bugüne değişerek taşındığına yakın çevresinden kanıtlar gösterir.
4. Kültürel öğelerin toplanması, korunması ve müzeleştirilmesinin önemini kavrar.
5. Halk kültürü ile ilgili müzelerden dönemin halk yaşamı konusunda bilgi edinir.

Tema: Uygarlıklar

1. Müzede yer alan uygarlıkların kronolojisini bilir.
2. Müze yer alan uygarlıkların ekonomik etkinlikleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder.
3. Müzede yer alan uygarlıkların kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
4. Müzede yer alan uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.
5. Türk – İslam devletlerinin Türk kültür, sanat ve estetik anlayışına katkısını bilir.
6. Farklı dönemlere ait kültürel yapıtları karşılaştırır.

Tema: Teknik–Teknoloji

1. El sanatları ile ilgili geleneksel meslekleri tanır.
2. El sanatları süsleyici öge örneklerinin halkın gereksinimlerinden doğduğunu bilir.
3. El sanatları süsleyici öge örneklerinin halkın zevk ve yaratıcılığını yansıttığını fark eder.
4. Geleneksel Türk el sanatları ürünleri ile fabrikasyon ürünlerin üretiminde uygulanan teknolojik değişimi izler.
5. Kullandığı teknolojik ürünlerin zaman içindeki gelişimini kavrar.
6. Çevresindeki teknolojik ürünleri kullanım alanlarına göre sınıflandırır.
7. Günümüz yaşam kültürüne ait araç – gereçleri ve kullanım amaçlarını bilir.
8. Teknolojik ürünlerin hayatımızda ve çevremizde yaptığı değişiklikleri dikkate alarak geçmişle bugünü karşılaştırır.
9. Tarihten ve günümüzden örnekler vererek üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.

5. Müzede Görsel Kültür Eğitimi Etkilikleri

Tema: Gelenekler

Müze Öncesi

1. Ankara Etnografya Müzesi Tanıtımı
2. Nesneden Canlandırma
3. Çemberde İsim ve Toplu Oyunlar
4. Fotoğraftan Canlandırma
5. Donuk İmge
6. Doğaçlama
7. Sergi Düzenleme
8. Müzede Afiş Çalışması
9. Sanal Müze Tasarımı

Müzede

1. Müzede Yapıt Avı

2. Müze Çalışma Kâğıdı Kullanarak Yapıt Analizi

Müze Sonrası

1. Müzede Simge Tasarlama

Tema: Değerler

Müze Öncesi

1. Görsel Kültürün Kaynaklarıyla Tanışma

Müzede

1. Müze Gezisi
2. Donuk İmge

Müze Sonrası

1. Konuşma Halkası

Tema: Uygarlıklar

Müze Öncesi

1. Isınma Oyunları

Müzede

1. Rehberli Tur
2. Donuk İmge

Müze Sonrası

1. Tarih Şeridi Hazırlama

Tema:Teknik–Teknoloji

Müze Öncesi

1. Geleneksel Mesleklerimiz Hangileridir?

2. Meslekleri Tanıtıma
3. Doğaçlama

Müzedede

1. Canlandırma
2. Süsleyici Öge Avı

Müze Sonrası

1. İstasyon Çalışması

TEMA: GELENEKLER

Yöntem ve Teknikler: Gösteri, Soru-Cevap, İstasyon Tekniği, Pastel Boyama

Kazanımlar:

1. Müzede gördüğü yapıtların bazılarını beden diliyle gösterir.
2. Müzedeki yapıtla ilgili gözlem yapar.
3. Müzedeki nesnelere ayrıntılarını fark eder.
4. Müzedeki yapıtların ifade ettiği duygu ve düşünceleri fark eder.

Araç ve gereçler:

1. Fotoğraf makinesi
2. Müze çalışma kâğıdı,
3. Müze tanıtım CD ve DVD
4. Fotoğraflar
5. Top
6. Folyo,
7. Kağıt,
8. Pastel boya,
9. Kalem,
10. Hamam taşı,
11. Peşkir,
12. İpek kese

SÜREÇ:

MÜZE ÖNCESİ

Müze öncesi çalışmalar Ankara Çocuk Eğitimevi'nde gerçekleştirilecektir.

A. Hazırlık- Isınma

Lider gruptan çember olmasını ister. Lider gün içerisinde ve hafta içi yapılacak etkinlikler hakkında bilgi verir. Lider daha önce Etnografya Müzesine gelen kimse olup olmadığını sorar. Katılımcılara etnografya müzelerinde ne tür yapıtların sergilendiği, Ankara Etnografya Müzesini ve başka şehirlerde bulunan diğer etnografya müzelerini gezip gezmedikleri soru-cevap yöntemi kullanılarak sorulur. Katılımcılara Eğitimevinin olanakları elveriyorsa müze tanıtım cd'si izlettirilir.

Drama çalışmalarının sadece atölye ve sınıf ortamları dışında farklı ortamlarda da yapılabileceğini belirtir. 5 N 1 K kuralından kısaca söz eder. Lider Ankara Etnografya Müzesinin tarihçesi hakkında bilgi verir. Etnografya Müzesinin 1930 yılında halka açıldığını ve Türk sanatının Selçuklular'dan günümüze kadar olan örnekleri ortaya sergilendiğini belirtir. Etnografya Müzesinde geçici ve sürekli sergilerin olduğunu belirtir. Müzenin 1938 yılında iç avlusu Anıtkabir tamamlanmaya kadar geçici kabir olarak hizmet verdiğini,

15 yıl süreyle Anıtkabir görevi gördüğünü ve 1956 yılında tekrar halka açıldığını aktarır. Cumhuriyet Döneminde müze olarak planlanıp yapılan ilk devlet müzesi olduğu bilgisi verilir.

Çember şekli alınır. Lider müze denilince akla ne geldiğini sorar. Katılımcılar yanıt verir. Lider etnografya müzesi denilince neler akla geldiğini sorar. Lider sağ elini kaldırarak ve adını tekrar ederek çember içindeki bir katılımcıya doğru yürür. Katılımcının sağ eline dokunarak, onun yerine geçer. Çember içindeki tüm katılımcılar birbirine adlarını söylediğinde oyun tamamlanır. Lider müzede yer aldığını tahmin ettikleri bir nesne adı söyleyerek, elindeki topu çemberdeki bir katılımcıya atar. Eline top gelen herkes müzeden bir nesne adı söyler.

Katılımcılara hamam taşı, peşkir, para kesesi, ibrik, kadın başlığı, bindallı, gergef, çeşmi bülbül, gülabdan, çırkık vb. etnografik nesnelerin adları söylenir. İkişerli gruplara ayrılan katılımcılardan, sahne olarak belirlenen alanda kendilerine söylenen

etnografik nesneyi bedenleriyle sahnede canlandırmaları istenir. Gruplara ayrılan katılımcılar sırayla, seçtikleri nesnenin nasıl yapıldığını, nasıl çalıştığını veya nasıl kullanıldığını anlatan bir figürü ses, devinim gibi öğeleri kullanarak diğer katılımcılara sunarlar.

B.Canlandırma (Ankara Etnografya Müzesinde)

Katılımcılarla müzenin bahçesinde toplanılır. Müze rehberinden müze hakkında bilgi alınır. İçeriye girilir, kronolojik sırayla müzenin tüm bölümleri rehber eşliğinde gezilir.

Lider katılımcılara yerel bir gazetede gazeteci olarak çalıştıklarını belirterek, Etnografya Müzesi ile ilgili bir haber yayınlanacağını söyler. İçeriye girmeden müzenin etrafında dolaşarak üç kare fotoğraf çekmeleri, çektikleri fotoğrafları 10 dakika sonra müze önünde buluşarak arkadaşları ile paylaşımlarını ister. Etkinlik sonunda grup toplanır. Lider grubu üçe böler. Her bir gruptan çektikleri fotoğraflardan bir tanesini seçmelerini ister. Lider grupların seçtikleri fotoğrafı bir fotoğraf karesi şeklinde göstermelerini ister.

Müzenin içinde etkinlik için ayrılan alanda liderin komutu ile bireysel yürüyüş yapılır. Geçmişten akıllarında kalan gelenekleri, özel günlerde yaptıkları ve kendilerinden sonraki kuşaklara öğretmek istedikleri şeylerin neler olduğunu düşünmeleri istenir. Liderin işaretiyle oldukları yerde donarak, donuk imge oluşturmaları istenir. Lider sıra ile tüm katılımcıların yanına gelerek kimsin, neredesin, yanında birisi var mı, üzerinde hangi giysiler var? v.b sorular sorar. Lider grubu 5'e ayırır. Her grup için 10 bölüme ayrılan müze koleksiyonunda bulunan bir objeye ait fotoğrafları yere koyar. Bu fotoğrafın olduğu alanı bulduktan sonra burada bir canlandırma hazırlamalarını ister. Katılımcılar fotoğraflardaki objelerin sergilendiği yerleri belirler. Daha sonrada belirlenen alanlarda canlandırma için çalışmalara başlarlar. Gruplar hazırlıklar sonunda canlandırmalarını yapar.

Lider katılımcılara “Günümüzden geleceğe bilgi aktarmak için müzeye ne koyardınız?”, “Niçin? soruları yöneltilir. Katılımcılar 20 yıl sonra bir etnoğrafya müzesinde bir sergisi oluşturulur (Sanal müze, müze teknolojileri v.b uygulamaların da canlandırmalarda kullanılabileceği katılımcılara söylenir). Katılımcıların yarısı müze sergisini oluştururken, diğer yarısı ise müzeyi 20 yıl sonra gezen ziyaretçileri canlandırır.

Çalışmada yer alan bazı etkinlikler Dr. Tülay Üstündağ tarafından gerçekleştirilen Sosyal Bilgiler, Kültür ve Miras atölyesinden uyarlanmıştır.

D. Değerlendirme

Katılımcılardan üç gruba ayrılır. Yapılan çalışmalardan yola çıkarak müzedeki yapıtları anlatan 1. Gruba Afiş, 2. Gruba Müze Broşürü ve 3. Gruba Kartpostal hazırlama görevi verilir. Çalışmalar için gerekli olan malzemeler verilerek hazırlıklar başlar. Her grup hazırladığı çalışmanın sunumunu yapar.

MÜZE SONRASI (Ankara Etnografya Müzesi)

Katılımcılarla ipek kese, bakır işlemeli hamamtası ve para kesesi incelenir. Etnografik nesnelere üzerinde bulunan süsleyici öğelerin anlamları üzerine tartışılır. Alüminyum folyo, kağıt, pastel boya, kalem v.b malzemeler kullanarak müze nesnesi gözlemlerinden yola çıkarak akıllarında kalan süsleyici öğelerden kendilerine özgü sanat formları oluşturmalarına yönelik bir çalışma gerçekleştirilir.

TEMA: DEĞERLER

Yöntem ve Teknikler: Soru - cevap, Tartışma, Yaratıcı Drama (Doğaçlama, Rol Oynama), Konuşma Halkası, İmgelem Tekniği, Anlatım Tekniği, Sunum Yöntemi

Kazanımlar:

1. Görsel kaynakların halk kültürü açısından önemini kavrar.
2. Halk biliminin kaynaklarının sözlü, yazılı ve görsel alanlarda olduğu hakkında bilgi sahibi olur.

Araç ve Gereçler:

1. CD ve DVD
2. Gazeteve dergi
3. Harita
4. Fotoğraflar
5. Kartpostal
6. Kitap ayıracı
7. Takvim
8. Gazete kupürü
9. Dergilerden kesilmiş yazılar
10. Müze ve ören yerlerini gösteren harita

SÜREÇ:

MÜZE ÖNCESİ (Ankara Çocuk Eğitimevi'nde) B. Hazırlık – Isınma

Katılımcılara üzerinde etnografik nesne bulunan fotoğraflar göstererek “Nesnenin ilk bakışta dış özellikleri ile neyi temsil ediyor?”, “Hangi amaçla kullanıldığına ilişkin bilgi veriyor mu?” soruları yöneltilir.

Lider müze içerikli kartpostal, kitap ayracı, takvim, gazete kupürü, dergilerden kesilmiş yazı, fotoğraf havaya atar ve katılımcılardan havaya atılan malzemeleri yere düşürmemelerini ister. Etkinlik birkaç kez tekrarlanır. Lider gruptan yere düşen malzemeleri toplayarak ellerinde tutmalarını ister. Tüm katılımcılardan ellerindeki malzemelerden bir tanesini seçerek sözlü olarak ifade etmelerini ister.

Lider katılımcılara görsel kültürün, kültürün görünebilir ürün ve simgelerini, maddi kültür ürünleri dâhil her türden görsel sistemlerin tümünü kapsadığına ilişkin anlatım tekniğiyle bilgiler verir. Film, fotoğraf gibi üretilmiş kaynaklar, objeler, nesnelere de bu alana girdiğini ifade eder. Katılımcılara akıllarına gelen ve görsel kültürün içinde yer aldığını düşündükleri diğer materyallerin neler olduğunu düşünmelerini ve grupla paylaşmalarını ister. Fotoğraf, resim, çizim, film, videobant, CD, DVD, gazete, dergi, harita, plan, şekil vb. yanıtları almaya yönelik olarak katılımcıları yönlendirecek sorular sorar.

Lider hazırlanan görsellerde yer alan halk kültürü ürünlerinden (aşağıda fotoğrafları bulunan düğün, damat traşı, giyim kuşam, hamam) örnekler üzeinden kendi kültürlerini anlatmalarını ister.

Fotoğraf 1 Tepelik, Ankara Etnografya Müzesi

Kaynak: Zekiye Çıldır, 2012

Fotoğraf 2. Çıkırık Ankara Etnografya Müzesi

Kaynak: Zekiye Çıldır, 2014

Fotoğraf 3 Şeref Bigalı'nın "Düğün" Adlı Tablosu

Kaynak: www.idildergisi.com, İdil Dergisi 2012, Cilt 1, Sayı 2 / Volume 1, Number 2 Son Erişim: 20.1.2015

Fotoğraf 4 Damat Traş

Kaynak: <http://herekeli.com/Tr/Hereke3.asp?m1=1&m2=6&m3=5> Son Erişim: 20.11.2014

Fotoğraf 5 Naciye İzbul “18. Yüzyıl Gelini” Adlı Tablo

Kaynak: www.idildergisi.com İdil Dergisi, 2012, Cilt 1, Sayı 2 / Volume 1, Number 2 Son Erişim: 20.1.2015

Fotoğraf 6 J.E. Liotard, “Hamamda Frenk Kadını ve Halayığı Kaynak: Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi, II/2, “Kültür Tarihimize Hamam”, 13-23 Son Erişim: 25.10.2014

MÜZEDE

Katılımcılara müze çalışma kağıdı dağıtılır. Müze öncesi çalışmada belirlenen halk kültürü öğelerinin (düğün, damat traş, giyim kuşam, hamam v.b) sergilendiği bölümlerden

bir nesne seçerek müze çalışma kâğıdını doldurmaları ve inceledikleri yapıtı grupla paylaşmaları istenir.

Müze Çalışma Kağıdı

BETİMLEME	
İncelediğiniz yapıtın şekli nedir?	
Yapıtın üzerinde nasıl bir doku vardır? (Pürüzlü, düz v.b)	
Yapıtı hangi teknikle form verilmiştir? (Pişirilmiş, ısıtılıp dökülmüş, oyulmuş, üflenmiş, dokunmuş, çizilip boyanmış, işlenmiş vb.)	
Yapıtı hangi malzemeden yapılmıştır? (Cam, ahşap, pişmiş toprak, kumaş vb.)	
Yapıt en iyi nasıl görülüyor? (Karşıdan bakılarak, üstten bakılarak, çevresinde dolaşarak)	
Yapıtın kokusu var mıdır? Varsa nasıldır?	
ÇÖZÜMLEME	
Yapıtın ölçüleri nasıl? (Büyük-küçük, uzun-kısa, dar-geniş, boş-dolu, dış bükey-iç bükey, parlak-az parlak, parlak-donuk vb.)	
Yapıtta hangi renkler kullanılmış? (sıcak-soğuk, her ikisinde)	
Yapıtın dokusu nasıldır? (kaba, yumuşak, her ikisinde v.b)	
YORUMLAMA	
Yapıtın taşıdığı bir simge / süsleyici öge var mı? Başka şeyleri temsil eden simgeler var mı?	
Bu yapıta siz bir isim verseydiniz, adı ne olurdu?	
Yapıtı baktığımızda nasıl bir his (kulağımıza gelen ses, burnunuza gelen koku, ağızınızda tat) verir? Yapıt sizde hangi nesneye benzer bir görüntü uyandırıyor?	
Yapıt duygularımızı etkiledi mi?	
YARGI	

Yapıtı baktığınızda çizgilerin, renklerin ve şekillerin sizde hissettirdiği şeyleri anlatır mısınız?	
Bu yapıttan hoşlandınız mı?	
Yapıtın en çok neresini beğendiniz?	
Bu yapıt müzeye konmaya değer bir yapıt mı? Yapıtı yapan ve müze için değeri nedir?	

Katılımcılar üç gruba ayrılır. Herhangi bir değeri temsil ettiğini düşündükleri bir anı, “fotoğraf anı” tekniğiyle canlandırmaları istenir. Lider katılımcılar fotoğrafı oluşturmaya başlarken başlangıç anı belirler. Herkesin rol için belirlediği durumu alması istenir, diğerleri buna katkıda bulunurlar. Daha sonra diğer gruptakilerden bunların kim olduğu, ne iş yaptıkları gibi konuları betimlemeleri istenir.

MÜZE SONRASI (Ankara Etnografya Müzesi’nde)

Lider katılımcılardan halka şeklinde oturmalarını ister. Etkinlikte kullanılan yapıtlardan birisi seçilerek, konuşma halkası yöntemiyle katılımcılara sırayla; “Yapıt bugün kullanılıyor mu?”, “Günümüzde kullanılan benzer nesne ne olabilir?”, “Gelecekte kullanılır mı?”, “Kullanılırsa nasıl ve hangi amaçla kullanılır?” soruları yöneltilir.

TEMA: TEKNİK –TEKNOLOJİ

Yöntem ve Teknikler: Yaratıcı Drama (Doğaçlama, Rol Oynama), Soru-Cevap, Küçük Grup Tartışması, Kolaj Tekniği

Kazanımlar:

1. El sanatları ile ilgili geleneksel meslekleri tanır.
2. Süsleyici öge örnekleri aracılığıyla el sanatlarının halkın gereksinimlerinden doğduğunu, halkın zevk ve yaratıcılığını yansıttığını fark eder.
3. Geleneksel türk el sanatı ürünleri ile fabrikasyon ürünlerin üretiminde uygulanan teknolojik değişimi izler.

Araç- Gereçler:

1. Projeksiyon/tepegöz
2. Bilgisayar
3. Bastonculuğu anlatan film
4. Karton
5. Artık ip
6. Yapışkan

SÜREÇ

MÜZE ÖNCESİ (Ankara Çocuk Eğitimevi'nde) A. Hazırlık – Isınma

Katılımcılara geleneksel mesleklerin neler olduğu sorulur. El sanatlarına ilişkin verilen resimlerle geleneksel meslekler hakkında konuşulur. Eğitimevinin olanakları elveriyorsa geleneksel mesleklerden “bastonculuğu” anlatan bir film izlettirilir. Görseller gösterilerek, el sanatlarından hangilerine ait olduğunu tartışılır. Aşağıda yer alan el sanatlarından, üretim sürecinin nasıl olduğunu bilen

katılımcıların gruba paylaşmaları istenir. Bu el sanatlarının Türkiye'nin hangi yörelerinde daha yaygın olduğu gruba tartışılır.

Lider katılımcıları iki gruba ayırır. Sepet örme, semercilik, halı dokuma, bakır dövme, ahşap oyma, çömlek yapma, yorgan işleme, camı üfleme, baston şekillendirme, ahşap baskı yapma, keçe yapma, hat yazma konularında önce ilk grup, ardından diğer grubun sırayla doğaçlamalar yapmaları istenir.

Katılımcılar ikili gruplara ayrılır. Her gruptan geleneksel bir meslek seçmeleri istenir. A'lar seçilen el sanatları ustası ve B'ler koleksiyonerdir. Ustalar elemeğinin değerini vurgulayarak elindeki malı pahallıya satmak, koleksiyonerler de ucuza almak için birbirlerini karşılıklı ikna etmeye çalışırlar. İkili doğaçlamalar yapılır, liderin yönergesiyle roller değiştirilir.

MÜZEDE

Müzedede geleneksel el sanatlarına ayrılan bölümler gezilir. Katılımcılarla müzedeki yapıtlardan hareketle, el sanatları ürünlerinin üretim teknolojileri ile fabrikasyon ürünlerin üretim teknolojileri arasındaki benzerlik ve farklar tartışılır.

B. Canlandırma

Beş eşit grup oluşturulur. Her gruba müzedede tanıtılan mesleklere ilişkin sergiden üç nesne seçmeleri istenir. Seçilen nesnelere hareketle nesnelere üretildiği dönemin sosyal, ekonomik ve siyasal yapısı içinde kim tarafından üretildiği ve nasıl kullanıldığına ilişkin canlandırma yapmaları istenir. Diğer katılımcılardan canlandırmanın sonunda hangi nesnenin canlandırıldığını tahmin etmeleri istenir.

El sanatı ürünlerinin üzerindeki süsleyici öğelere, renklere dikkat etmeleri istenir. Bu süsleyici öğelerin, renklerin dili olabilir mi?" soruları yöneltilerek alınan yanıtlar üzerinde konuşulur. Katılımcılara kâğıt ve kalem dağıtılarak, beğendikleri süsleyici öğeleri çizmeleri istenir. Kâğıdın alt tarafına ya da arkasına "Çizdikleri süsleyici öğelerin kendileri için neyi temsil ediyor?", "Zanaatkâr süsleyici öğeyi işlerken neyi düşünmüş olabilir?", "Süsleyici öğe hangi amaçla işlenmiş olabilir?", "Neden bu renk tercih edilmiş olabilir?" sorularını düşünerek yazmaları istenir.

Katılımcılardan müzedede en beğendikleri, en çok akıllarında kalan süsleyici öğelerin ne olduğunu akıllarında tutmaları istenir.

MÜZE SONRASI (Ankara Etnografya Müzesi'nde)

Müzedeki etkinlik için belirlenen alana geçilir. Katılımcılar iki gruba ayrılır, birinci grup renkli kartonlar üzerine beğendikleri süsleyici öğelerden kendi süsleyici öğelerini üretirler. Kartonların üzerine artık malzemeleri yapıştırarak kendi desenlerini tasarlarlar. İkinci gruptan ahşap oymacılığında kullanılan süsleyici öğelerle ilgili bir öykü yazmaları istenir. Gruplar liderin komutuyla yer değiştirerek, çalışmalarını tamamlarlar.

El sanatı ürünlerinin halkın gereksinimlerinden doğduğu, halkın zevk ve yaratıcılığını yansıttığını söyleyebilir miyiz?" sorusu yöneltilir. Katılımcıların görüşleri alınarak değerlendirme çalışması yapılır ve etkinlik sona erer.

TEMA: UYGARLIK

Yöntem ve Teknikler: Soru- Cevap, Görüş geliştirme Gezi- Gözlem, Dilsiz Harita, Yaratıcı Yazma

Kazanımlar:

1. Müzede yer alan uygarlıkların kronolojisini bilir.
2. Farklı dönemlere ait kültürel yapıtlarla karşılaştırır.
3. Farklı dönemlerin biçem, benzerlik ve farklılıkları hakkında bilgi sahibi olur.

Araç ve Gereçler:

1. Fotoğraf
2. Tarih şeridi

SÜREÇ

MÜZE ÖNCESİ (Ankara Çocuk Eğitimevinde)

A. Hazırlık – Isınma

Katılımcılardan isimlerinin başharflerine göre düz bir sıraya girmeleri istenir. Daha sonra doğum tarihlerine göre sıralanmaları istenir. Aynı tarihte ya da yakın tarihte doğanlar biraraya gelerek gruplara ayrılırlar. Lider katılımcılardan çocukluk döneminde kullandıkları, çok sevdikleri, yanlarından ayırmadıkları bir nesne belirlemeleri ister. Grupla belirledikleri nesnenin tarih boyunca kullanılıp kullanılmadığı ve sahip oldukları nesneye ilişkin benzer yaşantıları olup olmadığı tartışılır.

Müzede Selçuklu Döneminden günümüze kadar gelen tarihsel süreçte yer alan yapıtlardan seçilen fotoğraflar gösterilir. Yapıtların hangi döneme ait olduklarını aralarında tartışarak tahmin etmeleri istenir.

B. Canlandırma

Katılımcılar ikişerli gruplara ayrılır. Gruplardan her döneme ilişkin (Uygurlar, Memlükler, Selçuklular, Osmanlı ve Cumhuriyet) bir yapıt seçerek, donuk imge oluşturması istenir. İkinci kişi ise yapıtı ve dönemsel özelliklerini gruba anlatır.

Katılımcılara üzerinde müze koleksiyonundan seçilmiş fotoğrafların olduğu renkli çıktılar dağıtılır. Katılımcılardan çıktılarının arkasını kullanarak, fotoğraftaki nesneye ilişkin bilgileri doldurmaları ve doldurdıkları kâğıtları yere serilen uygarlıklar şeridine düzgün bir şekilde yerleştirmeleri istenir. Birbirine yakın dönemlerin biçem yönünden benzerlikleri ve farklılıkları soru cevap yöntemiyle tartışılır.

Değerlendirme

Türkiye haritası (dilsiz harita) üzerine fotoğraflar bölgelere göre yerleştirilerek, bölgesel farklılıklar da değerlendirilir. “Hangi ilin hangi özelliği var?”, “Günümüzde hala bu zanaat bu bölgede yapılıyor mu?”, “Bu zanaat niçin bu bölgede yaygınlaşmıştır?” soruları sorularak değerlendirme yapılır.

MÜZE SONRASI (Ankara Etnografya Müzesi’nde)

Katılımcılardan geleneksel el sanatlarının birisini seçerek, bu el sanatının neden kaybolduğunu anlatan bir öykü yazmaları istenir. Herkes kendi yazdığı öyküyü diğer katılımcılarla paylaşır ve etkinlik sona erer.

EK-2 EĞİTİCİLERLE YAPILAN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME

SORULARI

(Öğretim programı ve uygulama kılavuzuna ilişkin durum belirlemeye yönelik sorular)

Yer: Tarih:

Saat: (başlangıç)..... (bitiş).....

Sayın Katılımcı,

Bu görüşme formu Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Doktora programı kapsamında Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan danışmanlığında “Müzelerde Görsel Kültür Çalışmalarının Postmodern Sanat Eğitimi Bağlamında Yapılandırılmasına İlişkin Hazırlanan Eğitim Paketinin Eğitimevlerinde Görevli Uzmanların Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” isimli doktora tez çalışması için geliştirilmiştir. Çocuk Eğitimevleri’nde kalan çocuklarla uygulanmak üzere Çocuk Eğitimevi Eğitimcileri İçin Etnografya Müzesi’nde “Öğretim Programı ve Uygulama Kılavuzu” adlı eğitim materyali hazırlanmıştır. Kılavuzun uygunluğu konusunda eğitimcilerin görüşlerinin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmaya katılımınızın eğitimevlerinde kalan çocuklar için yeni yöntem ve teknikler konusunda farklı açılımlar kazandırması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Görüşmeye katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır. Görüşme formu yanıtlayan katılımcıya ilişkin kişisel bilgiler araştırmacı tarafından gizli tutulacak, araştırmacının kişisel bilgisayarında analiz edilecek ve yalnız araştırmacı tarafından saklanacaktır.

Araştırma Çocuk Eğitimevleri’nde yeni bir uygulamayı hayata geçirerek, bu alanda gerçekleştirilecek yeni uygulamalara ilişkin bilgi verme ve bu uygulamayı tanıtmayı amaçlamaktadır. Görüşme formundan elde edilecek veriler bilimsel içerikli olup, akademik bir yayın olan doktora tezi kapsamında kullanılacaktır. Çalışmanın başarıya ulaşması ölçeğe vereceğiniz içten yanıtlarla olanaklıdır.

Zekiye Çıldır*

Kişisel Bilgiler:

1. Cinsiyetiniz:

Kadın Erkek

2. Meslekteki Toplam Hizmet Yılıınız:

1-5 yıl 6-10 yıl 11-15yıl 16-20 yıl 20 yıl ve üzeri

3. Çalıştığınız Kurumdaki Toplam Hizmet Yılıınız:

1-5 yıl 6-10 yıl 11-15yıl 16-20 yıl 20 yıl ve üzeri

Yaşınız:

Göreviniz:

Öğretmen Sosyal Çalışmacı Psikolog Diğer (Belirtiniz).....

*Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, zcildir@gmail.com

1. Sizce hazırlanan öğretim program ve uygulama kılavuzu Çocuk Eğitimevleri'nde uygulanan eğitim programının içeriğine uygun mudur?

Uygun çünkü;

.....

Uygun değil çünkü;

.....

2. Sizce hazırlanan öğretim program ve uygulama kılavuzunun içeriğinde yer alan sanat eğitimi ve görsel kültür konularına ilişkin Çocuk Eğitimevleri'nde kalan çocukların hazırbulunuşluk düzeyleri nedir?

.....

3. Hazırlanan öğretim program ve uygulama kılavuzu Çocuk Eğitimevleri'nde kalan çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun mudur?

Uygun çünkü;

.....

Uygun değil çünkü;

.....

4. Sizce çocuklara yönelik olarak bugüne kadar sanat eğitiminde müzelerin kullanımına ilişkin herhangi bir eğitim verilmemesinin nedeni nedir? Kısaca anlatır mısınız?

.....

EK-3 ÇOCUK EĞİTİMEVLERİ ÖĞRETİM PROGRAMI

a-Okuma Yazma Kursları

Ceza infaz kurumlarında okumaz yazmazların okur-yazar hale getirilmelerine yönelik I. kademe okuma yazma kursu, ilkokulun ara sınıflarından ayrılan veya ilkokul mezunu olmayan, 65 yaş altı, sağlık durumu elverişli yetişkin hükümlü ve tutuklulara II. kademe okumu-yazma başarı kursları açılmaktadır.

b-Yaygın Eğitim (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi)

Hükümlü ve tutuklular Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi ile ilgili mevzuat çerçevesinde devam edebilmektedir. Bu okullara kayıtlı hükümlü ve tutuklulara eğitimlerini devam ettirmeleri için gerekli imkânlar sağlanmaktadır. Açık Öğretim Ortaokuluna, yetişkin II. kademe eğitimi kursunu başarıyla tamamlayan, ilkokulu bitiren, ortaokul 5, 6, 7, 8 veya ilköğretim okulu 6, 7, 8. sınıflardan ayrılan hükümlü tutuklular devam edebilmektedir.

Açık Öğretim Lisesine, ortaokul veya ilköğretim mezunu ya da lise 1.2.3. sınıflardan ayrılan hükümlü ve tutukluların devam edebilmelerine olanak sağlanmaktadır. Açık Öğretim Fakültesine, lise düzeyinde bir ortaöğretim programını tamamlayan, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Sınavına katılıp üniversitelerin açık öğretim programlarına yerleşen veya yüksek öğretim mezunu iken sınavsız kayıt yaptıran hükümlü ve tutuklular devam edebilmektedir.

c- Örgün Yüksek Öğretim

Hükümlü ve tutuklular, ilgili mevzuat çerçevesinde, üniversitelerin örgün yüksek öğretim ve uzaktan eğitim programlarına devam ederek, eğitimlerini sürdürebilmektedir. Örgün yüksek öğretim programına kayıtlı iken ceza infaz kurumuna giren ve ÖSYM tarafından gerçekleştirilen sınavlar sonucu üniversitelerin örgün yüksek öğretim programlarını kazanan hükümlülerden açık ceza infaz kurumlarında bulunanlar, kayıtlı oldukları yüksek öğretim programları ile ceza infaz kurumu aynı belediye sınırları içerisinde ise okullarına gidip, derslere katılarak eğitimlerini sürdürebilmektedir.

Eğitim teknolojilerindeki hızla değişen gelişmeler doğrultusunda, yaygın öğretim çalışmalarını daha nitelikli düzeye getirilmesi için uzak birçok üniversitede uzaktan eğitim programları açılmıştır. İnternet erişimli sanal sınıf uygulamaları kapsamında, bir bölümü yaygın öğretim, bir bölümü ise örgün öğretim hizmetleri olan uzaktan eğitimden, kurum imkanları dahilinde, hükümlü ve tutukluların yararlanmaları sağlanmaktadır.

MESLEKİ VE TEKNİK KURSLAR

Ceza infaz kurumlarında açılan mesleki ve teknik kurslar; bireyin daha çok kişisel gelişiminin sağlanması amacıyla ve ayrıca ülkemizin, iş piyasalarının mesleki ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, meslek edindirmeye yönelik olarak düzenlenmektedir. İş ve meslek eğitimi, kurumun fiziksel yapısı, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hükümlü ve tutukluların verimli, üretken bireyler olarak toplum yaşamına uyumlarını sağlamak, salıverilmelerinden sonra gelir getirecek bir meslek edinmelerine yardımcı olmak amacıyla uygulanmaktadır.

Hükümlü ve tutukluların yeteneklerine uygun meslek kurslarının seçimi eğitim kurulunca yapılmaktadır. Eğitimler; halk eğitim müdürlükleri, mesleki eğitim merkezi müdürlükleri, üniversiteler, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ile günümüz koşullarına uygun olarak iş birliği halinde açılmaktadır.

<http://www.cte.adalet.org.tr> 12.3 2015 tarihinde alınmıştır.

EK-4 İLKÖĞRETİM 1-8. SINIFLAR ÖĞRETİM PROGRAMLARININ İNCELENMESİ

Örgün öğretimde uygulanmakta olan, ilköğretim birinci kademe ve ikinci kademe programlarının (2005–2006) tümü müze eğitimi ile ilişkilendirilebilecek kazanımların belirlenmesi amacıyla taranmıştır. Bu tarama sonucunda, Fen ve Teknoloji, Müzik dersleri öğretim programlarında müze eğitimine ilişkin herhangi bir kazanıma rastlanmamıştır. Çocuk eğitimevlerinde kalan çocukların akranlarının devam ettikleri örgün eğitim öğretim programları incelendiğinde, programlarda müze ve müze eğitimi ile ilişkili kazanım ve etkinliklerin olduğu belirlenen dersler; Hayat Bilgisi, Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Görsel Sanatlar'dır (MEB, 2005).

İLKÖĞRETİM (1-8. SINIF) HAYAT BİLGİSİ, TÜRKÇE, SOSYAL BİLGİLER VE GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETİM PROGRAMI VE KILAVUZUNDA SANAT EĞİTİMİ VE MÜZE EĞİTİMİNE İLİŞKİN KAZANIMLAR

HAYAT BİLGİSİ DERSİ

1.SINIF

Genel Kuramsal Kısımdaki Açıklamalar:

Öğrencilere Kazandırılacak Beceriler:

12.2. Eğlenme

- Müze, tarihi yer ve doğa gezilerinin, pikniklerin, hobilerin eğlenmeye aracılık ettiğini/eğlenme yolları olduğunu fark etme.(s.23)

Kişisel Nitelikler:

Vatanseverlik:

- Müzelerden yararlanma (s.46)

Kültürel Değerleri Koruma ve Geliştirme:

- Müzeleri ve tarihi yerleri koruma ve geliştirme (s.46)

İnceleme gezisiyle Atatürk'ün hayatı ile ilgili olaylar ve olgular hakkında öğrencilerin bilgi edinmeleri sağlanır (s.147).

Açıklamalar

A.1.21 numaralı kazanım Öz Yönetim becerisini geliştirmeye yöneliktir. (!)

Atatürkçülükle ilgili konular

(!) Bu kazanım Atatürk Haftası'na denk gelecek şekilde işlenecektir.

Toplam 85 kazanımdan 1 tanesi müze ile ilişkilidir.

2. SINIF

Kazanımlar

B.2.35. Ailesiyle birlikte gezmek, tatillerini geçirmek ve eğlenmek için plan yapmaktan zevk alır, yaptığı planı ailesiyle paylaşır.

Etkinlikler

-Müze, tarihi yer ve doğal güzelliklerle ilgili film seyrettirilir. Tatilde neler yapabileceklerini belirler ve bir tatil planı yaparlar. (s.204)

B.2.35 numaralı kazanım Öz Yönetim becerisini geliştirmeye yöneliktir.

-Toplumsallık üzerinde durulacaktır.

-**C.2.10.** Atatürk'ün önderliğinde ülkemizde gerçekleştirilen köklü değişiklikleri görsel materyaller kullanarak açıklar.

Etkinlikler

-İnternet, eğitim CD'leri aracılığıyla ya da Anıtkabir'e ve Ankara Cumhuriyet Müzesi'ne yapılacak bir inceleme gezisiyle Atatürk'ün önderliğinde Cumhuriyet ile birlikte elde edinilen kazanımlar fark ettirilir. (s.210)

Not: Öğretmen kılavuz kitabında bu kazanıma yönelik bir çalışma yok.

C.2.10 numaralı kazanım araştırma, kaynakları etkili kullanma, bilimin temel kavramlarını tanıma becerisini geliştirmeye yöneliktir.

- Yeniliğe açıklık üzerinde durulacaktır.
- Atatürkçülükle ilgili konular

Toplam 94 kazanımdan 2 tanesi müze ile ilişkilidir.

3. SINIF

Hayat Bilgisi Dersi Programında Yer Alan Kavramlar:

Tema : Dün, Bugün, Yarın

3. Sınıf :Müze-Kültürel Değer (s.102)

Belirli Gün ve Haftalar :

3. sınıf : Müzeler Haftası (18-24 Mayıs) (s.106)

Kazanımlar

C.3.17. Müzelerden ve tarihi yerlerden bir eğitim ortamı olarak yararlanır; nesnelerin müzelerdeki eski hali ile yeni halini karşılaştırarak zaman içindeki değişimi kavrar.

Etkinlikler

- Müze veya tarihi yerlere gezi düzenlenir. Gruplar oluşturulur. Grupların müzedeki eserleri çeşitli yönlerden (tarz, biçim, görünüş, kullanım, renk, desen, büyüklük) incelemeleri sağlanır.

Bulgularını, verilen çalışma kağıtlarına not ederler. Sınıfta hem bulgular hem de nesnelerin, nasıl değiştiği tartışılır (s.250).

C.3.17 numaralı kazanım özyönetim, bilimin temel kavramlarını tanıma becerisini geliştirmeye yöneliktir.

-Vatanseverlik, kültürel değerleri koruma ve geliştirme üzerinde durulacaktır.

C.3.17 numaralı kazanım araştırma kağıdı ile değerlendirilebilir.

Toplam 110 kazanımdan 1 tanesi müze ile ilişkilidir.

TÜRKÇE DERSİ

4.SINIF

Kazanımlar

2.20. İzlenim ve deneyimlerine dayalı yazılar yazar.

Etkinlikler

-Tiyatro, müze, resim sergisi, sinema, konser vb. hakkındaki izlenimlerini yazmaları istenir. (s.101).

Not: Bu kazanım öğretmen kılavuz kitabında sadece tiyatro ile ilgili bir metin üzerinden ele alınmış, müze ile ilgili herhangi bir bölüm yok.

Programda olmayan ancak öğretmen kılavuz kitabında (s.216-217) “Güzel Ülkem Türkiye” temasında “Müze” adlı bir şiir verilmiş. Bununla ilgili öğrenci ders kitabı ve çalışma kitabında etkinlikler yer almaktadır.

Toplam 256 kazanımdan 1 tanesi müze ile ilişkilidir.

5. SINIF

Kazanımlar

2.26. Özet çıkarır.

Etkinlikler

-Tiyatroya, müzeye, resim galerisine, sinemaya, konsere vb. yerlere gidilmesi ve izledikleri hakkında yazılar yazmaları istenir (s.126).

Açıklamalar

Konunun ana fikir ve önemli noktalarının, öğrencinin kendi ifade biçimiyle özetlenmesine dikkat edilmelidir.

Toplam 259 kazanımdan 1 tanesi müze ile ilişkilidir.

SOSYAL BİLGİLER DERSİ

4. SINIF

Kazanımlar

Öğrenme Alanı: Kültür Ve Miras (Geçmişimi Öğreniyorum Ünitesi)

5- Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler.

6- Milli Mücadelenin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilanında Atatürk'ün rolünü fark eder.

Etkinlikler

Tarihi yerler, müzeler ve anıtlara gezi düzenlenir. Örn: Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Müzesi gezisi (s.16).

Açıklamalar

5. kazanım için Türkçe dersi görsel okuma, dinlediğini ve okuduğunu anlama -Atatürk'ün Samsun'a çıkışından Cumhuriyetin ilanına kadar geçen süreçte siyasi olayların detaylarına girilmeden Atatürk'ün liderlik rolü çerçevesinde ele alınacaktır.

Toplam 46 kazanımdan 2 tanesi müze ile ilişkilidir.

SOSYAL BİLGİLER DERSİ

5. SINIF

Kazanımlar

Öğrenme Alanı: Kültür Ve Miras (Adım Adım Türkiye Ünitesi)

1-Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi yerleri, nesnelere ve yapıtları tanıır.

Etkinlikler

Tarihi yer, müze ve anıtlara gezi yapılır. Örn: Anıtkabir Gezisi (s.32).

Kazanımlar

Öğrenme Alanı: Güç, Yönetim ve Toplum (Bir Ülke, Bir Bayrak Ünitesi)

5-Ulusal Egemenlik sembollerine değer verir.

Etkinlikler

Mehmet Akif Ersoy Evi Müzesi'ne gezi yapılır (s.37).

Kazanımlar

Öğrenme Alanı: Küresel Bağlantılar (Hepimizin Dünyası Ünitesi)

4- Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.

5-Ortak mirasın tanınmasında turizmin yerini fark eder.

Etkinlikler

Ortak mirasımızı tanıtmak amacıyla müze gezisi düzenlenir (s.38)

Açıklamalar

Ortak miras öğelerinden somut olanlar ele alınır. Doğrudan verilecek değer: Tarihsel mirasa duyarlılık

Toplam 43 kazanımdan 4 tanesi müze ile ilişkilidir.

GÖRSEL SANATLAR DERSİ

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının İçerik Boyutu

Sanat eğitimi ilkokullarda görsel sanatlar dersi yoluyla verilmektedir. Sanat eğitimi ve görsel sanatlar dersinin genel amaçları incelendiğinde; bireylerin topluma yaratıcı ve üretken bireyler olarak katılımlarını sağlamak, estetik bir bilinç kazandırarak yaşamını ve çevresini güzelleştiren bireyler yetiştirmek ve sanattan anlayan bilinçli sanat tüketicilerini topluma kazandırmaktır. Görsel sanatlar eğitimi yoluyla yaratıcı, yapıcı estetik kişiliğin geliştirilmesi hedeflenmektedir (Etike, 2001).

Diğer öğretim programlarında yalnızca müze bilinci alanı incelenirken, görsel sanatlar dersi öğretim programı tüm boyutları ile ele alınmaktadır. Bu bilgiler ışığında İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi 1-8. Sınıflar Öğretmen Kılavuz Kitabı incelendiğinde (MEB, 2006) temel becerilerin şu şekilde yer aldığı görülmektedir. Öğrencilerin

öğrenme alanlarındaki gelişimleriyle bağlantılı, yatay olarak bir yılın sonunda, dikey olarak da sekizinci sınıfın sonunda

kazanacakları ve hayat boyu kullanacakları temel becerilerdir. İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi (1-8. sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu içerdiği kazanımlarla bu temel becerilerin gelişmesini sağlayacaktır. Sanatsal ifadelerde görsel ve biçimsel anlatımın yanında, programla ulaşılmaması beklenen temel beceriler şunlardır:

- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma,
- Kendini ifade etme,
- Eleştirel düşünme,
- Yaratıcı düşünme,
- Sanat aracılığıyla iletişim kurma,
- Problem çözme,
- Araştırma,
- Karar verme,
- Bilgi teknolojilerini kullanma,
- Girişimcilik,
- Sorumluluk alma,
- Başladığı işi bitirme,
- Kişisel ve sosyal değerlere önem verme,
- Görsel okuma,
- Estetik bilinç kazanma,
- Estetik algının geliştirilmesi,
- Estetik yaşam kültürü edinme,
- Çevre ve doğa bilinci kazanma,
- Millî, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olmalıdır.

Görsel Sanatlar ders programının amaçları incelendiğinde, genel olarak belirtilen bilgi ve becerilere dönük amaçların yer aldığı söylenebilir. Görsel sanatlar öğretim programının amaçlarının; bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olarak dört gruba ayrıldığı görülmektedir.

Bireysel ve toplumsal amaçlar

1. Öğrenciye yaşamı ve doğayı gözlemleme duyarlılığı kazandırmak,

2. Öğrenciye seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme becerileri kazandırmak; analiz ve sentez yeteneği ile eleştirel bakış açısını geliştirmek,
- 3.Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve kendini geliştirmesini sağlamak,
- 4.Öğrencinin görsel biçimlendirme yolları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
5. Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla besleyebilmek (müze, galeri, tarihi eser vb.),
6. Öğrencinin her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
7. Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçıları tanımasını sağlamak,
8. Ulusal ve evrensel değerleri tanıyabilme ve anlayabilme bilincini kazandırmak,
9. Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden haz alma ve onur duyma hassasiyetini kazandırmak,
10. İş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendi işine saygı duyduğu kadar başkalarının işine de saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,
11. Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iç dünyasını anlatma, duygusal tepkilerini ortaya koyma ve bedenine saygı duyma bilincinin geliştirmesini sağlamak,
12. Öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmaktır.

Algısal amaçlar

- 1.Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
- 2.Öğrencinin görsel algı ve birikimlerini sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine olanak tanımak,
- 3.Öğrencinin birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,
- 4.Öğrenciye bilgiyi ve birikimini sanatsal uygulamaya dönüştürme yeteneği kazandırmak,
- 5.Öğrenciye yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmaktır.

Estetik amaçlar

1. Öğrencinin, sanatın ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,

2. Öğrenciye geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden ve doğadan haz alma, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak,
3. Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi hayatının her alanında yansıtabilme, bunu davranış biçimi haline getirebilme yeterliliği kazandırmak,
4. Öğrenciye, doğadan seçtiği veya insan eli ile üretilen nesnelere estetik birikimini kullanarak değerlendirme bilincini kazandırmak,
5. Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmaktır.

Teknik amaçlar

1. Öğrenciye her türlü araç-gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırarak kendini geliştirmesini imkan (olanak mı?) tanımak,
2. Öğrenciye değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencilerin farklılıklardan zevk alabilmelerini sağlamak,
3. Öğrencinin farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,
4. Öğrenciye kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,
5. Öğrenciye, amacına uygun malzemeyi seçme, malzemedan anlam çıkarma becerisi kazandırmak,
6. Öğrenciye kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi ve güveni kazandırmaktır.

Görsel Sanatlar ders programını, sanat eğitimi yönünden genel olarak incelediğimizde, üç ana öğrenme alanı altında yapılandırıldığı görülmektedir. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının içerik boyutunun “Görsel Sanatlarda

Biçimlendirme”, “Görsel Sanat Kültürü” ve “Müze Bilinci” adıyla üç öğrenme alanı olarak sınıflandırılmaktadır. Programda yer alan müze bilinci öğrenme alanında öğrenme ortamı olarak müzelerin yanı sıra ören yerleri, anıtlar, tarihi yapılar, sanat galerileri v.b yerler de öğrencilerin sanat eğitiminin bir parçası olan ortamlar olarak düşünülmüştür.

Görsel Sanatlar Ders Programının Kazanımları (1 – 5. Sınıflar)

1. Sınıflar Görsel sanatlarda biçimlendirme kazanımları:

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı gibi türlerinden yararlanarak görsel sanat çalışmaları yapar.
2. Görsel çalışmalarında çizgiyi kullanır.
3. Dokulu çalışmalar yaparak değişik dokuların farkına varır.
4. Görsel çalışmalarında “uzun-kısa”, “büyük-küçük”, “kalın-ince” unsurları kullanır.
5. Değişik malzemeler arasında görsel ilişki kurar.
6. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
7. Çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.

1. Sınıflar Görsel sanat kültürü kazanımları:

1. Doğada gezi yoluyla edindiği izlenimlerini paylaşır.
2. Çevresini çirkinleştiren olumsuzlukları fark eder.
3. Doğayı sevmeyi ve ona saygı duymayı görsel olarak ifade eder.
4. Doğadan çeşitli nesnelere seçerek görsel tasarımlar yapar.
5. Kendi yaşam alanını düzenlerken doğal çevreyi korumanın gerekliliğini kabul eder.
6. Evini, odasını, okulunu, sınıfını düzenli ve temiz tutmanın önemini kabul eder.
7. Gösterilen eserde neler gördüğünü söyler.
8. Gösterilen eser ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.
9. Gösterilen eseri yapan sanatçının adını bilgi dağarcığına katar.
10. Gösterilen eserlerin konusu, renkler, figürler, nesnelere vb. unsurlardan yola çıkarak kendine özgü görsel sanat çalışmaları yapar.

1. Sınıflar Müze bilinci kazanımları:

1. Müze, sanat galerisi, öğrenme yeri, tarihî eser, anıt vb. hakkında fikir sahibi olur.
2. Müze, sanat galerisi, öğrenme yeri, tarihî eser, anıt vb. ile ilgili edindikleri kartlar, posterler gibi görsel belgelerle müze köşesi yapmaktan haz duyar.
3. Müze, sanat galerisi, öğrenme yeri, tarihî eser, anıt vb. ile ilgili izlenimlerini paylaşır.
4. Müzeler, sanat galerileri, anıtlar, öğrenme yerleri ve çevresinden edindiği izlenimlerle görsel tasarımlar yapar.

5. Görsel çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan sevinç duyar.

Etkinlik Örnekleri

1. “Ören Yerinden Müzeye”

Öğretmen öğrencileri varsa bir ören yerine götürür ya da ören yeri fotoğrafı gösterir.

Öğrencilere şu soruları yöneltebilir:

Burada neler görüyorsunuz?

Sizce bu görüntüler neye benziyor?

Eskiden burada insanlar yaşamış olabilirler mi? Nereden anladınız?

Sizce burada daha önce yaşamış olan insanlar hangi eşyaları kullanıyorlardı?

Kullandıkları eşyalar sizce şimdi nerede?

Bulunan eşyalar nereye götürülmüş olabilir?” gibi sorularla öğrencilerin ören yeri ve müze hakkında fikir sahibi olmaları sağlanır. Yöneltilen son soruya hiçbir öğrenciden “müze” yanıtı alınamazsa, öğrencilere bu eserlerin nereye götürülmüş olabileceği sorusunu büyüklerine sormaları istenir.

Böylece öğrencilerin merakları kışkırtılarak bilgiye ulaşma isteği yaratılır.

1.“Anısına”

Öğretmen, öğrencileri varsa bir anıta götürür ya da bir anıt fotoğrafı gösterir. Ardından öğrencilere şu sorular yöneltilir: Burada ne görüyorsunuz? Hangi amaçla yapılmış olabilir? Bir öyküsü olabilir mi? sorularıyla öğrencilerin tahminlerini aldıktan sonra götürdüğü ya da fotoğrafını gösterdiği anıtla ilgili öyküyü anlatır. Ardından “Sizce yerleştirmek için neden burası seçilmiş olabilir?” sorusunu yönelterek anıtlar hakkında öğrencilerin fikir sahibi olmalarını sağlar.

Öğrenciler, anıtın öyküsüyle ilgili görsel sanat çalışmaları yaparlar.

1, 3, 4. “Müzeyi Tanıyorum”

Müzeyi tanıtıcı görsel dokümanlar ve materyaller (fotoğraf, broşür, kartpostal vb.) incelenebilir. Yakın çevrede bulunan bir müze, ören yeri, tarihî yapı, anıt vb. ziyaret edilebilir. Müzede veya ören yerlerinde gördüklerini anlatırlar.

“Neler gördünüz? Ne hissettiniz? En çok dikkatinizi çeken eser hangisiydi? Neden? Sevdiklerinizin de gittiğiniz müzeyi görmesini ister misiniz?” gibi sorularla öğrencilerin müze ile ilgili izlenimlerini paylaşmaları sağlanır. Daha sonra izlenimlerine yönelik resim yaptırılabilir.

2. “Müze Panosu”

Sınıf veya okul içinde, tüm öğrencilerin katılımı ile müzelerle ilgili görsel dokümanlarla pano düzenlemesi yaptırılabilir.

4. “Evcilik Oyunu”

Öğrenciler müze veya sanat galerilerinde gördükleri ve beğendikleri seramik örneklerinden edindikleri izlenimlerle kil, oyun hamuru gibi yoğurma maddeleri ile vazo, tabak, çömlek, bardak vb. biçimlendirmeler yaparlar. İsterlerse çalışmalarını su bazlı boyalarla renklendirebilirler. Ortaya çıkan ürünlerle “misafircilik” oynarlar.

Toplam 24 kazanımdan 5 tanesi müze ile ilgilidir.

2. *Sınıflar Görsel sanatlarda biçimlendirme kazanımları:*

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.
2. Çevresinden doku örnekleri göstererek çeşitli yüzeylerde değişik malzemelerle farklı doku çalışmaları yapar.
3. Basit geometrik şekilleri tanır.
4. Basit geometrik şekilleri görsel çalışmalarında kullanır.
5. Ana ve ara renkleri tanır.
6. Yığma, dizme ve yerleştirme işlemlerini yapar.
7. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleri ile ifade eder.
8. Çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.

2. *Sınıflar Görsel sanat kültürü kazanımları:*

1. Yaşadığı çevrenin düzenlenmesine ilişkin olumlu ve olumsuz örnekler verir.
2. Beğendiği sanat eserleri veya kendi çalışmalarıyla bulunduğu ortamları güzelleştirir.

3. Çevresindeki kirliliği ve düzensizliği onaylamadığını görsel sanatlar yoluyla ifade eder.
4. Güzel bir çevrede yaşamanın önemini kavrar.
5. Eserde gördüğü unsurları görsel açıdan değerlendirir.
6. Gösterilen eserde beğendiği ve beğenmediği unsurları nedenleri ile ifade eder.
7. Gösterilen eserden yola çıkarak duygularını, düşüncelerini, hayallerini ve izlenimlerini ifade eden görsel tasarımlar yapar.

Müze bilinci kazanımları:

1. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihî yapı, anıt vb. yerlerin kurallarına uygun davranır.
2. Müzedeki ve sanat galerilerindeki eserlerin, ören yerlerinin, tarihî yapıların, anıtların vb. önemini kavrar.
3. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. ile ilgili görsel tasarımlar yapar.
4. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihi eser, anıt, vb. ile ilgili görsel çalışmalarını sergiler.
5. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

Etkinlikler

1, 2. “Müzemize Hoş Geldiniz!”

Öğrencilerden en sevdikleri eşyaları sınıfa getirmeleri istenir. Getirilen eşyalar, kime ait olduğu, ne zaman alındığı, hangi malzemeden yapıldığı yazılarak sıraların üstüne yerleştirilir. Öğrenciler arasında müze ziyaretçileri ve görevlileri olarak iş bölümü yapılabilir. Müzede eserlere dokunmamak, sessizlik vb. uyulması gereken kurallar hatırlatılarak bir müze gezisi canlandırılabilir.

1, 2, 3. “Müzemize Davetlisiniz”

Öğrencilere, oluşturulan müze ile ilgili, baskı veya kolaj tekniklerinden istedikleri birini kullanabilecekleri bir posta kartı veya davetiye hazırlatılabilir.

2. Sınıf İçin Belirli Gün ve Haftalarla İlişkilendirilen Kazanımlar:

Kazanımlar

2.

Müzedeki ve sanat galerilerindeki eserlerin, ören yerlerinin, tarihi yapıların, anıtların vb. önemini kavrar.

2,7.Etkinlikler

Belirli gün ve haftalarla çevresinde yakın çevrelerinde bulunan müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. yerlere gezi düzenlenir. Bu yerlerde bulunan eserlerin önemi üzerinde konuşulur. Öğrencilerden duygularını ifade edici görsel çalışmalar yapmaları istenir.

Toplam 22 kazanımdan 5 tanesi müze ile ilişkilidir.

3. Sınıflar Görsel sanatlarda biçimlendirme kazanımları:

1.Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.

2. Oyunlarında kullandıkları çizgi çeşitlerinden örnekler verir.

3. Oyunlarla çizgisel çalışmalar yapmaktan haz alır.

4.Kendi yaptığı çalışmalarda, sanatçıların eserlerinde ve günlük yaşamında karşılaştığı çizgi çeşitlerini tanır.

5. Bir yüzeyde oyunlarla lekeler oluşturur.

6. Geometrik şekillerle görsel tasarımlar yapar.

7. Nesnelerin görünümünü lekesel olarak algılar.

8. Çalışmalarında çizgi, renk, biçim ve leke ilişkilerini kullanır.

9. Ana ve ara renkleri görsel çalışmalarında kullanır.

10. Renkleri karıştırarak renk zenginliğini keşfeder.

11.Çevresindeki çiçekler, evler, bitkiler, kuşlar vb. varlıkları belirleyerek bu varlıkların birer biçimleri olduğunu fark eder.

12. Çevresinden belirlediği biçimlerden hareketle özgün çalışmalar yapar.

13. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli sanat teknikleriyle ifade eder.

14.Yaptığı çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.

Görsel sanat kültürü kazanımları:

1. Güzel bulduğu varlıklarla ilgili görsel tasarımlar yapar.
2. Beğenilerdeki farklılığa saygı duyar.
3. Görsel çalışmalarında yararlandığı eseri yapan sanatçı hakkında bilgi edinir.
4. Gösterilen eserdeki renklerin, biçimlerin, figürlerin ve objelerin nasıl kullanıldığını açıklar.
5. Gösterilen eserle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.
6. Yapacağı görsel sanat çalışmalarında gösterilen eserlerden yararlanır.

Müze bilinci kazanımları:

1. Müzedeki eserlerin korunmasının önemini kavrar.
2. Müzedeki eserlerin önemini açıklar.
3. Müze, sanat galerisi, ören yeri, anıt vb. yerlerle tarihî eserlerle ilgili araştırma yapabilmenin yollarını keşfeder.
4. Müzedeki eserlerle ilgili duygu ve düşüncelerini görsel çalışmalarla ifade eder.
5. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

Etkinlikler**1,2,4. “200 Yıl Sonra ...”**

Öğrencilerden, günümüzden 200 yıl sonraki insanların bulacağı bir oda hayal etmeleri ve içine -kendilerine fırsat verilecek olsaydı- bugün neler yerleştirmek isteyeceklerini düşünmeleri istenir. Fikirleri alındıktan sonra, odanın içine yerleştirmek isteyecekleri eşyalar, yapılar vb. ile ilgili resim çalışması yaptırılır.

Daha sonra odanın kapısının kilitlendiği, anahtarın bir ağacın dibine gömüldüğü ve aradan 200 yıl geçtikten sonra anahtarı tesadüfen bir insanın bulduğu ve odaya girdiği anlatılır. Ardından, “Sizce bu odaya 200 yıl sonra giren ve karşısında bizim yerleştirdiğimiz yapıları, eşyaları vb. gören kişi bizimle ilgili ne gibi bilgiler (yaşadığımız kültür, özelliklerimiz, teknolojimiz vb.) edinirdi?” gibi sorular yöneltilir. Alınan cevaplardan yola çıkarak müzelerin kültür mirasımızın koruyuculuğu ve yeni kuşaklara aktarımındaki araç olma işlevleri vurgulanabilir ve müzedeki eserlerin korunmasının önemi kavratılabilir.

1. “Bilgiye Yolculuk”

Öğrencilerin yakın çevresinde bulunan müze, öğrenme yeri, tarihî yapı, anıt gibi kültür miraslarından bildiklerini söylemeleri istenir. Bu eserlerle ilgili bilgilere nasıl ulaşılabileceği sorulur. Öğrenciler, farklı sorularla yönlendirilerek internet ortamından, daha önce gidip gören kişiler ve yetkililer gibi canlı kaynaklardan gazete, dergi ve broşürlerden, kütüphanelerden ya da bizzat kendisi giderek bu eserlerle ilgili bilgi edinebilecekleri sonucuna ulaşmaları sağlanır. İstenirse, konuyla ilgili bilgiye ulaşma sürecini kapsayan canlandırmalar yaptırılabilir.

Ara Disiplinlerle İlişkilendirilmesi

Kazanımlar

1. Müzedeki eserlerin korunmasının önemini kavrar.

Ara Disiplin Alanları İle İlgili Kazanımlar

İnsan Hakları ve Vatandaşlık

21. Ortak mirasın korunması gerektiğini bilir. Toplam 25

kazanımdan 5 tanesi müze ile ilişkilidir.

4. Sınıflar Görsel sanatlarda biçimlendirme kazanımları:

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.
2. Renklerin ışığa göre değiştiğini fark eder.
3. Bir rengin değerlerini kullanarak resim yapar.
4. Renklerin duygu ve düşüncelerle ilişkisini tartışır.
5. Doğal ve yapay (üretilmiş) nesnelere ayırt eder.
6. Çevresindeki benzer biçimlere örnekler verir.
7. Çevresindeki biçim zıtlıklarının neler olabileceğini tartışır.
8. Çevresindeki örneklerden yola çıkarak merkezî ve simetrik dengeyi fark eder.
9. İki ve üç boyutlu çalışmalarında çizgileri kullanmaktan haz alır.
10. Üç boyutlu basit geometrik biçimlerle inşa yapar.
11. Nesnelerin farklı bakış açılarıyla görülebileceğini fark eder.

12. Görsel çalışmalarında doğal ve yapay nesnelere yararlanabileceğinin farkına varır.

13. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.

14. Çalışmalarını sergilemekten ve arkadaşlarının yaptığı çalışmalarını izlemekten zevk alır.

Görsel sanat kültürü kazanımları:

1. İki ve üç boyutlu görsel sanat eserlerini ayırt eder.

2. Üç boyutlu eserlere farklı yönlerden bakıldığında, değişik görünüşleri olduğunu fark eder.

3. Yaşamdaki her varlığın kendine özgü bir güzelliği olduğunu kabul eder.

4. Bulunduğu yöreye ait bir el sanatı ürününü ifade, biçim, renk, özgünlük bakımından inceler.

5. Yöresel el sanatları ürünlerinin hangi açıdan önemli olduğunu tespit eder.

6. Bulunduğu yöreye ait bir el sanatı ürününden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.

7. Resim ile fotoğraf arasındaki farkı bilir.

Müze bilinci kazanımları:

1. Yakın veya uzak çevresinde bulunan ören yeri, tarihî eser, anıt gibi yerlerin özelliği hakkında ön bilgi edinir.

2. Müzelerin içerdiği eserlere göre Resim Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Etnografya Müzesi ve Bilim Müzesi gibi sınıflandırıldığını fark eder.

3. Ören yeri, tarihî eser, anıtlar ve müzelerden yola çıkarak iki veya üç boyutlu görsel tasarımlar yapar.

4. Orijinal eser ile röprodüksiyon arasındaki farkı bilir.

5. Görsel çalışmalarını sınıf, okul panosu ve standında sergilemekten haz duyar.

6. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

Etkinlik

1, 3, 5. “Takvim”

Bu çalışmada her bir yaprağında bir ayın yer aldığı on iki yapraklı bir takvim yapılacaktır. Sınıf mevcuduna göre ikişer, üçer kişilik on iki tane grup oluşturulur.

Ardından öğrenciler yıl içerisinde doğum günlerine ya da sevdikleri mevsime ait bir ay seçerler. Her öğrenci yakın çevresindeki bir müzeden beğendiği bir eserin renkli fotoğrafını temin eder. Hata yapma olasılığına karşı fotokopi ile çoğaltma yaptırılabilir. Bu fotoğrafı kullanarak “bir parçası yırtılmış fotoğrafı tamamlama” çalışması, birden fazla fotoğrafı bir araya getirip kolaj veya fotoğrafın resmini çizerek bir takvim yaprağı oluşturabilir. Ardından çalışmalarını bir karton üzerine yapıştırarak fon hazırlar. Bu çalışmalarda her öğrenci seramik, resim, heykel, mozaik gibi ayrı alanlara ait eserler üzerinde yoğunlaşabilir. Her öğrenci görsel tasarım yaparak oluşturduğu takvim yaprağının altına seçtiği ayın çizelgesini kesip yapıştırır ya da kendisi oluşturur. Ortaya çıkarılan tüm aylar birleştirilerek on iki yapraklı bir sınıf takvimi oluşturulur.

1, 3, 5. “Benim Güzel Eserim”

2. “Koleksiyon”

Öğrenciler, sevdikleri nesnelere biriktirirler. Sonra bu nesnelere sınıflandırarak koleksiyon yapmaya yönlendirilirler. Müzelerin de sundukları eserlere göre sınıflandırıldığını, yaptıkları bu çalışmayla ilişkilendirerek kavrayabilirler.

“2. “Etnografya Müzesi Kuruyoruz”

Öğrenciler, yakın çevrede var ise bir etnografya müzesine götürülmeli, yok ise sanal ortamda etnografya müzesi ziyareti yapmaları ve özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır. Daha sonra öğrencilerden ninelerine, dedelerine, yaşlı komşularına, çocukluk ve gençlik yıllarındaki oyuncaklar, kıyafetler ve kullandıkları eşyaların neler olduğunu ve özelliklerini sormaları istenir. Ardından, büyüklerinden yardım alarak daha sonra iade etmek üzere bulabildikleri eskiden kullanılmış bez bebekler, gaz lambaları, yazmalar, yazma oyları, yöresel kıyafetler, yöresel dokumalar, danteller, bakır kaplar, para kesesi, kumaş mendil vb. eşyaları sınıfa getirirler. Getirilen eşyalar kayıt altına alınarak numaralandırılır, eşyanın adı ve mümkünse kaç yıl öncesine ait olduğu vb.’nin yazıldığı etiketlerle sınıfın ya da okulun bir köşesinde müze ortamı hazırlanır. İstenirse o döneme ait canlandırma yapılabilir.

2, 3. “Bil Bakalım”

Öğrencilerden, ders öncesi müze çeşitleri hakkında küçük bir araştırma yaparak gelmeleri istenir. Kurulacak olan müze çeşidinin sayısına göre öğrenciler gruplara

ayrılır. Müze çeşitlerinin adları ayrı kâğıtlara yazılarak kura çekilir. Öğretmen, çektikleri kurada çıkan müze çeşidinin adını grup dışından hiç kimseye söylememelerini ister. Öğrenciler, yaptıkları araştırmalardan yararlanarak kuracakları müzenin özelliklerini listelerler. Bir grubun sözcüsü belirledikleri özelliklerden bir tanesini söyler. Sınıf, bu özelliğin hangi müze çeşidine ait olduğunu bilmeye çalışır. Bilemezlerse, grup sözcüsü, ikinci özelliği söyler. Oyun, müze çeşidi bilininceye kadar bu şekilde devam eder. Daha sonra diğer gruplara sıra gelir. Ardından grupça konu ile ilgili görsel çalışmalar yapabilirler.

4. “ Karşılaştırma”

Öğrenciler, her hangi bir resim müzesinde eserin orijinali ile müzeyi tanıtıcı katalogdan kıyaslama yapabilirler.

Ara Disiplinlerle İlişkilendirilmesi

Kazanımlar

5.Görsel çalışmalarını sınıf, okul panosu ve standında sergilemekten haz duyar.

Ara Disiplin Alanları İle İlgili Kazanımlar

Özel Eğitim

1. Kendini ifade edebilme becerisi geliştirir.

Toplam 27 kazanımdan 6 tanesi müze ile ilişkilidir.

5. Sınıflar Görsel sanatlarda biçimlendirme kazanımları:

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.
2. Nokta etkisi yaratan varlıklara çevresinden örnekler göstererek nokta, benek ve lekelerle renkli özgün kompozisyonlar yapar.
3. Nokta ve çizgi etkisi veren üç boyutlu malzemelerle özgün çalışmalar yapmaktan zevk alır.
4. Soğuk ve sıcak renkleri ayırt eder.
5. Zıt renkleri kullanarak görsel çalışmalar yapar.
6. Çevresindeki renk uyumsuzluklarının farkına varır.
7. Merkezî, simetrik ve asimetric dengeyi çalışmalarında kullanır.

8. Görsel doku oluşumunda nokta, çizgi, renk, biçim ve leke tekrarlarının etkisini fark ederek çalışmalarında kullanır.
9. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
10. Çalışmalarını sergilemekten ve arkadaşlarının yaptığı çalışmaları izlemekten zevk alır.

Görsel sanat kültürü kazanımları:

1. Bir eserin, görsel sanatların hangi dalına ait olduğunu ayırt eder.
2. Aynı konunun değişik teknik, malzeme ve anlatım biçimleriyle ifade edilebileceğini bilir.
3. Beğenilerin zaman, eğitim, kültür vb. etkenlere göre değişebileceğini fark eder.
4. Uzak ve yakın çevresindeki doğal ve tarihî güzellikleri tanır.
5. Uzak ve yakın çevresindeki doğal güzelliklerin, kültürel yapıların özelliklerinin bozulmaması gerektiğini nedenleri ile açıklar.
6. Uzak ve yakın çevresinin doğal ve tarihî güzelliklerini görsel çalışmalarında kaynak olarak kullanır.
7. Sanatçı-zanaatçı ayrımını yapar

Müze bilinci kazanımları:

1. Müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. ziyaretleri yapmaya istek duyar.
2. Müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. yerlerde edindiği bilgileri ve gördüğü eserlerin tarihle ilişkisini arkadaşları ile tartışır.
3. “Restorasyon” ve “konservasyon” kavramlarını tanır.
4. Gördüğü tarihî eserlerden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.
5. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

Etkinlik

1,2. “Müzeye Gidiyorum”

Yakın çevrede ya da olanaklar çerçevesinde gidilebilecek farklı çeşitteki müze (sanat, tarih, arkeoloji, etnografya, bilim, teknoloji, basın, açık hava müzeleri ve askerî müzeler) ve galerileri öğrencilerin ziyareti sağlanır.

3. “Kazı Çalışması”

Öğretmen vazo, çömlek, testi vb. gibi sağlam bir seramik ürününü öğrencilerle birlikte kırarak parçaları okul bahçesi içinde belli bir alanda öğrencilerin görmediği bir zaman diliminde gömer. Daha sonra öğrencilere evlerinden getirdikleri diş fırçası, kürdan, dal parçası gibi materyale zarar vermeyecek araçlar yardımıyla bulmalarını sağlar. Bulunan bu parçalara numaralar verilerek kayıt altına alınır. Parçalar özenle sınıfa taşınır.

Bir kazının canlandırıldığı bu çalışmayı, sınıf ortamında yapıştırıcı maddelerle birleştirmek suretiyle basit bir restorasyon çalışması gerçekleştirilebilir.

4. “Mozaik Yapıyorum”

Öğrencilere, bir hafta öncesinden “Antakya Mozaikleri” ile ilgili küçük bir araştırma yapmaları söylenir. Sınıfa getirilen Antakya Mozaikleri’ne ait fotoğraflar incelenir. Mozaik eserlerin biçimsel özellikleri, küçük parçaların nasıl bir araya getirilerek eseri oluşturduğu vb. hakkında öğrencilerin konuşmaları sağlanır. Bu tekniğin mozaik olduğu bilgisine ulaşırlar. Daha sonra kendi mozaik çalışmalarını yaparlar. Bunun için renkli taşlar, bir karton kutunun tabanına çizilmiş olan resme uygun olarak yapıştırılır.

Üzerine ayrı bir kaptaki su ile karılan alçı dökülür. Donduktan sonra karton kutudan çıkarılır. Nemli sünger ile yüzeye sızan alçılar temizlenir.

Toplam 22 kazanımdan 5 tanesi müze ile ilişkilidir.

İLKÖĞRETİM SANAT ETKİNLİKLERİ DERSİ (1-8. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI VE KILAVUZUNDA SANAT EĞİTİMİ VE MÜZE EĞİTİMİNE İLİŞKİN KAZANIMLAR

1. SINIF

ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ

SANATLARLA OYUN

1. Oyunlara katılmaya istekli olur.
2. Oyunların kurallarını tanır.
3. Oynadığı oyunların kurallarına uyar.
4. Oynadığı oyunla ilgili duygularını ifade eder.

5. Bilinen bir oyunu grupla farklı şekilde oynamaya istekli olur.
6. Grupla iş birliği içinde çalışmaktan zevk alır.
7. Oynadığı oyunları farklı sanatsal yollarla ifade eder.
8. Oyun oynadığı mekânın özelliklerini fark eder.
9. Bulunduğu mekânın özelliklerine göre nasıl bir oyun seçmesi gerektiğini açıklar.
10. Atatürk'ün çocukluğu ile ilgili dinlediği anılardan, oynadığı oyunlarla ilgili çıkarımlarda bulunur.

1. SINIF

ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ

OYUNCAK KOLEKSİYONU

11. Ailesindeki veya yakın çevresindeki koleksiyonları araştırır.
12. Belirlediği bir nesneyle ilgili koleksiyon oluşturur.
13. Oluşturduğu koleksiyonun özelliklerini açıklar.
14. Müzedeki koleksiyonlarla ilgili gözlem yapar.
15. Müzedeki gözlemlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.
16. Atatürk'ün ailesi ve çocukluğu ile ilgili fotoğraflardan bir albüm oluşturur. Toplam altı kazanımdan iki tanesi müze ve bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

1. SINIF

ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI

OYUN DÜNYAM

17. Kapalı alanlarda oynanan oyunlara örnekler verir.
18. Açık alanlarda oynanan oyunlara örnekler verir.
19. Örnek verdiği oyunları sınıfta oynamaya istekli olur.
20. Oyunlara katılmaktan zevk alır.
21. Örnek verdiği ya da oynadığı oyunları farklı sanatsal yollarla ifade eder.

2. SINIF

ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ

SANATLARLA MASAL

1. Bir masal ya da hikâyeyi okumaya istekli olur.
2. Bir masal ya da hikâyeyi dinlemekten ve okumaktan zevk alır.
3. Bir masal ya da hikâyeyi jest, mimik ve ses kullanarak anlatır.
4. Bir masal ya da hikâyeyi bedenini kullanarak ifade eder.

5. Hayal gücünü kullanarak iş birliği ile bilinen bir masal/hikâyeyi değiştirip geliştirerek anlatır.
6. Grupla iletişim kurmaya istek duyar.
7. Bir masal ya da hikâyeyi farklı sanatsal yollarla ifade eder.
8. Bir masal ya da hikâyeyi beğenip beğenmediğini nedenleri ile açıklar.
9. Atatürk'ün çocuk sevgisini bilir.

Toplam dokuz kazanımdan bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

2. SINIF

ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ

MASALLAR TARİHİ

10. Müzede gördüğü eserlerin işlevlerini merak eder.
11. Müzedeki eserlerle günlük yaşamda kullanılan nesnelerin benzerliklerini belirler.
12. Müzede gördüğü eserlerin bazılarını beden diliyle gösterir.
13. Müzede gözlemlediklerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.
14. Kendine ait nesnelere basit bir müze oluşturarak sergiler.
15. Arkadaşlarının çalışmalarını dikkatle izler.
16. Oluşturduğu müzeyi arkadaşlarına tanıtır.
17. Oluşturduğu müze ile gerçek müze arasındaki benzerlikleri belirler.

Toplam sekiz kazanımdan beş tanesi müze ve bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

2. SINIF

ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI

BENİM MASALIM

18. Okunan masal ya da hikâyeyi dinlerken hayalinde canlandırdıklarını anlatır.
19. Yeni bir masal ya da hikâyeye oluşturur.
20. Yeni oluşturulan masal ya da hikâyeyi canlandırır ve düşüncelerini ifade eder.
21. Yeni oluşturulan masal ya da hikâyeyi farklı sanatsal yollarla ifade eder.
22. Yazılı ve görsel materyallerden yararlanarak Atatürk'ün öğrenim hayatı ile ilgili bir kolaj çalışması yapar.

Toplam beş kazanımdan iki kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

3. SINIF

ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ

DUYULAR, DUYGULAR VE SANATLAR

1. Görme, işitme, koku alma, tat alma ve dokunma duyularını kullanarak çevreyi algılar.
2. Mutluluk, üzüntü, sevinç, öfke, tikslenme, korku duygularını ifade eder.
3. Duyguların iletişimdeki önemini fark eder.
4. Duyu ve duyguları aracılığı ile gözlem yapar.
5. Çevresindeki farklı seslerin duyguları üzerindeki etkisini fark eder.
6. Kokuların duygular üzerindeki etkisine örnekler verir.
7. Farklı tatların kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.
8. Dokunmayla duyguları arasındaki ilişkiyi fark eder.
9. Mutluluk, üzüntü, sevinç, heyecan, öfke, tikslenme, korku duygularını farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Toplam dokuz kazanımdan bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

3. SINIF

ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ

MÜZEDE YAŞADIĞIM DUYGULAR

10. Müze gezilerinden zevk alır.
11. Müzedeki koleksiyonların özelliklerine göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar.
12. Müzedeki eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığını ifade eder.
13. Müzedeki nesnelere ayrıntılarını fark eder.
14. Müze gezisi ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Toplam beş kazanımdan dört tanesi müze ve bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

3. SINIF

ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI

DUYGULARIMI SANATLA ANLATIYORUM

15. Sanat eserlerinin ifade ettiği duyguları ve düşünceleri fark eder.
16. Sanat eserlerindeki duygu ve düşünceleri söyler.
17. Fotoğraf ya da resimleri ifade ettiklerini duygu ve düşüncelere göre sınıflandırır.
18. Sanat eserlerindeki duyguları grupta birlikte farklı sanatsal yollarla ifade eder.
19. Bir gruba ait olmanın sorumluluğunu taşır.
20. Atatürk'ün sanata verdiği önem konusunda fikrini söyler. Toplam

altı kazanımdan üç kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

4. SINIF

ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ

DOĞA, İNSAN VE SANAT

1. Farklı sosyal ortamların neler olduğunu söyler.
2. Sosyal ortamlar ve mekânlarda insan davranışlarıyla ilgili gözlem yapar.
3. Sosyal yaşamda insanların üstlendikleri rolleri kavrar.
4. Farklı mekânların insan davranışları üzerindeki etkisini açıklar.
5. Sosyal yaşamda kuralların olduğunu kavrar.
6. Sosyal yaşamın gerektirdiği görgü kurallarını açıklar.
7. Doğal çevreyi tanımlar.
8. Doğal çevrenin sosyal yaşam üzerindeki etkisini açıklar.
9. Sosyal ve doğal çevreye ait gözlemlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.
10. Atatürk'ün sosyal yaşamında sanata verdiği değeri fark eder.

Toplam 10 kazanımdan bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

4. SINIF

ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ

GEÇMİŞTEKİ YAŞAM

11. Müzede uyulması gereken kuralları ifade eder.

12. Müzede sosyal yaşamı yansıtan eserleri farklı sanatsal yollarla ifade eder.
13. Müzedeki eserlerden yola çıkarak sosyal yaşamın özelliklerini ifade eder.
14. Müzedeki eserlerden yola çıkarak geçmişin ve bugünün sosyal yaşamına ait olayları karşılaştırır.
15. Sosyal yaşamda var olan tören çeşitlerini öğrenir.
16. Törenlerin sosyal yaşamdaki önemini farklı sanatsal yollarla ifade eder.
17. Gelecekteki sosyal yaşamı hayal gücünü kullanarak ifade eder.

Toplam yedi kazanımdan dört tanesi müze ve bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

4. SINIF

ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI

ÇEVREMİ GÜZELLEŞTİRİYORUM

18. Çevresindeki görüntü ve ses kirliliğinin farkına varır.
19. Görüntü ve ses kirliliğinin yaşam üzerindeki olumsuz etkilerini açıklar.
20. Görüntü ve ses kirliliğinin giderilmesi için çözüm yolları önerir.
21. Kirliliği önlemek için önerdiği çözümleri sanatsal yollarla ifade eder.
22. Çevresindeki diğer canlıların kendi yaşamı üzerindeki etkisinin farkına varır.
23. Diğer canlılarla birlikte yaşamının önemini farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Toplam altı kazanımdan bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

5. SINIF

ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ

SANATSAL BİR YEMEK TABAĞI

1. Atık malzemeleri kullanarak sanatsal bir yemek tabağı tasarlar.
2. Atık malzemelerden hazırladığı yemeğin özelliklerini tanımlar.
3. Atık malzemelerden hazırladığı yemeği sergiler.
4. Sınıfta sergilenen atık malzemelerden oluşturulmuş diğer yemeklerle ilgili görüşlerini açıklar.
5. Atık malzemelerden oluşturulan bir yemeği farklı sanatsal yollarla ifade eder.
6. Geleneksel ve günümüz Türk yemeklerini araştırır.
7. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşır.

Toplam yedi kazanımdan iki kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

5. SINIF

ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI

TARİHTE YAŞAM KÜLTÜRÜ

8. Günümüz yaşam kültürüne ait araç gereçleri ve kullanım amaçlarını bilir.
9. Müzede geçmişteki yaşam kültürlerini gösteren eserleri tanır.
10. Geçmiş ve günümüzdeki yaşam kültürüne ait farklı ve benzer nesnelere karşılaştırır.
11. Geçmiş ve günümüze ait yaşam kültürünü müzede ya da sınıfta canlandırır.
12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.
13. Yaşam kültürlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.
14. Atatürk'ün kültüre verdiği önemi fark eder.

Toplam yedi kazanımdan iki tanesi müze ve bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

5. SINIF

ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI

TÜRK VE DÜNYA KÜLTÜRLERİ

15. Yöresel yaşam kültürünün özelliklerini fark eder.
16. Kendi yöresi ile başka yörelerdeki yaşam kültürleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar.
17. Diğer ülkelerin yaşam kültüründen örnekler verir.
18. Diğer ülkelerle Türk yaşam kültürünün benzerlik ve farklılıklarını sanatsal yollarla ifade eder.
19. Kendi kültüründeki görgü kurallarını fark eder.
20. Görgü kurallarına uymaya istekli olur.

Toplam altı kazanımdan bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

6. SINIF

ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ **ANADOLU VE DÜNYA EFSANELERİ**

1. Destan, efsane ya da tarihi bir metni okuyup öğelerini bulur.
2. Seçilen metinde yer alan duygu ve düşünceleri farklı sanatsal yollarla ifade eder.
3. Seçilen metne ilişkin diyaloglar yazar.
4. Diyaloglarla yazdığı metni jest, mimik ve ses kullanarak ifade eder.
5. Efsanelerle günlük yaşam arasındaki benzerlikleri açıklar.
6. Grupla iletişim kurmaya istekli olur.
7. Grupla iş birliği içinde çalışmaktan zevk alır.
8. Atatürk'ün Türk tiyatrosuna ve sahne sanatlarına verdiği önemi fark eder.

Toplam sekiz kazanımdan ikisi sanat eğitimi ile ilişkilidir.

6. SINIF

ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ

MÜZEDEKİ EFSANELER

9. Destan, efsane ya da tarihi metinler ile müzeler arasındaki ilişkiyi fark eder.
10. Destan, efsane ya da tarihi metinde yer alan karakterlere uygun kostüm ve aksesuarları müzede araştırır.
11. Destan, efsane ya da tarihi bir metinde yer alan karakterlerle müzede araştırdığı kostüm ve aksesuarlar arasında ilişki kurar.
12. Destan, efsane ya da tarihi bir metinde yer alan karakterlerin kostüm ve aksesuar tasarımı yapar.
13. Müzelerde yer alan eserlerin, kostüm ve aksesuar tasarımına esin kaynağı olabileceğini kavrar.
14. Destan, efsane ya da tarihi metinde yer alan nesnelere farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Toplam altı kazanımdan dört tanesi müze ve bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

6. SINIF**ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI****EFSANELER ANLATIYORUM**

15. Farklı kültürlerde yer alan benzer destan, efsane ya da tarihi metinleri araştırır.
16. Benzer destan, efsane ya da tarihi metinleri farklı sanat yollarını kullanarak ifade eder.
17. Destan, efsane ya da tarihi metinlerle sanat arasındaki ilişkinin farkına varır. Toplam

üç kazanımdan iki tanesi sanat eğitimi ile ilişkilidir.

7. SINIF**ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ****BAŞKA DÜNYALAR FARKLI İNSANLAR**

1. Oyun metninin konusunu, öyküsünü, karakterlerini, ana ve yan temalarını bulur.
2. Tiyatro metninin diyaloglardan oluştuğunu kavrar.
3. Oyun metnindeki karakterlerin özelliklerini inceler.
4. Oyun metnindeki karakterleri farklı sanatsal yollarla ifade eder.
5. Oyundaki karakterler yoluyla farklı kişilikleri tanır.
6. Metindeki farklı karakterleri role girerek doğaçlar.
7. Yaptığı doğaçlamaları arkadaşlarına sunar.
8. Oyunculuk sanatı hakkında bilgi sahibi olur.

Toplam sekiz kazanımdan iki tanesi sanat eğitimi ile ilişkilidir.

7. SINIF**ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ****MÜZELER VE KAHRAMANLAR**

9. Tarihi ya da mitolojik kahramanın ne olduğunu anlar.
10. Müzedeki uygarlıklar hakkında bilgi sahibi olur.
11. İncelenen kahraman ile ilgili öyküleri araştırır.
12. Araştırılan tarihi ya da mitolojik öyküleri doğaçlar.
13. Grupla işbirliği içinde çalışır.
14. Müzedeki mitolojik ya da tarihi kahramanları tanır.

15. Tarihi ya da mitolojik öyküdeki karakter ile müzedeki eser arasında ilişki kurar.
16. Verilen ipuçlarından yararlanarak müzedeki eserleri inceler.
17. Müzedeki eserleri ve kahramanları farklı sanatsal yollarla ifade eder.
18. Özgün ürünler ortaya koyarken duygu ve düşüncelerini ifade eder.

Toplam 10 kazanımdan beş tanesi müze ve bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

7. SINIF

ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI

SANATLAR VE TİYATRO

19. Oyun metnini seçer.
20. Oyun metninin bölümlenmesinin anlamını kavrar.
21. Oyun metninin olaylar dizisinden oluştuğunu bilir.
22. Oyun metninin içeriğini iletmede dekor ve sahne tasarımının yerini ve önemini kavrar.
23. Kostüm tasarlamanın karakterin özelliklerini yansıtmadaki yeri ve önemini kavrar.
24. Müzik ve hareketin, duygu ve düşüncelerin sahne diline aktarılmasındaki yerini ve önemini kavrar.
25. Oyunun tanıtımını yapar.
26. Oyuncu ve seyircinin tiyatronun asal öğeleri olduğunu kavrar.
27. Tiyatronun sanatlar bütünü olduğunu kavrar.

Toplam dokuz kazanımdan bir kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

8. SINIF

ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ

İNSAN, İLETİŞİM VE SANATLAR

1. Türk ve Dünya tiyatrosunun metinlerini tanıır.
2. Sahnelenecek oyun metnini seçer.
3. Metni öğelerine ayırarak analiz eder.
4. Sahneleme sürecinin gerektirdiği iş bölümünü kavrar.
5. Kendi ilgi alanlarının farkına varır.

6. Bir grup çalışmasının gerektirdiği görev ve sorumlulukları anlar.
 7. Drama ve tiyatro tekniklerini kullanarak bir metne farklı açılardan bakar.
 8. Drama ve tiyatro tekniklerini kullanarak metnin içerisindeki sorunlara çözüm önerileri getirir.
 9. Yazılı oyun metni ile sahnelenecek metin arasındaki farkı kavrar.
 10. Karakterin davranışlarıyla kendi davranışları arasındaki benzerlik ve farklılıkları ifade eder.
 11. Farklı kişilikleri tanır.
 12. Tiyatro yoluyla iç dünyasını tanır.
 13. Bir oyun sahnelerken farklı sanat alanlarının, ortak bir anlamı iletmek için birbirleriyle uyum içinde olması gerektiğini anlar.
 14. Sahneleme ile ilgili tüm unsurları seyirci ile iletişim kuracak biçimde yapılandırır.
 15. Atatürk'ün ulusların tanınmasında sanatların rolüne ilişkin düşüncelerini yorumlar.
- Toplam 15 kazanımdan bir tanesi sanat eğitimi ile ilişkilidir.

SOYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: BİREY VE TOPLUM

KENDİMİ TANIYORUM

1. Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.
2. Duyguları ve düşünceleri arasındaki ilişkiyi fark eder.
3. Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.
4. Başkalarının duygu ve düşüncelerini saygı ile karşılar.
5. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.
6. Sahip olduğu resmî kimlik belgelerindeki bilgileri analiz ederek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.

ÖĞRENME ALANI: KÜLTÜR VE MİRAS

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM

1. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.
2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder.

3. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir.
4. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.
5. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler.
6. Millî Mücadelenin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder.

ÖĞRENME ALANI: İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

YAŞADIĞIMIZ YER

1. Çeşitli yöntemlerle çevresindeki herhangi bir nesnenin kendisine göre bulunduğu yönü bulur.
2. Çevresinde gördüklerini şekil ve şemalarla anlatır.
3. Çizdiği şekil ve şemalarda kullandığı sembolleri açıklayan bir bölüm oluşturur.
4. Çevresindeki bir yerin krokisini çizer.
5. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek, bulgularını resimli grafiklere aktarır.
6. Çevresinde gördüğü doğal ve insani unsurları ayırt eder.
7. Efsane, destan, öykü, türkü ve şiirlerden yararlanarak yaşadığı yerin coğrafi özellikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur.
8. Doğal afetler karşısında hazırlıklı olur.

Toplam sekiz kazanımdan dört tanesi görsel kültür ile ilişkilidir.

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLARI İLE EŞLEŞEN ARA DİSİPLİN ALAN KAZANIMLARI TABLOSU

Kültür ve Miras / Geçmişimi Öğreniyorum

1. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.
2. Ailesinde ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder.

3. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir.
4. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.
5. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler.
6. Millî Mücadelenin kazanılmasında ve cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder.

Toplam 6 kazanımdan 1 kazanım görsel kültür ile ilişkilidir.

İLKÖĞRETİM 1-8. SINIFLAR TÜRKÇE, MATEMATİK, SOSYAL BİLGİLER, HAYAT BİLGİSİ İLE FEN VE TEKNOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA MÜZE İLE EĞİTİM

GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM

1. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.
2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder.
3. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir
4. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler.
5. Millî Mücadelenin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder.

ADIM ADIM TÜRKİYE

1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesnelere ve yapıtları tanır.
2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir.
3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.
4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.

ADIM ADIM TÜRKİYE

Kanıt kullanarak Atatürk inkılâplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.

BİR ÜLKE, BİR BAYRAK

1. Ulusal Egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.

HEPİMİZİN DÜNYASI

1. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.

BİREY VE TOPLUM 6.SINIF SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENIYORUM

1. Yakın çevresindeki bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu fark eder.
2. Olgu ve görüşü ayırt eder.
3. Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.
4. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.
5. Sosyal bilgilerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak gelişimine katkısını fark eder.
6. Atatürk'ün ülkemizde sosyal bilimlerin geliştirilmesi için yaptığı uygulamalara örnekler verir.

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER - 6.SINIF YERYÜZÜNDE YAŞAM

1. Farklı ölçeklerde çizilmiş haritalardan yararlanarak ölçek değiştiğinde haritanın değişen özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
2. Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar.
3. Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak, iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

4. Haritalardan ve görsel materyallerden yararlanarak Türkiye’de görülen iklim türlerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
5. Haritalardan ve görsel materyallerden yararlanarak Türkiye’deki iklim tiplerinin dağılışıında, konunun ve yeryüzü şekillerinin rolünü açıklar.
6. Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.
7. Anadolu ve Mezopotamya’da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik etkinlikleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder.

KÜLTÜR VE MİRAS 6.SINIF

İPEK YOLUNDA TÜRKLER

1. Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
2. Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.
3. Günümüz Türk Silahlı Kuvvetlerini ilk Türk devletlerinin ordusu ile ilişkilendirerek, Türk Silahlı Kuvvetlerinin önemini ve görevlerini kavrar.
4. İpek Yolunun toplumlar arası siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü fark eder.
5. Görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak islamiyetin ortaya çıkışı ve yayılışını inceler.
6. Türklerin islamiyeti kabulleri ile birlikte siyasî, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.
7. Dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin hayatından yararlanarak ilk Türk-İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
8. Örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini değişim ve süreklilik açısından değerlendirir.
9. Orta Asya ilk Türk devletleri ve Türk-İslam devletlerinin Türk kültür, sanat ve estetik anlayışına katkılarını kanıtlar gösterir.

Toplam dokuz kazanımdan bir kazanım görsel kültür ile, bir kazanım da sanat eğitimi ile ilişkilidir.

SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI DERSİ (9 - 11. SINIFLAR) ÖĞRETİM

PROGRAMI TEMA:

SANAT

1. Sanatla ilgili olarak ortaya çıkan bilim dallarını tanır.
2. Sanatın yaşantımıza etkilerini fark eder.
3. Sanat ile ilgili kurum, kuruluşların çalışmalarını araştırır.
4. Türkiye’de düzenlenen sanatla ilgili belli başlı etkinlikleri araştırır.
5. Sanat, kültür ve eğitim arasındaki ilişkiyi açıklar.
6. Millî kültürümüzün ürünü olan sanat eserlerini tanır.
7. Ekonominin sanat ve sanatın ekonomi üzerindeki etkilerini irdeler.
8. Kültürel değişimde ve kültürler arası etkileşimde sanatın ve sanatçının rolünü açıklar.
9. Tarihsel süreçte belli başlı sanat dallarının gelişim sürecini araştırır.
10. Anadolu’da yaşayan uygarlıklardan günümüze kalan sanat eserlerini tanır.
11. Tarihten günümüze sanatla ilgilenen devlet büyüklerini araştırır.
12. Sanat eserleri ile coğrafi özellikler arasındaki ilişkiyi açıklar.
13. Tarihi mirası ve sanat eserlerini korur.
14. Sanatın topluma, toplumun sanata etkilerine örnekler verir.
15. Sanatın üst düzey düşünme becerilerine katkısını belirler.
16. Sanatın insan psikolojisine etkisini kavrar.
17. Sanatın psikoterapi uygulamaları yoluyla tedavide kullanımına örnek verir.
18. Sanatın Türkiye’de ve dünyada yaşananları anlatmada ve geçmişi günümüze aktarmadaki işlevine örnekler verir.
19. Türk sanatının, dünya sanatı içindeki yerini ve önemini kavrar.
20. Sanata gereken önemin verilmemesinin doğuracağı sonuçları kestirir.
21. Sanat ve sanatçının toplumdaki rolünü fark eder.
22. Sanatın sosyal bilimciye kazandıracaklarını kestirir.
23. Ülkemizde sanatın özendirilmesine, sanatın ve sanatçının desteklenmesine yönelik öneriler geliştirir.
24. Sanatla ilgili mekânları (galeri, müze vb.) ziyaret etmeye istek duyar.

25. Estetik duyarlılık kazanır.

26. Atatürk'ün sanata ve sanatçıya verdiği önemi kavrar.

Toplam 26 kazanımdan bir kazanım müze eğitimi, 25 kazanım sanat eğitimi ile ilişkilidir.

TEMA: KÜLTÜR 10. SINIF

1. Kültürün davranış ve tercihlerimiz üzerindeki etkisini araştırır.
2. Toplumun üretim ve tüketim biçimi ile kültür arasındaki ilişkiyi fark eder.
3. Kültür kavramıyla ilgili farklı tanımlardan hareketle kültür unsurlarını belirler.
4. Çevresindeki çeşitli öğelerden yola çıkarak kültür değişmelerine örnekler verir.
5. Çevresindeki çeşitli öğelerden hareketle kültürel değişimin süresi hakkında kestirimlerde bulunur.
6. Kültürel değişimlere neden olan unsurlara ve bunların etkilerine örnekler verir.
7. Kültür ile kişilik arasındaki ilişkiyi açıklar.
8. Türk kültürünün oluşumuna ve gelişimine önemli katkısı bulunan belli başlı kişileri tanır.
9. Kültür değerlerimizi korumanın ve gelecek kuşaklara aktarmanın önemini kavrar.
10. Kültürel mirasın korunmasına yönelik önerilerde bulunur.
11. Kuşaklar arası iletişim/etkileşim açısından kültürün önemini kavrar.
12. Millî birlik ve beraberlik açısından kültürün önemini kavrar.
13. Kültürel farklılıkları, toplumlar arası ilişkiler açısından değerlendirir.
14. Popüler kültürün birey ve toplum üzerindeki etkilerini yorumlar.
15. İletişim araçlarının kültür üzerindeki etkilerini yorumlar.
16. Kültürel farklılıklara karşı hoşgörülü olur.
17. Coğrafyanın kültür üzerindeki etkisini irdeler.
18. Bulunduğu çevredeki tarihî dokudan yola çıkarak dönemin kültürü hakkında çıkarımlarda bulunur.
19. Çevresindeki kültürel etkinliklere katılmaya istekli olur.
20. Atatürk'ün millî kültüre verdiği önemi kavrar.

Ek - 5 ADALET BAKANLIĞI GÖZLEM YAPMA TALEBİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ
06590 ANKARA

Sayı: B.30 2.ANK.0.F8.00.00-

09.04.2009* 1668

ANKARA

..... / / 200...

ADALET BAKANLIĞI
CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇOCUK GÖZETİM, EĞİTİM VE İYİLEŞTİRME İŞLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE,

Enstitümüz Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı/Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı doktora programı öğrencisi Zekiye Çıldır, “Tutuk Evlerinde Eğitim Gören İlköğretim Öğrencilerinin ve Öğretmenlerin Müze Eğitimi Konusunda Bilinçlendirilmesi” konulu hazırlanacak doktora tez çalışması ile ilgili Ankara, İzmir ve Elazığ Çocuk Eğitim Evlerinde gözlem yapmak istemektedir.

Adı geçene gereken kolaylığın gösterilmesi hususunda gereğinin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Prof.Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN
Müdür

Ek - 6 ADALET BAKANLIĞI GÖZLEM YAPMA İZİNİ

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.CTE.0.00.10.00/347/42091
Konu : Araştırma

20/04/2009

ANKARA ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 09/04/2009 tarihli ve B.30.2.ANK.0.F8.00.00-1668 sayılı yazı.

Enstitünüz Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı doktora programı öğrencisi Zekiye ÇILDIR' ın "Tutukevlerinde Eğitim Gören İlköğretim Öğrencilerinin ve Öğretmenlerinin Müze Eğitimi Konusunda Bilinçlendirilmesi" konulu tez çalışması kapsamında Ankara, İzmir ve Elazığ Çocuk Eğitimevinde gözlem yapma talebine ilişkin ilgi yazı incelendi.

Söz konusu çalışmanın, çocuğun yüksek yararı ve özel hayatın gizliliğine dikkat edilerek, kurum işleyişinin aksatılmaması için Ankara, İzmir ve Elazığ Çocuk Eğitimevi Müdürlükleri ile birlikte çalışma tarihinin belirlenerek, kurum idaresi ve psiko-sosyal yardım servisi refakatinde gerçekleştirilmesi uygun bulunmuştur.

Çocukların topluma kazandırılmasına yönelik çalışmalarınızdan dolayı teşekkür eder, bilgilerinize rica ederim.

Hüseyin KULAÇ
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür V.

Ek - 7 ADALET BAKANLIĞI GÖRÜŞME YAPMA İZİNİ

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 85138863.203.02/955/187369

04/12/2014

Konu : Araştırma izin talebi

Sayın Zekiye ÇILDIR
(Basın Cd. Gülüm Sk. 9/10
06120 Basınevler- ANKARA)

İlgi : 14.11.2014 tarihli yazınız.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü Güzel Sanatlar Eğitimi Doktora Programı Prof. Dr. Ayşe Çakır İLHAN danışmanlığında yürütülecek Çocuk Eğitimevlerinde kalan çocuklar için "Çocuk Eğitimevi Eğitimcileri İçin Etnoğrafya Müzesi'nde Görsel Kültür Eğitimi Etkinlik Kitabı" konulu doktora tez çalışması kapsamında Ankara Eğitimevinde görevli öğretmenler, sosyal çalışmacı ve psikologlarla görüşme yaparak form doldurma talebinize ilişkin ilgi yazı ve ekleri incelendi.

Söz konusu çalışma; çocuğun yüksek yararı ve özel hayatın gizliliği ilkesine dikkat edilmesi, çocuklarla görüşme yapılmaması, kurumun işleyişinin aksatılmaması için kurum müdürü ile birlikte çalışma takviminin belirlenmesi, araştırma tamamlandıktan sonra sonuçların ve varsa önerilerin bir rapor halinde Genel Müdürlüğümüze gönderilmesi, çalışmadan elde edilecek verilerin Genel Müdürlüğümüzün izni olmadan hiçbir şekilde kullanılmaması, yazılı ve görsel basın organları ile paylaşılmaması koşullarıyla Ankara Çocuk Eğitimevinde yapmanız uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Ali YILDIZ
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

Ek - 8 ANKARA ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL KARARI

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 13/03/2014

Toplantı Sayısı : 165

Karar Sayısı : 1117

1117-Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencilerinden **Zekiye Çıldır**'ın "Eğitimevlerinde Kalan Çocuklar İçin Müzelerde Görsel Kültür Çalışmalarının Yapılandırılması" başlıklı tezi için geliştirdiği "Çocuk Eğitimevinde Çalışan Öğretmenler, Sosyal Çalışmacı ve Psikologların Sanat Eğitimine Yönelik Hazırbulunuşluk Anketi"nin değerlendirilmesi ile ilgili 26/02/2014 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda, **Zekiye Çıldır**'ın "Eğitimevlerinde Kalan Çocuklar İçin Müzelerde Görsel Kültür Çalışmalarının Yapılandırılması" başlıklı tezi için geliştirdiği "Çocuk Eğitimevinde Çalışan Öğretmenler, Sosyal Çalışmacı ve Psikologların Sanat Eğitimine Yönelik Hazırbulunuşluk Anketi"nin, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR

13/03/2014

Aynur AKAY
Genel Sekreterlik
Şube Müdürü

EK- 9 LONDRA MÜZELERİNE GÖNDERİLEN YAPILANDIRILIMŞ
GÖRÜŞME FORMU

Madam and Sir,

I am Zekiye Cildir who is a doctorate student (PhD) at Ankara University Institute of Educational Sciences in Ankara, Turkey. I will be doing some researches about my doctorate dissertation in London museums. I would like to search "Benefiting from the museums to educate the juvenile offenders from the children's reformatories through visual culture and art education".

I would you to answer the following questions about the PhD dissertation.

1. Are there any educational activities for children's reformatories (Secure Children's Home, Secure Training Center and Young Offender Institution) in your museums?
2. What sort of education or curriculum is practiced at the museum with these children's reformatories (Secure Children's Home, secure Training Center and Young Offender Institution)?
3. Are there any visual displays which include visual technology (app, pc, smart screens, etc.) in your museum? and,
4. Are there any education activities which include visual culture tools (iPad, app, pc, photo cameras, smart screens, etc.) for training the children from Pupil Referral Unit, pupils, teachers and family activities in your museum? Could you give me explanatory information?

Zekiye ÇILDIR

PhD Student at Ankara University

Institute of Educational Sciences in Ankara, Turkey

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Zekiye Çıldır

Doğum Tarihi: 18.03.1976

İletişim Bilgileri : Basın Cd. Gülüm Sk. 9/10 Ankara, 03123226394

E-Posta Adresi: zcildir@gmail.com

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm / Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Antropoloji	Ankara Üniversitesi	1994-1998
Y. Lisans	Müze Eğitimi Tez: <i>Öğretmenlerle Müzede Yetişkin Eğitimi-Feza Gürsey Bilim Merkezi Örneği- Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müze Eğitimi ABD, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi (M.Sc.), Ankara., Prof. Dr. Berna ALPAGUT</i>	Ankara Üniversitesi	2004-2007

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Müze Eğitimcisi	Ankara Çocuk Müzesi ve Bilim Merkezi	2013-2014